

LAEKVERE KOOL

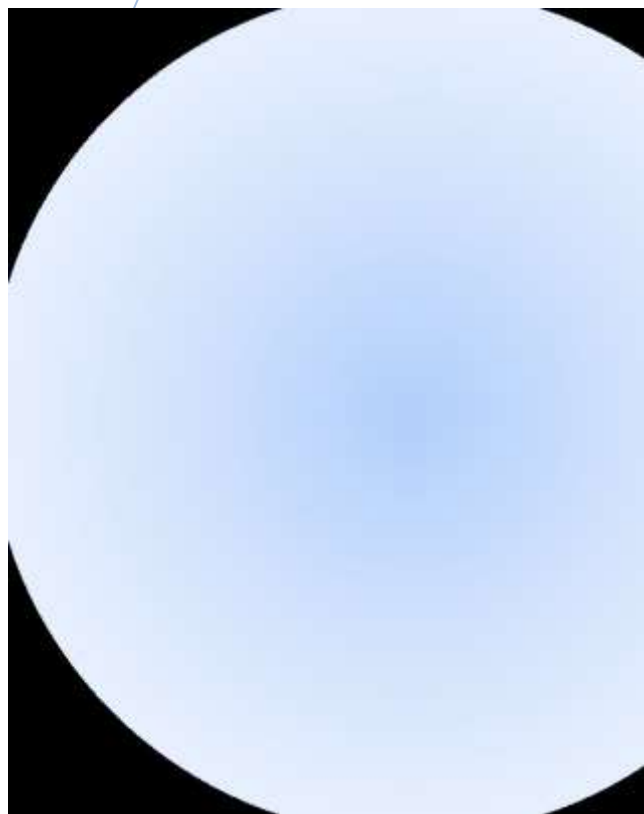
ÕPPEKAVA

Heaks kiidetud õppenõukogus 28.august 2024

Heaks kiidetud hoolekogu koosolekul 19.08.2024 nr 3

Heaks kiidetud Õpilasesinduse koosolekul 20.05.2024 nr 3

Kinnitatud: direktori käskkiri nr.117 PT 03.09.2024

LAEKVERE KOOLI ÕPPEKAVA	4
ÜLDSÄTTED JA KOOLI ÕPPEKAVA	4
Õppekava põhimõtted	4
ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID	5
1. ÕPPEKAVA PÄDEVUSED	5
1.1 Üldpädevused	5
1.2 Õppeainepädevused.....	7
1.3 Valdkonnapädevused	7
1.3.1 Keele- ja kirjanduspädevus	8
1.3.2 Võõrkeelepädevus	8
1.3.3 Matemaatikapädevus.....	8
1.3.4 Loodusteaduslik pädevus	8
1.3.5 Sotsiaalne pädevus	9
1.3.6 Kunstipädevus	9
1.3.7 Tehnoloogiapädevus	9
1.3.8 Digipädevus.....	9
1.3.9 Liikumispädevus	9
1.4 Üldpädevuste kujundamine kooliastmeti	10
1.4.1 I kooliaste	10
1.4.2 II kooliaste.....	11
1.4.3 III kooliaste	12
2. ÕPPEKORRALDUS TUNNIJAOTUSPLAAN.....	13
2.1. Valikained	15
3. LÄBIVAD TEEMAD JA LÕIMINGU PÕHIMÕTTED	16
3.1 „Elukestev õpe ja karjääri kujundamine“	16
3.2. „Keskkond ja jätkusuutlik areng“	17
3.3. „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“	17
3.4. „Kultuuriline identiteet“	17
3.5. „Teabekeskond“	18

3.6 „Tehnoloogia ja innovatsioon“	18
3.7. „Tervis ja ohutus“	18
3.8. „Väärtused ja kõlblus“	19
Lõimingu põhimõtted.....	19
4. TASEMETÖÖD JA III KOOLIASTME LOOVTOÖ KORRALDAMISE PÕHIMÕTTED.....	19
5. ÜLEKOOLILISTE JA KOOLIDEVAHELISTE ÜRITUSTE.....	19
KAVANDAMISE PÕHIMÕTTED	19
6. ÕPILASTE ARENGU JA ÕPPIMISE TOETAMISE KORRALDUS	20
6.1.õpilaste hindamise alused.....	20
6. 2. Hindamise eesmärk	20
6.3 Hindamisest teavitamine	20
6.4. Teadmiste ja oskuste hindamine	21
6.5. Hinded viiepallisüsteemis	22
6.6. Kokkuvõttev hindamine	22
6.7. Käitumise ja hoolsuse hindamine.....	23
6.8. Hinde ja hinnangu vaidlustamine.....	23
6.9. Õpilase täiendavale õppetööle ja klassikursust kordama jätmise.....	24
6.10. Õpilase järgmisse klassi üleviimine	24
6.11. Põhikooli lõpetamine	24
6.12. Õpilaste tunnustamine hea või väga hea õppimise eest	25
7.ÕPILASTE JA LASTEVANEMATE TEAVITAMISE JA.....	25
NÕUSTAMISE KORRALDUS	25
8. ÕPILASTE JUHENDAMISE JA HARIDUSLIKE ERIVAJADUSTEGA ÕPILASTE ÕPPEKORRALDUSE PÕHIMÕTTED.....	26
8.1. Õpilase individuaalsuse märkamine ja esmane toetamine.....	26
8.2. Erivajaduse väljaselgitamine ja eriabi kooli tasandil.....	27
8.3. Kooliväline nõustamine	28

8.4. Andekad õpilased	28
9. KARJÄÄRITEENUSTE KORRALDUS	28
10. ÕPETAJATE TÖÖ PLANEERIMISE PÕHIMÕTTED.....	29
11. KODUKORD	29
LISAD:.....	39
LISA 1 LAEKVERE KOOLI LASTEAED „RÜBLIK“ KODUKORD	39
LISA 2. INTEGREERITUD TEENUSMUDEL KOOLIST VÄLJALANGEMISE ENNETAMISEKS	44
LISA 3 KOOLI ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD	44
LISA 4 Nõuded hindeliste kirjalike tööde (tunnikontroll ja kontrolltöö) läbiviimiseks	45
<u>LISA 5 PRLÕK</u>	47
5.1.Õppekava reguleerimisala ja ülesehitus	47
5.2.Põhikooli riikliku õppekava kohaldamine	47
5.3. Õppe- ja kasvatuseesmärgid.....	48
5.4. Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted.....	49
5.5. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused ning taotletavad pädevused	50
5.6 PRLÕK tunnijaotusplaan	50
LISA 6 AINEKAVAD	550
LISA 7 EESTI KEELEST ERINEVA EMAKEELEGA ÕPILASE ÕPPEKAVA	183

LAEKVERE KOOLI ÕPPEKAVA

ÜLDSÄTTED JA KOOLI ÕPPEKAVA

Laekvere kooli õppekava on Laekvere kooli õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument, mis koosneb üldosast, ainevaldkondade kavast ja ainekavadest. Õppekava koostamisel on lähtutud Eesti Vabariigi põhikooli riiklikust õppekavast, kooli arengukavast, põhikooli ja gümnaasiumiseadusest, silmas pidades piirkonna vajadusi, kooli töötajate, vanemate ja õpilaste arvamust ning kasutatavaid ressursse. Aluseks on võetud õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid ning põhimõtted, mis järgivad hariduse üldeesmärke ja üldtunnustatud demokraatlikku õigusriigile omast suundumust.

Laekvere kooli õppekava terviktekst on kättesaadav elektroonilisel kujul kooli kodulehel.

Ainekavad on koostatud kõikides ainetes klassiti, samuti haridusliku erivajadustega õpilastele. Õppekava kehtestab kooli direktor peale seda kui see on saanud heakskiidu Hoolekogult, Õpilasesinduselt ja Õppenõukogult.

Laekvere kooli eripära:

- keskkonnateadlik hoiak ja eluviisid- roheline kool, roheline;
- eestlus- kultuuri ja keele au sees hoidmine;
- ettevõtlikkus- lõimitud tegevused (väljasõidud, projektid, külalised), ettevõtlusõpetus;
- sportlikkus- liikumisvahetunnid, vilistlastest sportlased, discgolfi-rada, võistlused, Liikuma Kutsuv Kool;
- kaasava hariduse rakendamine ja toetamine- oleme sallivad, kaasavad ja toetavad.

Õppekava põhimõtted

Laekvere kooli õppekava koostamisel on lähtutud järgmistest põhimõtetest:

- väärtustatakse oma kooli traditsioone;
- väärtustatakse kodukoha rahvuskultuuri ja –traditsioone;
- väärtustatakse Laekvere ajaloo- ja looduspärandit;
- väärtustatakse loovust, ausust, ettevõtlikkust, kohusetundlikkust, viisakust, edumeelsust, rohelist kooli ja eestlust.

- toetatakse ja hoitakse õpilase õpihuvi ja -motivatsiooni
- suunatakse õpilasi oma tegevust analüüsima, õpitulemusi hindama, probleeme nägema ja lahendama, valima ja otsustama, oma isikupärast õppestiili kujundama;
- luuakse võimalused kõikide õpilaste arengu toetamiseks;
- toetatakse õpilase vaimset, füüsilist, kõlblist, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut;
- õpetust teostatakse õpilaste võimetest lähtuvalt;
- õpetus on süsteemne ja terviklik
- teadmisi käsitletakse ajas arenevate ja muutuvatena;
- õppekava on avatud pidevaks edasiarendamiseks ja korrigeerimiseks

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

Laekvere kooli moto on *TARK TÕRU TÕNU TOETAB, TUNNEB, TEAB, TUNNUSTAB*

Laekvere kooli missioon on toetada lapse igakülgset arengut enesega toimetuleva inimese kujundamisel (erinevates rollides.)

Laekvere põhikooli visioon on hinnata tervet ja aktiivset eluhoiakut, austada kogukonna traditsioone ja olla avatud uuendustele.

Laekvere kooli õppe- ja kasvatustöö eesmärkide määratlemisel on silmas peetud järgmist:

- kooli kõrgem siht ja väärtus on õpilase pidev areng ennastjuhtivaks inimeseks kujunemisel.

Laekvere kooli õppe- ja kasvatus üldeesmärk on aidata kujuneda isiksusel, kes:

- teab kooli alusväärtuseid ja eripärasid ning kannab neid elus edasi.

1. ÕPPEKAVA PÄDEVUSED

Pädevus on teadmistel, oskustel ja väärtustel põhinev suutlikkus teatud tegevusalal või valdkonnas edukalt toime tulla. Laekvere kooli õppekava taotleb õpilastel üldpädevuste, valdkonnapädevuste ja kooliastemete pädevuste omistamist.

1.1 Üldpädevused

Üldpädevused on olulised inimeseks ja kodanikuks kasvamisel. Üldpädevused kujunevad kõigi õppeainete kaudu, aga ka tunni- ja koolivälises tegevuses ning nende kujunemist jälgitakse ja suunatakse õpetajate ning kooli ja kodu ühistöös.

Laekvere kooli õppekava taotleb õpilastel järgmiste üldpädevuste kujunemist:

kultuuri- ja väärtuspädevus

- suutlikkus hinnata inimsuhteid üldkehtivate moraalinormide seisukohast;

- tajuda oma seotust teiste inimestega, loodusega, väärtustada loomingut ja kujundada ilumeelt;
- hinnata ühiskondlikke ja inimlikke väärtuseid, s.h teadvustada enda väärtushinnanguid.

sotsiaalne ja kodaniku pädevus

- suutlikkus ennast teostada ja toimida vastutustundliku kodanikuna, teada ning järgida ühiskonnas kehtivaid väärtusi ja norme, teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides;
- aktsepteerida inimeste erinevusi ja ühiskonna mitmekesisust ning arvestada neid suhtlemisel;
- suutlikkus ennast teostada ja toetada Eesti riiklikku iseseisvust ning ühiskonna demokraatlikku arengut.

enesemääratluspädevus

- suutlikkus ennast analüüsida ja mõista oma nõrku ja tugevaid külgi;
- järgida terveid eluviise;
- lahendada inimsuhetes tekkivaid probleeme;

õpipädevus

- suutlikkus hankida õppimiseks vajaminevat teavet ja seda rakendada;
- oskus planeerida õppimist, analüüsida oma teadmisi ja oskusi, tugevusi ja nõrkusi;
- oskus enda karjäärivalikuid edasiõppimise ja/või töökoha osas planeerida;
- oskus kasutada loogilist mõtlemist ja seoste loomist.

suhtluspädevus

- suutlikkus ennast selgelt väljendada, arvestades olukordi ja suhtluspartnereid, oma seisukohti esitada ja põhjendada;
- lugeda ning mõista erinevaid tekste, kirjutada eri liiki tekste, väärtustada õigekeelsust ning väljendusrikast keelt;
- oskus ennast väljendada lisaks emakeelele veel 1-2 keeles vähemalt suhtlustasandil;
- väärtustada ühiskonnas aktsepteeritud suhtlusstiili, mis on viisaka ja korrektne.

matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus

- suutlikkus mõista ja kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid erinevaid ülesandeid lahendades;
- suutlikkus teha teaduspõhiseid otsuseid loodusteaduslike mudelite ja mõõtmiste kaudu.

ettevõtlikkuspädevus

- suutlikkus ideid luua ja neid ellu viia, näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi;
- korraldada ühistegevusi, võtta arukaid riske ja vastutada tulemuste eest;
- olla algatusvõimeline ja suuta alustatud projektid lõpule viia;
- rakendada finantskirjaoskust vajalikul tasemel.

digipädevus

- suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvast ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui ka kogukondades suheldes;
- leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust;
- osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel;
- olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust;
- suuta järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

Üldpädevused täpsustatakse Laekvere kooli õppekavas kooliastmeti.

Kooliastmed on järgmised:

I kooliaste: 1.–3. klass;

II kooliaste: 4.–6. klass;

III kooliaste: 7.–9. klass.

1.2 Õppeainepädevused

Õppeainepädevused kujunevad saavutatud õpitulemuste alusel. Taotletavad õppeainepädevused määratletakse ainevaldkonna kavas klassiti.

1.3 Valdkonnapädevused

Lähedase eesmärgiseade ja õppesisuga õppeained moodustavad ainevaldkonna.

Laekvere kooli õppekavas on järgmised ainevaldkonnad:

- keel ja kirjandus;
- võõrkeeled;
- matemaatika;

- loodusained;
- tehnoloogia;
- valikained (informaatika, ettevõtlusõpetus, karjääriõpetus);
- sotsiaalsed;
- liikumine;
- kunstiained;

Ainevaldkonna peamine eesmärk on vastava valdkonnapädevuse kujunemine. Üldpädevuste ja õppeainepädevuste ning õpetuse lõimingu tulemusena kujunevad õpilasel järgmised aldkonnapädevused:

1.3.1 Keele- ja kirjanduspädevus

- suutlikkus suhelda erinevates situatsioonides ning teemadel suuliselt ja kirjalikus vormis;
- oskus hankida teavet erinevatest allikatest;
- suutlikkus väärtustada lugemist ja loetu mõistmist; teada Laekvere ja lähiümbruse kuulsusi
- ülevaade Eesti kirjandusest ja kultuurist;

1.3.2 Võõrkeelepädevus

- suutlikkus suhelda võõrkeeles nii suuliselt kui kirjalikult;
- suurem rõhk suulisel keeleoskusel;
- valikuvõimaluse pakkumine õpilastele vähemalt kahe B-võõrkeelega vahel (kui on olemas kvalifikatsioonile vastavad pedagoogid), millest valitaks saab see, mida klassi õpilased ja vanemad eelistavad.

1.3.3 Matemaatikapädevus

- suutlikkus loogiliselt arutleda, põhjendada, tõestada ja problemlahendamiseks toime tulla;
- oskus mõista ja kasutada sümboleid, valemeid, graafikuid, tabelleid, diagramme;
- oskus teha andmeanalüüsi.

1.3.4 Loodusteaduslik pädevus

- suutlikkus orienteeruda elus- ja eluta looduse nähtustes;
- väärtustada keskkonda kui tervikut ja sellega seotud vastutustundlikku ja säästvat eluviisi;

- oskus teaduse olemust mõista;
- uurimusoskuste arendamine;
- arenenud kriitikameel sotsiaalmeediast tuleva info suhtes;
- ajakohastatud õpitulemuste sisu (ringmajandus, elurikkus, globaalne kodakondsus jne);
- suurenenud kodukoha osatähtsus õpilase õppetöös.

1.3.5 Sotsiaalne pädevus

- suutlikkus orienteeruda ühiskonnaelus, mõista iseennast, hinnata oma väärtushinnanguid;
- valida sobivat käitumisviisi ja toime tulla igapäevaelus;
- ühiskondlikult aktiivne kodanik;
- kujunenud meediateadlikkus ja kriitiline suhtumine infoallikatesse.

1.3.6 Kunstipädevus

- suutlikkus orienteeruda kultuuris ja oskus kasutada kunstivahendeid loominguliseks eneseväljenduseks ja kunstiloominguks;
- kujunenud mõtestamisoskus ja analüüsioskus sihipärases kunstilises tegevuses;
- teadlikkus visuaalkultuuril ja tehnikatel (sh reklaamil, ehitistel, keskkonnal, graafilisel disainil).

1.3.7 Tehnoloogiapädevus

- suutlikkus mõista tehnoloogia arengust tingitud muutusi inimeste töö- ja eluviisis;
- toime tulla kaasaegses tehnoloogilises maailmas;
- suutlikkus projekt ideest teostuseni viia;

1.3.8 Digipädevus

- Suutlikkus kasutada arvutit ja internetti;
- Suutlikkus olla küberturvaline;
- Suutlikkus omandada vajalikud digioskused, millega jätkata haridus- ja/või töökarjääri

1.3.9 Liikumispädevus

- suutlikkus väärtustada kehalist aktiivsust ja tervislikku eluviisi;
- oskus leida endale sobiv liikumisharrastus, mis pakub rõõmu;

- võimalus tutvuda ja proovida võimalikult paljude liikumistegevustega;
- oskus hoida tasakaalus vaimne ja füüsiline tervis läbi tervislike eluviiside;
- individuaalsete tulemuste mõõtmine k.a enda tervise mõõtmine.

1.4 Üldpädevuste kujundamine kooliastmeti

1.4.1 I kooliaste

I kooliastme lõpus õpilane:

- tunneb end oma kooli õpilasena;
- püüab konflikte rahulikult lahendada; on omandanud elementaarsed sotsiaalsed oskused, oskab kaaslast kuulata, oskab viisakalt käituda;
- oskab õppida üksi ja teistega koos, mõistab inimeste erinevusi;
- teab oma rahvuslikku kuuluvust, tunneb Eesti riigi sümboolikat;
- oskab koostada päevakava ja seda järgida;
- suudab loetud tekstist vajalikku teavet leida;
- mõistab ja oskab kasutada inglise keeles õpitud sõnu;
- arvutab ning oskab kasutada mõõtmiseks sobivaid abivahendeid, oskab vaadelda, kirjeldada, võrrelda;
- oskab anda hinnangut oma tegevusele ja käitumisele, käitub loodust hoidvalt, oskab enda ümber ilu märgata ja hinnata;
- oskab lugeda õppeteksti, lihtsat plaani, tabelit, diagrammi, kaarti, oskab kasutada lihtsamaid arvutiprogramme;
- tunneb rõõmu eneseväljendusest ja liikumisest;
- hoolitseb oma välimuse ja tervise eest, teab, kelle poole erinevate probleemidega pöörduda;
- oskab ohtlikke olukordi vältida ja ohuolukorras abi kutsuda, oskab ohutult liigelda.

Õppe ja kasvatuse rõhuasetused I kooliastmel

Esimeses klassis on õpetuse ja kasvatuse põhieesmärgiks õpilaste kohanemine koolieluga, ning valmisoleku kujunemine edasiseks õppetööks.

Esimeses kooliastmes keskendutakse:

- heade käitumiskommete tundmaõppimisele ja järgimisele;
- positiivse suhtumise kujunemisele koolis käimisesse ja õppimisesse, õpilase eneseusu ja õpimotivatsiooni toetamisele;
- õpioskuste kujundamisele ning püsivuse ja iseseisvuse arendamisele s.h õpiraskuste äratundmisele ning tugisüsteemide pakkumisele;
- eneseväljendusoskuse kujunemisele ja suhtlemis- ning koostööoskuste omandamisele.

1.4.2 II kooliaste

II kooliastme lõpus õpilane:

- mõistab oma rolli pereliikmena, sõbrana, õpilasena;
- tunneb ja oskab kasutada erinevaid õppimisvõtteid;
- oskab teha koostööd- tunnustab ja arvestab teisi, oskab teha koostööd, hoidub vägivallast, aitab kaaslast;
- oskab oma tegevust kavandada, analüüsida, hinnata ja korrigeerida;
- oskab oma arvamust väljendada ja põhjendada, oskab sõnastada probleeme ja kavandada lahendusteid;
- oskab lugeda ja mõista eakohaseid tekste, tuleb vähemalt ühes võõrkeeles toime igapäevastes suhtlusolukordades;
- on kindlalt omandanud arvutus- ja mõõtmisoskuse;
- väärtustab säästvat eluviisi, oskab looduses käituda;
- oskab kasutada internetti suhtlusvahendina ja arvutiga vormistada tekste, oskab kasutada erinevaid infoallikaid;
- tunnetab end oma riigi kodanikuna ja järgib ühiselu norme;
- püüab oma töid esteetiliselt kujundada;
- oskab oma aega jaotada;
- väärtustab tervislikku eluviisi, on teadlik tervist kahjustavatest teguritest ja sõltuvusainete ohtlikkusest;

- on leidnud endale sobiva harrastuse;
- hindab teiste inimeste tööd;
- tunneb vastutust oma tegude eest ja suudab kokkulepetest kinni pidada.

Õppe ja kasvatuse rõhuasetused II kooliastmel

Teises kooliastmes on õpetuse ja kasvatuse põhieesmärgiks vastutustundlike ja iseseisvate õpilaste kujunemine. Õppetöös on oluline äratada ja säilitada huvi õppetöö vastu.

Teises kooliastmes keskendutakse:

- õpimotivatsiooni hoidmisele ja tõstmisele, seostades õpitut praktikaga;
- huvitegevusvõimaluste pakkumiste leidmisele, õpilaste erivõimete ja huvide äratundmisele ning arendamisele;
- õpiraskustega õpilastele tugisüsteemide ja õpiabi pakkumisele.

1.4.3 III kooliaste

III kooliastme lõpus õpilane:

- tunneb üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid ning järgib neid;
- arvestab olukordi ja suhtlemispartnereid;
- omab teadmisi maailma eri rahvaste kultuuridest ja suhtub teistest rahvustest inimestesse lugupidavalt;
- oskab ennast kujundada ennastjuhtivaks õpilaseks ja võtab endale vastutuse oma tegude eest;
- tunneb ja järgib õigekirjareegleid, oskab luua erinevaid tekste;
- valdab vähemalt üht võõrkeelt tasemel, mis võimaldab igapäevastes olukordades suhelda ning lugeda ja mõista eakohaseid võõrkeelseid tekste;
- oskab igapäevaelus vajadusel kasutada matemaatilisi valemeid, skeeme, graafikuid;
- mõistab inimese ja keskkonna seoseid, tegutseb loodust ja keskkonda säästes;
- tunneb arvuti võimalusi, oskab teha valikuid ja hinnata oma toimetulekut;

- oskab eriolukorda hinnata ja eriolukorras toimida, oskab oma tööd kavandada ja korraldada;
- järgib ühiselu reegleid ja tunnetab end Eesti kodanikuna, näeb oma rahvust teiste rahvaste hulgas;
- oskab hinnata esteetilisi väärtusi, hoiab oma au ja väarikust;
- oskab hoida head füüsilist vormi ja vaimset tasakaalukust;
- on teotahteline ja entusiastlik.

Õppe ja kasvatuse rõhuasetused III kooliastmel

Kolmandas kooliastmes on õppe ja kasvatuse põhieesmärgiks aidata õpilastel kujuneda ennastjuhtivateks ja vastutustundlikeks ühiskonnaliikmeteks, kes igapäevaelus iseseisvalt toime tulevad.

Kolmandas kooliastmes keskendutakse:

- vastutuse võtmisele ja hoidmisele läbi omandatavate oskuste seostamisele igapäevaeluga ja erinevate õpistrateegiate kasutamisele ning enesekontrollioskuse arendamisele;
- pikemaajaliste õppeülesannete planeerimisele, eesmärkide püstitamisele ja tulemuste hindamisele;
- õpilaste erivõimete ja huvide arendamisele; õpilaste toetamisele nende edasiste õpingute ja kutsevalikute tegemisel.

2. ÕPPEKORRALDUS TUNNIJAOTUSPLAAN

Õppe ja kasvatuse korralduse aeg ja viisid määratakse kooli õppekavas, kooli päevakavas ja tunniplaanis, lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses sätestatud ja põhikooli riikliku õppekava töödokumendis kehtestatud nõuetest.

Laekvere kooli õppekava tunnijaotusplaanis on lisaks riikliku õppekava kohustuslikele tundidele valikainete- ja lisatunnid. Lisatunnid võimaldavad õpetajal pöörata süvendatud tähelepanu üld- ja valdkonnapädevuste saavutamiseks. Lisatundide ja valikainete valimise põhimõtted kujunevad konkreetsetest vajadustest, õpilaste ja kooli eripärast ja kodukohaga lõimuvate teemade talletamisest.

<i>ÕPPEAINE</i>	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX

Eesti keel	6	7	6	6	4	3	2	2	2
Kirjandus					2	2	2	2	2
Eesti keel teise keelena	<p>Õpilase normkoormus on võrdne eesti keel emakeelena õppijate omaga. B-Võõrkeel on asendatud eesti keele lisatundidega.</p> <p>Vastavalt õpilase eesti keele õppimise vajadusel on ÕN võimalik asendada oskusaineid täiendavate eesti keele tundidega.</p>								
Inglise keel A			3	3	3	3	3	3	3
Vene keel B						3	3	3	3
Matemaatika	4	5	5	5	5	5	5	4	5
Loodusõpetus	2	1	1	2	2	3	2		
Geograafia							2	1/2	2
Bioloogia							2	2/1	2
Keemia								2	2
Füüsika								2	2
Ajalugu					2	2	2	2	2
Inimeseõpetus		1	1		1	1	1	1	
Ühiskonnaõpetus						1			2
Muusika	2	2	2	2	1	1	1	1	1
Tööõpetus	1	1	2						
Kunst	2	2	1	1	1	1	1	1	1

Käsitöö, tehnol				2	2	2	2	2	1
Liikumisõpetus	3	3	3	3	3	2	2	2	2
Informaatika		1	1	1	1	1		1	
Karjääriõpetus								1	
Ettevõtlusõpetus					1				
Kohustuslik koormus (tunde nädalas)	20	23	25	25	28	30	30	32	32

2.1. Valikained

2.1.1. Informaatika

Õpetuse põhieesmärgiks on oskus kasutada arvutit igapäevases õppetöös.

Informaatikat õpetatakse Laekvere koolis 1 h nädalas 2., 3., 4., 5., 6. ja 8. klassis.

2.1.2. Karjääriõpetus

Karjääri- ja ettevõtlusõpetus on sisse kirjutatud erinevatesse ainekavadesse alates I klassist lõpetades IX klassiga. 8.klassis on karjääriõpetus iseseisva tunnina, mille raames on tagatud õpilastele karjääriõpe, -info ja -nõustamine.

2.1.3. Ettevõtlusõpetus

Ettevõtlusõpetus toetab õpilaste ettevõtlikkust nii õppetöös kui ka koolivälises elus. Seda õpetatakse lõimingtegevustena kogu põhikooli jooksul. Iseseisva aina õpetatakse seda 5. klassis.

2.1.3 Lisatunnid

Kohustuslike õppeainete lisatunnid, mis on kinnitatud järgmistes õppeainetes:

- matemaatika - matemaatikapädevuse kujunemise toetamiseks
 - I kooliaste 4 tundi
 - II kooliaste 2 tundi
 - III kooliaste 1 tund
- eesti keel - õigekeelsuse ja väljendusrikka eesti keele toetamiseks - II kooliaste 2 tundi
- loodusõpetus - huvi tekitamiseks looduse ja keskkonnakaitse vastu
 - I kooliaste 1 tundi

- geograafia - keskkonnakaitse ja globaalse kodakondsuse kinnistamiseks
 - III kooliste 1 tund
- tööõpetus - käeliste tegevuste parendamiseks, loovuse arendamiseks
 - II kooliste 1 tund
- kehaline kasvatus - liikumisharjumuste kujundamiseks
 - I kooliste 1 tund
- informaatika - digipädevuste toetamiseks, kinnistamiseks
 - I kooliaste 2 tundi
 - II kooliaste 3 tundi
 - III kooliaste 1 tund
- karjääriõpetus- karjääriinõustamise, -teenuste pakkumiseks

III kooliaste 1 tund
- ettevõtlusõpetus- ettevõtlikkuse arendamiseks, huvi tekitamiseks õpilastes

II kooliaste 1 tund

 - ajalugu- pärimuskultuuri ja kodukoha ajaloo tundmaõppimiseks

II kooliaste 1 tund

3.LÄBIVAD TEEMAD JA LÕIMINGU PÕHIMÕTTED

Läbivad teemad puudutavad õpilase arengu seisukohalt olulisi eluvaldkondi, mida ükski õppeaine eraldi ei käsitle. Läbivate teemade õpetamisega kujundatakse teadmisi, oskusi, hoiakuid väärtushinnanguid ja käitumisnorme, mis aitavad õpilast ette valmistada elus toimetulekuks. Läbivate teemade käsitlemisel lähtutakse põhikooli riikliku õppekava üldalustest ja eesmärkidest samuti kooli eripärast ja väärtustest.

Laekvere kooli õppekava läbivad teemad on järgmised:

3.1 „Elukestev õpe ja karjääri kujundamine“

Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri kujundamine“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist enastjuhtivaks isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, teeb mõistlikke kutsevalikuid ja tuleb toime iseseisvas elus.

Õpilast suunatakse:

- teadvustama oma huve, võimeid ja oskusi;
- arendama oma õpioskusi, suhtlemisoskusi, koostööoskusi ning teabega ümberkäimise oskusi, et kujundada valmisolek töömaailma sisenemiseks;

- arendama oskust seada endale eesmäärke ning neid täita;
- kujundama valmisolekut elukestvalt õppida ning tundma koolitusvõimalusi;
- tutvuma erinevate ametite ja elukutsetega;
- tundma õppima tööturu nõudmisi ja pakkumisi ning töösuhteid reguleerivaid õigusakte.

3.2. „Keskkond ja jätkusuutlik areng“

Läbiva teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes mõistab keskkonda säästvat eluviisi, omandab keskkonda hoidvad väärtushinnangud ja käitumisnormid.

Õpilast suunatakse:

- aru saama inimese ja teda ümbritseva keskkonna vastastikustest seostest ning inimese sõltuvusest loodusressurssidest;
- aru saama inimtegevusega kaasnevatest mõjudest keskkonnale;
- kasutama loodussäästlikke ja jätkusuutlikku arengut toetavaid tegutsemisviise
- teadma globaalse kodakondsuse põhimõtteid.

3.3. „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“

Läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“ käsitlemisega taotletakse, et õpilane mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja kodanikualgatuse tähtsust.

Õpilast suunatakse:

- väärtustama koostööd, kodanikualgatusi ning konfliktide rahumeelset lahendamist;
- mõistma õigustega kaasnevat vastutust ja kohustusi;
- mõistma enda kui üksikisiku, aga ka ettevõtluse rolli ühiskonnas;
- väärtustama vabatahtlikkuset põhinevat tegevust.

3.4. „Kultuuriline identiteet“

Läbiva teema „Kultuuriline identiteet“ käsitlemisega taotletakse, et õpilasel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja ta väärtustab omakultuuri ning kultuurilist mitmekesisust.

Õpilast suunatakse:

- mõistma ennast kultuuri kandjana;
- mõistma kultuuridevahelise suhtlemise ja koostöö tähtsust;
- suhtuma lugupidavalt teiste kultuuride esindajatesse ning nende tavadesse;
- tundma õppima ning väärtustama oma ja teiste kultuuride pärandit ja eripära;

3.5. „Teabekeskond“

Läbiva teema „Teabekeskond“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes suudab teda ümbritsevas teabekeskonnas toime tulla ja oskab seda kriitiliselt analüüsida.

Õpilast suunatakse:

- valima sobivat suhtlusregistrit olenevalt olukorrast ja vajadusest;
- leidma sobivat teavet;
- arendama kriitilise tebeanalüüsi oskust.

3.6 „Tehnoloogia ja innovatsioon“

Läbiva teema „Tehnoloogia ja innovatsioon“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist kaasaegseid tehnoloogiaid kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvus elu-, õpi- ja töökeskkonnas.

Õpilast suunatakse:

- omandama teadmisi tehnoloogiate kohta erinevates eluvaldkondades;
- mõistma tehnoloogiliste uuenduste mõju inimeste töö- ja eluviisile;
- mõistma ja kriitiliselt hindama tehnoloogilise arengu positiivseid ja negatiivseid mõjusid;
- kasutama info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat (IKT) oma õppimise ja töö tõhustamiseks;
- arendama loovust, koostööoskusi ja algatusvõimet uuenduslike ideede rakendamisel õppetöös.

3.7. „Tervis ja ohutus“

Läbiva teema „Tervis ja ohutus“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma ja liikuma turvaliselt. „Tervis ja ohutus“ on läbivad teemad nii erinevates ainetundides kui ka kooliüritustel.

Õpilast suunatakse:

- tervise ja turvalise käitumise väärtustamisele;
- teadvustama oma käitumise ning selle tagajärgede seost tervise ja turvalisusega;
- teadvustama keskkonna mõju oma tervisele;
- vältima ohuolukordadesse sattumist;
- omandama oskusi ohu- ja kriisiolukordades õigesti käituda;
- järgima liikluses kehtivaid reegleid;
- tundma ohtlikke olukordi ja nende võimalikku tekkemehhanismi;
- oskama hoida enda füüsilist ja vaimset tervist;
- oskama ära tunda ja lahendada kiusamisjuhtumeid.

3.8. „Väärtused ja kõlblus“

Läbiva teema „Väärtused ja kõlblus“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist kõlbliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid ning järgib neid.

Õpilast suunatakse:

- tunnustama väärtusi, kõlblisi norme ja viisakusreegleid ja juhinduma oma käitumises neist põhimõtetest;
- osalema klassi käitumisreeglite väljatöötamises ning neid järgima;

Lõimingu põhimõtted

- Laekvere koolis lõimitakse ainevaldkonniti erinevaid aineid ja nendes õpetatavat sisu;
- Lõiming toimub läbi erinevate õppetööd puudutavate õppekäikude, projektide, külalisesinejate;
- Lõiming toimub rohekooli tegemisi kavandades;
- Projekt-lõimingupäevad toimuvad iga trimestri viimasel koolipäeval.

4. TASEMETÖÖD JA III KOOLIASTME LOOVTÖÖ KORRALDAMISE PÕHIMÕTTED

4.1 4. ja 7. klassi õpilased sooritavad riiklikud tasemetööd olenemata valimist.

Tasemetööd on õpilaste ja aineõpetajate pädevuste hindamiseks, analüüsimiseks, nende eest ei panda õpilastele hindeid.

4.2 8. klassis viiakse läbi aineid lõimiv loovtöö, mille hindamisel juhindutakse loovtöö hindamisjuhendist. Loovtöö teema kantakse põhikooli lõputunnistusele.

4.3 Loovtöö lähtub läbivatest teemadest. Töö on õpilase poolt planeeritud, kavandatud ja esitletud ning teostatakse juhendamisel. Loovtöö temaatika ei ole üldjuhul ette määratud, vaid õpilase poolt valitud. Loovtöö võib olla uurimus, projekt, kunstitöö, etendus, üritus, teavitus vm.

4.4 Kui õpilane ei esita loovtööd tähtaegselt, on loovtöö hindeks „nõrk“ ja kehtivad järeltöö parandamise kriteeriumid.

4.5 LÕKI õppiv õpilane teeb talle jõukohase loovtöö. ÕN otsusega võib õpilase vabastada loovtöö tegemisest, kui ta pole suuteline seda mingilgi moel teostama.

5. ÜLEKOOLILISTE JA KOOLIDEVAHELISTE ÜRITUSTE KAVANDAMISE PÕHIMÕTTED

Eesmärgiks on arendada õpilaste, lastevanemate ja õpetajate nii erialaseid kui üldkultuurilisi teadmisi, enesealgatust, meeskonnatööd ja tegevuse planeerimist.

Kooli üritusi viivad läbi nii õpilased, õpilasesindus, õpetajad kui ka kooli tellitud esinejad. Laekvere koolis viiakse läbi järgmisi traditsioonilisi üritusi:

- kooliaasta avaaktus 1.septembril,
- kooli sünnipäev 4.oktoober,
- õpetajate päev,
- jõulude tähistamine,
- vabariigi aastapäev,
- pereõhtu sügisel ja/või kevadel
- ainepäevad või -nädalad,
- koolilaager
- kooliaasta lõpetamise aktus
- lapsevanematele mõeldud koolitusi ja koostegemisi.

6. ÕPILASTE ARENGU JA ÕPPIMISE TOETAMISE KORRALDUS

6.1.õpilaste hindamise alused

Hindamisel lähtutakse põhikooli- ja gümnaasiumiseadusest (vastu võetud 09.06.2010), põhikooli ja gümnaasiumi riiklikust õppekavast (vastu võetud 06.01.2011 nr 2), kooli õppekavast ja kodukorrast, erijuhtudel ka individuaalsest õppekavast ja lihtsustatud õppekavast.

6. 2. Hindamise eesmärk

6.2.1.hindamine on süstemaatiline teabe kogumine õpilase arengu kohta, selle teabe analüüsimine ja tagasiside andmine;

6.2.2 hindamise abil motiveeritakse õpilast ja on aluseks õppe edasisele kavandamisele ja õpilase arengu toetamisele;

6.2.3 suunata sihikindlalt õppima, suunata õpilase enesehinnangu kujunemist ja suunata õpilast edasise haridustee valikul;

6.2.4 suunata õpetaja tegevust õpilase õppimise ja individuaalse arengu toetamisel;

6.2.5 anda alus õpilase järgmisse klassi üleviimiseks ning põhikooli lõpetamise otsuse tegemiseks;

6.2.6 suunata õpilast järgima üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme ning täitma kooli kodukorra nõudeid.

6.3 Hindamisest teavitamine

6.3.1 Kooli õppekavas sätestatud hindamise korralduse avalikustab kool avaliku teabe seaduse alusel kooli kodulehel, stuudiumis.

6.3.2 Kirjalikku tagasisidet õpilase jooksvatest hinnetest ja/või hinnangutest antakse e-päevikus.

6.3.3 Kokkuvõtvad trimestrihinded kantakse e-tunnistusele iga trimestri lõpus.

6.3.4 Vähemalt üks kord aastas antakse suulist tagasisidet arenguestlustel.

6.3.5 Õpilasel on õigus saada teavet oma hinnete kohta vastavalt klassi- või aineõpetajalt.

6.4. Teadmiste ja oskuste hindamine

6.4.1 Õpilase teadmisi ja oskusi hindab vastava õppeaine õpetaja õpilase suuliste vastuste (esitluste), kirjalike ja praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust õppekavas esitatud nõuetele.

6.4.2 Trimestri algul teeb vastava õppeaine õpetaja õpilastele teatavaks õppeaine nõutavad teadmised ja oskused, nende hindamise aja ja vormi.

6.4.3 Trimestri õpitulemuste omandamist kontrollivate kirjalike tööde (kontrolltööde) aeg kavandatakse kooskõlastatult teiste õppeainete õpetajatega. Kontrolltööde graafikut peetakse e-päevikus. Tavapäraselt teadmiste kirjalikku kontrolli ei pea ette teatama.

6.4.4 Kontrolltööde ja muude kokkuvõtivate tööde hindend on kaalukamad jooksvatest hinnetest.

6.4.5 1. klassis kasutatakse õpilaste teadmiste ja oskuste hindamisel kõigis õppeainetes hinnete asemel suulisi ja kirjalikke sõnalisi hinnanguid, mis kirjeldavad õpilase teadmisi ja oskusi erinevates õppeainetes. Samuti võib esimest aastat õpitavas võõrkeeles kasutada I õppeveerandil sõnalist hinnangut. Sõnaliste hinnangute kasutamise põhimõtted ning hinnangute andmise tingimused ja klassitunnistuse vorm on lisatud ja kinnitatud õppenõukogu otsusega nr.3 17.12.2014 a.

6.4.6 Eesti keeles hinnatakse 1.-3. klassis järgmisi osaoskusi: lugemine ja suuline eneseväljendus, kirjutamine ja kirjatehnika.

6.4.7 Oskusainete hindamise peamised kriteeriumid on aktiivsus, püüdlikkus, praktilised oskused ja koostöövalmidus. Arvestatakse õpilase individuaalset arengut.

6.4.8 III kooliastmes sooritavad õpilased loovtöö. Nõuded loovtöö läbiviimisele, tingimused ja kord määratakse kooli õppekavas. Loovtöö ebaõnnestumise korral on võimalus see uuesti sooritada. Loovtöö hinne ja teema kantakse tunnistusele.

6.4.9 Koolieksameid läbi ei viida. Vajadusel on aineõpetajal õigus teha kooliaasta lõpus suuremahulisem teadmistekontroll, mille eest hinnet ei panda. Teadmistekontrolli eesmärk on anda õpilasele ja aineõpetajale teavet õpilaste omandatud õpipädevuste tasemest.

6.4.10 Teadmiste ja oskuste hindamisel kasutatakse hindeid viiepallisüsteemis. Õpetajal on õigus täpsustada jooksvaid hindeid + ja -.

6.4.11 Kui suulist vastust (esitust), kirjalikku või praktilist tööd, praktilist tegevust või selle tulemust on hinnatud hindega «puudulik» või «nõrk» või on hinne jäänud välja panemata, antakse õpilasele võimalus järelevastamiseks või järeltöö sooritamiseks. Järelevastamise ja järeltööde sooritamiseks 10 õppepäeva. Tähtjaks esitamata töö ja mõjuva põhjuseta tunnist puudumise eest saadud hinnet „1“ parandada ei saa.

6.4.12 Kui hindamisel tuvastatakse kõrvalise abi kasutamine, ebaausus või segas ta oma ebaõpilasliku käitumisega kaasõpilasi, võib vastavat suulist vastust (esitust), kirjalikku või praktilist tööd, praktilist tegevust või selle tulemust hinnata hindega „1“, mida parandada ei saa.

6.4.13 Kui õpilane on hinde „2“ või „1“ parandanud positiivseks, siis märgitakse see kaldkriipsuga esialgselt saadud hinde kõrvale.

6.4.14 Liikumisõpetuse hinnatavate ülesannete täitmine on kõigile õpilastele kohustuslik.

6.4.14.1 Koolist puudunud õpilane täidab hinnatava ülesande õpetajaga kokkulepitud ajal 10 õppepäeva jooksul. Kui õpilane jätab selle ülesande mõjuva põhjuseta kokkulepitud ajaks

täitmata, loetakse antud ülesande hinne vastavaks hindele "1", s.t, et õpilane pole omandanud vastavaid teadmisi ja oskusi.

6.4.14.2 Kui õpilane on vabastatud vanema tõendiga, peab ta enne tundi sellest teavitama aineõpetajat või klassijuhatajat. Vabastuse korral peab ta järgima õpetaja antud korraldusi tunnis viibimise kohta.

6.4.14.3 Trimestrihinne pannakse välja õpilasele, kes on osalenud vähemalt 50% tundidest ja sooritanud vähemalt 75% harjutustest. (sh on arvestatud mitteformaalse õppimise võimalusega).

6.4.14.4 Kui õpilane on vabastatud osaliselt ja tal ei ole õppeveerandi lõpuks antud ala hindele sooritatud, võib õpilase trimetrihinde välja panemata jätta ja hinnata teda arvestuslikult.

6.4.14.5 Raviarsti poolt terveks õppeaastaks vabastatud õpilased sooritavad teoreetilise töö õpetajaga kokkulepitud ajal.

6.5. Hinded viiepallisüsteemis

6.5.1 Hindega «5» («väga hea») hinnatakse suulist vastust (esitust), kirjalikku või praktilist tööd, praktilist tegevust või selle tulemust (edaspidi õpitulemus), kui see on täiel määral õppekava nõuetele vastav. Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindega «5», kui õpilane on saanud 90–100% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.

6.5.2 Hindega «4» («hea») hinnatakse õpitulemust, kui see on üldiselt õppekava nõuetele vastav, kuid pole täielik või esineb väiksemaid eksimusi. Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindega «4», kui õpilane on saanud 75–89% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.

6.5.3 Hindega «3» («rahuldav») hinnatakse õpitulemust, kui see on üldiselt õppekava nõuetele vastav, kuid esineb puudusi ja vigu. Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindega «3», kui õpilane on saanud 50–74% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.

6.5.3.1 Individuaalsel õppekaval, õpiabis ja koduõppel olevaid õpilasti võib antud aines/ainetes hinnata diferentseeritult

6.5.4 Hindega «2» («puudulik») hinnatakse õpitulemust, kui see on osaliselt õppekava nõuetele vastav, esineb olulisi puudusi ja vigu. Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindega «2», kui õpilane on saanud 25–49% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.

6.5.5 Hindega «1» («nõrk») hinnatakse õpitulemust, kui see ei vasta õppekava nõuetele. Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindega «1», kui õpilane on saanud 0–24% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.

6.6. Kokkuvõttev hindamine

6.6.1 Kokkuvõttev hinne on õppeaine trimestri- ning aastahinne. Kokkuvõtva hinde võib jätta välja panemata, kui õpilane on puudunud 50 % ainetundidest.

6.6.2 Kui õpilane jäetakse täiendavale õppetööle, pannakse õppeaine aastahinne või kooliastmehinne välja pärast täiendava õppetöö lõppu, arvestades täiendava õppetöö tulemusi.

6.6.3 I-III kooliastmes hinnatakse õpilase õpitulemusi vastavas õppeaines kokkuvõtvalt trimestri- ja aastahindega (va oskusained, kus on arvestuslik hindamissüsteem).

6.6.4 Trimestrihinne pannakse välja õppeperioodi jooksul saadud hinnete alusel. Aastahinne pannakse välja antud õppeaasta jooksul saadud trimestrihinnete alusel enne õppeperioodi lõppu, arvestamata matemaatilist keskmist, vaid aineõpetaja seisukohta. Kui aineõpetaja seisukoht ei lange kokku matemaatilise keskmisega, siis saab ta sellest erineva hinde õpilasele panna vaid Õppenõukogu heakskiidul.

6.6.5 Sõnalisi hinnanguid antakse õpilase teadmistele ja oskustele õppeperioodi/aasta lõpul kirjalikult klassitunnistusel. Enne õppeaasta lõppu analüüsitakse arengueestlusele õpilase arengut, toimetulekut ja kooli poolt olulisteks peetavate tulemuste saavutatut. Väga oluline on õpilase enesehindamine.

6.6.6 Õpilasele, kelle trimestrihinne on «puudulik» või «nõrk», kellele on antud samaväärne sõnaline hinnang või on jäetud hinne välja panemata, määratakse selles õppeaines tugisüsteem. Tugisüsteem määratakse koos lapsevanemaga ja on õpilasele kohustuslik. Tugisüsteemide alla kuuluvad kõneravi, individuaalne õppekava, õpiabi tunnid, õpetajate konsultatsioonide ajad ja tugispetsialistide tugi.

6.6.7 Kui õppeaine trimestrihinne on jäänud välja panemata ja õpilane ei ole kasutanud võimalust järele vastata, loetakse aastahinde väljapanekul antud õppeveerandi vältel omandatud teadmised ja oskused vastavaks hindele «nõrk».

6.6.8 9. klassi õpilasele pannakse aastahinded välja enne lõpueksamite toimumist, välja arvatud õppeainetes, milles õpilane jäetakse täiendavale õppetöele.

6.7. Käitumise ja hoolsuse hindamine

6.7.1 Õpilane viiakse järgmisesse klassi olenemata käitumise aastahindest.

6.7.2 I-III kooliastmes hinnatakse õpilase käitumist ja hoolsust.

6.7.3 Käitumise hindamise aluseks on kooli kodukorra täitmine ning üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnormide järgimine koolis. Hoolsuse hindamise aluseks on õpilase suhtumine õppeülesannetes: kohusetundlikkus, töökus ja järjekindlus õppeülesannete täitmisel.

6.7.4 Käitumise ja hoolsuse hindamise üle otsustab klassijuhataja, kuulates ära aineõpetajate ja kaasõpilaste arvamuse.

6.7.5 Mitterahuldava käitumise aastahinde otsustab õppenõukogu, kaasates otsuse juurde lapsevanema.

6.7.6 Käitumist ja hoolsust hinnatakse hinnetega «eeskujulik», «hea», «rahuldav» ja «mitterahuldav».

6.8. Hinde ja hinnangu vaidlustamine

6.8.1 Õpilasel või tema seaduslikul esindajal on õigus hindeid ja sõnalisi hinnanguid vaidlustada kümne päeva jooksul pärast hinde või hinnangu teadasaamist, esitades kooli direktorile kirjalikult vastava taotluse koos põhjendustega.

6.8.2 Kooli direktor teeb otsuse ja teavitab sellest taotluse esitajat kirjalikult viie tööpäeva jooksul arvates taotluse esitamise päevast.

6.9. Õpilase täiendavale õppetööle ja klassikursust kordama jätmine

6.9.1 Õppeperioodi jooksul omandamata jäänud õppekavaga nõutavate teadmiste ja oskuste omandamise toetamiseks võib õpilase jätta täiendavale õppetööle, mis viiakse läbi pärast õppeperioodi lõppu. Täiendava õppetöö raames täidab õpilane õpetaja vahetul juhendamisel spetsiaalseid õppeülesandeid. Täiendava õppetöö tulemusi kontrollitakse ja hinnatakse.

6.9.2 Täiendava õppetöö rakendamiseks koostab aineõpetaja kolmes eksemplaris (lapsevanemale, õppealajuhatajale, õpilasele) õppeplaani, milles märgib taotletavad õpitulemused ning nende sooritamise aja ja koha. Õppeplaani selgitab lapsevanemale ja kinnitab õppealajuhataja. E-päevikusse kantakse tunni toimumise aeg, tunni teema, jooksvad ja kokkuvõtvad hinded. Täiendava õppetöö pikkus on kuni 10 õppepäeva, maksimaalselt 5 tundi päevas.

6.9.3 Täiendavale õppetööle jätmise otsustab õppenõukogu enne õppeperioodi lõppu.

6.9.4 1.–3. kooliastmel jäetakse õpilane täiendavale õppetööle õppeainetes, milles tulenevalt veerandihinnetest või veerandite lõpus antud sõnalistest hinnangutest tuleks välja panna aastahinne «puudulik» või «nõrk» või anda samaväärne kokkuvõttev sõnaline hinnang.

6.9.5 1.–3. kooliastmel võib õppenõukogu põhjendatud otsusega erandjuhul jätta õpilase klassikursust kordama, kui õpilasel on kolmes või enamas õppeaines pandud välja aastahinne «puudulik» või «nõrk», täiendav õppetöö ei ole tulemusi andnud ning õppekavaga nõutavate õpitulemuste saavutamiseks ei ole otstarbekas rakendada individuaalset õppekava või muid koolis rakendatavaid tugisüsteeme. Õppenõukogu kaasab otsuse tegemisel õpilase või tema seadusliku esindaja ning kuulab ära tema arvamuse. Õppenõukogu otsuses peavad olema välja toodud kaalutlused, millest tulenevalt on leitud, et õppekavaga nõutavate õpitulemuste saavutamiseks on otstarbekas jätta õpilane klassikursust kordama.

6.9.6 Klassikursust ei jäeta kordama lihtsustatud riikliku õppekava (abiõppe õppekava) ja toimetuleku riikliku õppekava järgi õppivaid õpilasi ning gümnaasiumiastmel õppivaid õpilasi.

6.10. Õpilase järgmise klassi üleviimine

6.10.1 Õpilase järgmise klassi üleviimise otsustab õppenõukogu.

6.10.2 I-III kooliastmes viiakse õpilane, keda ei ole jäetud täiendavale õppetööle, järgmise klassi üle enne õppeperioodi lõppu. Õpilane, kes jäeti täiendavale õppetööle ja ei sooritanud seda, kuid keda ei jäeta klassikursust kordama, viiakse järgmise klassi üle hiljemalt 30. augustiks.

6.10.3 Lõikes 2 sätestatud tähtaegu ei kohaldata õpilase puhul, kellele on koostatud individuaalne õppekava, kus on ettenähtud erisused järgmise klassi üleviimise ajaks.

6.11. Põhikooli lõpetamine

6.11.1 Põhikooli lõpetab õpilane, kellel õppeainete viimased aastahinded on vähemalt „rahuldavad” (s.h. 7. klassi loodusõpetuse, 8. klassi inimeseõpetuse ning 8. klassi arvutiõpetuse hinded), kes on kolmandas kooliastmes sooritanud loovtöö ning kes on sooritanud vähemalt rahuldava tulemusega eesti keele, matemaatika ning ühe eksami omal valikul.

6.11.2 Põhikooli lõpetanuks võib õpilase seadusliku esindaja ja/või õpilase kirjaliku avalduse alusel või õppenõukogu otsusega pidada ning põhikooli lõpu- tunnistuse anda õpilasele:

6.11.2.1 kellel on kahes erinevas õppeaines üks „nõrk“ või „puudulik“ eksamihinne (protsent alla 50) või õppeaine viimane aastahinne;

6.11.2.2 kellel on kahes õppeaines kummaski üks „nõrk“ või „puudulik“ eksamihinne (protsent) või õppeaine viimane aastahinne.

6.11.3 Haridusliku erivajadusega õpilasele, kelle individuaalne õppekava sätestab teistsugused nõuded võrreldes riikliku õppekavaga, on lõpetamise aluseks individuaalse õppekava õpitulemuste saavutatus. Haridusliku erivajadusega õpilasel on õigus sooritada põhikooli lõpueksamid eritingimustel (ühtsete küsimustega põhikooli lõpueksamitöö kohandamine, abivahendite kasutamine, koolieksam vms) vastavalt haridus- ja teadusministri määrusega.

6.12. Õpilaste tunnustamine hea või väga hea õppimise eest

6.12.1 Riikliku kiituskirjaga «Väga hea õppimise eest» tunnustatakse kooli õppenõukogu otsusel:

* I, II ja III kooliastme õpilast, kui tema aastahinded on „5“ või üks „4“ (muusika-, töö, kunstiopeetus, liikumisopeetus), käitumine väga hea või hea.

6.12.2 Ettepaneku õpilase tunnustamiseks teeb õppenõukogu õppeedukuse aastaaruande põhjal.

6.12.3 Hea õppeedukusega või silmapaistev õpilane milleski muus kutsutakse vallavanema vastuvõtule klassijuhataja avalduse alusel (lõpliku valiku teeb direktor).

6.12.4 Kooli tänukirjaga ja raamatuga/meenega tunnustatakse õpilast, kelle aastahinded on „4“ ja „5“ ning käitumine on väga hea või hea. Ettepaneku õpilase tunnustamiseks teeb klassijuhataja õppeedukuse aastaaruande põhjal.

6.12.5 Ainealase kiituskirjaga «Väga heade tulemuste eest» tunnustatakse kooli õppenõukogu otsusel õpilasi:

6.12.5.1 kes on saavutanud väga häid õpitulemusi ühes või mitmes õppeaines

6.12.5.2 kes on olnud aktiivne antud õppeaine tunnivälises tegevuses (osalenud olümpiaadidel, võistlustel, konkurssidel, vms) ning kelle edasijõudmine ülejäänud õppeainetes vähemalt rahuldav.

6.12.6 Riikliku kiituskirja ja kooli meenega tunnustatakse õppenõukogu otsusel põhikooli lõpetajat, kellel kõigi lõputunnistusele kantavate õppeainete viimane aastahinne ja lõpueksamihinne on «väga hea» ning käitumine «väga hea» või «hea».

7. ÕPILASTE JA LASTEVANEMATE TEAVITAMISE JA NÕUSTAMISE KORRALDUS

Õpilaste ja lastevanemate teavitamise ja nõustamise eesmärgiks Laekvere koolis on koostöös kooliga õpilaste võimetekohase arengu tagamine ja eluks vajalike pädevuste omandamine.

7.1. Laekvere kool tagab õpilasele ning lastevanematele teabe kättesaadavuse õppe ja kasvatus korralduse kohta kooli kodulehel.

7.2. Kõigile lapsevanematele antakse võimalus vähemalt üks kord õppeaastas osaleda lastevanemate üldkoosolekul. Klassi lastevanemate koosolekud toimuvad vastavalt vajadusele.

7.3. Õpilaste ja lastevanemate teavitamise ja nõustamise eesmärgil töötab koolis hoolekogu.

- 7.4. Tugispetsialistid nõustavad vastavalt oma pädevusele õpilasi, õpetajaid ja lastevanemaid.
- 7.5. Laekvere koolis töötavad õpiabirühmad, pikapäevarühm, toimuvad arenguestlused ja ainealased konsultatsioonid.
- 7.6. Peamised teemad, vajalikud õppevahendid, hindamise korraldus ja planeeritavad üritused tehakse õpilastele teatavaks õppeaasta algul.
- 7.7. Laekvere kool tagab õpilastele karjääriteenuste (nõustamise, info ja õppe) kättesaadavuse.
- 7.8. Õpilasel ja lapsevanemal on võimalus saada ülevaadet õpilase õppeedukusest, käitumisest ja puudumistest e- päeviku vahendusel ja kord aastas paberile vormistatud klassitunnistuse kaudu.
- 7.9. Kõik vajalikud teated edastab õpilasele ja lapsevanemale klassijuhataja kas e-päeviku või õpilaspäeviku (algklassides) vahendusel või telefoni teel.
- 7.10. Arenguestlused, kus analüüsitakse õpilase arengut ja toimetulekut tulenevalt õpilase individuaalsest eripärast ja õpilase, lapsevanema (te) või kooli poolt oluliseks peetavat. Vajadusel on arenguestlusele kaasatud tugispetsialist (id). Arenguestluse vorm ja läbiviimine on vaba. Klassijuhataj teeb vestluste kokkuvõtva analüüsi õppealajuhatajale peale vestluste lõppu.

8. ÕPILASTE JUHENDAMISE JA HARIDUSLIKE ERIVAJADUSTEGA ÕPILASTE ÕPPEKORRALDUSE PÕHIMÕTTED

Haridusliku erivajadusega on õpilane, kelle andekus, õpiraskused, terviseseisund, puue, käitumis- ja tundeeluhäired, pikemaajaline õpest eemalviibimine või kooli õppekeele ebapiisav valdamine toob kaasa vajaduse teha muudatusi õppe sisus, õppeprotsessis, õppe kestuses, õppe koormuses, õppekeskkonnas, taotlevates õpitulemustes.

Õpilasele, kellel on soovitatud õppida põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava järgi, pakutakse võimalusel õpet kaasava hariduse põhimõtteid järgides individuaalse õppekava alusel.

Põhieesmärgid:

- erivajadustega õpilaste (sh andekate) väljaselgitamine, õpiraskustega õpilaste mahajäämuse põhjuste leidmine ja õpiabi korraldamine;
- püsivate õpiraskustega õpilaste suunamine koostöös lapsevanematega pedagoogilis-psühholoogilistele või meditsiinilistele uuringutele, leidmaks õpilastele sobiv õppevorm;
- sujuva ülemineku tagamine lasteaiast kooli ja ühelt kooliastmelt teisele; □ lapse ja perekonna nõustamine.

8.1. Õpilase individuaalsuse märkamine ja esmane toetamine

Toetavad tegevused:

- Õpiraskuste ennetamine (koostöö kohaliku lasteaiaga, perega) – lapse koolivalmiduse kaardi täitmine lasteaiadepetajate poolt (koostöös lapsevanemaga) ja nende esitamine kooli. Teave koolieelsest arengust koolivalmiduse kaardi kaudu võimaldab jätkata koolis lapse (sh erivajadustega lapse) arengu/toimetuleku jälgimist, õpetuse individualiseerimist ja diferentseerimist ning vajadusel kohest tugiteenuste rakendamist.

- Õppetöö diferentseerimine, individualiseerimine klassi tasandil, kus aineõpetajad jälgivad laste individuaalset toimetulekut õppesituatsioonis ning vajadusel kohandavad õpet vastavalt õpilase vajadustele.
- Õpilase individuaalse arengu kaartide sisseseadmine. Selgitada välja õpilase tugevad ja arendamist vajavad küljed ning esmane õpiabi vajadus.
- Aineõpetajate konsultatsioonid, mille eesmärk on nõustamine ja õpiabi osutamine. Samas on õpilasel võimalus sooritada tegemata või mitterahuldavalt sooritatud kontrolltöid.
- Arenguvestluse käigus analüüsitakse õpilase arengut ja toimetulekut tulenevalt õpilase individuaalsest eripärast ja õpilase, lapsevanema (te) või kooli poolt oluliseks peetavat.
- Luua ja hoida häid suhteid kooli, õpilaste ja lastevanemate vahel.
- Suunata õpilast ise analüüsima, hindama ja kavandama oma tegevust (kujundav hindamine)
- Valmistada õpilast ette ise vastutama ja oma õppetööd ning käitumist jälgima
- Arenguvestluse läbiviimine- klassijuhataja viib üks kord õppeaastas läbi arenguvestluse õpilase ja/või tema seadusliku esindajaga.
- Arenguvestlusel osalevad õpilane, klassijuhataja, lapsevanem(d). Vajadusel kaasatakse vestlusesse ka teisi kooli töötajaid ja spetsialiste.

8.2. Erivajaduse väljaselgitamine ja eriabi kooli tasandil

Toetava eriabi võimalused koolis:

- Logopeediline abi

Eesmärk: Õpilaste suulise ja kirjaliku kõne korrigeerimine, funktsionaalse lugemisoskuse arendamine.

Logopeedilist abi vajavate õpilaste rühmad moodustatakse diagnoosetteütuse ja individuaalse kõne uuringu alusel.

- Sotsiaalpedagoogiline tugi

Eesmärk: Toetada õpilaste sotsiaalset toimetulekut, arendada nende sotsiaalseid oskuseid. Toetada koolitöötajaid sotsiaalpedagoogilistes küsimustes. Koordineerida pere ja kooli koostööd õpi-, käitumis- ja/või kognitiivprobleemide korral.

- Õpiabirühmad

Eesmärk: Toetada põhikooli õpilase arengut tulenevalt tema hariduslikest erivajadustest ja võimaldada tal saavutada põhikooli riikliku õppekava nõuetele vastavaid õpitulemusi. Pearõhk on taju, mälu, tähelepanu ja mõtlemise arendamine, õpioskuste kujundamine ja õpilaste enesekindluse tõstmine õppetööga toimetulekul.

Õpiabirühmad moodustatakse aineõpetajate soovitusel senist õppetööga toimetulekut arvestades.

- IÕK- individuaalne õppekava

Eesmärk: Toetada hariduslike erivajadustega õpilaste võimetekohast õppimist ja arenemist. (Kui HEV õpilasele koostatud individuaalse õppekavaga nähakse ette riiklikus õppekavas sätestatud õpitulemuste vähendamine või asendamine või kohustusliku õppeaine õppimisest vabastamine, võib IÕK rakendada nõustamiskomisjoni soovitusel.)

Erivajaduste väljaselgitamine käib kooli HEVKO juhtimisel. Moodustatakse õpilase vajadustest tulenev võrgustik.

8.3. Kooliväline nõustamine

Kui koolis rakendatud tugiteenused ei osutunud tulemuslikuks, viiakse läbi täiendav uuring väljaspool haridusasutust, mis toimub valdavalt meditsiinasutuses arstide osalusel. Uuringu tulemused on aluseks nõustamiskomisjoni suunamiseks.

8.4. Andekad õpilased

Andekate õpilaste väljaselgitamisel lähtutakse heade tulemuste saavutamisest õppetöös, aineolümpiaadidel, konkurssidel või võistlustel. Andekate õpilaste toetamiseks koostab HEVKO koostöös aineõpetajate, klassijuhatajaga, tugispetsialistidega, õpilasega ja lapsevanematega IÕK, et toetada õpilase andekust ja seda arendada.

Kokkuvõte:

Vähemalt kord õppeaastas tehakse õppenõukogus kokkuvõtte rakendatud meetmete tõhususest ja tehakse ettepanekuid edaspidiseks.

9. KARJÄÄRITEENUSTE KORRALDUS

Karjääriteenuste korralduse eesmärgiks Laekvere koolis on aidata õpilasel:

- arendada teadlikkust iseendast ja kujuneda ennastjuhtivaks;
- omandada teadmisi töömaailmast, elukutsetest ja õppimisvõimalustest;
- kujundada hoiakuid ja toimetulekuoskusi, mis soodustavad karjääriotsuste tegemist.

Kutsesuunitlusalast tööd koolis aitab läbi viia Töötukassa.

I kooliastmes õpilane:

- tutvub erinevate elukutsete ja ametitega, saab aru töö vajalikkusest (lõiminguna ainetundides);
- õpib planeerima aega ja järgima koostegutsemise reegleid;
- teab, kellena töötavad tema ema ja isa.

II kooliastmes õpilane:

- õpib tundma oma tugevaid ja nõrku külgi ning seostama neid erinevatel kutsealadel töötamise eeldustega;
- saab teada erinevate elukutsete seosest inimeste eelduste ja huvidega;

- osaleb õppekäikudel lastevanemate töökohtadesse.

III kooliastmes õpilane:

- õpib hindama oma eeldusi, soove ja võimalusi karjäärivalikute tegemisel;
- saab teavet edasiõppimisvõimaluste kohta;
- saab kutsenõustamist ja õpib leidma infot tööturu kohta;
- tutvub ametikoolides õpetatavate erialadega;
- õpib koostama projekti.

10. ÕPETAJATE TÖÖ PLANEERIMISE PÕHIMÕTTED

10.1 Õpetaja töökava koostamise eesmärgiks on kirjeldada taotletavate õpitulemusteni jõudmist. Töökava koostamine ja arendamine kuulub aineõpetaja pädevusse.

10.2 Vabas vormis õpetaja töökava koostamine ja rakendamine on iga õpetaja vastutada ja vajadusel esitab ta selle õppealajuhatajale tutvumiseks. Töökava koostamine on soovituslik, et hõlbustada enda tööd pädevauste andmisel õpilastele.

11. KODUKORD

11.1. ÜLDOSA

Laekvere Koolis (edaspidi kool) reguleerivad inimeste käitumist Eesti Vabariigi seadused, nende alusel välja antud õigusaktid, kooli põhimäärus, arengukava, sisehindamise aruanne, tagasisidearuanded ja kodukord. Kooli kodukord lähtub üldinimlikest eetika-, moraali- ja käitumisnormidest, tagab töötajatele, lasteaia lastele ja õpilastele töörahu ning turvalise õpikeskkonna, sisaldab laste, õpilaste ja töötajate omavahelise suhtlemise, käitumise ning ühistegevuse reegleid. Kooli kinnitatud kodukord seab eesmärgiks kasvatada viisakat, heatahtlikku ja selgevaatelist maailmakodanikku, seab ette käitumisnormid ning määrab juhised ergutamiseks ja mõjutamiseks. Kodukorrast kinnipidamine tagab koolis töörahu, laste, õpilaste ja töötajate turvalisuse ning vara kaitstuse. Kooli igapäevane tegevus toimub vastavalt päevakavale, tunniplaanile ja üldtööplaanile. Kodukord on täitmiseks kõigile. Kodukorra eiramine on karistatav koolis kokkulepitud korra alusel. Lasteaia kodukord on eraldiseisev osa (LISA1). Õppe- ja kasvatustööd ning koolikorraldust puudutav informatsioon on kättesaadav kooli veebilehelt ja kooli direktioonilt.

11.2. ÕPILASTE KOHUSTUSED

Õpilane

2.1 riietub puhtalt ja maitsekalt, spordiriietus ei ole sobilik igapäevaseks tööks;

2.3 jõuab kooli hiljemalt 5 minutit enne tundide algust, kuid mitte varem kui 30 minutit;

2.2 hoolitseb selle eest, et kodused õppeülesanded oleksid täidetud ja kaasas selleks päevaks vajalikud õppevahendid;

- 2.3 omab e-päeviku kontot, kus on kodused ülesanded ja muu kooliga seotud teave (koolist puudumine ei vabasta õppematerjali omandamise kohustusest);
- 2.4 täidab kõiki viisakus- ja ohutusnõudeid transpordivahendites, liigeldes jalg-rattaga, jalgsi või muul viisil ning ei ohusta oma tegevusega ennast ega teisi;
- 2.5 liigub koolimajas sees ilma peakatteta ja üleriieteta ning kasutab sobilikke vahetusjalatseid;
- 2.6 tagab oma käitumisega töörahu kaasõpilastele ja kooli personalile, kasutab korrektset pöördumist ja sõnavara, ei vägivallatse, ei tee haiget teistele sõna ega teoga;
- 2.7 ei kasuta koolitöökohas vahendeid, mis segavad kaasõpilaste ja kooli töötajate tööd, vastasel juhul võetakse need hoiule ja antakse tagasi vanematele või nende esindajale;
- 2.8 teretab õpetajat, kooli töötajat või inimest, kes on tema jaoks võõras, samuti on kaasõpilaste teretamine ja nende vastu viisakas olemine auasi;
- 2.9 kasutab koolimajas, selle territooriumil ja väljaspool seda koolile kuuluvat vara heaperemehelikult, vastasel juhul on kohustatud hüvitama tekitatud kahju;
- 2.10 teeb kooli territooriumi korrashoidmiseks vajalikke töid jooksvalt õppeaasta jooksul;
- 2.11 teavitab häirivatest eksimustest ja probleemidest kooli juhtkonda;
- 2.12 esindab ennast, oma kooli ja kodu alati väärilt;
- 2.13 järgib tervislikke eluviise;
- 2.14 riitub ülekoolilistel üritustel ja –pidustustel pidulikult.

11.3. ÕPILASTE ÕIGUSED

Õpilaste õigusi reguleerib EV põhikooli ja gümnaasiumi seadus.

Õpilasel on õigus

- 3.1 teha valikuid koolis tegutsevate huviringide vahel;
- 3.2 osaleda valitud õpilasesinduse kaudu koolielu probleemide lahendamisel;
- 3.3 asutada koolis ühinguid, klubisid, stuudioid ja ringe, mille tegevus ja sihid ei ole vastuolus kooli ja kodu kasvatustaotlustega, moodustada õpilasesindusi ja osaleda nendes;
- 3.4 kasutada tasuta klassi- ja koolivälises töös kooli ruume, rajatiseid ja vahendeid kooli direktori loal ja kooli töötaja vastutusel;
- 3.5 saada teavet õpetajatelt hindamise aluste kohta õppeaasta ja iga trimestri alguses;
- 3.6 saada õpetajatelt ainealast lisakonsultatsiooni nende tööaja piires või kokkuleppeliselt muul ajal;
- 3.7 saada regulaarset tagasisidet nii oma edust kui raskustest;
- 3.8 olla tunnustatud ja salliv oma eripäras, kui see ei ole vastuolus koolis kehtivate põhimõtetega;
- 3.9 pöörduda oma õiguste kaitseks õpetaja, direktiooni, hoolekogu, laste-kaitseametniku või –organisatsiooni poole;
- 3.10 õppida individuaalõppekava järgi haridus- ja teadusministri määrusega kehtestatud korras;

- 3.11 saada teavet koolikorralduse, õpilaste õiguste ja kohustuste kohta;
- 3.12 osaleda pikapäevarühma töös (direktori käskkirja alusel).

11.4. ÕPILASTE VASTUTUS

Õpilane vastutab

- 4.1 enda poolt antud informatsiooni õigsuse, oma lubaduste ja kokkulepete täpse täitmise eest;
- 4.2 enda poolt esitatud kirjalike tööde autorluse eest. Plagiaatide esitamine toob kaasa karistuse;
- 4.3 kooli poolt väljastatud õpilaspileti kui dokumendi korrapärase säilimise eest;
- 4.4 kehtestatud kooli kodukorra ja õpilasreeglite täitmise eest.

11.5. ÕPPETÖÖ

Õpilane

- 5.1 valmistab ette antud kodutööd ning omab kõiki vajalikke õppevahendeid;
- 5.2 istub õppetunnis vabalt valitud kindlal kohal. Õpetajal on õigus vajadusel õpilase kohta klassis muuta;
- 5.3 võtab õppetunni alguses kõik selleks vajalikud õppevahendid lauale;
- 5.4 kasutab võimlemistunnis sportlikku riietust ja spordijalatseid. Taliveerandil on talivarustuse olemasolu kohustuslik;
- 5.5 vabandab õppetundi hilinedes ja ootab õpetaja nõusolekut sisenemiseks;
- 5.6 tõuseb õppetunni alguses, õpetaja ja/või võõra isiku klassi tulles ja lahkudes ning tunni lõppedes püsti;
- 5.7 kasutab õppetundi õppimiseks, täidab õpetaja antud korraldusi ja ei tegele tunnis kõrvaliste asjadega;
- 5.8 vastab õppetunnis selgelt, arusaadavalt ja kõikidele kuuldavalt;
- 5.9 annab käe tõstmisega märku soovist vastata või paluda luba muuks tegevuseks;
- 5.10 ei häiri õppetunni ajal põhjusega klassiruumist väljas viibides kaasõpilasi ja teiste klasside tööd ning naaseb õppetöölle nii kiiresti kui võimalik;
- 5.11 eemaldatakse tunnist õppetöö segamise ja läbiviimise takistamise korral. Tunnist eemal viibimise tõttu omandamata jäänud õppematerjal tuleb õpilasel järele õppida iseseisvalt;
- 5.12 korrastab õppetunni lõppedes oma töökoha, kaasaarvatud sahtlid;
- 5.13 kohustub osalema õppetundide ajal korraldatud üritustel (matkad, kontserdid, loengud, spordivõistlused, viktoriinid, õppeekskursioonid jms.), välja arvatud erijuhtudel (arsti-, lapsevanema tõend, muud tervislikud põhjused);
- 5.14 kasutab vahetundi isiklikeks toimetusteks, puhkamiseks ja järgmise õppetunni ettevalmistamiseks, ei jookse ega torma ning allub korrapidajale. Digivahendite kasutamine vahetunnis on taunitav;
- 5.15 peseb söögivahetunnile minnes käed, järgib süües etiketti, ei raiska ega solgi toitu;
- 5.16 teatab ohtlikust olukorrast või õigusnormide ületamisest koolimajas kohe-selt õpetajale

või täiskasvanule;

5.17 ei sisene kooli ametiruumidesse ja tundide ajal klassiruumidesse koputamata ning sisenemiseks luba saamata;

5.18 täidab evakueerimisel ja eriolukordades täpselt õpetaja korraldusi. Õpilase vaimse ja füüsilise turvalisuse ning tervise tagamiseks ning seda ohustavate olukordade ennetamiseks võidakse kontrollida koolimajast ja kooli territooriumilt sisse- ja väljaliikumist, vajadusel rakendatakse keeldu käsitlevaid mõjutusmeetmeid.

11.6. KOOLI PÄEVAKAVA

Õppetöö algab kell 8.00, välja arvatud juhud, kui on kokku lepitud teisiti.

Päevakavast teavitamine toimub kodulehe, e-päeviku ja infolehe kaudu õppe-aasta eel ja alguses või muutumise korral.

1 tund 8.00 – 8.45

2 tund 8.55.00 – 9.40

3.tund 9.50 – 10.35 (I söögivahetund)

4.tund 10.55 – 11.40 (II söögivahetund)

5.tund 12.00- 12.45

6.tund 12.55- 13.40

7.tund 13.50 – 14.35 (pikapäevarühma söök)

8.tund 14.40 – 15.25

Esmaspäeviti algusega kell 8.00 on vajadusel ülekoolliline kogunemine, millele järgneb klassijuhataja tegevus. Esmaspäeviti algab õppetegevus kell 08.55.

Klassivälised üritused lõpevad hiljemalt kell 22:00, kui ei ole kokku lepitud teisiti.

Koolikell annab märguande tunni algamisest ja lõppemisest, kuid tunni lõpetab õpetaja.

Õppetunni pikkus on maksimaalselt 45 minutit (kui ei ole erandkordadel teisiti teada antud).

11.7. ÕPILASTE ERGUTAMINE

Tunnustamise eesmärk on õpilaste motiveerimine ja innustamine süsteemsele enesearendamisele ja õppetöö ning kasvatustegevuse tulemuslikkuse tõstmisele.

Õpilase tunnustamise vahendid on

7.1 suuline kiitus;

7.2 kirjalik kiitus e-päevikus;

7.3 kirjalik kiitus direktori käskkirjaga (koos käskkirja väljavõtte saatmisega koju);

- 7.4 kooli tänukiri (kooli ja muud üldtähtsusega üritused);
- 7.5 kooli diplom (spordi- ja muud võistlused);
- 7.6 esemeline kingitus (erilised teened);
- 7.7 esemeline mälestuskink klassi ja/või kooli lõpetamisel;
- 7.8 kiituskiri eduka õppimise ja eeskujuliku või hea käitumise eest õppeaasta lõpus;
- 7.9 kiituskiri väga heade tulemuste eest üksikutes õppeainetes õppeaasta lõpus;
- 7.10 kiitusega klassitunnistuse või põhikooli lõputunnistuse väljaandmine;
- 7.11 põhikooli lõpetamisel (kooli logoga) meene eeskujuliku õppimise, heade sportlike tulemuste või muude eriliste teenete eest kooli hea maine kujundamisel;
- 7.12 väga hea õppimise (keskmine hinne vähemalt 4,5) ja eeskujuliku käitumisega või edukalt kooli esindanud õpilastele vallavanema vastuvõtt kord aastas direktori otsusel;
- 7.13 kuni kolm vaba päev vastavalt eelmiste õppeperioodide õpitulemuste ja käitumise põhjal suvevaheajaeelsel nädalal direktori käskkirja alusel.

11.8. ÕPILASTE MÕJUTUS- JA TUGIMEETMED

Mõjutusvahendite kohaldamise eesmärk on ühtsete nõudmiste ja korra tagamine koolis. Mõjutusmeetmeid kohaldatakse selleks, et õpilane võtaks omaks ja järgiks üldtunnustatud käitumisnorme. Õpilaste mõjutamisel lähtutakse konkreetsetest eksimustest või varasemate meetmete mittetulemuslikkusest. Tugi- ja mõjutusmeetmete rakendamise eesmärk on ennetada koolis turvalisust ohustavate olukordade tekkimist. Arenguestluse läbiviimine toimub vastavalt arenguestluste läbiviimise korrale. Tugi- või mõjutusmeetme valikut põhjendatakse õpilasele ja vanemale enne selle rakendamist. Õpilasel ja vanemal on õigus anda arvamusi tugi- või mõjutusmeetme rakendamise kohta ning seda vaidlustada.

Õpilase mõjutus- ja tugimeetmed on

- 8.1 suuline märkus;
- 8.2 vestlus/ümarlaud klassijuhataja ja/või kooli juhtkonna osalusel;
- 8.3 kirjalik märkus e-päevikus, lastevanemate teavitamine;
- 8.4 õpilase kutsumine hoolekogusse ja/või õppenõukogusse,
- 8.5 õpilase nõustaja või psühholoogi juurde suunamine;
- 8.6 kirjalik noomitus direktori käskkirjana märkimisega klassitunnistusele;
- 8.7 käitumishinde alandamine;
- 8.8 individuaalse õppekava rakendamine;
- 8.9 ajutine õppes osalemise keeld koos kohustusega saavutada selle perioodi lõpul nõutavad õpitulemused (võib õpilase suhtes rakendada kuni 10 õppepäeva ulatuses ühe poolaasta jooksul). Otsus ajutise õppes osalemise keelu kohaldamise kohta vormistatakse kirjalikult ja toimetatakse õpilasele ja vanemale kätte posti teel või antakse kätte allkirja vastu. Rakendamise otsustab õppenõukogu;
- 8.10 õpilase suunamine katseajaga (1 trimester) teise kooli.

11.9. KOOLI TÖÖTAJATE ÕIGUSED JA KOHUSTUSED

9.1. Koolitöötajad (edaspidi personal) on õpetajad ja abipersonal.

9.2. Pedagoogidena käsitatakse õpetajaid, direktorit, õppealajuhatajat jt õppe- ja kasvatusalal töötajaid.

9.3. Personali koosseisu määrab direktor.

9.4. Personali ülesanded ja kohustused, õigused ja vastutus määratakse kindlaks töösisekorraeeskirjaga, ametijuhendi ja töölepinguga, mis on kooskõlas töösuhteid reguleerivate õigusaktidega.

9.5. Pedagoogide ülesanne on õpilaste õpetamine ja kasvatamine vastavalt kooli õppekavale ja ainekavadele. See tugineb õpilaste ja pedagoogide vastastikkusele lugupidamisele ja üksteisemõistmisele ning koostööle õpilaste ja nende vane-matega.

9.6. Abipersonali ülesanne on tagada kooli häireteta töö ja majandamine ning vara korrasolek.

9.7. Personaliga sõlmib töölepingud ning muudab ja lõpetab kooli direktor vasta-vuses tööseadusandlusele.

9.8. Õpetajate, õppealajuhataja, teiste õppe- ja kasvatusalal töötavate isikute ning abipersonali vabade ametikohtade täitmiseks korraldab kooli direktor konkursi, mille läbiviimise korra kinnitab hoolekogu direktori ettepanekul.

11.10. KOOL

10.1. Kooli juhib direktor.

10.2. Kooli direktor korraldab ja kinnitab kooskõlastatult omaniku ja kooli hoolekoguga koolimaja ja selle territooriumi elektroonilise turvamise.

10.3. Kooli kodulehel avaldatav informatsioon on avalik. Avalikuks kasutamiseks on ka kooli ürituste ja klasside pildid, mille eelnevalt kinnitab õpilasesindus.

10.4. Küsimuste ilmnemisel konsulteerib lapsevanem esmalt klassijuhataja või aineõpetajaga. Vajadusel kaasatakse tugispetsialist, õppejuht ja/või direktor. Kui koolisiseselt pole küsimust võimalik lahendada, kaasatakse juhtumisse KOV haridusnõunik.

10.4.1 Vinni vallas on koostatud Integreeritud teenusmudeli raames koolist väljalangemise ennetamise mudel, mille alusel toimub märkamine ja infoliikumine kooli, kodu ja ülejäänud võrgustiku vahel. Lisa 2.

11.11. ÕPIKUTE, TÖÖRAAMATUTE, TÖÖVIHIKUTE JA TÖÖLEHTEDE KASUTAMISE JA KOOLILE TAGASTAMISE KORD

11.1. Kool võimaldab põhiharidust omandaval õpilasel tasuta kasutada kooli õppekava läbimiseks vajalikke õpikuid, tööraamatuid, töövihikuid.

11.2. Õpikute üleandmise ja vastuvõtmise eest vastutab aineõpetaja.

11.3. Aineõpetaja jagab õpilastele töövihikud ning vahendab õpikute laenutamist ja tagastamist kooli raamatukogule.

11.4. Õpilane kirjutab igasse õpikusse selleks ettenähtud kohale oma nime, klassi ja õppeaasta.

11.5. Õpilane on kohustatud kaitsma õpikut ümbrispaeri või kaanega.

11.6. Õpilane tagastab õpikud õppeperioodi lõpul aineõpetajale. Täiendava õppetöö korral tagastab õpilane õpikud raamatukogule enne klassitunnistuse kättesaamist.

11.7. Tagastatavad õpikud peavad olema puhtad ja terved. Parandamist vajavate õpikute osas saavad õpilased konsultatsiooni aineõpetajatelt.

11.8. Kaotatud või rikutud õpiku-teaviku on õpilane kohustatud asendama sama õpikuga või hüvitama selle soetusmaksumuse ulatuses.

11.12. HINDAMISEST TEAVITAMINE

12.1. Õpilaste teadmiste ja oskuste hindamise põhimõtted ja kord on kirjeldatud kooli hindamisjuhendis.

12.2. Õindamise põhimõtteid ja korda tutvustavad õpilastele klassijuhatajad ja aineõpetajad iga õppeperioodi alguses. Hindamisest teavitamisel lähtub kool Haldusmenetluse seaduse §25–§31 sätestatust.

12.3. Hindamise teavitamise kord on kättesaadav kooli veebilehel õppekavas.

12.4. Käitumise ja hoolsuse hindamise põhimõtteid ja korda tutvustab põhikooli õpilastele klassijuhataja õppeaasta alguses.

12.5. Kooli logoga personaalse tunnistuse kokkuvõtivate hinnangute või hinnetega saavad kõik õpilased iga õppeaasta lõpus. 1.klassi õpilased saavad kokkuvõtte paberil iga trimestri lõpus.

11.13. JÄRELEVASTAMINE JA JÄRELTÖÖDE SOORITAMISE KORD

13.1. Järelevastamine ja järeltööde sooritamine toimub õppenõukogu poolt heakskiidetud ühtse korra alusel.

13.2. Õpilasele antakse võimalus järelevastamiseks, kui tal on kohustuslik töö sooritamata.

13.3. Õpilasele antakse võimalus järeltöö sooritamiseks, kui tema hinnatav tulemus on hinnatud hindega „puudulik“ või „nõrk“. Muu hinde parandamine on võimalik vaid sooritaja põhjendamisel ja kooskõlastatud aineõpetajaga.

13.4. Järelevastamine ja järeltöö sooritamine toimub kokkuleppel õpetajaga. Üldjuhul peavad järeltööd olema sooritatud enne järgmist kontrolltööd, kuid mitte hiljem kui 10 tööpäeva pärast kontrolltööde kättesaamist, erandjuhtudel kokkuleppel õpetajaga kindlaksmääratud ajal.

13.5. Kokkuvõtva hinde väljapanemisel arvestatakse järeltöö viimast hinnet, st kehtima jääb järeltöö soorituse hinne.

13.6. Järele ei saa vastata hinnet „nõrk“, kui see on saadud kõrvalise abi või mahakirjutamise tõttu.

13.7. Koduste tööde järelevastamise otsustab aineõpetaja.

11.14. ÕPILASTE ÕPPEST PUUDUMISEST TEAVITAMINE (PGS §36, §35)

14.1. Vanem teavitab kooli või klassijuhatajat õppest puudumise ja põhjuse esimesel puudumise päeval vabalt valitud viisil.

14.2. Puudumise põhjendamise kahtlusel on koolil õigus taotleda täiendavaid selgitusi.

14.3. Kui vanem ei ole kooli õpilase puudumisest teavitanud ning koolil ei õnnestu puudumise põhjust välja selgitada, teavitab kool hiljemalt järgmisel õppest puudumise päeval sellest õpilase elukohajärgset valla- või linnavalitsust.

14.4. Andmed õpilaste kohta, kes on ühe trimestri jooksul õppest mõjuva põhjuseta puudunud enam kui 20 protsendist õppetundidest, kantakse hariduse infosüsteemi õpilaste alamregistrisse.

14.5. Õppest puudumine on lubatud üksnes mõjuvatel põhjustel. Mõjuvad põhjused on:

- 1) õpilase haigestumine või temale tervishoiuteenuse osutamine;
- 2) läbimatu koolitee, sotsiaalministri määruses sätestatud ilmastikutingimused;
- 3) olulised perekondlikud põhjused;
- 4) kooli esindamine võistlustel, konkurssidel, ülevaastustel, projektitöodes;
- 5) kooli, linna, riigi esindamine erinevate kollektiivide koosseisus eelneva taotluse alusel.

14.6. Kool teeb kokkuvõtte puudumisest 1-3 korda õppeperioodi jooksul trimestrite lõpus ja teavitab vajadusel vanemaid.

14.7. Õppest puudunud perioodil läbitud õppematerjal on õpilasele omanda-miseks.

11.15. VANEMATE VASTUTUS KOOLIKOHUSTUSE TÄITMISE TAGAMATA JÄTMISE EEST (PGS §14)

15.1. Vanemat karistatakse rahatrahviga kuni 200 trahviühikut, kui tema kooli-kohustuslik laps on ühe trimestri jooksul põhjendamata puudunud rohkem kui 20 protsendist õppetundidest.

15.2. Vanemat ei karistata, kui ta on koolilt või õpilase elukohajärgselt valla- või linnavalitsuselt taotlenud koolikohustuse täitmise tagamiseks meetmete rakendamist, on kooli või valla- või linnavalitsuse poolt pakutud ja rahastatud meetme rakendamisega nõustunud ning rakendamisel ka aktiivselt osalenud, kui sellekohased meetmed eeldavad vanema taotlust, nõusolekut või aktiivset osalemist.

15.3. Vanemale määratud rahatrahvi võib vanema nõusolekul asendada üldkasu-liku tööga, kasvatusalase koolitusega või lapsega koostegevusega. Vanem raken-datakse üldkasulikule tööle 10–50 tunni ulatuses, tööst ja õppimisest vabal ajal. Üldkasuliku töö eest tasu ei maksta.

11.16 TUGITEENUSTE LOETELU KOOLIS

16.1. Klassi- ja aineõpetajad jälgivad õpilase arengut ja toimetulekut koolis ning vajaduse korral kohandavad õpet vastavalt õpilase vajadustele.

16.2. Hariduslike erivajadustega õpilasele tehakse muudatusi või kohandusi õppe sisus, õppeprotsessis, õpikeskkonnas ning koostatakse töötamiseks töökava või individuaalne õppe- või arengukava.

16.3. Andekate õpilaste väljaselgitamisel lähtutakse õpetajate tähelepanekutest, kasutatakse kooli võimalusi ning tehakse koostööd spetsialistidega.

16.4. Õpilase arengu ja toimetuleku jälgimine toimub alljärgnevate tegevuste kaudu:

- 1) logopeediline etteütlus üks kord poolaasta jooksul;
- 2) klassi aineõpetajate koostöö ja arutelud;

- 3) õpiedukuse pidev jälgimine ja analüüs;
- 4) käitumise tugikava, mis on õpilasele koostatud positiivse käitumise kujundamise eesmärgil;
- 5) arenguvestlused klassijuhatajaga.

16.5. Arenguvestluste kaudu selgitatakse välja õpilase õpivajadused, huvialad, vajaduse sobivate õppemeetodite rakendamiseks ning diferentseeritud õppe korraldamiseks.

16.6. Õpilasele, kellel tekib ajutine mahajäämus eeldatavate õpitulemuste saavutamiseks, tagatakse täiendav pedagoogiline juhendamise väljaspool õppetunde kas aineõpetaja konsultatsioonis, pikapäevarühmas või õpiabis.

16.7. Sotsiaalpedagoogilist tuge vajavad õpilased saavad juhtumipõhiselt tuge kooli sotsiaalpedagoogilt.

16.8. Vinni vallas on kasutusel integreeritud teenusmudel koolist väljalangemise ennetamiseks, mille alusel võrgustikutööd tehakse. Lisa 2.

11.17. ÕPILASE KOOLIST VÄLJAARVAMINE

17.1. Õpilane arvatakse koolist välja,

- 1) kui õpilane või koolikohustusliku õpilase vanem on koolile esitanud sellekohase taotluse;
- 2) kui õpilane on asunud haridust omandama teises üldhariduskoolis või välisriigi õppeasutuses;
- 3) kui õpilane on ületanud vanuse piirmäära.

17.2. Õpilast, kes ajutiselt omandab välisriigi õppeasutuses sama taseme haridust, ei arvata nominaalse õppeaja jooksul kooli õpilaste nimekirjast välja, kui vanem esitab hiljemalt 30. juuniks kooli direktorile taotluse õpilase kooli õpilaste nimekirja jätmiseks järgmisel õppeaastal. Õpingute jätkamisel Eestis asub õpilane õppima klassis, kus ta välisriigi õppeasutuses õppimise aega arvestades õpiks juhul, kui ta oleks õpinguid jätkanud Eestis ning oleks iga õppeaasta järel viidud üle järgmisse klassi. Õpilase vanema taotlusel võib õpilane vajaduse korral jätkata õpinguid madalamas klassis.

11.18. ÕPILASTE JA KOOLI TÖÖTAJATE VAIMSET JA FÜÜSILIST TURVALISUST OHUSTAVATE OLUKORDADE ENNETAMISE JA NEILE REAGEERIMISE, JUHTUMIST TEAVITAMISE JA LAHENDAMISE KORD

Vaimset ja füüsilist turvalisust ohustavate olukordade ennetamiseks:

18.1 peavad vahetundide ajal kooli üldkasutatavates ruumides korda korra-pidajaõpetajad korrapidamisgraafiku alusel;

18.2 on keelatud kasutada õpilaste ja täiskasvanute suhtes vaimset (narrimine, solvamine, pilkamine, grimassitamine, ohkamine, sõimamine, ähvardamine, jälitamine, alandamine, mõnitamine, grupist väljaarvamine, väljapressimine, ignoreerimine, ahvimine, ruumi kinni panemine, asjade ära võtmine või peit-mine jne) ja füüsilist (löömine, tõukamine, näpistamine, togimine, sakutamine, vastu tahtmist kinnihoidmine, tee takistamine jne) vägivalda. Taunitav on ka kiusamine. Kiusamine on see, kui üks inimene paneb teist inimest meelega (tahtlikult) ja korduvalt (pikaajaliselt) end halvasti tundma ning kannatajal on raske end kaitsta. See

tähendab seda, et samale inimesele tehakse korduvalt liiga tegevustega, mis on teadlikud ja tahtlikud. Sealjuures on kiusatav ja kiusaja mingil moel ebavõrdses seisus, tehes ohvrile enda kaitsmise keeruliseks (kiusaja on kas tugevam, populaarsem, vanem vms);

18.3 on keelatud koolis ja kooli territooriumil omada, tarbida ja levitada alko-hoolseid jooke, tubakatooteid ja narkootilisi aineid;

18.4 on keelatud koolis ja kooli territooriumil filmida, pildistada ja helisalvestada, väljaarvatud kooli poolt antud eriloal;

18.5 on keelatud kooli territooriumil kanda kaasas turvalisust ohustavaid esemeid: külm- ja tulirelvi, kemikaale, sõltuvusaineid, alkohoolseid jooke, tubakatooteid jne. Tajudes ohtu kellegi füüsilisele või vaimsele turvalisusele, on koolitöötajal kohustus vajadusel kutsuda kohale politsei või nimetatud esemed konfiskeerida ja anda hoiule juhtkonna kätte (või politseinikule). Keelatud eseme omajal on kohustus see koolitöötajale loovutada. Konfiskeeritud ja koolis hoiustatud esemed tagastatakse täisealisele õpilasele või lapsevanemale pärast vestlust juhtkonna esindajaga;

18.6 ei ole soovitatav kooli garderoobidesse jätta raha, mobiiltelefone ega muid hinnalisi esemeid;

18.7 ei ole soovitatav õpilasel õppepäeva jooksul lahkuda koolimajast ega kooli territooriumilt;

18.8 lukustavad kooli töötajad vajadusel õpperuumi või kabinetiukse;

18.9 rakendatakse süüteo toime pannud õpilase suhtes mõjutusmeetmeid;

18.10 võetakse süüteo põhjustanud isikult ja/või pealtnägijalt suuline või kirjalik seletus, kus fikseeritakse juhtumi toimumise kuupäev, seletuse andnud isiku ja pealtnägijate andmed ning kirjeldatud juhtumi sisu;

18.11 vajadusel teavitatakse klassijuhataja poolt õpilaselt suulise või kirjaliku seletuse võtmisest tema vanemat ning võimaldatakse vanemal õpilaselt võetud seletuse ja väljaselgitatud juhtumi asjaolude kohta koostatud dokumentidega tutvuda;

18.12 järgitakse kooli õpilaste ja töötajate vaimset ja füüsilist turvalisust ohustavate olukordade lahendamiseks koostatud hädaolukorra lahendamise plaani;

18.13 antakse igast juhtumist teada lapsevanemale esimesel võimalusel.

11.19. KOOLI HOIULE ANTUD ESEMET HOIUSTAMISE JA TAGASTAMISE KORD

19.1. Esemete (eseme) hoiule võtmise eesmärk on tagada kooli õpilaste ja töötajate vaimne ja füüsiline turvalisus.

19.2. Kooli hoiule antud esemete hoiustamisel ja nende tagastamisel lähtub kool Võlaõigusseaduse §883, §885, §886 lõikes 1 sätestatust.

19.3. Kooli töötaja võib õpilaselt hoiule võtta kooli ja tundi mittekuuluvaid ese-meid ning vaimset ja füüsilist turvalisust ohustavaid esemeid: kemikaalid, tule-tikud ja tulemasinad, narkootilised ained, aerosoolid, salvestusseadmed, telefonid.

19.4. Esemeid hoiustatakse koolis õpetajate toas, kust tagastatakse esemed hoiustanud töötaja loal.

19.5. Kemikaale, tuletikke, tulemasinad, narkootilisi ained ja relvi (ka külmrelvad ning relvi

meenutavaid esemeid) ega aerosoole ei tagastata.

19.6. Vanemat teavitatakse esemete hoiule võtmisest.

11.20. JÄLGIMISSEADMESTIKU KASUTAMISE KORD

20.1. Jälgimisseadmestiku kasutamise eesmärk on ennetada vaimset ja füüsilist turvalisust ohustavaid olukordi ning neile õigeaegselt reageerida.

20.2. Jälgimisseadmestiku kasutamisel lähtub kool Turvaseaduse §11 ja §12 ning isikuandmete kaitse seaduses sätestatud nõuetest.

20.3. Jälgimisseadmestiku on paigaldanud ja seda haldab kehtiva tegevuslooga firma vastavalt lepingule.

20.4. Kooli hoonesse ja territooriumile võidakse paigaldada valve- ja video-kaamerad ning nähtaval kohal on vastav märgistus, mis annab teavet jälgimis-seadmete kasutamisest.

11.21. KOOLI RAJATISTE, RUUMIDE NING ÕPPE-, SPORDI- JA TEHNILISTE VAHENDITE ÕPPEKAVAVÄLISES TEGEVUSES KASUTAMISE KORD

21.1. Õppekavaväline tegevus on koolis korraldatav tegevus, mis ei ole kooli õppekava osa.

21.2. Kooli rajatiste, ruumide ning õppe-, spordi- ja tehniliste vahendite õppe-kavavälises tegevuses kasutamine on kooli töötajatele ja õpilastele väljaspool päevakava, huvi- ja spordiringide tunniplaani ja treeninggraafikute kohaselt tasuta.

21.3. Ruumi või vahendi kasutaja vastutab ruumi või vahendi kasutamise ajal selle eest ning tagab pärast kasutamist ruumide või vahendite korrashoiu.

21.4. Kooli vara rikkumisel või kaotamisel hüvitab kasutaja kahju kokkuleppel kooliga.

21.5. Õppekabinette saab kasutada ainult juhul, kui selle kasutamise ajal viibib kohal nimetatud ruumide eest vastutav isik, kes tutvustab kasutajatele ohutus-eeskirju.

11.22. LÕPPSÄTTED

22.1. Kodukord esitatakse arvamuse andmiseks hoolekogule ja õpilasesindusele ning selle kinnitab direktor.

22.2. Kooli kodukord arutatakse õpilastega läbi esimeses klassijuhatajatunnis pärast kodukorra kinnitamist.

22.3. Muudatused kodukorras tehakse vahetult enne õppeaasta algust või seoses põhimääruse muudatustega.

LISAD:

LISA 1 LAEKVERE KOOLI LASTEAED „RÜBLIK“ KODUKORD

Lasteaed on lapse jaoks teine kodu, kus toetame ja täiendame perekondlikku kasvatust ning pakume Teie lapsele turvalist kasvukeskkonda ja parimaid võimalusi igapäevaseks tegutsemiseks ja mänguks.

1. Üldsätted

- 1.1. Kodukord lähtub koolieelse lasteasutuse seadusest ja sellest tulenevatest õigusaktidest.
- 1.2. Kodukord ei sätesta neid asjaolusid, mis on kirjeldatud muudes õigus- ja haldusaktides.
- 1.3. Kodukord on lastele, vanematele ja lasteasutuse töötajatele täitmiseks kohustuslik.
- 1.4. Lasteaed on avatud tööpäeviti 7.00-18.00. Pühade-eelsetel päevadel (23.12, 31.12, 23.02 ja 22.06) on lasteaias lühendatud tööpäev.
- 1.5. Juunis ja augustis on avatud väiksem arv rühmi ja juulis on lasteaed suletud.
- 1.6. Vastavalt vajadusele on lasteaiadirektoril õigus liita rühmi ja teha muudatusi töökorralduses (suvekuudel/puhkustel, koolivaheaegadel, pühade eelsetel päevadel, õpetajate haigestumisel jne).
- 1.7. Laste kuulumise rühmadesse määrab sünniaeg (kuu, aasta) seisuga 01.september jooksva aastal. Erandjuhul vaadatakse läbi rühmaõpetaja, eripedagoogi ja direktori poolt. Rühmade nimekirjad kinnitab direktor käskkirjaga.

2. Lapse saabumine ja lahkumine

- 2.1. Laps tuleb lasteaeda koos lapsevanemaga või lapsevanema poolt volitatud isikuga, kes annab lapse isiklikult üle lasteaiadirektorile või õpetajale abile.
- 2.2. Laps lahkub lasteaiast koos lapsevanemaga või lapsevanema poolt volitatud isikuga ning lapsevanem või volitatud isik teavitab lapse lahkumisest rühmaõpetajat või õpetaja abi.
 - 2.2.1. Lapsevanema viibimisel lasteaias vastutab tema lapse turvalisuse, heaolu ja ohutuse eest lapsevanem.
- 2.3. Kui lapsele tuleb järele rühma töötajale võõras isik, tuleb sellest eelnevalt teavitada. Volikiril tuleb eelnevalt esitada direktorile.
- 2.4. Soovitav on laps tuua lasteaeda hommikusöögiks või hiljemalt kella 8.50-ks, enne õppetegevuse algust.
- 2.5. Kui muutuvad lapsevanema kontaktandmed (aadress, e-mail, telefoni number jmt), tuleb sellest koheselt informeerida rühmaõpetajaid ja direktorit.
- 2.6. Lapse ajutise puudumise kohta (haigestumine, puudumine muul põhjusel) tuleb teavitada rühmaõpetajat ELIIS keskkonnas või muul viisil, pikema puudumise korral ka direktorit.
 - 2.6.1 Lapse lasteaeda tulekust või puudumisest lasteaiadirektorile teavitada hiljemalt eelmise tööpäeva kella 16ks. Vastasel juhul (kui pole teavitatud lapse tulekust ja laps pole sööjate nimekirjas) ei võta rühm last vastu. Või kui laps on sööjate nimekirjas (teda pole eelmisel päeval kella 16ks maha võetud) arvestatakse teda sööjate hulka ja lapsevanem peab päeva söögiraha hüvitama.

2.7. Lapse koju viimisel tuleb arvestada, et lasteaiaõpetaja tööpäev ja lasteaia lahtioleku aeg lõpeb kell 18.00, tulla enne lasteaia sulgemist, et laps jõuaks riietuda.

2.8. Lapsevanem esitab direktorile kirjaliku avalduse, kui soovib, et

* laps tuleb lasteaeda ja läheb koju lasteaiaast õpilasliini bussiga;

* laps tuleb lasteaeda ja läheb lasteaiaast koos õe või vennaga (alates 10. eluaastast) või mõne teise inimesega.

2.9. Rühma töötajal on keelatud last üle anda ebakainele või volitamata isikule.

2.10. Eriolukordades, kui lapsevanem ei jõua lapsele järele õigeaegselt, on tal kohustus sellest teavitada rühma töötajat.

2.11. Kui lapsele ei ole lasteaia lahtioleku ajal järele tulnud, ootab rühma töötaja 20 minutit peale lasteaia sulgemist. Samal ajal proovib töötaja ühendust saada lapse vanemate või volitatud esindajatega ning teavitab olukorrast direktorit. Kui ka siis pole lapsevanem järele tulnud, teavitab rühma töötaja politseid lasteaeda jäetud lapsest ja järgnevalt toimitakse politsei korralduste järgi.

3. Lapse tervise, heaolu ja arengu toetamine

3.1. Lapsevanem informeerib lasteaia direktorit kirjalikult lapse tervises seisundist tulenevatest eritingimustest, mille alusel personal kohandab võimaluse korral päevakava, kasvukeskkonda ning õppe- ja kasvatustegevuse korraldust.

3.2. Lasteaia töötajad kujundavad erivajadustega lastele koostöös kohaliku omavalitsusega laste arengut soodustava ning võimalustele vastava keskkonna.

3.3. Lasteaeda võetakse vastu terve laps.

3.4. Õpetajal on õigus keelduda vastu võtmast väliste haigustunnustega last, kuna lapse tervises seisund võib kahjustada lapse enda või teiste tervist. Kui lapsevanem ei ole õpetaja hinnanguga nõus, pöördub ta lapse tervises seisundi hindamiseks perearsti poole.

3.5. Rühma töötaja jälgib lapse tervises seisundit lasteasutusse vastuvõtul ja seal viibimise ajal ning teavitab lapse tervise- ja käitumishäiretest lapsevanemat ja vajadusel direktorit.

3.6. Lasteaias ei anta lapsele ravimeid. Kui arst on lapse kroonilise terviserikke korral määranud lapsele ravimite manustamise, võib erandjuhul (nt suhkruhaigetele) lasteasutuses anda ravimeid arsti määratud annuses (tõendatud arsti poolt) üksnes vanema vastutusel ja direktori määratud lasteasutuse töötajatel.

3.7. Lapse lasteaia haigestumise või vigastuse korral võtab ühendust lapse vanemaga või kutsub rühma töötaja vajadusel kiirabi. Lapsevanema ja kiirabi tulekuni võimaldatakse lapsel vajadusel lamada järelevalve all. Vajadusel antakse vigastatud lapsele kiirabi tulekuni esmast abi.

- 3.8. Lapse nakkushaigusesse haigestumisel teavitab lapsevanem õpetajat esimesel võimalusel.
- 3.9. Nakkushaiguse kahtlusega laps tuleb lasteaiaõpetajal võimalusel eraldada teistest lastest, kuid ei tohi jätta järelvalveta.
- 3.10. Nakkushaiguste esinemise perioodil rakendatakse lasteaias eri puhastuskorda ja kätepesemise nõudeid, järgides Terviseameti juhiseid.
- 3.11. Lapsel peavad kaasas olema isiklikud hügieenivahendid (kamm, taskurätikud).
- 3.12. Lapse riided peavad olema puhtad, terved ja parajad. Vajalikud on võimlemisriided ja vahetuspesu.
- 3.13. Lapse riietel ei tohi olla ohtlikke pikki nõõre, -salle jt ohtlikke detaile.
- 3.14. Lapsel on õueriided, peakate, jalanõud lähtuvalt ilmastikust. Suveperioodil on vajalik õues käimiseks õhuke müts, mis kaitseb last päikese eest.
- 3.15. Lapsel peavad olema lasteaias libisemiskindla tallaga ja kindlalt jalas püsivad jalanõud, et vähendada komistamis- ja kukkumisohtu.
- 3.16. Soodsate ilmastikutingimuste korral peab võimalikult palju laste tegevusi toimuma õues.
- 3.17. Madalama kui miinus 20°C tegelikult toimiva välisõhu temperatuuri ja madalama kui miinus 15°C välisõhu temperatuuri korral ei viida lapsi õue või lühendatakse õues viibimise aega 20 minutini. Tegelikult toimiva välisõhu temperatuuri hinnatakse Eesti Meteoroloogia ja Hüdroloogia Instituudi veebilehel www.emhi.ee avaldatud igapäevaste ilmavaatluste andmete alusel.
- 3.18. Nädala menüüga on võimalik tutvuda rühma esikus ja kooli/lasteaia kodulehel ja ELIIS keskkonnas.
- 3.19. Lasteaia territooriumil ei ole lubatud lapsevanematel ega teistel isikutel laste, töötajate filmimine, pildistamine. Rühmaühisürituste eel lepitakse rühmas kokku, kes on see üks lapsevanem, kes pilte teeb ja neid teiste rühma lapsevanematega jagab.

4. Turvalisuse tagamine

- 4.1. Lasteaia töötajad loovad lasteaias füüsilise ja psühhosotsiaalse keskkonna, mis on ohutu, turvaline ja pakub lastele erinevaid mängu-, õpi- ja loovtegevuse ning kehalise aktiivsuse edendamise võimalusi.
- 4.2 Lasteaias on mängu- ja võimlemisvahendid, mille konstruktsioon, mõõtmed ja pindade viimistlus vastavad lapse eale ja kasvule ning tagavad ohutu kasutuse. Ronimisreदेleid, spordi- ja mänguväljaku ning võimlemisvahendeid kontrollitakse tootja juhendite kohaselt.

4.3. Lasteaia mööbel peab olema paigutatud nii, et oleks välditud vigastuste tekkimine ja lastel oleks võimalikult palju ruumi mängimiseks.

4.4. Laste väljapääs lasteaia ruumidest ja territooriumilt rühma töötaja teadmata ning võõraste isikute omavoliline pääs lasteaia ruumidesse on keelatud. Alates 9.00-15.00 on lasteaia välisuksed suletud.

4.5. Kõrvaliste isikute viibimine lasteaia ruumides direktori loata on keelatud.

4.6. Lasteaia töökorraldus lähtub kogu rühma töötaja jooksul koolieelse lasteasutuse seaduses sätestatud õpetaja või õpetajat abistava töötaja ja laste suhtarvudest. Lasteaiarühmas on kogu rühma töötaja jooksul õppe- ja kasvatusalal töötav isik või õpetajat abistav töötaja lasteaiarühmas kuni üheteistkümne lapse kohta.

4.7. Laste puhke- ja magamise ajal on laste juures üks rühma töötaja.

4.8. Kui laste õues oleku ajal on ühel rühma töötajal põhjendatud vajadus minna osade lastega tuppa, peab teine rühma töötaja tagama ülejäänud rühma laste turvalisuse õuealal.

4.9. Lapsed võivad lasteaia territooriumilt lahkuda koos lasteasutuse töötajaga.

4.10. Laste lahkumisest lasteaia territooriumilt (õppekäigid, õppesõidud jne) teavitab rühma õpetaja eelnevalt lapsevanemaid.

4.11. Tänaval liikudes kannavad lapsed ja rühma töötajad helkurveste.

4.12. Lapsevanemad, lasteaia töötajad sulgevad enda järel laste turvalisuse tagamiseks lasteaia väravad.

4.12.1. Lasteaia lastel pole lubatud lasteaia väravaid avada, ka mitte koos lapsevanemaga.

4.13. Lasteaia õuealale ei sõida lapsevanemad ega töötajad jalgratastel, vaid lükkavad ratast käekõrval.

4.14. Jalgrattaga sõites on lapsel kohustuslik peas kanda kiivrit.

4.15. Lapsel on lubatud lasteaeda kaasa tuua mänguasju vastavalt rühmas kokkulepitud reeglitele. Rühma töötaja ei vastuta kodust kaasa toodud mänguasja kadumise või purunemise eest.

4.16. Lasteaeda ei tooda kaasa lapsele ohtlikke ja vägivaldseid mänguõhutavaid mänguasju.

4.17. Suitsetamine ja alkohoolsete jookide kasutamine lasteasutuse ruumides ja territooriumil on keelatud.

4.18. Lasteaia territooriumil on koertega viibimine keelatud.

4.19. Lasteaia territooriumil on tähistatud videovalve.

5.1 Lapsevanema õigused ja kohustused

5.1.1. Lapsevanemal on õigus vastavalt kokkuleppele ja rühma õpetaja soovitusel viibida lapse kohanemisperioodi esimestel päevadel lasteaiarühmas koos lapsega.

5.1.2. Lapsevanemal on õigus saada nõu õppe- ja kasvatusküsimustes, selleks eelnevalt kokku leppides rühma õpetaja, logopeedi või direktoriga.

5.1.3. Lapsevanem on kohustatud igakuiselt tasuma Vinni vallavalitsuse poolt kehtestatud osalustasu ja toidukulu.

5.1.4. Teatrietenduste, kontsertide, jmt ürituse eest tasub lapsevanem täiendavalt, mis ei kuulu õppekulude arvestuse alla.

6. Lasteasutuses koha kasutamise lõpetamine

6.1. Lapse lasteasutusest väljaarvamiseks esitab lapsevanem direktorile kirjaliku avalduse.

6.2. Lapsevanemal tuleb lasteasutust koheselt teavitada, kui nõustamiskomisjon on otsustanud koolikohustuse edasilükkamise.

6.3. Lasteaia direktoril on õigus laps nimekirjast välja arvata käskkirja alusel, kui

1) lapsevanemal on vähemalt kahe kuu eest lasteaia osalustasu võlgnevus;

2) koolikohustusliku lapse vanem ei ole direktorile esitanud avaldust lapse lasteasutusest väljaarvamise kohta või nõustamiskomisjoni otsust koolikohustuse täitmise edasilükkamise kohta.

LISA 2. INTEGREERITUD TEENUSMUDEL KOOLIST VÄLJALANGEMISE ENNETAMISEKS

Mudel pärineb Vinni Vallavalitsuse haridusnõuniku M.Diits kogust. 2023.

Mudeliga on võimalik põhjalikumalt tutvuda aadressil:

https://ennetusmudel.ee/wp-content/uploads/2023/05/Laane-Viru-raport_loplik-13.04.2023.pdf

LISA 3 KOOLI ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

- Laekvere kooli õppekava on avatud uuendustele ja täiendustele.

- Õppekava arendamine eeldab õpilaste ja õpetajate, õpetajate ja juhtkonna, kooli hoolekogu, kooli ja lastevanemate, kooli omaniku, teiste õppeasutuste ja organisatsioonide koostööd.
- Õppekavaga saavad tutvuda kõik huvilised kooli kodulehel.
- Õppekava vaadatakse läbi üks kord õppeaastas septembrikuuks või vajadusel ning viiakse sisse täiendused ja parandused.
- Muudatused kooli õppekavas esitatakse enne kehtestamist arvamuse avaldamiseks kooli hoolekogule, õpilasesindusele ja õppenõukogule.
- Õppekava uuendamise ja täiendamise korralduse eest vastutab kooli direktor.

LISA 4 Nõuded hindeliste kirjalike tööde (tunnikontroll ja kontrolltöö) läbiviimiseks

Tunnikontroll

- 1) hõlmab kuni kolme tunni materjali;
- 2) võib korraldada ette hoiatamata;
- 3) õppepäeva ja õppeveerandi jooksul tehtavate tunnikontrollide arv ei ole piiratud;
- 4) töö hinde teatab ja töö tagastab õpetaja õpilasele üldjuhul järgmisel tunnil;
 - 5) mitu tunnikontrolli hinnet võib moodustada ühe koondhinde, mille osas aineõpetaja teavitab õpilasi iga õppeveerandi alguses.

Kontrolltöö

- 1) materjal hõlmab ühe tervikliku aineosa;
- 2) õpetaja teavitab õpilasi õppeveerandi algul eelseisva(te)st kontrolltöö(de)st ning nende toimumisaja fikseerib klassi puudumiste tabelis e-päevikus ja teavitab õpilasi töö toimumise ajast mitte hiljem kui **5 õppepäeva enne töö** toimumist;
- 3) töö on koostatud arvestusega, et selle tegemiseks ei kulu õpilasel rohkem kui 45 minutit, **va prooviksam vms, mis võib kesta kauem**;
- 4) igal kontrolltööl on oma kindel hindamiskaala, mida tutvustatakse õpilastele enne tööd;
- 5) ühes koolipäevas on lubatud klassile läbi viia 2 kontrolltööd;
- 6) nädalas on lubatud klassile läbi viia kuni 3 kontrolltööd;
- 7) kontrolltöid ei planeerita üldjuhul esmaspäevale ja reedele, samuti õppepäeva esimesele ning viimasele õppetunnile, välja arvatud juhul, kui õppeaine on tunniplaanis esmaspäeval ja reedel või ainult ühel neist päevadest või esimese või viimase tunnina;
- 8) töö hinde teatab õpetaja õpilasele üldjuhul hiljemalt viie õppepäeva jooksul;
- 9) õppeveerandi viimane kontrolltöö planeeritakse arvestusega, et õpilasele jääb võimalus ka järelevastamiseks.

Kujundav hindamine

Kujundava hindamisena mõistetakse õppe kestel toimuvat hindamist, mille käigus analüüsitakse õpilase teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumist, antakse tagasisidet õpilase seniste tulemuste ning vajakajäämistele kohta, innustatakse ja suunatakse õpilast edasisele õppimisele ning kavandatakse edasise õppimise eesmärgid ja teed. Kujundav hindamine keskendub eelkõige õpilase arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega. Tagasiside kirjeldab õigel ajal ja võimalikult täpselt õpilase tugevaid külgi ja vajakajäämist ning sisaldab ettepanekuid edaspidisteks tegevusteks, mis toetavad õpilase arengut.

Õppetunni või muu õppetegevuse vältel saab õpilane õpetajalt, kaaslastelt või enesehinnangu abil enamasti suulist või kirjalikku sõnalist tagasisidet õppeainet ja ainevaldkonda puudutavate teadmiste ja oskuste ning käitumise, hoiakute ning väärtushinnangute kohta.

Õpilane kaasatakse hindamisse, et arendada tema oskust eesmärgi seada ning oma õppimist ja käitumist eesmärkide alusel hinnata ning hoida õpimotivatsiooni. Kujundavas hindamises osalemine annab õpilasele võimaluse vastutada oma õppimise tulemuslikkuse ning annete väljaarendamise eest.

1.klassis antakse kokkuvõttev hinnang õpilase hakkamasaamise kohta erinevates ainetundides. I kooliastme oskusaineid hinnatakse mittehindeliselt.

Individuaalse õppekava järgi õppivale õpilasele võib kooli direktor lähtuvalt õpilase erivajadustest õpetaja(te) ja tugispetsialistide soovitusel ning lapsevanema nõusolekul kehtestada ka tavapärasest erineva hindamissüsteemi (sh sõnalised hinnangud, millel puudub numbriline vaste).

Vajadusel asendatakse sõnalised hinnangud numbriliste hinnetega:

- 1) hindegaga "5" ("väga hea") hinnatakse suulist vastust, kirjalikku või praktilist tööd, kui see on täiel määral õppekava nõuetele vastav, kui õpilase püstitatud eesmärgid on viinud täiel määral nõutavate õppetulemusteni;
- 2) hindegaga "4" ("hea") hinnatakse õpitulemust, kui see on üldiselt õppekava nõuetele vastav, kuid pole täielik või esineb väiksemaid eksimusi, kui õpilase püstitatud eesmärgid on üldiselt viinud nõutavate õppetulemusteni, kuid esineb väiksemaid eksimusi;
- 3) hindegaga "3" ("rahuldav") hinnatakse õpitulemust, kui see on üldiselt õppekava nõuetele vastav, kuid esineb puudusi ja vigu, kui õpilase püstitatud eesmärgid on viinud üldiselt nõutavate õppetulemusteni, kuid esineb vigu ja suuremaid puudusi;
- 4) hindegaga "2" ("puudulik") hinnatakse õpitulemust, kui minimaalsed õppekava nõuded jäävad täitmata, esineb olulisi puudusi ja vigu, kui õpilase püstitatud eesmärgid ei ole viinud nõutavate õpitulemusteni;
- 5) hindegaga "1" ("nõrk") hinnatakse õpilast, kes on pikemat aega põhjendamata puudunud, seega õpitulemused ei vasta õppekava nõuetele.

Kujundava hindamise vahenditena kasutatakse kirjalikku ja suulist tagasisidet, õpimappi ning alates 2. klassist numbrilisi hindeid koos suulise ja/või kirjaliku tagasisidega.

Ainetes, mis eeldavad erivõimelisel põhinevaid oskusi (kehaline kasvatus, muusika, kunst, tööõpetus), arvestatakse ka õpilase püüdlikkust, suhtumist õppeainesse ja teoreetilisi teadmisi ning individuaalset arengut.

Käitumise ja hoolsuse hindamine

Õpilase käitumist, hoolsust ja kokkulepetest kinnipidamist hindab klassijuhataja koostöös aineõpetajatega.

Käitumise hindamise aluseks on kooli kodukorra täitmine ning üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnormide järgimine koolis ja kooliga seonduvatel üritustel.

1) Käitumishindega „eeskujulik” hinnatakse õpilast, kellele üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnormide järgimine on harjumuspärane, kes täidab kooli kodukorra nõudeid eeskujulikult ja järjepidevalt.

2) Käitumishindega "hea" hinnatakse õpilast, kes järgib üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme ning täidab kooli kodukorra nõudeid. 3) Käitumishindega „rahuldav” hinnatakse õpilast, kes enamasti järgib üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme ning täidab kooli kodukorra nõudeid, kuid kellel on esinenud eksimusi.

4) Käitumishindega „mitterahuldav” hinnatakse õpilast, kes ei täida kooli kodukorra nõudeid, ei allu õpetajate nõudmistele ega järgi üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme.

Käitumise aastahinne „mitterahuldav“ pannakse välja kooli õppenõukogu otsusega.

Hoolsuse hindamise aluseks on õpilase suhtumine õppeülesannetesse; tema kohuse- ja vastutustundlikkus, töökus, järjekindlus ja püüdlikkus.

1) Hoolsushindega „eeskujulik” hinnatakse õpilast, kes suhtub õppeülesannetesse kohusetundlikult, õpib võimetekohaselt, on õppeülesannete täitmisel töökas ja järjekindel, ilmutab omaalgatust ja viib alustatud töö lõpuni. 2) Hoolsushindega "hea" hinnatakse õpilast, kes suhtub õppeülesannetesse kohusetundlikult, on töökas ja järjekindel õppeülesannete täitmisel, hoolikas ning õpib võimetekohaselt.

3) Hoolsushindega „rahuldav” hinnatakse õpilast, kes enamasti täidab oma õppeülesandeid, kuid ei ole piisavalt töökas ja järjekindel õppeülesannete täitmisel ega õpi oma tegelike võimete kohaselt.

4) Hoolsushindega „mitterahuldav” hinnatakse õpilast, kes ei õpi võimetekohaselt, suhtub õppeülesannetesse lohakalt ja vastutustundetult.

LISA 5 PRLÕK

5.1. Õppekava reguleerimisala ja ülesehitus

(1) Laekvere Kooli lihtsustatud riiklik õppekava (edaspidi LÕK) kehtestab põhihariduse standardi intellektipuudega õpilastele, kes nõustamiskomisjoni soovitusel ja vanema nõusolekul õpivad lihtsustatud õppes.

(2) Lihtsustatud õpet rakendatakse kerge intellektipuudega õpilastele.

5.2. Põhikooli riikliku õppekava kohaldamine

Lihtsustatud õppe korraldamisel lähtutakse „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse” § 15 lõike 2 alusel kehtestatud põhikooli riiklikus õppekavas (edaspidi PRÕK) sätestatud põhihariduse alusväärtustest, õppe- ja kasvatuse eesmärkidest, õppimiskäsitusest, hindamispõhimõtetest,

nõuetest õpikeskkonnale ning õpilaste ja vanemate teavitamise ja nõustamise korraldusest, võttes arvesse LÕK-is erisusi ning õpilaste arenguvajaduste rõhuasetusi.

5.3. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

1. Lihtsustatud õppe põhiülesanne on suunata kerge intellektipuudega õpilase arengut ja aidata kujuneda isiksusel, kes tuleb eluga toime võimalikult iseseisvalt, teeb võimetekohast tööd, määratleb end oma rahva liikmena ja riigi kodanikuna.

2. Lihtsustatud õppele kohaldatakse põhikooli riiklikus õppekavas sätestatud õppe- ja kasvatuseesmärgid ning pädevusi, arvestades järgmisi rõhuasetusi:

1) õpilane peab lugu iseendast, kodust ja perekonnast, suudab majandada ennast ja oma perekonda;

2) õpilane armastab kodumaad;

3) õpilane teadvustab ennast ja kaasinimesi ning nende erinevusi, oma ja teiste rahvaste kultuurilisi erinevusi;

4) õpilane tunneb ja järgib võimetekohaselt õigusnorme ja demokraatia põhimõtteid;

5) õpilane hoidub eetilisel valedest ahvatlustest ja ettepanekutest;

6) õpilane tunneb terveid eluviise ning püüab neid järgida;

7) õpilane teab loodushoiu peamisi seisukohti ja püüab tegutseda keskkonda säästes;

8) õpilane eesmärgistab, kavandab ja hindab oma igapäevast tegevust;

9) õpilane oskab tuttavates situatsioonides valida, nõu küsida, otsustada ja vastutust kanda;

10) õpilane on valmis koostööks;

11) õpilane osaleb võimetele vastavas täiendusõppes;

12) õpilane mõistab lihtsat teavet, oskab teavet hankida (sh Internetist);

13) õpilane valdab järgmisi elementaaroskusi: vaatlemine, kuulamine ja kõne mõistmine, kõnelemine; lugemine, kirjutamine, arvutamine;

14) õpilane mõistab töö vajalikkust, valdab baasoskusi, suudab tööaja jooksul alluda töödistsipliinile, on valmis endale otsima sobivat tööd;

15) õpilane omab kujutlust maailmast kui tervikust.

5.4. Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

Lihtsustatud õppes lähtutakse järgmistest põhimõtetest:

1. Lihtsustatud õppes lähtutakse põhimõttest, et igapäev peab olema võimalus saada haridust vastavalt oma võimetele. Õppekorralduses ja õppesisu valikul arvestatakse õpilaste võimeid ja teisi individuaalseid iseärasusi.

2. Lihtsustatud õppes peetakse oluliseks samu humanistlikke seisukohti, mida püstitab põhikooli riiklik õppekava. Tähelepanu pööratakse sallivusele erinevuste suhtes, kaaslaste erivajaduste mõistmisele; oma võimaluste ja piirangute teadvustamisele.

3. Taotletakse iga õpilase arengu toetamist: lapse arengupuute ületamiseks või vähendamiseks rakendatakse temale sobilikke eripedagoogilisi meetodeid. Selle aluseks on iga lapse arengutaseme ja võimaluste hindamine. Vajaduse korral koostatakse õpilasele individuaalne õppekava, milles esitatakse vähendatud või ka kõrgendatud nõuded õpitulemustele. Sellisel juhul kohaldatakse eeldatavate õpitulemustena õpilasele koostatud individuaalses õppekavas sätestatud õpitulemusi.

4. Lihtsustatud õppe sisu on valdavalt suunatud praktiliste oskuste ja teadmiste omandamisele. Kooli õppekava koostatakse nii, et õpilased omandaksid igapäevases elus toimetulekuks vajalikud teadmised ja oskused, väärtushinnangud ja toimimisviisid. Lihtsustatud õppe väljundiks on praktilist tööd väärtustav ja kutseõppeks valmis olev ühiskonna liige. Taotletakse õpetamist, kasvatamist ja arengu toetamist valdavalt praktilise õppeviisi (harjutamise) kaudu. Reegleid ja teooriaid käsitletakse minimaalselt, nende ülesandeks on üldistada ja teadvustada praktiliselt omandatud. Praktilised oskused konkretiseeritakse õpitulemustes. Praktiliste oskuste omandamisel toetatakse emakeeles (suhtlemine, teabe hankimine), matemaatikas jt ainetes omandatud teadmiste ja oskuste. Seosed eri ainevaldkondade vahel kujunevad üldõppe või selle elementide rakendamise, õpetust läbivate teemade, õppeülesannete, -meetodite ja -viiside abil.

5. Lihtsustatud õppes suunatakse õpilast omandama sotsiaalseid kogemusi: täitma ülesandeid koostöös, eeskuju järgi, näidise põhjal ning sõnalise selgituse alusel. Õpilaste aktiveerimine eeldab nende psüühilisele arengule vastavate tegevuste valikut, jõukohast õpitegevust, konkreetset ja arusaadavat eesmärgiseadet, õpilaste tegevuse pidevat stimuleerimist ja edusammudele hinnangu andmist. Oluline on õpetaja ja õpilaste emotsionaalne kontakt ühistegevuses, õppe jõukohasus, heatahtlik ja toetav miljö. Õpioskuste kujunemist

soodustavad õpetaja ja lastevanemate sagedased kontaktid (ühised nõudmised, samalaadne abi).

6. Kooli õppekava rakendamisel ja arendamisel arvestatakse koolipidaja loodud võimalustega ning õpilaste vajadustega. Tehakse koostööd eripedagoogiga, aineõpetajatega, lapsevanematega, valla esindajatega, vajaduse korral spetsialistidega väljastpoolt kooli ja õpilastega.

5.5. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused ning taotletavad pädevused

Rõhuasetused ning taotletavad pädevused on iga õpilase puhul individuaalsed, arvestades õpilase võimeid ja eripärasid. Igale õpilasele on koostatud IÕK, kus on kirjas kohandused ja muudatused oodatavates õpitulemustes. Pädevuste kirjeldus on ära toodud ainekavades.

5.6 PRLÕK tunniarvutusplaan

PLRÕKi tunniarvutusplaan on järgmine:

ÕPPEAINE	1.KL	2.KL	3.KL	4.KL	5.KL	6.KL	7.KL	8.KL	9.KL
EESTI KEEL	7	9	8	8	7	6	6	6	6
VÕÕRKEEL					2	2	2	2	2
MATEMAATIKA	5	5	5	5	5	5	4	5	5
LOODUSÕPETUS	1	1	2	2	2	4	4	4	4
AJALUGU						1	2	2	1
INIMESEÕPETUS	1	1	1	2	2	2	2	2	1
MUUSIKAÕPETUS	1	1	1	1	1	1	1	1	1
KUNSTIÕPETUS	1	1	1	1	1	1	1	1	1
KEHALINE KASVATUS	2	3	3	2	2	2	2	2	2
TÖÖÕPETUS	2	2	2	2	4	4	4	5	7
VALIKAINED			2	2	2	2	2	2	2
KOKKU:	20	23	25	25	28	30	30	32	32

Valikainete määramisel arvestatakse õpilase vajadusi ja võimekust.

LISA 6 AINEKAVAD

6.1 "KEEL JA KIRJANDUS"

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete õpetamise eesmärk põhikoolis on kujundada õpilastes eakohane keele- ja kirjanduspädevus, mis tähendab suutlikkust tajuda keelt ja kirjandust kui rahvusliku, riikliku ja iseenda identiteedi alust, mõista erinevaid kirjandustekste ning nende tähtsust Eesti ja maailma kultuuriloos. Keele- ja kirjanduspädevus hõlmab teadmisi ja oskusi, kujundamaks keele- ja kultuuriteadlikku inimest, kes käitub nii suulises kui ka kirjalikus suhtluses verbaalsele ja sotsiaalsele kontekstile vastavalt.

Keele- ja kirjandusõpetusega taotletakse, et põhikooli lõpuks omandab õpilane järgmised valdkonnapädevused: austab keelt kui kultuuri kandjat ja vahendajat, hindab seda kui avaliku suhtluse vahendit, väärtustab eesti rahvuskirjandust ja rahvapärimust ning keelelist ja kultuurilist mitmekesisust; saavutab keeleteadlikkuse, arvestab kultuuris välja kujunenud keelekasutus- ja suhtlustavasid, teadvustab keeleoskust õpioskuste alusena ning identiteedi osana; loeb, esitab ning kirjutab eri tüüpi ja liiki tekste, analüüsib tekstide keelekasutust, ülesehitust ja vormistust, väljendab end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult; leiab, hindab kriitiliselt ning kasutab eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, austab intellektuaalomandit; mõistab ilukirjandusteose kunstilisi väärtusi, analüüsib ja tõlgendab eri tüüpi ning eri žanris tekstide ülesehitust, väljendust ja sisu; omandab lugemisharjumuse, väärtustab lugemist, kujundab loetu põhjal oma esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, rikastab mõtte- ja tundemaailma, täiendab enda keele- ja kultuuriteadmisi.

EESTI KEEL

Eesti keele õpetus seab sihiks, et õpilane väärtustab eesti keelt kui kultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit. Kooli lõpuks väljendub õpilane eesmärgipäraselt, selgelt, asjakohaselt ja keeleliselt korrekselt nii suuliselt kui ka kirjalikult ning oskab tekste vastu võtta vilunult, eesmärgistatult ja kriitiliselt ning kasutada seejuures eri keskkondi ja allikaid. Tekstiloomes püüeldakse selle poole, et õpilane tunneks eri tüüpi ja liiki tekstide ülesehitust, sisu, keelelist eripära ja funktsiooni ning väljendaks end sobiva ja rikkaliku sõnavara abil. Niisugused sihid loovad eeldused, et õpilane tuleb toime mitmesuguste suhtlustoimingutega igapäevaelus, tööl või õpinguid jätkates.

Eesmärk

Kujundada õpilastes eakohane keele- ja kirjanduspädevus, mis tähendab suutlikkust tajuda keelt ja kirjandust kui rahvusliku, riikliku ja iseenda identiteedi alust, mõista erinevaid kirjandustekste ning nende tähtsust Eesti ja maailma kultuuriloos. omandada teadmisi ja oskusi, kujundamaks keele- ja kultuuriteadlikku inimest, kes käitub nii suulises kui ka kirjalikus suhtluses verbaalsele ja sotsiaalsele kontekstile vastavalt.

I kooliaste - eesti keel

Õpitulemused

1.klass

Suuline keelekasutus (kuulamine, kõnelemine)

Eristab häälikuid (asukoht ja järjekord sõnas), täishääliku pikkusi; toimib õpetaja ja kaaslaste suulise juhendi järgi; kuulab õpetaja ja kaaslaste esituses lühikest eakohast teksti, mõistab kuuldud lause, jutu sisu; teab, et sõnadel on lähedase või vastandtäheendusega sõna ja nimetab neist mõningaid; väljendab end suhtlusolukordades arusaadavalt: palub, küsib, tänab, vabandab; jutustab suunavate küsimuste toel kuuldust, nähtust, loetust; koostab õpetaja abiga pildiseeria või küsimuste toel suulise jutu, esitab luuletust peast;

Lugemine

Tunneb häälik-täheleist vastavust, loeb õpitud teksti enam-vähem ladusalt, lausehaaval üksiku peatusega raskema sõna ees oma kõnetempos või sellest aeglasemalt; mõistab häälega või endamisi (vaikse häälega või huuli liigutades) lugedes loetu sisu; vastab teksti kohta käivatele küsimustele, mille vastused on palas otsesõnu öeldud; mõtleb jutule alguse või lõpu; on lugenud

mõnda lasteraamatut, nimetab nende pealkirja ja autoreid, annab loetule emotsionaalse hinnangu (lõbus, tõsine, igav ...);

Kirjutamine

Kasutab õigeid kirjutamisvõtteid, teab, kuidas väikesi ja suuri kirjatähti kirjutatakse ning sõnas õigesti seostatakse; kirjutab tahvlilt ära; täidab tahvlinäidise järgi õpetaja abiga õpilaspäevikut, paigutab näidise järgi tööd vihikulehele, varustab töö kuupäevaga; koostab näidise järgi kutse; eristab häälikut, tähte, täis- ja kaashäälikut, sõna, lauset; kirjutab omasõnade algusesse k, p, t; kirjutab õigesti lühemaid (kuni 2-silbilisi) sõnu ja lauseid; teab, et lause lõpeb punktiga; teab, et lause alguses, inimeste, loomade, oma kodukoha nimes kasutatakse suurt algustähte; kirjutab õigesti oma nime.

2.klass

Suuline keelekasutus

Eristab täis- ja suluta hääliku pikkusi; kuulab õpetaja ja kaaslaste eakohast teksti ning toimib saadud sõnumi kohaselt õpetaja abil; koostab kuuldu põhjal lihtsama skeemi ja kaardi õpetaja abil; kasutab kõnes terviklauseid; teab ja leiab vastandtäheendusega sõnu ning õpetaja abil ka lähedase tähendusega sõnu; väljendab arusaadavalt oma soove ja kogemusi väikeses ja suures rühmas; vestleb oma kogemustest ja loetust; annab õpetaja abil edasi lugemispala, õppeteksti, filmi ja teatrietenduse sisu; koostab õpetaja abil jutu pildiseeria, pildi või küsimuste toel; mõtleb jutule alguse või lõpu; vaatlleb ja kirjeldab nähtut, märkab erinevusi ja sarnasusi õpetaja suunavate küsimuste toel; esitab luuletust peast.

Lugemine

Loeb õpitud teksti suhteliselt õigesti, lususalt (lugemistempo võib olla kõnetempost aeglasem), parandab ise oma lugemisvigu, enamasti väljendab intonatsioon loetava sisu; mõistab häälega või endamisi lugedes loetu sisu; vastab teemakohastele (ka lihtsamatele tekstis mitte otsese infoga seotud) küsimustele; leiab tekstis iseseisvalt vastused konkreetsetele küsimustele ja töötab õpetaja abiga eakohaste juhiste alusel; tunneb ära jutu, luuletuse, mõistatuse, näidendi ja vanasõna; kasutab õpiku sõnastikku õpetaja abiga sõnade leidmiseks algustähe järgi; on lugenud jõukohaseid lasteraamatuid, nimetab tegelasi ja annab edasi loetu sisu mõne huvitava, enam meeldinud episoodi järgi;

Kirjutamine

Kasutab kirjutades õigeid väikeste ja suurte kirjatähtede tähekujusid ja seoseid; kirjutab tahvlilt või õpikust ära; täidab iseseisvalt õpilaspäevikut ja kujundab vihikut, paigutab näidise järgi tööd vihikulehele, kirja joonelisele lehele, varustab töö kuupäevaga; koostab õpetaja abiga kutse, õnnitluse ja teate; kirjutab loovtöö ning ümberjutustuse pildiseeria, tugisõnade ja küsimuste abil; eristab häälikut, tähte, täis- ja kaashäälikut, silpi, sõna, lauset, täishäälikuühendit; kirjutab õigesti sulghääliku omasõnade algusesse ja omandatud võõrsõnade algusesse; märgib kirjas õigesti täishäälikuid; teab peast võõrtähtedega tähestikku; alustab lauset suure algustähega ja lõpetab punkti või küsimärgiga; kasutab suurt algustähte inimeste ja loomade nimedes, tuttavates kohanimedes;

kirjutab õigesti sõnade lõppu

-d (mida teed?), -te (mida teete?),

-sse (kellesse? millesse?),

-ga (kellega? millega?), -ta (kellela? milleta?);

kirjutab etteütlemise järgi õpitud keelendite ulatuses sisult tuttavat teksti ja kontrollib kirjutatut näidise järgi (20–25 sõna lihtlausekena).

3.klass

Suuline keelekasutus

Kuulab mõtestatult eakohast teksti, toimib saadud sõnumi või juhendite järgi; väljendab end suhtlusolukordades selgelt ja arusaadavalt: palub, küsib, selgitab, keeldub, vabandab, tänab; vastab küsimustele, kasutades sobivalt täislauseid ning lühivastuseid; vaatab sihivõrdlaselt, kirjeldab eesmärgivõrdlaselt nähtut, eset, olendit, olukorda, märkab erinevusi ja sarnasusi; avaldab arvamust kuuldu, vaadeldu ja loetu kohta; annab küsimuste toel arusaadavalt edasi õppeteksti, lugemispala, pildiraamatu, filmi ja teatrietenduse sisu; koostab kuuldu/loetu põhjal skeemi/kaardi; jutustab loetust ja läbielatud sündmusest; jutustab pildiseeria, tugisõnade, märksõnaskemi ja küsimuste toel; mõtleb jutule alguse ja lõpu; leiab väljendamiseks lähedase ja vastandtähendusega sõnu; esitab luuletust peast;

Lugemine

Loeb nii häälega ja kui endamisi ladusalt ja teksti mõistes; mõistab lihtsat plaani, tabelit, diagrammi, kaarti; loeb õpitud teksti ette õigesti, selgelt ja sobiva intonatsiooniga; töötab tekstiga eakohaste juhiste alusel; vastab suulistele ja lühikestele kirjalikele küsimustele loetu kohta; eristab kirjalikus tekstis väidet, küsimust, palvet, käsku, keeldu; tunneb ära jutustuse, luuletuse, näidendi, muinasjutu, mõistatuse, vanasõna, kirja; on lugenud läbi vähemalt neli eesti ja väliskirjaniku teost, kõneleb loetud raamatust; teab nimetada mõnda lastekirjanikku.

Kirjutamine

Kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja -seoseid, kirjutab loetava käekirjaga; kirjutab tahvlilt ja õpikust õigesti ära; paigutab teksti korrektselt paberile või arvutis, vormistab vihiku/õpilaspäeviku nõuetekohaselt; valdab eesti häälikkirja aluseid ja õpitud keelendite õigekirja; eristab häälikut ja tähte, täis- ja kaashäälikut, häälikuühendit, silpi, sõna, lauset; märgib kirjas häälikuid õigesti; eristab lühikesi, pikki ja ülipikki täis- ja suluta kaashäälikuid; kirjutab õigesti asesõnu; märgib õpitud sõnades õigesti kaashäälikuühendit; kirjutab õigesti sulghääliku omandatud oma- ja võõrsõnade algusse; märgib kirjas õigesti käänd- ja pöörsõnade õpitud lõppe ja tunnuseid; teab peast võõrtähtedega tähestikku, kasutab lihtsamat sõnastikku ja koostab lihtsaid loendeid tähestik- järjestuses; kirjutab suure algustähega lause alguse, inimeste- ja loomade nimed ning õpitud kohanimed; piiritleb lause ja paneb sellele sobiva lõpumärgi; kirjutab etteütlemise järgi sisult tuttavat teksti ja kontrollib kirjutatut näidise järgi (30–40 sõna); koostab kutse, õnnitluse, teate, e-kirja; kirjutab eakohase pikkusega loovtõid (k.a ümberjutustusi) küsimuste, tugisõnade, joonistuse, pildi, pildiseeria, märksõnaskemi või kava toel; kirjutab nii koolis kui ka igapäevaelus käsitsi ja arvutiga eakohaseid tekste vastavalt kirjutamise eesmärgile, funktsioonile ja adressaadile.

LÕK-1

Väljendab oma mõtet vähemalt baaslausega; alustab dialoogi oma tarvete rahuldamiseks ja/või vastab dialoogi repliigile, kasutab elementaarseid viisakusväljendeid; tunneb suuri ja väikseid trükitähti; loeb veerides 1-3-silbilisi lihtsa häälikulise struktuuriga sõnu; saab oma kogemuste piires aru loetud baaslausete ja vähelaiendatud lihtlausete tähendusest; eristab sõnu kuuldu lauses; mõistab, koostab (tegevuse, pildi ja/või skeemi alusel) ning kasutab kontekstist või situatsioonist lähtuvalt sensomotoorsele kogemusele toetuvaid 3-4-sõnalisi lihtlauseid; häälib kuni 5-häälikulisi sõnu, määrab häälikujärje sõnas, koostab analüüsitud sõnade (noop)skeme; määrab koostöös õpetajaga võrdleva hääldamise abil häälikute pikkuse 1-2-silbilistes sõnades ja kasutab sõnu analüüsid sobivaid sümboleid (sh noope); laob analüüsitud sõnu sümboolite ja

tähtedega, teeb analüüsitud sõnade ära kirja vähemalt tähtaaval; kirjutab eelnevalt analüüsitud sõnu väikeste kirjatähtedega.

LÕK-2

Alustab ja/või jätkab tuttavas situatsioonis dialoogi, kasutab viisakusväljendeid; kõneleb õpetaja suunamisel 3-4 lausega oma tegevusest; iseloomustab objekti 2-3 tajutava tunnuse alusel õpetaja suunamisel; mõistab, koostab ja kasutab suulises kõnes tunnetuslikele ja oma kogemustele toetuvat laiendatud 4-5-sõnalist lihtlauset; loeb õpitud teksti lühikeste sõnade ja pikemaid sõnu kõnetaktide kaupa; vastab analüüsitud lühiteksti põhjal suuliselt küsimustele, nimetab tekstis kirjeldatud tegelasi ja sündmusi abivahendite (pildid, pildiseeriad, küsimused, sõnalünkadega laused) toetudes; leiab õpitud tekstist küsimuste-korralduste abil sõnu ja lauseid, vastab küsimustele lause ja/või lõigu sisu kohta valiklugemise abil, järjestab sisu järgi pildiseeria; eristab häälikuid ja määrab häälimisele toetudes nende järjekorra sõnas; määrab häälikurühma tabeli alusel; muudab ja määrab võrdleva häälduse ja abivahendi toel 1-2-silbilistes sõnades lihthääliku pikkuse; kirjutab analüüsitud 1-2-silbilisi sõnu häälikkoostist moonutamata; teeb lugema õpitud 3-4-sõnalise lause ära kirja lühikeste sõnade ja kõnetaktide kaupa.

LÕK-3

Osaleb ühistegevuse ajal dialoogis (küsimus-vastus, teade-küsimus), kasutab viisakusväljendeid; loeb õpitud teksti valdavalt sõnade kaupa; leiab õpitud tekstist küsimuste-korralduste järgi sõnu, lauseid ja lõike, vastab küsimustele, sh annab hinnangu tegevusaktile; annab abivahendeid kasutades ja koostöös õpetajaga tekstilähedaselt edasi õpitud pala sisu; kirjeldab ja võrdleb tajutavate tunnuste alusel abistavale materjalile toetudes kahte tuttavat objekti; mõistab ja koostab kuni 5-sõnalisi lihtlauseid, kasutades õpitud nimi-, omadus- ja tegusõnavorme; koostab sõnaühendeid õpitud sõnavormidega erinevates funktsioonides; muudab ja määrab graafilistele orientiiridele ning skeemidele toetudes üksikhäälikutest koosnevates sõnades veaohtrike häälikute pikkust; kirjutab pärast analüüsi õigesti 2-3-silbilisi üksikhäälikutest koosnevaid sõnu; kirjutab lugema õpitud lausete ära kirjas 1-2-silbilisi sõnu originaalteksti täiendavalt vaatamata; kontrollib suunamisel kirjutatu õigsust.

II kooliaste

4.klass

Suuline ja kirjalik suhtlus

Kuulab mõtestatult eakohast teksti, toimib saadud sõnumi või juhendite järgi; jutustab kuulnud teksti ümber; esitab kuuldu ja nähtu kohta küsimusi; väljendab oma arvamust, annab infot arusaadavalt edasi; leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku vormi; esitab peast ilukirjandusteksti omal valikul, loeb teksti rollis; annab juhiste alusel kaaslasele tagasisidet.

Teksti vastuvõtt

Otsib teavet tundmatute sõnade kohta, selgitab nende tähendust; valdab lihtsamaid lugemistehnikaid, eesmärgistab lugemist; kirjeldab tarbe- ja ilukirjandusteksti peamisi erinevusi; vastab teksti põhjal koostatud küsimustele tekstinäidete või oma sõnadega, koostab teksti kohta küsimusi ja leiab tekstist vajalikku infot; nimetab ilukirjanduse põhiliike, proosa, luule, draama, ja nende tunnuseid; nimetab rahvaluule põhiliike ja nende tunnuseid; tutvustab loetud proosateose sisu ja tegelasi ning kõneleb loetust; kirjeldab teksti põhjal sündmuste toimumise aega, kohta ja tegelasi; kirjeldab luuletuse meeleolu, aega, kohta; esitab ilukirjandusteksti mõtestatult; leiab vajaliku või huvipakkuva raamatu; on läbi lugenud

vähemalt neli eakohast väärtkirjandusteost (raamatut); tutvustab loetud raamatut kaaslastele, annab loetule hinnangu ning põhjendab seda.

Tekstiloome

Jutustab ja kirjutab loetust ning läbielatud sündmusest; jutustab tekstilähedaselt, kokkuvõtlikult kavapunktide järgi, märksõnaskeemi ja küsimuste toel; kirjutab nii koolis kui ka igapäevaelus käsitsi ja arvutiga jutustava teksti; kirjutab lühema tarbeteksti vastavalt kirjutamise eesmärgile, funktsioonile ja adressaadile; tunneb kirjutatavate teksti ülesehitust ja vormistustavasid; kirjutab eakohase pikkusega loovjutte küsimuste, pildi, pildiseeria, märksõnaskeemi või kava toel; tunneb protsesskirjutamise etappe, täiendab oma tööd tagasiside põhjal; rakendab omandatud keeleteadmisi teksti kirjutamisel ja toimetamisel.

Keeleteadlikkus

Kirjeldab eesti keele häälikusüsteemi ja kaashäälikuühendi reeglit ja erandeid; järgib kirjutamisel õpitud häälikuõigekirjareegleid; eristab liitsõna täiend- ja põhiosa, liitsõna ja liitega sõna, aimab liitsõna tähendust täiend- ja põhiosa põhjal; selgitab sõna tähendust sõnastiku tähendusseletuse ja näidislausete põhjal; järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid; eristab sõnu liigiti; oskab pöörata tegusõnu ainsuses ja mitmuses ning kasutada jaatavat ja eitavat kõnet tekstis; oskab määrata lauseliikmeid ja teab nende ülesannet lauses; moodustab ja kirjavahemärgistab lauseid õpitu piires korrektselt.

5.klass

Suuline ja kirjalik suhtlus

Väljendab end suhtlusolukordades selgelt ja arusaadavalt koolis, avalikus kohas, eakaaslaste ja täiskasvanutega suheldes; oskab olukorrale vastava suhtluskanali valida; tunneb vahetu suhtluse tavasid ja oskab neid rakendada; lahendab probleemülesandeid paaris- ja rühmatöös; esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, sh kriitilisi; avaldab viisakalt ja olukorrast lähtuvalt arvamust, sõnastab väite ja järelduse.

Teksti vastuvõtt

Analüüsib teksti väljenduslaadi lähtuvalt kasutusvaldkonnast ja suhtlusolukorrast; nimetab teksti liiki, selle eesmärgi ja iseloomustab autori väljenduslaadi õpitud keeleteadmiste põhjal; võrdleb tekste ülesehituse, vormistuse ja keelekasutuse põhjal; tunneb keele ja kirjanduse valdkonna teabekeskondi, leiab neist vajaliku teabe, koostab lihtsama päringu; tunneb konspekterimise võtteid, teeb lugedes või kuulates märkmeid, koostab skeeme; oskab sõnastada lugemise, vaatamise, kuulamise eesmärgi ja teeb eesmärgist lähtuva kokkuvõtte; esitab teksti kohta kriitilisi küsimusi ja avaldab arvamust, kontrollib teksti usaldusväarsust, eristab arvamust ja fakti.

Tekstiloome

Teeb lühiettekande, oskab allikaid valida ja hinnata, koostab lihtsama viite; kirjutab tekste protsessikeskselt, täiendab tagasiside põhjal tekste; jutustab oma elamustest ja kogemustest, ehitab jutustuse tavakohaselt üles; kirjeldab eset, olendit ja inimest, ehitab kirjelduse tavakohaselt üles; arutleb suuliselt ja kirjalikult, ehitab arutleva teksti tavakohaselt üles ja kasutab arutlevale tekstile omaseid keelendeid; vormistab tekstid korrektselt nii käsitsi kui arvutil; põhjendab oma hinnangut tekstinäidetega.

Keeleteadlikkus

Nimetab Eestis kõneldavaid keeli, sugulaskeeli ja rahvaid; kirjeldab eesti keele häälikusüsteemi; kirjutab sagedamini esinevad võõrsõnad korrektselt; kasutab enda tekstis sünonüüme, arvestades nende tähendusvarjundeid; kasutab sobivat tegusõna ajavormi enda tekstis; valib sobiva käändevormi lause kontekstist lähtuvalt; moodustab omadussõnade võrdlusastmeid ja kasutab neid enda tekstis korrektselt; moodustab ja kirjavahemärgistab liitlauseid ja lihtlauseid, sh koondlauseid; kasutab enda tekstis korrekstelt otsekõnet; eristab nime ja nimetust, märgib enda tekstis nimed ja nimetused korrekstelt; järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid ja omandatud keeleteadmisi tekstiloomes.

6.klass

Suuline ja kirjalik suhtlus

Esitab kuuldu ja loetu kohta kriitilisi küsimusi ning avaldab arvamust, sõnastab järelduse; lahendab lihtsamaid probleemülesandeid paaris- ja rühmatöös; osaleb aktiivselt klassi- ja rühmavestluses; põhjendab oma seisukohta ja aktsepteerib kaaslaste põhjendatud seisukohti; kasutab suhtluses sobivaid keelevahendeid, sh korrekstset kirjakeelt õpitu piires nii suulisel kui ka kirjalikus suhtluses.

Teksti vastuvõtt

Nimetab põhilisi Eesti meediakanaleid, eristab rahvusringhäälingu ja kommertskanalite eesmärgi; tunneb õpitud meediatekstide liike ja nende kasutamise võimalusi, oskab analüüsida meediatekste nende ülesehituse põhjal; leiab tekstist argumenti ülesehituse osad; teeb järeldusi kasutatud keelevahendite kohta ning märkab kujundlikkust mõjutusvahendina; võrdleb meediatekste, esitab kriitilisi küsimusi ja avaldab arvamust, teeb tekstist lühikokkuvõtte.

Tekstiloomine

Leiab juhendamise abil tekstiloomeks vajalikku teavet, tunneb kirjutamiseks ja esinemiseks valmistumise põhietappe, täiendab tagasiside põhjal oma teksti; valdab alustekstil kirjutamise põhilisi võtteid, täiendab alusteksti enda mõtetega; kirjutab kirjandi, milles kasutab kirjeldamist, jutustamist, koostab argumentatsiooni; avaldab viisakalt ja olukorrast lähtudes arvamust sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikult; vormistab kirjalikud tekstid korrektselt nii käsikirjas kui ka arvutis; kasutab tekste toimetades ja kaaslast tagasisidestades omandatud keele- ja tekstimõisteid.

Keeleteadlikkus

Nimetab Eestis suuremaid murdealasid; kasutab õigekeelsussõnaraamatuid õigekirja kontrollimiseks; teab üldtuntud lühendeid ja kasutab neid tekstis; eristab kirjakeelt ja argikeelt, teeb sobiva sõnavaliku vastavalt kontekstile; moodustab ja kirjavahemärgistab liitlauseid enda tekstis; kasutab veebi- ja pabersõnaraamatut sõna tähenduse ja õigekirja kontrollimiseks; rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ning tekste analüüsides ja hinnates.

LÕK-4

Osaleb ühistegevuse ajal üksteise tegevust reguleerivas dialoogis, kirjeldab ja annab hinnanguid tegevustele; loeb õpitud teksti õigesti sõnade ja süntagmade kaupa, arvestab kirjavahemärke; loeb õppimata teksti vähemalt sõnahaaval; leiab küsimuste-korralduste alusel tekstist sõnu, lauseid ja lõike (sh peamõttele osutavaid lauseid); vastab küsimustele teksti kohta (nimetab põhjuslikke seosed, annab hinnanguid tegevustele); tuletab õpetaja juhendamisel tekstis sõnastamata teabe, toetudes oma kogemustele ja teadmistele; annab abivahenditele toetudes tekstilähedaselt ja valikuliselt edasi teksti või lõigu sisu; kirjeldab ja võrdleb esemeid rühmas (kuni 3 objekti); mõistab, koostab ja kasutab kõnes kuni 6-sõnalist lihtlauset ja sihitisosalauset; laiendab lihtlauset skeemide ja süntaksiküsimuste abil; analüüsib ja moodustab käändevorme skeemide abil, rakendab neid õpitud funktsioonides oma kõnes; kirjutab õigesti

üksikhäälikutest koosnevaid kuni 4-silbilisi sõnu; kasutab suunamisel enesekontrollivõtteid; teeb 4–5-sõnalise lause ära kirja sõnahaaval ja kontrollib tulemust.

LÕK-5

Väljendab tuttavates situatsioonides oma seisukohti; küsib abi, järgib üldtunnustatud käitumisnorme; kasutab koostegevuses eri tüüpi dialoogireplike, teeb kokkuvõtteid ühistegevusest; sooritab tuttavaid õpitoiminguid suuliste ja kirjalike hargnenud korralduste alusel, sh osaleb tegevuse planeerimisel, valib ja kasutab abivahendeid; loeb õpitud teksti ladusalt häälega või endamisi vaikselt; täidab valiklugemise ülesandeid; osaleb õpetaja suunamisel lõigu ja teksti peamõtte sõnastamisel; osaleb jutustamiseks vajaliku abivahendi koostamisel ja annab sellele toetudes tekstilähedaselt edasi loetu sisu lõikude kaupa; annab hinnangu tekstis kirjeldatud tegevustele, põhjendab oma arvamust; mõistab ja kasutab kuni 6-sõnalist lihtlauset; rakendab lauses sõnade muutevorme õpitud funktsioonides; tunneb ära õpitud koond- ja liitlausete liike tekstis ja tekstiväliselt; oskab neid suunamisel moodustada; analüüsib ja moodustab sõnavorme algoritmi alusel; rakendab tähekasutusreegleid; kasutab õpitud enesekontrollivõtteid õpetaja juhendamisel; teeb 4-5-sõnalise lause ära kirja peamiselt sõnapaaride kaupa ja kontrollib tulemust.

LÕK-6

Küsib ja edastab teavet tuttavates situatsioonides, järgib üldtunnustatud käitumisnorme; osaleb oma õpitegevuse planeerimisel, kasutab suunamisel enesekontrollivõtteid, küsib abi, valib ja kasutab abivahendeid; loeb õpitud teksti kõne tempos õigesti ja ladusalt ning jõukohast tundmatut teksti peamiselt süntagmade kaupa; täidab endamisi lugedes jõukohaseid sisulisi ja keelelisi ülesandeid; annab abivahendite toel edasi loetud tekstilõikude sisu (valikjutustamine); kirjeldab situatsioone ja objekte plaani alusel; hindab tekstis kirjeldatud tegelaste käitumise vastavust moraalinõuetele; mõistab ja kasutab õpitud liht- ja koondlausemalle; mõistab kaheosaliste liitlausete tähendust, eristab osalausetega väljendatud suhteid ja seoseid; moodustab liitsõnu ja tuletisi õpitud mallide ulatuses, mõistab liitsõnade ja tuletiste tähendust; analüüsib sõnavormi koostist ja tähendust; moodustab sõnavorme, esitab suunamisel süntaksi- ja morfoloogiaküsimusi; kasutab sõnade õpitud muutevorme eri funktsioonides (tegu sõna muutevorme õpetaja abiga); kirjutab sõnu õigesti, rakendab õpitud tähekasutus- ja ortograafiareegleid; kasutab vajaduse korral individuaalseid abivahendeid, rakendab õpitud enesekontrollivõtteid; teeb ära kirja lauseosade või lühikeste lausete kaupa ja kontrollib tulemust.

III kooliaste

7.klass

Suuline ja kirjalik suhtlus

Tunneb suhtlusolukorra komponente, tüüpilisi suhtlusolukordi lahendab keelealaseid probleemülesandeid, osaledes eri suhtlussituatsioonides koolis; eristab kirjakeelt argikeelest, analüüsib näited; selgitab ametliku ja mitteametliku suhtluse keelelist eripära esitab kuuldu ja loetu põhjal küsimusi, teeb järeldusi ning annab hinnanguid; põhjendab ning avaldab viisakalt ja asjakohaselt arvamust diskussioonides ja rühmaaruteludes, on arvestav vestluspartner.

Teksti vastuvõtt

Iseloomustab peamisi žanre e tekstiliike, nende põhijooni ning kasutamise võimalusi; kirjeldab, võrdleb ja analüüsib tekstide kasutusvaldkonda, eesmärki ja suhtlusolukorda ning kasutab seejuures omandatud keele- ja tekstimõisteid; leiab tekstist ja lugemisülesandest lähtuva lugemisstrateegia, kohandab lugemisstrateegiat vajadusel lugemise ajal; selgitab arusaamatuks

jäänut, esitab eri liiki küsimusi ja vastuväiteid, avaldab arvamust, vahendab teksti, võtab kokku, kommenteerib, tõlgendab ning seostab teksti oma kogemuse ja mõtetega; analüüsib teksti tekstitüübi alusel; toob näiteid jutustava, kirjeldava, arutleva lause ja tunnuste kohta loetavas tekstis.

Tekstiloome

Ehitab teksti üles vastuvõtjat arvestades, järjestab ja seostab info loogiliselt ning valdab peamisi tekstisisidusvõtteid; arvestab kirjutamisel teksti vastuvõtjat, järgib õigekirjanorme, kasutab mitmekesiseid grammatilisi tarindeid ja sõnavara; vormistab tekstitöötlusprogrammiga tekste, valdab toimetamisrežiimi; kirjutab eesmärgipäraselt ja olukohaselt, vormistab korrektselt tarbetekste (avaldus, tõend, seletuskiri); kirjutab koolivaldkonda sobivaid tekste; kasutab sihipäraselt ja korrektselt kirja eri vorme: e-kiri, paberkiri; kasutab kirjutamisel ÕSi ja Sõnaveebi ja teeb saadud teabe põhjal teadlikke keelevelikuid, mis sobivad enda teksti; kirjutab eri liiki kirjandit: jutustav ja arutlev kirjand; kirjutab eri liiki arvamustekste: kommentaar, repliik jne; kasutab tehisintellekti kirjutamise planeerimisel ja teksti toimetamisel.

Keeleteadlikkus

Väärtustab eesti keelt ühena soome-ugri ja läänemeresoome keelena, kirjeldab ja mõistab eesti keele eripära, võrdleb eesti keele süsteemi õpitud keeltega; suhtub mõistvalt eesti keelt teise keelena kõnelejasesse, on toetav vestluspartner; kordab häälikute liike ja kaashäälikuühendi reeglit; silbitab ja määrab silpide liike; kasutab õigekeelsusalliikid välte ja rõhu määramisel; kirjeldab vältesüsteemi kui eesti keele eripära; selgitab tegusõna vormistiku eripära ja kasutusvõimalusi, kasutab käändelisi ja pöördelisi vorme oma funktsionaalselt; selgitab käänetevahelisi seoseid; kasutab õigekeelsusallikaid vormimoodustusel eesmärgipäraselt; meenutab tekste kirjutades kokku- ja lahkukirjutamise reegleid; kasutab tekstisisidusvõtteid

8.klass

Suuline ja kirjalik suhtlus

Teeb kuuldu ja loetu kohta suulise ja kirjaliku kokkuvõtte, käsitsi või arvutil; märkab tekstides ja suhtluses tehtavaid keelevelikuid; annab kaaslase tekstile tagasisidet, põhjendab ning avaldab viisakalt ja asjakohaselt arvamust ja seisukohta nii suuliselt kui ka kirjalikult; esitab kuuldu ja loetu kohta täpsustavaid ja kriitilisi küsimusi, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi; väitleb eakohastel teemadel ja teeb väitluse tulemusel järeldusi ja üldistusi; analüüsib virtuaalsuhtluse olukordi.

Teksti vastuvõtt

Tunneb olulisi teabe- ja meediatekstide liike, nende kasutamise võimalusi ja ülesehitust; loeb ja kuulab sihipäraselt, valib sobiva lugemisstrateegia, analüüsib kriitiliselt mitmesuguseid teabe- ja meediatekste; kirjeldab meedia eesmärke ja olemust, võrdleb eri meediaväljaandeid ja kanaleid ning nende kasutusvõimalusi ja eesmärke; kontrollib loetud tekstides fakte, esitab kriitilisi küsimusi, eristab libauudist uudisest; märkab kujundlikku keelekasutust mõjutusvahendina;

Tekstiloome

Leiab tekstiloomeks vajalikku teavet raamatukogust ja internetist; valib kriitiliselt alustekstid ning osundab neid sobivas vormis; kirjutab enda tekste protosessikeskselt: kavandab teksti, võtab arvesse tagasisidet, toimetab, viimistleb, avaldab teksti sobival viisil; valdab erinevaid alusteksti kasutamise võtteid; oskab eesmärgipäraselt kirjutada loovtööd, kirjandit, valitud meediateksti ja arvamusslugu.

Keeleteadlikkus

Nimetab eesti keele murdeid, toob näiteid murdekeele eripäradest; nimetab oskuskeeli, kasutab oskussõnastikke ja teab erialamärgendi tähendust sõnastikes; kirjeldab algustsäheõigekirja reegleid, eristab ametlikku ja mitteametlikku konteksti algustähe valikul; nimetab sõnaliike, leiab need lausest ja toob sõnaliikide näiteid; teab eesti keele lauseehituse peajooni; tunneb keelendite stiiliväärtust; leiab õigekirjajuhiseid keeleallikatest; rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes, tekste analüüsides ja hinnates; kirjeldab lause suhtluseemärki, määrab lauseliikmed; selgitab rind- ja põimlause erinevust, leiab rind- ja põimlause osad, sidendid ning kasutab neid korrektselt ja eesmärgipäraselt; kirjavahemärgistab liht- ja liitlauseid, segaliitlauseid, otsekõnega lauseid, põhjendab sidendi ja märgi valikut; valib konteksti otsekõne, tsitaadi või kaudkõne, märgib need kirjas korrektselt.

9.klass

Suuline ja kirjalik suhtlus

Osaleb erinevates suhtlusolukordades avalikus ruumis, sh veebis; märkab suulistes ja kirjalikes tekstides tehtavaid keelevalikuid, analüüsib neid; oskab oma seisukohti väljendada eri kanalites ja vormides; tunneb eesti keele suhtlustavasid; kirjeldab ja rakendab ametliku ja mitteametliku suhtluse keelelisi eripärasid; esitab kuulnud ja loetud meediateksti kohta eri liiki küsimusi, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning annab hinnanguid; võtab kuuldu ja loetu nii suulises kui ka kirjalikus vormis kokku; valdab vestlusvõtteid: algatab vestluse, arendab teemat, väljendab eriarvamust viisakalt.

Teksti vastuvõtt

Tunneb peamisi keelevaldkonna teabeallikaid; koostab veebiotsingutel päringuid, kasutab saadud teavet eesmärgipäraselt; hindab kriitiliselt sõnumi suhtlusmooduseid, sh visuaalset, kuuldelist, žestilist ja tekstilist osa; võtab vastu segatekste: seostab sõnalise ja pildilise ning helilise teabe; teeb kasutatud keelevahendite kohta järeldusi ning märkab kujundlikkust mõjutusvahendina; oskab tekste võrrelda; osutab, mis tekstis on arusaamatuks jäänud; suudab teksti kohta küsimusi ja vastuväiteid esitada, arvamust avaldada, teksti vahendada ja kokku võtta, kommenteerida, tõlgendada ning oma kogemuse ja mõtetega seostada; kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid hinnangu väljendamist kirjeldades ja autori hoiakutega seostades; analüüsib kõnet, eristab kõne osi, kirjeldab kõne eesmärki, leiab kõnest teabe, autori seisukoha.

Tekstiloome

Määratleb enne kirjutamist suhtluseesmärgi ja valib sellele vastavad keelevahendid enda teksti; koostab jutustava-arutleva teksti, leiab teema, sõnastab pealkirja, valdab teksti ülesehituse põhimõtteid, sobivaid keelevahendeid, ehitab teksti üles vastuvõtjat arvestades, järjestab ja seostab info loogiliselt ning valdab peamisi tekstisidususvõtteid; väljendab hinnanguid, seob alusteksti mõtted enda seisukohtadega, kasutab selleks vajalikke keelevahendeid; esineb suuliselt ja peab kõnet; oskab eesmärgipäraselt kirjutada eri liiki tarbetekste (elulookirjeldus, avaldus, seletuskiri) ja neid korrektselt vormistada; toimetab enda tekste tagasiside põhjal, kasutab teksti tagasisidestades õpitud keeleteadmisi.

Keeleteadlikkus

Väärtustab eesti keelt kui riigikeelt, kirjeldab kirjakeele kujunemist, keelekorralduse ja keelehoolde põhimõtteid, mõistab üldjoontes keeleseaduse olemust; meenutab õigekirja aluseid ja põhireegleid, oskab leida õigekirjajuhiseid internetiallikatest ning sõna- ja käsiraamatutest, kasutab arvuti õigekirjakorrektorit; kirjeldab keelendite stiiliväärtust, kasutab ja mõistab tekstis kasutatud keelendite tähendusvarjundeid; kirjeldab õpitud metakeele piires tekstide ülesehituslikku ja grammatilist ning sõnavaralist eripära; tunneb ja selgitab hinnangu

väljendamise keelelisi vahendeid, märkab neid loetud tekstides ja kasutab enda tekstides; kasutab teksti sidususe võtteid enda tekstides.

LÕK-7

Mõistab suhtlemisel seisukohtade võimalikku erinevust, selgitab oma seisukohti, hangib vajaduse korral täiendavat teavet teistelt inimestelt; annab hinnangu tekstis kirjeldatud tegelaste käitumisele ja põhjendab seda viidetega tekstile, oma kogemusele või kehtivatele moraalinormidele; iseloomustab tekstis kirjeldatud tegelasi plaani järgi, rühmitab neid teadaolevate tunnuste alusel; selgitab talle mõistetavate sündmuste ajalisi ning põhjuslikke seoseid; loeb jõukohast tundmatut teksti kõne tempos, õpitud teksti elementaarse ilmekusega; hangib tekstist teavet õpetaja juhendamisel; rakendab õpetaja juhendamisel temaatilise lugemise oskust, täidab endamisi lugedes sisulisi ja keelelisi ülesandeid; taastab analüüsitud teksti sisu vastavalt püstitatud ülesandele (valikuliselt, temaatiliselt, kokkuvõtlikult), vajaduse korral kasutab teksti analüüsimisel ühiselt koostatud abivahendeid; koostab pärast ühist ettevalmistust lühikese kirjaliku ümberjutustuse, kokkuvõtte või referaadi kavale, tugisõnadele või sõnaühenditele toetudes; mõistab ja kasutab õpitud liht- ja koondlausemalle; mõistab ja kasutab suunamisel kõnes eri suhteid (aeg, põhjus, koht, tagajärg, eesmärk jms) väljendavaid kaheosalisi liitlauseid; tuletab sõnu õpitud liidetega; moodustab liitsõnu; kasutab kõnes sõnade käände- ja pöördeforme, analüüsib sõnavormide koostist; tunneb ja rakendab kirjutamisel tähekasutus- ja ortograafiareegleid, vajaduse korral abimaterjalidele toetudes või õpetaja suunamisel.

LÕK-8

Hindab oma ja teiste käitumise otstarbekust ja moraalinõuetele vastavust tavasituatsioonides, iseloomustab plaani järgi tegelasi ja tegelasrühmi ning nende käitumist; märkab ja hindab kaaslaste käitumise (sh sõnakasutuse) sobivust, reageerib adekvaatselt kaaslaste erinevatele ja vastandlikele seisukohtadele; analüüsib suunavate küsimuste abil dialoogi; kasutab teabe saamiseks õpetaja juhendamisel erinevaid allikaid; tutvustab kaaslastele ühte loetud raamatut; loeb ja analüüsib jõukohast teksti ning täidab ülesandeid õpitud mõistmisstrateegiatega ulatuses; esitab küsimusi teksti kohta mõistmisstrateegiatest lähtuvalt; märgistab suunamisel olulist teavet väljendavaid teabeüksusi tekstis, teeb märkmeid tekstide põhjal; taastab õpitud teksti suuliselt erineval viisil: tekstilähedaselt, temaatiliselt, kokkuvõtlikult, tegelase seisukohalt; vajaduse korral rakendab tuttavaid abivahendeid; kirjeldab abiga tegevusi ja sündmusi oma kogemuste ja eri õppeainete materjalide põhjal; koostab pärast ühist arutelu tekstilähedase kirjaliku ümberjutustuse, kokkuvõtte või referaadi; koostab õpitud tarbekirja etteantud näidise järgi; tunneb ära ja moodustab pöörde- ja käändevorme, vajaduse korral toetub näidisele; tuletab sõnu õpitud liidetega, mõistab ja kasutab kõnes tuletisi; kasutab õpitud lausemalle suulises ja kirjalikus tekstis; kasutab omandatud õigekirjaoskusi iseseisvates kirjalikes töödes, oskab vajaduse korral kasutada abistavat materjali.

LÕK-9

Suhtleb ja käitub partnerit arvestades olukorrale vastavalt, järgib üldtunnustatud moraalinorme, esitab oma soove, selgitab seisukohti suuliselt ja kirjalikult korrektses eesti keeles, osaleb arutelus; valdab võimetekohaste tekstide funktsionaalse lugemise oskust; nimetab mõnda eesti kirjanikku ja on tutvunud tema loominguga; kasutab eriliigilisi tekste ja erinevaid allikaid teabe hankimiseks, suudab elementaarselt konspekteerida; koostab referaadi eelneva analüüsi või plaani alusel; koostab erinevaid õpitud tarbekirju näidiste alusel; edastab loetud või kuulnud

teksti sisu suuliselt või kirjalikult korrektses eesti keeles; tunneb eri lausetüüpe, mõistab õpitud lausemallide tähendust, kasutab neid kõnes; järgib õpitud tähekasutus- ja ortograafiareegleid, suudab ise oma tööd kontrollida, leida ja parandada õigekirjavigu.

KIRJANDUS

Õppeaine kirjeldus

Kirjandus on õppeaine, milles õpilane arendab oma lugejaoskusi, kujundlikku mõtlemist ja verbaalset loomevõimet.

Lugemise, analüüsi ja tõlgendamise kaudu kujundab õpilane oma esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, arendab enda mõtte- ja tundemaailma, teadvustab kultuuri mitmekülgust.

Põhikoolis on kohustuslik lugeda igas klassis vähemalt neli tervikteost. Soovituslik valik sisaldab rohkesti eesti väärtkirjandust, mida käsitletakse ühiselt.

II kooliastmes kuuluvad olulise lugemisvara hulka E. Raua „Kalevipoja“ adaptatsioon, E. Bornhöhe „Tasuja“, J. Krossi „Mardileib“, F. R. Kreutzwaldi „Eesti rahva ennemuistsed jutud“ või muud eesti muinasjutukogumikud.

III kooliastmes kuuluvad olulise lugemisvara hulka A. Kitzbergi „Libahunt“, E. Vilde „Pisuhänd“, O. Lutsu „Kevade“, A. H. Tammsaare „Kõrboja peremees“ ja A. Kiviräha „Rehepapp“. Eesti luule esindusautorid põhikoolis on L. Koidula, Juhan Liiv, M. Under, H. Runnel ja L. Tungal.

Õpitulemused

5.klass

Õpilane:

väärtustab nii paikkondlikku kui ka kogu Eestit ühendavat eripärast kultuuri; õpib tundma kultuuri eri ilminguid;

loeb laste- ja noortekirjandusteoseid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, sealhulgas vähemalt neli tervikteost; tutvustab loetud raamatuid ja autoreid, jagab oma lugemiskogemust;

loeb ladusalt ja mõtestatult eri žanris luule-, proosa- ja draama, aime- ja meediatekste, jälgib ja hindab oma lugemist, eristab ilukirjanduse ja rahvaluule põhiliike ning olulisemaid žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid, koostab proosa- või draamateksti kohta kava küsimuste, väidete või märksõnadena, kirjutab kokkuvõtte;

nimetab teose teema, arutleb tegelastega seotud probleemide ja väärtushoiakute üle, sõnastab teose peamõtte, järjestab loo sündmused ning põhjendab toimumisaja ja -koha valikut, iseloomustab ja võrdleb tegelasi, kirjeldab nendevahelisi suhteid ja hindab tegelaste käitumist, osaleb arutelus, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valib kirjandusteosest rääkides tekstist sobivaid näiteid, teeb koostööd;

esitab (peast) luuletuse või lühikese proosateksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust, annab tagasisidet enda ja teiste esitusele;

jutustab mõttelt sidusa tervikliku ülesehitusega selgelt sõnastatud loo, tugineb kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale

6.klass

Õpilane:

1) loeb laste- ja noortekirjandusteoseid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, sealhulgas vähemalt neli tervikteost, tutvustab loetud raamatut ja selle autorit ning jagab oma lugemiskogemust;

- 2) loeb ladiusalt ja mõtestatult eri žanris luule-, proosa- ja draamatekste, kasutab põhilisi lugemisvõtteid ja -viise, jälgib ja hindab oma lugemist, loeb kirjandusvaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, kasutab teabe hankimiseks sobivaid allikaid ja keskkondi, eristab oma ja laenatud teksti, nimetab ja märgib kasutatud allikad;
- 3) nimetab teose teema, arutleb tegelastega seotud probleemide ja väärtushoiakute üle, sõnastab teose peamõtte, iseloomustab ja võrdleb tegelasi, kirjeldab nendevahelisi suhteid ja hindab tegelaste käitumist, järjestab loo sündmused ning põhjendab toimumisaja ja -koha valikut, osaleb arutelus, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valib kirjandusteosest rääkides tekstist sobivaid näiteid;
- 4) eristab ilukirjanduse ja rahvaluule põhiliike ning olulisemaid žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid, kasutab kirjanduse põhimõisteid, rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite kohta;
- 5) esitab (peast) luuletuse või proosateksti, taotleb esituse ladiusust, selgust ja täpsust, nimetab luuletuse teema ja kirjeldab selle meeleolu, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust, annab tagasisidet enda ja teiste esitusele;
- 6) jutustab mõttelt sidusa tervikliku ülesehitusega selgelt sõnastatud loo, tugineb kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale, jutustab tekstilähedaselt või kokkuvõtvalt kavapunktide järgi, märksõnade abil või piltteksti põhjal, kirjutab eri žanris omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid ja jutustavaid tekste;
- 7) väärtustab nii paikkondlikku kui ka kogu Eestit ühendavat eripärast kultuuri, õpib tundma kultuuri eri ilminguid, sealhulgas teatri- ja filmikunsti, pärimus- ja muuseumikultuuri

7.klass

Õpilane:

- 1) loeb eri liiki ja žanris kirjandusteoseid, sealhulgas tüvitekste, või nende katkendeid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, analüüsib ja tõlgendab vähemalt nelja loetud tervikteost;
- 2) loeb ladiusalt ja mõtestatult, kasutab iseseisvalt lugemise eesmärgist ja teksti liigist lähtuvaid lugemisviise ja -mudeleid, hindab oma lugemisostkust ning juhib oma lugemisprotsessi, leiab endale sobivat lugemisvara, põhjendab oma valikut, tutvustab loetud raamatut ja selle autorit, jagab oma lugemiskogemusi;
- 3) loeb kultuurivaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, arvestab teabe kasutamise ja avaldamise head tava ning õiguslikke sätteid;
- 4) tunneb eesti kultuuri erijooni ning vahendab oma kultuurikogemust, väärtustab nii oma- kui ka maailmakultuuri ja selle mitmekesisust, selgitab pärimuse olemust, toob näiteid mineviku ja tänapäeva pärimuskultuurist ning oma kodukohast;
- 5) eristab ilukirjanduse põhiliike ja peamisi žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid, kasutab rahvaluule elemente suulises ja kirjalikus tekstiloomes, teab kirjanduse põhimõisteid.
- 6) esitab (peast) luule-, proosa- või draamateksti, taotleb esituse ladiusust, selgust ja tekstitäpsust, põhjendab teksti valikut, seletab selle tähendust, toob esile luuletuse temaatilisi ja lüürilisi erijooni, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust ja avab selle tähendusi;
- 7) nimetab teose teema, arutleb selle põhisündmuste, kesksete probleemide, põhjuse ja tagajärje seoste üle, sõnastab teose peamõtte, teeb kokkuvõtte teose süžees, põhjendab loo tegevusaja ja -koha valikut, iseloomustab ja võrdleb tegelasi, analüüsib tegelastevahelisi suhteid ja nende väärtushoiakuid;

8) kirjeldab kirjandusteosele omast keelekasutusviisi, tunneb ära peamised kõne- ja lausekujundid, sh epiteet, isikustamine, võrdlus, metafoor, kordus ja siire, tõlgendab kujundite tähendust ja rolli tekstis ning kasutab neid tekstiloomes, rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite ning loetu tausta kohta, võrdleb kirjandusteost ja selle põhjal valminud lavastust või filmi;

9) kirjutab erinevaid omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid, jutustavaid ja arutlevaid tekste, koostab ja esitab loetud teose, mõne kultuurinähtuse või oma kultuurikogemuse põhjal ettekande, hindab suulises ja kirjalikus väljenduses korrektset keelt ning järgib nii käsikirjaliste kui ka digitaalsete tekstide vormistusnõudeid;

10) osaleb arutelus, väljendab selgelt ja sobival viisil oma põhjendatud seisukohti, annab ja kuulab tagasisidet, võtab arvesse teiste seisukohti, teeb koostööd

8.klass

Õpilane:

1) eristab ilukirjanduse põhiliike ja peamisi žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid;

2) tunneb eesti kultuuri erijooni ning vahendab oma kultuurikogemust, väärtustab nii oma- kui ka maailmakultuuri ja selle mitmekesisust, selgitab pärimuse olemust, toob näiteid mineviku ja tänapäeva pärimuskultuurist ning oma kodukohast, kasutab rahvaluule elemente suulises ja kirjalikus tekstiloomes;

3) loeb eri liiki ja žanris kirjandusteoseid, sealhulgas tüvitekste või nende katkendeid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, analüüsib ja tõlgendab vähemalt nelja loetud tervikteost;

4) loeb lodusalt ja mõtestatult, kasutab iseseisvalt lugemise eesmärgist ja teksti liigist lähtuvaid lugemisviise ja -mudeleid, hindab oma lugemisoskust ning juhib oma lugemisprotsessi, loeb kultuurivaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, arvestab teabe kasutamise ja avaldamise head tava ning õiguslikke sätteid;

5) leiab endale sobivat lugemisvara, põhjendab oma valikut, tutvustab loetud raamatut ja selle autorit, jagab oma lugemiskogemusi, rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite ning loetu tausta kohta;

6) esitab (peast) luule-, proosa- või draamateksti, taotleb esituse lodusust, selgust ja tekstitäpsust, põhjendab teksti valikut, seletab selle tähendust, toob esile luuletuse temaatilisi ja lüürilisi erijooni, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust ja avab selle tähendusi;

7) nimetab teose teema, arutleb selle põhisündmuste, kesksete probleemide, põhjuse ja tagajärje seoste üle, sõnastab teose peamõtte, teeb kokkuvõtte teose süžeesst, põhjendab loo tegevusaja ja -koha valikut, iseloomustab ja võrdleb tegelasi, analüüsib tegelastevahelisi suhteid ja nende väärtushoiakuid;

8) kirjeldab kirjandusteosele omast keelekasutusviisi, tunneb ära peamised kõne- ja lausekujundid, sh epiteet, isikustamine, võrdlus, metafoor, kordus ja siire, tõlgendab kujundite tähendust ja rolli tekstis ning kasutab neid tekstiloomes, analüüsib kirjandusteose vormivõtteid ja kompositsiooni, seostab neid teose sisuga, võrdleb kirjandusteost ja selle põhjal valminud lavastust või filmi;

9) kirjutab erinevaid omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid, jutustavaid ja arutlevaid tekste, koostab ja esitab loetud teose, mõne kultuurinähtuse või oma kultuurikogemuse põhjal ettekande, kasutab selleks esitlustarkvara; hindab suulises ja kirjalikus väljenduses korrektset keelt ning järgib nii käsikirjaliste kui ka digitaalsete tekstide vormistusnõudeid;

10) osaleb arutelus, väljendab selgelt ja sobival viisil oma põhjendatud seisukohti, annab ja kuulab tagasisidet, võtab arvesse teiste seisukohti, teeb koostööd.

9.klass

- 1) loeb eri liiki ja žanris kirjandusteoseid, sealhulgas tüvitekste või nende katkendeid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, analüüsib ja tõlgendab vähemalt nelja loetud tervikteost;
- 2) loeb kultuurivaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, arvestab teabe kasutamise ja avaldamise head tava ning õiguslikke sätteid;
- 3) loeb ladiusalt ja mõtestatult, kasutab iseseisvalt lugemise eesmärgist ja teksti liigist lähtuvaid lugemisviise ja -mudeleid, hindab oma lugemisostust ning juhib oma lugemisprotsessi;
- 3) tunneb eesti kultuuri erijooni ning vahendab oma kultuurikogemust, väärtustab nii oma- kui ka maailmakultuuri ja selle mitmekesisust, selgitab pärimuse olemust, toob näiteid mineviku ja tänapäeva pärimuskultuurist ning oma kodukohast, kasutab rahvaluule elemente suulises ja kirjalikus tekstiloomes;
- 4) eristab ilukirjanduse põhiliike ja peamisi žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid;
- 5) leiab endale sobivat lugemisvara, põhjendab oma valikut, tutvustab loetud raamatut ja selle autorit, jagab oma lugemiskogemusi, analüüsib kirjandusteose vormivõtteid ja kompositsiooni, seostab neid teose sisuga;
- 6) nimetab teose teema, arutleb selle põhisündmuste, kesksete probleemide, põhjuse ja tagajärje seoste üle, sõnastab teose peamõtte, teeb kokkuvõtte teose süžees, põhjendab loo tegevusaja ja -koha valikut, iseloomustab ja võrdleb tegelasi, analüüsib tegelastevahelisi suhteid ja nende väärtushoiakuid, võrdleb kirjandusteost ja selle põhjal valminud lavastust või filmi;
- 7) kirjeldab kirjandusteosele omast keelekasutusviisi, tunneb ära peamised kõne- ja lausekujundid, sh epiteet, isikustamine, võrdlus, metafoor, kordus ja siire, tõlgendab kujundite tähendust ja rolli tekstis ning kasutab neid tekstiloomes, rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite ning loetu tausta kohta;
- 8) esitab (peast) luule-, proosa- või draamateksti, taotleb esituse ladiusust, selgust ja tekstitäpsust, põhjendab teksti valikut, seletab selle tähendust; toob esile luuletuse temaatilisi ja lüürilisi erijooni, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust ja avab selle tähendusi;
- 9) kirjutab erinevaid omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid, jutustavaid ja arutlevaid tekste, koostab ja esitab loetud teose, mõne kultuurinähtuse või oma kultuurikogemuse põhjal ettekande, kasutab selleks esitlustarkvara, hindab suulises ja kirjalikus väljenduses korrektset keelt ning järgib nii käsikirjaliste kui ka digitaalsete tekstide vormistusnõudeid;
- 10) osaleb arutelus, väljendab selgelt ja sobival viisil oma põhjendatud seisukohti, annab ja kuulab tagasisidet, võtab arvesse teiste seisukohti, teeb koostööd.

EESTI KEEL TEISE KEELENA

Muu kodukeelega õpilased õpivad eesti keelt teise keelena eesmärgiga lõimuda Eesti ühiskonda ning tulla edukalt toime nii koolis kui ka väljaspool kooli.

Õpitulemused

1. klassi lõpetaja

- 1) saab aru lihtsatest igapäevastest väljenditest ja lühikestest lausetest
- 2) teab 1. klassi eesti keele õppekavas esitatud temaatika piires sõnu, peamiselt nimetavas käändes
- 3) loeb teksti sõna haaval, kõne tekstist aeglasemalt
- 4) reageerib adekvaatselt lihtsatele küsimustele ja korraldustele
- 5) on omandanud õppekava raames esmased teadmised Eestist
- 6) suhtub positiivselt eesti keele õppimisse
- 7) oskab vastata küsimuste toel loetust
- 8) moodustab pildi põhjal lihtlauseid
- 9) tutvub tähestikuga
- 10) teeb häälikuanalüüsi
- 11) oskab määrata suuliselt häälikute olemasolu ja järjekorda sõnas(kahe kuni nelja häälikulistes sõnades.
- 12) eristab ja märgib kirjas lühikest ja pikka täishäälikut
- 13) kasutab suurt algustähte lause alguses, tuttavate nimedes
- 14) teeb ära kirja tahvlilt, tahvlinäidise järgi täidab õpilaspäevikut
- 15) oskab etteütlemise järgi kirjutada lihtsamaid sõnu (2-3 tähte)
- 16) hoiab kirjutusvahendit ja istub kirjutamisel, joonistamisel õigesti
- 17) oskab õpetaja juhendamisel töötada paaris.

Edasijõudnutele

- 1) on lugenud vähemalt üht lasteraamatut
- 2) kirjutab k, p, t sõna algusesse
- 3) lauselõpumärgid
- 4) õigesti kirjutab mitmuse tunnust -d
- 5) õigesti kirjutab tegusõna lõppu -b ja -vad
- 6) kirjutab etteütlemise järgi lihtlauseid
- 7) teeb ära kirja tahvlilt ja õpikust, tahvlinäidise järgi
- 8) leiab talle vajalikku teavet trüki- ja veebisõnastikest ning teatmeteostest

2. klassi lõpetaja:

- 1) saab aru lihtsatest igapäevastest väljenditest ja lühikestest lausetest
- 2) loeb dialoogi
- 3) kasutab õpitud väljendeid ja lühilauseid oma vajaduste väljendamiseks ning oma lähiümbruse (pere, kodu, kooli) kirjeldamiseks
- 4) reageerib adekvaatselt lihtsatele küsimustele ja korraldustele
- 5) on omandanud õppekava raames esmased teadmised Eestist ja eesti kultuurist
- 6) suhtub positiivselt eesti keele õppimisse
- 7) töötab tekstiga eakohaste juhiste alusel
- 8) on lugenud vähemalt ühe lasteraamatu
- 9) esitab peast kahte luuletust
- 10) koostab lühemat suulist juttu pildiseeria või küsimuste abil
- 11) väljendab end arusaadavalt suhtlusolukordades: palumine, küsimine, keeldumine, vabandamine, tänamine
- 12) loeb lüüsi ja ilmekalt päheõpitud nelja realist luuletust

- 13) eristab täis- ja kaashäälikut, sõna, liitsõna, lauset
- 14) kasutab suurt algustähte inimeste, loomade ja kooli nimes, tuntud kohanimedes
- 15) oskab lause lõppu panna kas punkti või küsimärgi
- 16) kirjutab väikesi ja suuri kirjatähti (lahuskiri või siduskiri)
- 17) kirjutab loetava käekirjaga
- 18) oskab vihikusse paigutada tööd, kirjutada pealkirja, kuupäeva
- 19) täidab õpilaspäevikut (kirjutab tunniplaani üks nädal ette, märgib kodused tööd õpetaja juhendamisel)
- 20) teeb ära kirja nii tahvlilt kui õpikust
- 21) oskab eristada jutukest ja luuletust
- 22) oskab õpetaja juhendamisel töötada nii paaris kui ka rühmas.

Edasijõudnud

- 1) loeb ladusalt, ilmekalt ja õigesti õpitud teksti
- 2) on lugenud vähemalt kaks lasteraamatut
- 3) saab aru õppimata tekstist
- 4) parandab oma lugemisviga lauses, kui vastavale lausele tähelepanu juhitakse
- 5) mõistab loetu sisu ja oskab vastata küsimustele
- 6) selgitab sõbrale lihtsamat mängu või tööjuhendit
- 7) mõtleb jutule algust ja lõppu
- 8) kirjutab etteütlust õpitud keelendite ulatuses kuni 15 sõna
- 9) annab küsimuste toel arusaadavalt edasi õpitud pala, loetud raamatut
- 10) leiab talle vajalikku teavet trüki- ja veebisõnastikest ning teatmeteostest

3. klassi lõpetaja:

- 1) saab aru igapäevastest väljenditest ja lühikestest lausetest
- 2) kasutab õpitud väljendeid ja lühilauseid oma vajaduste väljendamiseks ning oma lähiümbruse (pere, kodu, kooli) kirjeldamiseks
- 3) reageerib adekvaatselt lihtsatele küsimustele ja korraldustele
- 4) on omandanud õppekava raames esmased teadmised Eestist ja eesti kultuurist
- 5) suhtub positiivselt eesti keele õppimisse
- 6) koostab suulist ja kirjalikku juttu pildiseeria, tugisõnade, küsimuste abil
- 7) töötab tekstiga juhiste alusel
- 8) tunneb ära, mis on jutustus, luuletus, näidend, muinasjutt
- 9) kasutab suurt algustähte lause algul, inimese- ja loomanimedes ning tuntumates kohanimedes
- 10) oskab tähestikku, teab ja tunneb eesti keele häälikuid
- 11) oskab nimetada vastandtähendusega sõnu
- 12) teab komaga ja komata sidesõnu
- 13) tunneb ära sõnaliikidest nimi-, omadus- ja tegusõnu ning liitsõnu
- 14) oskab märkida mitmuse lõppu ja tegusõna pöördelõppe
- 15) oskab õpetaja juhendamisel töötada nii paaris kui ka rühmas.
- 16) kirjutab sidusat teksti oma eluoluga seotud teemadel;
- 17) on lugenud vähemalt kaks lasteraamatut

Edasijõudnud

- 1) koostab suulist ja kirjalikku juttu pildiseeria, tugisõnade, küsimuste abil, mõtleb jutule lõpp või algus
- 2) töötab tekstiga juhiste alusel
- 3) tunneb ära, mis on jutustus, luuletus, näidend, muinasjutt, mõistus
- 4) oskab tuntumate sõnade algusesse kirjutada g, b, d ning h sõna algusesse
- 5) piiritleb lauset ja paneb lause lõppu märke; kasutab kõnes ja kirjas terviklauseid
- 6) leiab sama- ja vastandtähendusega sõnu
- 7) kasutab lihtsamat sõnastikku, teatmeteost
- 8) oskab õigesti kirjutada asesõnu
- 9) silbitab, poolitab sõnu
- 10) teab i ja j õigekirjareegleid
- 11) oskab tähestiku abil koostada lihtsamat nimekirja
- 12) leiab talle vajalikku teavet trüki- ja veebisõnastikest ning teatmeteostest
- 13) on lugenud vähemalt kolm lasteraamatut

4.klassi lõpetaja:

- 1) tuleb toime igapäevastes suhtlusolukordades õpitud sõnavara ulatuses (nt poes, apteegis ühistranspordis);
- 2) saab aru lühematest lihtsamatest teadetest, sõnumitest, juhistest ja kirjadest (kuulutus, küsitlus, tööjuhised, päevaplaanid);
- 3) saab aru tuttava sisu ja selge ülesehitusega suulistest ja kirjalikest meediatekstidest;
- 4) saab aru eakohase eestikeelse filmi põhisust;
- 5) leiab ja mõistab asjakohast teavet tarbetekstidest, näiteks teated, kirjad, voldikud, kuulutused, reklaamid, juhised, hoiatused jmt;
- 6) loeb eakohast ilukirjandusteksti ja mõistab selle põhisisu (vahendab raamatu või filmi põhisisu);
- 7) leiab vajalikku teavet trüki- ja veebisõnastikest ning teatmeteostest;
- 8) räägib lihtsate seostatud lausetega tuttavatel teemadel;
- 9) vestleb kaaslastega, esitab küsimusi ja vastab neile;
- 10) jagab lihtsamaid juhiseid (käskiv kõneviis);
- 11) kirjeldab kohti, tegevusi ja inimesi ;
- 12) väljendab ja selgitab oma vajadusi, soove ja emotsioone;
- 13) kirjutab ja täidab lihtsamaid tarbetekste, nagu kutse, sõnum, ankeet, e-kiri;
- 14) valdab põhisõnavara;
- 15) kasutab grammatika põhitarindeid võrdlemisi korrektselt;
- 16) hääldab sõnu ja lauseid üldiselt selgelt ja arusaadavalt.

Edasijõudnud

- 1) mõistab fraase ja väljendeid, mis seostuvad igapäevase eluga (nt põhiline isiku- ja pereteave, sisseostud, kodukoht, kool), kui esitus on selge ja aeglane;
- 2) suudab üldiselt tabada mõttevahetuse teemat, kui vesteldakse aeglaselt ja selgelt;
- 3) suudab jälgida telereklaami, filmitutvustusi või -stseene ja tunneb ära käsitletavat teemat, kui pilt toetab olulisel määral mõistmist ning esitus on selge ja suhteliselt aeglane;

- 4) mõistab kõige tähtsamat infot lühikestes reklaamides, mis tutvustavad huvipakkuvaid kaupu ja teenuseid (nt CD-d, videomängud, reisirakendused);
- 5) suudab tabada uudiste teemat, kui kajastatakse sündmusi, õnnetusi jm ja kui pilt esitust toetab ning esitus on selge ja suhteliselt aeglane;
- 6) tabab asjassepuutuvat teavet lihtsamal tekstis (kirjad, e-kirjad, brošüürid, lühikesed lehelood, postitused jm), kus kirjeldatakse sündmusi;
- 7) mõistab eakohaseid lihtsaid tekste tuttavatel konkreetsetel teemadel, kui tekstis kasutatakse igapäeva- või koolielus sageli ette tulevat keelt;
- 8) mõistab nõudeid (nt ohutusnõuded), kui need on lihtsas keeles;
- 9) oskab lihtsal viisil kirjeldada ja tutvustada inimesi, elutingimusi ning igapäevatoiminguid;
- 10) oskab kirjeldada plaane ja kokkuleppeid, harjumusi ja tavapäraseid toiminguid, toimunud tegevusi ja isiklike kogemusi;
- 11) oskab ootuspärastel õpitud teemadel edastada lühikesi ettevalmistatud teateid;
- 12) oskab esitada lühikese selgeks õpitud ettekande endale tuttavatel igapäevateemadel ning lühidalt põhjendada ja selgitada arvamusi, plaane ja toiminguid;
- 13) oskab kirjutada lihtsaid tekste tuttavatel huvipakkuvatel teemadel, ühendades lauseid sidesõnadega ja, sest ning siis;
- 14) oskab esitada küsimusi ja küsimustele vastata ning vahetada mõtteid ja infot tuttavatel teemadel ootuspärastes igapäevastes olukordades;
- 15) suudab osaleda igapäevases lühivestluses, kui kõneaine pakub talle huvi;
- 16) oskab arutada, mida õhtul, nädalavahetusel või koolivajheajal ette võtta;
- 17) oskab vahetada infot tekstisõnumi, e-kirja või lühikese kirja teel, vastates küsimustele;
- 18) oskab lihtsas keeles väljendada oma muljeid ja arvamusi huvipakkuvatel teemadel, kasutades igapäevast põhisisu ja väljendeid;

5.klassi lõpetaja:

- 1) tuleb toime igapäevastes suhtlusolukordades;
- 2) saab aru lühematest lihtsamatest teadetest, sõnumitest, juhustest ja kirjadest (kuulutused, saatekavad, küsitlused, reeglid, ilmateated, tööjuhised/soovitused, sõiduplaanid, blogid, postitused, päevaplaanid, reklaamid, tänukirjad);
- 3) saab aru tuttava sisu ja selge ülesehitusega suulistest ja kirjalikest meediatekstidest;
- 4) saab aru eakohase eestikeelse filmi põhisisust;
- 5) loeb eakohast ilukirjandusteksti ja mõistab selle põhisisu
- 6) vahendab raamatu või filmi põhisisu;
- 7) leiab vajalikku teavet trüki- ja veebisõnastikest ning teatmeteostest;
- 8) räägib lihtsate seostatud lausetega tuttavatel teemadel;
- 9) vestleb kaaslastega, esitab küsimusi ja vastab neile;
- 10) jagab lihtsamaid juhiseid, teeb ettepanekuid ja vastab neile;
- 11) kirjeldab sündmusi, olukordi, kohti, tegevusi ja inimesi;
- 12) väljendab ja selgitab oma vajadusi, soove ja emotsioone, tuleb toime igapäevaelu olukordades;
- 13) avaldab arvamust tuttavatel teemadel;
- 14) kirjutab ja täidab lihtsamaid tarbetekste, nagu kutse, sõnum, e-kiri, ankeet;
- 15) kirjutab kirjeldavaid ja jutustavaid tekste lihtsamatel tuttavatel teemadel;
- 16) valdab põhisisu, vajaduse korral lihtsustab sõnumit.
- 17) kasutab grammatika põhitarindeid võrdlemise korrektselt;
- 18) hääldab sõnu ja lauseid üldiselt selgelt ja arusaadavalt.

Edasijõudnutele (aluseks on Euroopa raamdokumendi sõsarväljaanne)

- 1) mõistab fraase ja väljendeid, mis seostuvad esmatähtsate valdkondadega (nt põhiline isiku- ja pereteave, sisseostud, kodukoht, töö), kui esitus on selge ja aeglane;
- 2) suudab üldiselt tabada mõttevahetuse teemat, kui vesteldakse aeglaselt ja selgelt.
- 3) suudab jälgida lihtsat, selge ülesehitusega ettekannet või esitlust, kui seda toetatakse slaidide, konkreetsete näidete või diagrammidega.
- 4) suudab üldjoontes mõista lihtsat teavet, mida esitatakse ootuspärasel olukorras (nt giidiga ekskursioonil);
- 5) mõistab olulist infot ajalehe või ajakirja lihtsates otsesõnalistes reklaamides;
- 6) mõistab üldjoontes uudislugu, mis kajastab tuttavat tüüpi sündmust, kui loo sisu on tuttav ja ootuspärane.
- 7) oskab leida peamist infot lühikesest uudisloost või lihtsast artiklist, milles arvudel, nimedel, illustratsioonidel ja pealkirjadel on oluline roll ja nad toetavad teksti mõistmist;
- 8) mõistab nõudeid (nt ohutusnõuded), kui need on lihtsas keeles;
- 9) oskab lihtsal viisil kirjeldada ja tutvustada inimesi, elutingimusi ning igapäevatoiminguid;
- 10) oskab kirjeldada plaane ja kokkuleppeid, harjumusi ja tavapäraseid toiminguid, toimunud tegevusi ja isiklikke kogemusi;
- 11) oskab ootuspärasel õpitud teemadel edastada lühikesi ettevalmistatud teateid;
- 12) oskab esitada lühikese selgeks õpitud ettekande endale tuttavalt igapäevateemal ning lühidalt põhjendada ja selgitada arvamusi, plaane ja toiminguid;
- 13) oskab kirjutada lihtsamaid fraase ja lauseid, ühendades neid lihtsate sidesõnadega nagu ja, aga ning sest;
- 14) suudab üsna vabalt suhelda selgelt piiritletud olukordades ja tuleb toime lühivestlustes, kui vestluskaaslane teda vajaduse korral aitab;
- 15) suudab osaleda igapäevases lühivestluses, kui kõneaine pakub talle huvi;
- 16) oskab arutada, mida õhtul või nädalavahetusel ette võtta;
- 17) oskab telekommunikatsioonivahendite kaudu vahetada sõpradega lihtsaid uudiseid, teha plaane ja leppida kokku kohtumisi;
- 18) oskab kirjeldada postitustes igapäevaasju, sündmusi ja tundeid, piirdudes lihtsate peamiste üksikasjadega. Oskab kommenteerida teiste postitusi, kui need on lihtsas keeles kirjutatud/viibeldud, reageerib lisatud meediafailidele, väljendades lihtsal viisil üllatust, huvi ja ükskõiksust.

6.klassi lõpetaja:

- 1) tuleb toime igapäevastes suhtlusolukordades;
- 2) saab aru lühematest lihtsamatest teadetest, sõnumitest, juhustest ja kirjadest;
- 3) saab aru tuttava sisu ja selge ülesehitusega suulistest ja kirjalikest meediatekstidest;
- 4) saab aru eakohase eestikeelse filmi põhisisust;
- 5) loeb eakohast ilukirjandusteksti ja mõistab selle põhisisu vahendab raamatu või filmi põhisisu ning väljendab oma muljeid ja mõtteid;
- 6) leiab vajalikku teavet trüki- ja veebisõnastikest ning teatmeteostest;
- 7) räägib lihtsate seostatud lausetega tuttavatel teemadel;
- 8) vestleb kaaslastega, esitab küsimusi ja vastab neile;
- 9) jagab lihtsamaid juhiseid, teeb ettepanekuid ja vastab neile;
- 10) kirjeldab sündmusi, olukordi, kohti, tegevusi ja inimesi;
- 11) väljendab ja selgitab oma vajadusi, soove ja emotsioone, tuleb toime igapäevaelu

olukordades;

- 12) avaldab arvamust tuttavale teemal ja põhjendab oma seisukohta;
- 13) kirjutab ja täidab lihtsamaid tarbetekste, nagu kutse, sõnum, e-kiri, teade, kiri, avaldus, ankeet, kuulutus, sõbrapäevik, suvekaart, motivatsioonikiri, päevik;
- 14) kirjutab kirjeldavaid ja jutustavaid tekste tuttavatel teemadel;
- 15) valdab põhisojavara, vajaduse korral lihtsustab sõnumit või sõnastab oma teksti ümber;
- 16) tuletab konteksti põhjal sõnade tähendusi;
- 17) kasutab grammatika põhitariindeid võrdlemise korrektselt;
- 18) hääldab sõnu ja lauseid üldiselt selgelt ja arusaadavalt.

Edasijõudnutele (aluseks on Euroopa raamdokumendi sõsarväljaanne)

- 1) Mõistab otsesõnalist faktiteavet või lühikesi lugusid ning esituse põhipunkte igapäevaelu või kooliga seotud teemal, tabades nii üldist sõnumit kui ka spetsiifilisi üksikasju, kui see esitatakse selgelt ja üldiselt;
- 2) Suudab jälgida suurt osa igapäevavestlusest ja arutlusest või pikema mõttevahetuse põhipunkte, kui esitus on selge ning ühiskeelne;
- 3) Mõistab otsesõnalise monoloogi (nt giidiga ekskursioon) põhipunkte, kui esitus on selge ja üsna aeglane;
- 4) Mõistab teadaandeid lennu-, bussi- ja rongijaamas ning lennukis, busses ja rongis, kui esitus on selge ja taustamüra minimaalne;
- 5) Suudab tabada tuttavale teemal telesaadete (nt intervjuud, lühiloengud ja reportaažid) põhipunkte, kui esitus on suhteliselt aeglane ja selge;
- 6) Mõistab otsesõnalisi faktipõhiseid tekste, e-kirju või postitusi rahuldaval tasemel, kui teema kuulub tema huvivaldkonda;
- 7) Mõistab sündmusi, tundeid ja soove kirjeldavaid isiklikke kirju piisavalt, et pidada kirjavahetust;
- 8) Mõistab olulist infot ajalehe või ajakirja lihtsates otsesõnalistes reklaamides, kui neis ei ole liiga palju lühendeid.
- 9) Oskab hinnata, kas artikkel või arvustus on vajalikul teemal.
- 10) Tabab selge arutluskäiguga tekstide põhijäreldusi ning suudab jälgida käsitletava teema arutluskäiku, kuid ei pruugi aru saada üksikasjadest;
- 11) Mõistab seadmete selgeid otsesõnalisi kasutusjuhendeid;
- 12) Loeb laiale lugejaskonnale mõeldud ajalehe- või ajakirjaartikleid, mis käsitlevad filme, raamatuid, kontserte jm, ja mõistab nende põhipunkte;
- 13) Mõistab lihtsaid luuletusi ja laulusõnu, kui need on otsesõnalised ja lihtsas stiilis;
- 14) Mõistab reisikirju, milles peamiselt kirjeldatakse toimunud sündmusi ja kirjutaja kogemusi või avastusi;
- 15) Vaadates või kuulates lühikest lugu suudab ennustada, mis edasi saab;
- 16) Oskab esitada võrdlemise ladusaid, kuid üldsõnalisi kirjeldusi mõnel oma huvivaldkonna teemal, väljendades mõtteid lihtsa järjendina.
- 17) Oskab vahetada, üle küsida ja kinnitada infot; tuleb toime harvaesinevas olukorras ja oskab selgitada, milles seisneb probleem. Oskab väljendada mõtteid abstraktsemal või kultuuriteemal (nt filmid, raamatud, muusika).
- 18) Tuleb lihtsat keelt kasutades toime enamikus reisiolukordades.
- 19) Oskab ettevalmistuseta vestlusesse astuda, kui kõneaine on tuttav, ning avaldada isiklikku arvamust, vahetada infot teda huvitavate või igapäevaelu puudutavate teemade kohta (nt perekond, harrastused, kool, reisimine, päevasündmused);
- 20) Oskab selgelt väljendada tundeid kogetu kohta ja neid tundeid põhjendada;

- 21) Oskab seisukohta põhjendada nii, et tema mõttekäiku suudetakse enamasti raskusteta jälgida;
- 22) Oskab pidada ettevalmistatud otsesõnalise ettekande tuttavalt teemal, nii et ettekanne on piisavalt selge, et olla pingutuseta jälgitav, ja selle põhipunktid on võrdlemisi täpselt esitatud;
- 23) Oskab edasi anda ootamatute sündmuste (nt õnnetusjuhtumid) üksikasju, samuti raamatu või filmi sisu;
- 24) Oskab kirjeldada unistusi, soove ja püüdlusi, tegelikke või kujutlevaid sündmusi ning lugu jutustada;
- 25) Oskab koostada isiklikke kirju ja teateid, küsides või edastades lihtsat hädavajalikku teavet, tuues välja enda jaoks olulised aspektid;
- 26) Oskab kirjalikult vahendada kogemusi, kirjeldades tundeid ja reaktsioone lihtsa seotud tekstina;
- 27) Oskab objekte kirjeldada tunnuste kaudu, kuid vajalik sõna ei meenu;
- 28) Oskab vajalikku tähendust edasi anda mingi asendusväljendiga (nt auto, mis veab inimesi bussi tähenduses);
- 29) Harjutab ja katsetab uusi sõnastusviise ja väljendeid, küsides tagasisidet;
- 30) Oskab katkenud vestlust uuesti alustada, kasutades teistsugust taktikat või parandada valesti kasutatud ajavormi või väljendeid, kui vestluskaaslane probleemile tähelepanu juhib;

7.klassi lõpetaja:

- 1) suhtleb eesti keeles igapäevastes suhtlusolukordades väljaspool kooli;
- 2) kasutab eestikeelset internetikeskkonda õpitegevuses ja enda huvialadega seoses;
- 3) saab aru erisuguse pikkuse ja keerukusega suuliste tekstide põhisistust;
- 4) jälgib mõttevahetust tuttavalt teemal ning saab aru selgelt struktureeritud diskussiooni põhisistust;
- 5) jälgib eakohaseid ettekandeid ja esitlusi, leiab infot ja teeb kokkuvõtte, teeb kirjalikke märkmeid loetud või kuulnud teksti kohta;
- 6) saab aru enamikust suulistest ja kirjalikest üldkeelsetest tarbetekstidest;
- 7) loeb eakohaseid eri žanris ilukirjandustekste, mõistab põhisõnumit ning avaldab loetu kohta arvamust;
- 8) suhtleb ettevalmistuseta küllaltki ladusalt tuttavalt teemal, väljendab oma seisukohti, tundeid ja soove, reageerib kaaslaste jutule;
- 9) jutustab endast ja oma elu sündmustest, kirjeldab ennast, kirjutab oma eesti sõbrale kirja endast;
- 10) jutustab ettevalmistatud tekstis endaga seotud minevikusündmusest selgelt ja arusaadavalt;
- 11) osaleb arutelus, väljendab seisukohti tuttavatel teemadel, esitab argumentide ja näidetega toetatud seisukohti ja põhjendusi;
- 12) tutvustab suuliselt üht tuntud eesti muusikut ja / või kunstnikku;
- 13) esitab selgelt struktureeritud ettekande;
- 14) kirjutab vabas vormis tarbetekste, näiteks kuulutus, järelepärimine, teade, kutse, blogi;
- 15) koostab alusteksti, näiteks mõistekaart, pilt või video, põhjal jutustavaid ja kirjeldavaid tekste nii realistlikus kui ka fantastilises laadis;
- 16) valdab üldsõnavara tuttavalt teemal;
- 17) valdab grammatika tarindeid; moodustab tüüpsõna eeskujul sõnavorme,
- 18) väljendab ennast grammatiliselt õigesti õpitu piires;

- 19) hääldab sõnu ja lauseid selgelt ja loomulikult;
- 20) valib erinevates suhtlussituatsioonides sobivad keelelised vahendid;
- 21) ühendab lausungid sidusaks tekstiks, liigendab teksti lõikudeks;
- 22) järgib õigekirjareegleid õpitu piires.

8.klassi lõpetaja:

- 1) kasutab Eesti Keele Instituudi veebisõnastikke keele rikastamiseks ja enesekontrolliks;
- 2) oskab kasutada eestikeelse meedia pakutavaid võimalusi info leidmiseks ja keele õppimiseks, oskab nimetada eestikeelseid väljaandeid;
- 3) kasutab keele õppimiseks infokeskkonda, näiteks sildid, kuulutused, reklaamid ja juhised;
- 4) eristab tuntumaid kõnekeelseid keelendeid, valib kõnelemisel ja kirjutamisel sõltuvalt suhtlusolukorrast sobivad keelendid;
- 5) kasutab ametlikus suhtlussituatsioonis sobivat suhtlusstiili ja eesti keelele omaseid keelendeid pöördumiseks, tervitamiseks, huvi üles näitamiseks ja suhtluse lõpetamiseks;
- 6) saab aru erisuguse pikkuse ja keerukusega oma huvivaldkondade, üldiste ning õpi- ja elutarbeliste kirjalike ja suuliste tekstide põhisisust;
- 7) teeb kuulnud või loetud intervjuu põhjal kokkuvõtte;
- 8) jälgib mitme osalejaga struktureeritud mõttevahetust ning toob välja mõned põhiseisukohad;
- 9) korduva kuulamise võimalusel teeb kokkuvõtte videoloengust tuttavale teemal;
- 10) saab aru üldkeelelisest või oma huvialaga seotud meelahunuslikust või enesediagnostilisest kirjalikust valikvastustega testist;
- 11) saab aru tuttavale teemal antud soovitudest ja oskab neid ise koostada suuliselt ja kirjalikult;
- 12) jälgib ja mõistab eakohaste arvamuse- ja probleemartiklite arutluskäiku, esitab enda seisukoha;
- 13) loeb eakohaseid eri žanris ilukirjandustekste, mõistab põhisisu kui ka kõik pole arusaadav, avaldab loetu kohta arvamust;
- 14) suhtleb tuttavale teemal ettevalmistuseta küllaltki ladusalt, väljendab oma seisukohti, tundeid ja soove, reageerib kaaslaste jutule asjakohaselt ja viisakalt;
- 15) osaleb arutelus, esitab argumentide ja näidetega toetatud seisukohti ja põhjendusi, kasutab kaaslaste jutule reageerimiseks ja sõnajärje saamiseks sobivaid keelendeid;
- 16) peab selgelt struktureeritud ettekande, toob esile olulisemad seisukohad ning poolt- ja vastuargumentid, pöördub kuulajate poole ning lõpetab ettekande asjakohaselt ning head tava silmas pidades;
- 17) kirjutab eri tüüpi tarbetekste, näiteks järelepärimine, motivatsioonikiri, avaldus, seletuskiri, ning oskab neid korrektselt vormistada;
- 18) kirjeldab möödunud sündmust või kogemust kirjeldava teksti;
- 19) kirjutab arutlevaid tekste, kus esitab poolt- ja vastuargumente, toob näiteid ning sõnastab kokkuvõtte;
- 20) saab aru õpitud teemaga seotud üldkasutatavatest rahvapärastest ütlustest ja vanasõnadest;
- 21) hääldab sõnu ja lauseid selgelt ja loomulikult;
- 22) ühendab lausungid sidusaks tekstiks, liigendab teksti lõikudeks;
- 23) kirjutab korrektselt järgides õigekirjareegleid õpitu piires.

9.klassi lõpetaja:

- 1) väärtustab eesti keelt ja kultuuri, kasutab teadlikult eesti keele oskuse arendamiseks eestikeelset keelekeskkonda;
- 2) kasutab õppes ajakohaseid keeletehnoloogilisi vahendeid eesmärgipäraselt, arvestab digiturvalisuse nõuetega;
- 3) saab aru erineva pikkuse ja keerukusega suuliste tekstide põhisisust, mõistab nii kirjalik kui kõnekeelt.
- 4) jälgib vilunud kõnelejate elavat mõttevahetust ning saab aru selgelt struktureeritud diskussioonist;
- 5) jälgib eakohaseid ettekandeid ja esitlusi, leiab infot ja teeb kokkuvõtte, avaldab oma arvamust, esitab vastuväiteid;
- 6) saab aru enamikust suulistest ja kirjalikest üldkeelsetest tarbe- ja meediatekstidest, eristab kvaliteetajakirjandust kollasest;
- 7) jälgib ja mõistab arvamuse- ja probleemartiklite ning saadete arutluskäiku usaldusväärsetest allikatest;
- 8) loeb keeletasemele vastavaid eri žanris ilukirjandustekste, analüüsib nende sisu ja mõistab sõnumit;
- 9) suhtleb ettevalmistuseta küllaltki ladusalt tuttavatel ja eale vastavatel teemadel, väljendab oma seisukohti, tundeid ja soove, reageerib kaaslaste jutule aktuaalsetel teemadel;
- 10) osaleb arutelus, väitluses, väljendub selgelt, üksikasjalikult ning argumenteeritult eakohastel ja aktuaalsetel teemadel.
- 11) peab selgelt struktureeritud ettekande tuttavatel teemal või alusteksti põhjal, esitab olulisemad seisukohad ning poolt- ja vastuargumentid;
- 12) kirjutab/koostab eri tüüpi tarbetekste, näiteks kandideerimisdokumente: avaldus, motivatsioonikiri, elulookirjeldus, seletuskiri, volitus,
- 13) e-kiri, ning vormistab need korrektselt;
- 14) kirjutab jutustavaid ja kirjeldavaid tekste nii realistlikus kui ka fantastilises laadis,
- 15) kirjutab arutlevaid tekste, esitab poolt- ja vastuargumente, toob näiteid ning sõnastab kokkuvõtte alustekstide põhjal;
- 16) kirjutab raamatu-, filmi-, teatri-, saate-, videoarvustuse loetu, nähtu, kuuldu põhjal;
- 17) valdab üldsõnavara tuttavatel ja aktuaalsetel teemadel, väljendub selgelt, täpselt ja varieeruvalt;
- 18) tunneb eesti keele grammatikat õpitu piires, tunneb sõna- ja sõnavormide moodustamise viise;
- 19) hääldab sõnu ja lauseid selgelt ja loomulikult;
- 20) arvestab keeleliste vahendite valikul suhtluse eesmärki, partnerit ja olukorda nii koolis kui ka väljaspool kooli.
- 21) kasutab liit- ja lihtlauseid, lauselühendiga lauseid, otsekõnet; ühendab lausungid selgelt ja loogiliselt struktureeritud sidusaks tekstiks;
- 22) kirjeldab eesti keele häälikusüsteemi, eristab sõnaliike ja -vorme, järgib õige kirjareegleid õpitu piires;
- 23) tunneb eesti keele sõnamoodustuse põhimõtteid;

6.2 MATEMAATIKA

Matemaatikaõpetuse eesmärk põhikoolis on kujundada õpilastes eakohane matemaatikapädevus, mis tähendab matemaatika mõistete, seoste ja protseduuride tundmist,

nende sisemise loogika mõistmist ning rakendamise oskust nii eluliste kui ka ainealaste probleemide lahendamisel, hõlmates ka matemaatika sotsiaalse, kultuurilise ja isikliku rolli mõistmist.

Matemaatikaõpetusega taotletakse, et põhikooli lõpuks õppija: suudab kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid, meetodeid ja vahendeid erinevates olukordades nii matemaatikas kui ka teistes õppeainetes ja eluvaldkondades; oskab näha ja sõnastada matemaatiliselt lahenduvaid probleeme; oskab leida sobivaid probleemide lahendamise strateegiaid, neid analüüsida, rakendada ja kontrollida tulemuse tõesust; oskab loogiliselt arutleda, põhjendada ja tõestada ning selleks erinevaid esitusviise kasutada ja neist aru saada; suudab mõista matemaatika sotsiaalset, kultuurilist ja personaalset tähendust.

Õpitulemused

1.klass

Numeratsioon ja arvude ehitus kümnendsüsteemis

Loendab, loeb, kirjutab naturaalarve 0-100; järjestab ja võrdleb naturaalarve 0-100; nimetab üheliste ja kümnelite asukohta kahekohalises naturaalarvus; loeb ja kirjutab järgarve; hindab oma arengut matemaatiliste teadmiste ja oskuste omandamisel.

Naturaalarvude liitmine ja lahutamine

Liidab peast 20 piires; lahutab peast üle minekuta kümnest 20 piires; valdab esialgseid oskusi lahutada üleminekuga kümnest 20 piires; liidab ja lahutab peast täiskümneid 100 piires; asendab proovimise teel võrdustesse seal puuduvat arvu oma arvutusoskuse piires; modelleerib õpetaja abiga tekstülesande sisu; lahendab ühetehtelisi liitmise ja lahutamise tekstülesandeid 20 piires; hindab õpetaja abiga ülesande lahendamisel saadud tulemuse reaalsust; koostab ühetehtelisi tekstülesandeid; valib endale õpetaja suunamisel võimetekohase probleemi ja lahendab selle; hindab oma arengut matemaatiliste teadmiste ja oskuste omandamisel.

Mõõtühikud

Kirjeldab mõõtühikute suurust endale tuttavate suuruste kaudu; kasutab mõõtes sobivaid mõõtühikuid; hindab enda ümbruses suurusi ja oskab neid arvestada; mõistab, mida esitatud mõõt arv realselt tähendab; liidab ja lahutab nimega arve; mõõdab lõigu pikkuse ja joonestab etteantud pikkusega lõigu; arvutab murdjoone pikkuse; tunneb kalendrit ja seostab seda oma elu tegevuste ja sündmustega; modelleerib õpetaja abiga tekstülesande sisu; lahendab iseseisvalt ühetehtelisi tekstülesandeid; hindab õpetaja abiga ülesande lahendamisel saadud tulemuse reaalsust; koostab ühetehtelisi tekstülesandeid; valib endale õpetaja suunamisel võimetekohase probleemi ja lahendab selle; hindab oma arengut matemaatiliste teadmiste ja oskuste omandamisel.

Geomeetrilised kujundid

Eristab lihtsamaid geomeetrilisi kujundeid ja nende põhilisi elemente; leiab ümbristevast õppetundides käsitletud tasandilisi ja ruumilisi kujundeid; kasutab asjakohast keelt ümbruses esinevate ruumiliste vormide kirjeldamiseks; rühmitab geomeetrilisi kujundeid nende ühiste tunnuste alusel; joonestab ristküliku ja ruudu; modelleerib õpetaja abiga tekstülesande sisu; lahendab iseseisvalt ühetehtelisi tekstülesandeid; hindab õpetaja abiga ülesande lahendamisel saadud tulemuse reaalsust; koostab ühetehtelisi tekstülesandeid; valib endale õpetaja suunamisel võimetekohase probleemi ja lahendab selle; hindab oma arengut matemaatiliste teadmiste ja oskuste omandamisel.

2.klass

Numeratsioon ja arvude ehitus kümnendsüsteemis

Loendab, loeb ja kirjutab, naturaalarve 0-1000; järjestab ja võrdleb naturaalarve 0- 1000; nimetab kahe- ja kolmekohalises arvus järke (ühelised, kümnelised, sajaliselised); määrab nende arvu; esitab kahekohalist arvu üheliste ja kümneliste summana; loeb ja kirjutab järgarve; hindab õpetaja abiga ülesande lahendamisel saadud tulemuse reaalsust; hindab oma arengut matemaatiliste teadmiste ja oskuste omandamisel;

Naturaalarvude liitmine ja lahutamine

Teab liitmise ja lahutamise tehete liikmete ja tulemuste nimetusi; liidab ja lahutab 100 piires; liidab ja lahutab peast täissadadega 1000 piires; hindab õpetaja abiga ülesande lahendamisel saadud tulemuse reaalsust; lahendab ühetehtelisi tekstülesandeid õpitud arvutusoskuste piires; lahendab lihtsamaid kahetehtelisi tekstülesandeid; valib endale sobiva lahendustee ja hindab kriitiliselt saadud tulemust; kontrollib ja hindab oma lahenduskäikude tulemust; modelleerib õpetaja abiga tekstülesande sisu, selgitades selle abil tekstis antud seoseid (joonis, skeem, läbimängimine jt);

Naturaalarvude korrutamise ja jagamine

Selgitab korrutamist liitmise kaudu; korrutab arve 1–10 kahe, kolme, nelja ja viiega; selgitab jagamise tähendust, kontrollib jagamise õigsust korrutamise kaudu; määrab õige tehete järjekorra avaldises; tunneb tehete omadusi ning tehete liikmete ja tulemuste seoseid; hindab õpetaja abiga ülesande lahendamisel saadud tulemuse reaalsust; valib endale sobiva lahendustee ja hindab kriitiliselt saadud tulemust; kontrollib ja hindab oma lahenduskäikude tulemust; sõnastab kahetehtelise tekstülesande lahendamiseks vajalikud küsimused; koostab erinevat liiki ühetehtelisi tekstülesandeid

Mõõtühikud

Kirjeldab mõõtühikute suurust endale tuttavate suuruste kaudu; kasutab mõõtes sobivaid mõõtühikuid; hindab enda ümbruses suurusi ja oskab neid arvestada; mõistab, mida esitatud mõõt arv reaalset tähendab; mõõdab lõigu pikkuse ja joonestab etteantud pikkusega lõigu; hindab õpetaja abiga ülesande lahendamisel saadud tulemuse reaalsust; hindab õpetaja abiga ülesande lahendamisel saadud tulemuse reaalsust; modelleerib õpetaja abiga tekstülesande sisu, selgitades selle abil tekstis antud seoseid (joonis, skeem, läbimängimine jt); analüüsib ja lahendab iseseisvalt eri tüüpi ühe- ja kahetehtelisi tekstülesandeid; sõnastab kahetehtelise tekstülesande lahendamiseks vajalikud küsimused; koostab erinevat liiki ühetehtelisi tekstülesandeid; rakendab omandatud teadmisi ja oskusi uute tundmatute probleemülesannete lahendamisel; valib endale õpetaja suunamisel võimetekohase probleemi ja lahendab selle; hindab oma arengut matemaatiliste teadmiste ja oskuste omandamisel;

Tasandilised kujundid ja nende mõõtmine

Mõõdab lõigu pikkuse ja joonestab etteantud pikkusega lõigu; mõõdab hulknurga külgede pikkused ja arvutab ümbermõõdu; joonestab ristküliku ja ruudu; arvuta murdjoone pikkuse; valib endale sobiva lahendusstrateegia (visandamine, visualiseerimine, andmete korrastamine); valib endale sobiva lahendustee ja hindab kriitiliselt saadud tulemust; kontrollib ja hindab oma lahenduskäikude tulemust; rakendab omandatud teadmisi ja oskusi uute tundmatute probleemülesannete lahendamisel; lahendab mitmetehtelisi tekstülesandeid; kasutab matemaatika õppimisel erinevaid õpistrateegiaid (sh kordamine, märkmete tegemine, analoogiate loomine, üldistamine); hindab oma arengut matemaatiliste teadmiste ja oskuste omandamisel.

Ruumilised kujundid ja nende põhilised elemendid

Eristab lihtsamaid ruumilisi kujundeid kujundeid ja nende põhilisi elemente; leiab ümbritsevast õppetundides käsitletud ruumilisi kujundeid; kasutab asjakohast keelt ümbruses esinevate ruumiliste vormide kirjeldamiseks; rühmitab geomeetrilisi kujundeid nende ühiste tunnuste alusel; hindab õpetaja abiga ülesande lahendamisel saadud tulemuse reaalsust; modelleerib õpetaja abiga tekstülesande sisu, selgitades selle abil tekstis antud seoseid (joonis, skeem, läbimängimine jt); analüüsib ja lahendab iseseisvalt eri tüüpi ühe- ja kahetehtelisi tekstülesandeid; sõnastab kahetehtelise tekstülesande lahendamiseks vajalikud küsimused; koostab erinevat liiki ühetehtelisi tekstülesandeid; rakendab omandatud teadmisi ja oskusi uute tundmatute probleemülesannete lahendamisel; valib endale õpetaja suunamisel võimetekohase probleemi ja lahendab selle; hindab oma arengut matemaatiliste.

3.klass

Numeratsioon ja arvude ehitus kümnendsüsteemis

Loendab, loeb ja kirjutab naturaalarve 0–10 000; järjestab ja võrdleb naturaalarve 0–10 000; esitab arvu üheliste, kümneliste, sajaliste ja tuhandeliste summana;

loeb ja kirjutab järgarve; hindab õpetaja abiga ülesande lahendamisel saadud tulemuse reaalsust; hindab oma arengut matemaatiliste teadmiste ja oskuste omandamisel.

Naturaalarvude liitmine ja lahutamine

Teab liitmise ja lahutamise tehete liikmete ja tulemuste nimetusi; liidab ja lahutab peast arve 100 piires; liidab ja lahutab kirjalikult arve 10 000 piires; määrab õige tehete järjekorra avaldises; leiab tähe arvvaartuse võrdustes proovimise teel; hindab õpetaja abiga ülesande lahendamisel saadud tulemuse reaalsust; modelleerib õpetaja abiga tekstülesande sisu, selgitades selle abil tekstis antud seoseid (joonis, skeem, läbimängimine jt); analüüsib ja lahendab iseseisvalt eri tüüpi ühe- ja kahetehtelisi tekstülesandeid; sõnastab kahetehtelise tekstülesande lahendamiseks vajalikud küsimused; koostab erinevat liiki ühetehtelisi tekstülesandeid; rakendab omandatud teadmisi ja oskusi uute tundmatute probleemülesannete lahendamisel; valib endale õpetaja suunamisel võimetekohase probleemi ja lahendab selle; hindab oma arengut matemaatiliste teadmiste ja oskuste omandamisel;

Naturaalarvude korrutamise ja jagamine

Nimetab korrutamise- ja jagamistehte liikmeid; selgitab jagamist kui korrutamise pöördtehet; valdab korrutustabelit; korrutab ja jagab peast arve korrutustabeli piires; korrutab peast ühekohalist arvu kahekohalise arvuga; jagab peast kahekohalist arvu ühekohalise arvuga 100 piires; tunneb korrutamise ja jagamise tehete omadusi; määrab õige tehete järjekorra avaldises; leiab tähe arvvaartuse võrdustes proovimise teel; hindab õpetaja abiga ülesande lahendamisel saadud tulemuse reaalsust; modelleerib õpetaja abiga tekstülesande sisu, selgitades selle abil tekstis antud seoseid (joonis, skeem, läbimängimine jt); analüüsib ja lahendab iseseisvalt eri tüüpi ühe- ja kahetehtelisi tekstülesandeid; sõnastab kahetehtelise tekstülesande lahendamiseks vajalikud küsimused; koostab erinevat liiki ühetehtelisi tekstülesandeid; rakendab omandatud teadmisi ja oskusi uute tundmatute probleemülesannete lahendamisel; valib endale õpetaja suunamisel võimetekohase probleemi ja lahendab selle; hindab oma arengut matemaatiliste teadmiste ja oskuste omandamisel.

Harilik murd

Selgitab murdude $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{4}$ ja $\frac{1}{5}$ tähendust osana kujundist ja osana hulgast; leiab $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{4}$ ja $\frac{1}{5}$ arvust; hindab õpetaja abiga ülesande lahendamisel saadud tulemuse reaalsust; valib endale õpetaja suunamisel võimetekohase probleemi ja lahendab selle; hindab oma arengut matemaatiliste teadmiste ja oskuste omandamisel.

Pikkus-, massi-, mahu-, aja- ja rahaühikud

Kirjeldab mõõtühikute suurust endale tuttavate suuruste kaudu; kasutab mõõtes sobivaid mõõtühikuid; hindab enda ümbruses suurusi ja oskab neid arvestada; mõistab, mida esitatud mõõtarv reaalselt tähendab; teisendab pikkus-, massi- ja ajaühikutega (valdavalt ainult naaberühikuid); liidab ja lahutab nimega arve; hindab õpetaja abiga ülesande lahendamisel saadud tulemuse reaalsust; hindab oma arengut matemaatiliste teadmiste ja oskuste omandamisel; modelleerib õpetaja abiga tekstülesande sisu, selgitades selle abil tekstis antud seoseid (joonis, skeem, läbimängimine jt); analüüsib ja lahendab iseseisvalt eri tüüpi ühe- ja kahetehtelisi tekstülesandeid; sõnastab kahetehtelise tekstülesande lahendamiseks vajalikud küsimused; koostab erinevat liiki ühetehtelisi tekstülesandeid.

Tasandilised kujundid, nende põhilised elemendid ja mõõtmine

Eristab lihtsamaid tasandilisi kujundeid ja nende põhilisi elemente; leiab ümbritsevast õppetundides käsitletud tasandilisi kujundeid; rühmitab tasapinnalisi kujundeid nende ühiste tunnuste alusel; arvutab murdjoone pikkuse; mõõdab lõigu pikkuse ja joonestab etteantud pikkusega lõigu; joonestab ristküliku ja ruudu; joonestab võrdkülgse kolmnurga, ringjoone; hindab õpetaja abiga ülesande lahendamisel saadud tulemuse reaalsust; hindab oma arengut matemaatiliste teadmiste ja oskuste omandamisel.

Tasandiliste kujundite ümbermõõt ja selle arvutamine

Selgitab hulknurga ümbermõõdu mõiste tähendust; mõõdab hulknurga külgede pikkused ja arvutab ümbermõõdu; hindab õpetaja abiga ülesande lahendamisel saadud tulemuse reaalsust; modelleerib õpetaja abiga tekstülesande sisu, selgitades selle abil tekstis antud seoseid (joonis, skeem, läbimängimine jt); analüüsib ja lahendab iseseisvalt eri tüüpi ühe- ja kahetehtelisi tekstülesandeid; sõnastab kahetehtelise tekstülesande lahendamiseks vajalikud küsimused; koostab erinevat liiki ühetehtelisi tekstülesandeid; rakendab omandatud teadmisi ja oskusi uute tundmatute probleemülesannete lahendamisel; valib endale õpetaja suunamisel võimetekohase probleemi ja lahendab selle; hindab oma arengut matemaatiliste teadmiste ja oskuste omandamisel.

Ruumilised kujundid ja nende põhilised elemendid

Eristab lihtsamaid ruumilisi kujundeid ja nende põhilisi elemente; leiab ümbritsevast õppetundides käsitletud ruumilisi kujundeid; kasutab asjakohast keelt ümbruses esinevate ruumiliste vormide kirjeldamiseks; rühmitab geomeetrilisi kujundeid nende ühiste tunnuste alusel; hindab oma arengut matemaatiliste teadmiste ja oskuste omandamisel.

4.klass

Numeratsioon ja arvude ehitus kümnendsüsteemis

Loeb ja kirjutab naturaalarve kuni miljonini; kirjutab naturaalarve järkarvude summana; järjestab ja võrdleb naturaalarve (kuni miljonini); hindab kriitiliselt saadud tulemust; hindab oma arengut matemaatiliste teadmiste ja oskuste omandamisel seoses arvu ehitusega.

Naturaalarvude liitmine ja lahutamine

Liidab ja lahutab peast 1000 piires ning kirjalikult 10 000 piires; tunneb tehete omadusi ning tehete liikmete ja tulemuste seoseid; hindab oma arengut matemaatiliste teadmiste ja oskuste omandamisel; valib endale sobiva lahendustee ja hindab kriitiliselt saadud tulemust; kontrollib ja hindab oma lahenduskäikude tulemust; valib endale sobiva lahendusstrateegia (visandamine, visualiseerimine, andmete korrastamine); lahendab mitmetehtelisi tekstülesandeid; koostab

mitmetehtelisi tekstülesandeid; hindab oma arengut liitmis- ja lahutamistehete ning nendevaheliste seoste omandamisel.

Naturaalarvude korrutamine

Tunneb tehete omadusi ning tehete liikmete ja tulemuste seoseid; korrutab naturaalarve peast 100 piires ja kirjalikult 1000 piires; hindab oma arengut korrutamistehte ja selle omaduste omandamisel; valib endale korrutamiseks sobiva lahendustee ja hindab kriitiliselt saadud tulemust; kontrollib ja hindab oma lahenduskäikude tulemust; lahendab ja koostab mitmetehtelisi tekstülesandeid, mis sisaldavad korrutamist.

Naturaalarvude jagamine

Tunneb tehete omadusi ning tehete liikmete ja tulemuste seoseid; jagab naturaalarve peast 100 piires ja kirjalikult 1000 piires; hindab oma arengut jagamise ja selle omaduste omandamisel; valib endale sobiva lahendustee ja hindab kriitiliselt saadud tulemust; lahendab ja koostab mitmetehtelisi tekstülesandeid, mis sisaldavad jagamist.

Tehete järjekord avaldises

Lahendab tehete järjekorda sulgudeta ja ühe paari sulgudega arvavaldises; selgitab mõisteid avaldis ja arvavaldis; valib endale sobiva lahendustee ja hindab kriitiliselt saadud tulemust; kontrollib ja hindab oma lahenduskäikude tulemust; valib endale tähe väärtuse leidmiseks sobiva lahendustee ja hindab kriitiliselt saadud tulemust; hindab oma arengut tehete järjekorra rakendamise omandamisel.

Harilik murd

Teab hariliku murru mõistet; leiab osa tervikust; valib endale sobiva lahendustee osa leidmiseks tervikust ja hindab kriitiliselt saadud tulemust; kontrollib ja hindab oma lahenduskäikude tulemust; hindab oma arengut hariliku murruga seotud teemade omandamisel.

Pikkusühikud

Mõistab ja selgitab mõõtühikute vahelisi seoseid; teab ning teisendab pikkusühikuid; valib endale teisendamiseks ja mõõtmiseks sobiva lahendusstrateegia (visandamine, visualiseerimine, andmete korrastamine); valib endale teisendamiseks ja mõõtmiseks sobiva lahendustee ja hindab kriitiliselt saadud tulemust; kontrollib ja hindab oma lahenduskäikude tulemust; rakendab omandatud teadmisi ja oskusi uute tundmatute probleemülesannete lahendamisel; lahendab mitmetehtelisi pikkusühikute teisendamist sisaldavaid tekstülesandeid; koostab mitmetehtelisi pikkusühikute teisendamist sisaldavaid tekstülesandeid; hindab oma arengut pikkusühikute mõistmise ning nende mõõtmise ja teisendamise oskuste omandamisel.

Pindalaühikud

Leiab naturaalarvu ruudu; teab ning teisendab pindalaühikuid mm², cm², dm², m², ha, km²; mõistab ja selgitab pindalaühikute vahelisi seoseid; valib pindalaühikute teisendamiseks lahendustee, kasutades sobivaid lahendusstrateegiaid ja hinnates kriitiliselt saadud tulemust; kontrollib ja hindab oma lahenduskäikude tulemust; rakendab omandatud teadmisi ja oskusi uute tundmatute probleemülesannete lahendamisel; lahendab mitmetehtelisi pindalaühikute teisendamist sisaldavaid tekstülesandeid; koostab mitmetehtelisi pindalaühikute teisendamist sisaldavaid tekstülesandeid; hindab oma arengut pindalaühikute mõistmise ja teisendamise omandamisel.

Massi- ja mahuühikud

Mõistab ja selgitab mõõtühikute vahelisi seoseid; valib endale massi- ja mahuühikute mõõtmiseks ning teisendamiseks sobiva lahendusstrateegia (visandamine, visualiseerimine, andmete korrastamine); valib endale sobiva lahendustee ja hindab kriitiliselt saadud tulemust;

kontrollib ja hindab oma lahenduskäikude tulemust; rakendab omandatud teadmisi ja oskusi uute tundmatute probleemülesannete lahendamisel; lahendab mitmetehtelisi mahu- ja massiühikutega seotud tekstülesandeid; koostab mitmetehtelisi massi- ja mahuühikutega seotud tekstülesandeid; hindab oma arengut massi- ja mahuühikute mõistmise ning kasutamise omandamisel.

Rahaühikud

Mõistab ja selgitab mõõtühikute vahelisi seoseid; valib endale sobiva lahendusstrateegia (visandamine, visualiseerimine, andmete korrastamine); valib endale sobiva lahendustee ja hindab kriitiliselt saadud tulemust; kontrollib ja hindab oma lahenduskäikude tulemust; rakendab omandatud teadmisi ja oskusi uute tundmatute probleemülesannete lahendamisel;

lahendab mitmetehtelisi tekstülesandeid; koostab mitmetehtelisi rahaühikutega seotud tekstülesandeid; hindab oma arengut matemaatiliste teadmiste ja oskuste omandamisel.

Ajaühikud ja kiirus

Teab ning teisendab ajaühikuid; selgitab kiiruse tähendust; teab ja selgitab kiiruse, teepikkuse ja aja vahelist seost; valib endale sobiva lahendusstrateegia (visandamine, visualiseerimine, andmete korrastamine); valib endale ajaühikute teisendamiseks sobiva lahendustee ja hindab kriitiliselt saadud tulemust; kontrollib ja hindab oma lahenduskäikude tulemust; rakendab omandatud teadmisi ja oskusi uute tundmatute probleemülesannete lahendamisel; lahendab mitmetehtelisi ajaühikute teisendamist sisaldavaid tekstülesandeid; koostab mitmetehtelisi ajaühikuid või kiirust sisaldavaid tekstülesandeid; hindab oma arengut ajaühikute mõistmise, mõõtmise ja teisendamise omandamisel.

Temperatuurigraafik

Loeb temperatuuri skaalalt temperatuuri kraadides;

Ruudu, ristküliku ja kolmnurga joonestamine ning ümbermõõt

Joonestab ning tähistab ruudu, ristküliku ja kolmnurga joonestusvahendite abil; selgitab kolmnurga ja nelinurga ümbermõõdu tähendust; valib endale sobiva lahendustee ja hindab kriitiliselt saadud tulemust; kontrollib ja hindab oma lahenduskäikude tulemust; rakendab omandatud teadmisi ja oskusi uute tundmatute probleemülesannete lahendamisel; lahendab ja koostab mitmetehtelisi tekstülesandeid, mis sisaldavad ruudu, ristküliku ja kolmnurga ümbermõõdu leidmist; kasutab ruudu ja ristküliku joonestamise ning ümbermõõdu leidmise õppimisel erinevaid õpistrateegiaid (näiteks joonise/skeemi/mõistekaardi koostamine; analoogia kasutamine; seoste loomine; enesehindamistestid); hindab oma arengut matemaatiliste teadmiste ja oskuste omandamisel.

Ruudu, ristküliku pindala

Mõistab ja selgitab pindala mõiste tähendust; leiab arvu ruudu; nimetab probleemide lahendamise skeemi (nt Pólya vmt) etappe ja kasutab probleemide lahendamise skeemi ülesande lahendamiseks; valib endale sobiva lahendusstrateegia (visandamine, visualiseerimine, andmete korrastamine); valib endale sobiva lahendustee ja hindab kriitiliselt saadud tulemust; kontrollib ja hindab oma lahenduskäikude tulemust; rakendab omandatud teadmisi ja oskusi uute tundmatute probleemülesannete lahendamisel; lahendab ja koostab mitmetehtelisi tekstülesandeid, mis sisaldavad ruudu ja ristküliku pindala leidmist; kasutab ruudu ja ristküliku pindala õppimisel erinevaid õpistrateegiaid (nt skeemid/joonised sarnasuste

ja erinevuste visualiseerimiseks; oma sõnadega selgitamine kaaslasele; enesetestimise; “spikri” koostamine jmt); hindab oma arengut ruudu ja ristküliku pindala leidmise omandamisel.

5. klass

Arvu ehitus kümnendsüsteemis ja naturaalarvude ümardamine.

Loeb ja kirjutab naturaalarve kuni miljardini; kirjutab naturaalarve järkarvude summana; ümardab arvu etteantud järguni; järjestab ja võrdleb naturaalarve kuni miljardini; kontrollib ja hindab oma lahenduskäikude tulemusi; kasutab matemaatika õppimisel erinevaid õpistrateegiaid (kordamine, märkmete tegemine, analoogiate loomine, üldistamine) Neli põhitehet naturaalarvudega. Arvu kuup. Arvavaldis lihtsustamine.

Arvutab peast (liitmine ja lahutamine 1000 piires, korrutamine ja jagamine 100 piires) ja kirjalikult (liitmine ja lahutamine 10 000 piires); tunneb tehete omadusi ning tehete liikmete ja tulemuste seoseid; rakendab tehete järjekorda; leiab arvu ruudu ja kuubi; nimetab probleemide lahendamise etappe ja kasutab probleemide lahendamise skeemi; lahendab mitmetehtelisi tekstülesandeid; koostab mitmetehtelisi tekstülesandeid; valib endale sobiva lahendusstrateegia; valib endale sobiva lahendustee ja hindab kriitiliselt saadud tulemust, hindab oma arengut matemaatiliste teadmiste ja oskuste omandamisel.

Jaguvus. Jaguvuse tunnused. Arvu tegurid ja kordsed. Algarvud ja kordarvud.

Eristab paaris- ja paarituid arve; eristab alg- ja kordarve nende omaduste põhjal; kasutab mõisteid kordne ja tegur ülesandeid lahendades; sõnastab ja kasutab jaguvustunnuseid (2-,3-,5- ja 10-ga); lahendab mitmetehtelisi tekstülesandeid; valib endale sobiva lahendustee, kontrollib ja hindab kriitiliselt saadud tulemust.

Kümnendmurd. Arvutamine kümnendmurdudega.

Teab hariliku ja kümnendmurru mõisteid ja kujutab murdarve arvkiirel; loeb ja kirjutab positiivseid ratsionaalarve; ümardab arvu ette antud järguni; järjestab ja võrdleb positiivseid ratsionaalarve; mõistab ja selgitab mõõtühikute vahelisi seoseid; kasutab erinevaid strateegiaid ja hindab oma matemaatilisi teadmisi ja oskusi kümnendmurdude omandamisel;

arvutab peast ja kirjalikult täisarve; tunneb tehete omadusi ning tehete liikmete ja omaduste vahelisi seoseid; rakendab tehete järjekorda; lihtsustab ühe muutujaga avaldisi ning arvutab tähtavaldisi väärtuse (oskab kasutada kalkulaatorit); lahendab ja koostab mitmetehtelisi tekstülesandeid; hindab oma arengut matemaatiliste teadmiste ja oskuste omandamisel.

Andmed. Arvandmete illustreerimine.

Teab joon- tulpdiaagrammi ning loeb neilt andmeid; illustreerib joonestusvahendite ning digivahendite abil arvandmestikku joon- tulpdiaagramm; asutab andmete kogumiseks erinevaid meetodeid; kogub lihtsa andmestiku, koostab sagedustabeli ning arvutab aritmeetilise keskmise; analüüsib, milliseid andmeid esitada tabelina, milliseid joon- või tulpdiaagrammina, põhjendab valikut; hindab oma arengut skaalade, diagrammide mõistmisel, kirjeldamisel ning arvandmete korrastamisel ja analüüsimisel.

Algebra.

Selgitab mõisteid avaldis, arvavaldis, tähtavaldis, võrdus, võrrand, valem; avaldab ühetehtelisest võrdusest tundmatu; lahendab lihtsamaid võrrandeid, selgitab arvutamisseaduste ülekandmist algebrasse, nimetab probleemide lahendamise skeemi etappe ja kasutab probleemide lahendamise skeemi ülesande lahendamisel; valib endale sobiva strateegia ja lahendustee, lahendab ja modelleerib õpetaja abiga mitmetehtelisi tekstülesandeid; hindab oma teadmisi võrrandite koostamise ja lahendamise omandamisel.

Sirglõik. Murdjoon. Kiir. Sirge. Nurk. Nurga suurus. Nurkade liigid.

Joonestab ning tähistab punkti, sirge, kiire ja lõigu, joonestab, liigitab ja mõõdab nurki (täis-, nüri-, terav-, sirg-, kõrvunurk, tippnurk); erinevate õpistrateegiatega kasutamine; hindab oma arengut nurkade mõõtmisel ja nurkadega seotud mõistete omandamisel; joonestab ristuvaid, lõikuvad ja paralleelsed sirged

Ruumala ja ruumalaühikud.

Mõistab ja selgitab ruumala mõiste tähendust ja ruumalaühikute vahelisi seoseid; teab ja teisendab ruumalaühikuid; arvutab, mõistab ja selgitab kuubi ja risttahuka pindala ja ruumala; hindab oma teadmisi ja arengut ruumala ja ruumalaühikute tundma õppimisel.

Plaanimõõt.

Teab plaanimõõdu tähendust ja kasutab seda ülesandeid lahendades, kontrollib ja hindab kriitiliselt oma lahenduskäike ja tulemusi.

6. klass

Harilikud murrud.

Loeb ja kirjutab harilikke murde kuni nimetajaga 100; teab hariliku murru mõistet; järjestab ja võrdleb harilikke murde, mille ühine nimetaja on kuni 100; kujutab murdarve arvkiirel; kujutab joonisel harilikku murdu osana tervikust; valib endale sobiva lahendus tee ja hindab kriitiliselt saadud tulemusi; hindab oma arengut harilike murdude põhiomaduste omandamisel ja rakendamisel; arvutab peast ja kirjalikult harilike murdudega (liitmine, lahutamine, korrutamine ja jagamine), mille vähim ühine nimetaja on kuni 100; leiab arvu pöördarvu, tunneb tehete omadusi ning tehete liikmete ja tulemuste seoseid; teisendab hariliku murru kümnendmurruks, lõpliku kümnendmuru harilikuks murruks ning leiab hariliku murru kümnendlähendi.

Negatiivsed arvud.

Loeb ja kirjutab täisarve; leiab vastandarvu; järjestab ja võrdleb täisarve; arvutab peast ja kirjalikult täisarvudega; leiab arvu absoluutväärtuse; probleemülesannete lahendamisel kasutab Polya etappe.

Protsendid

Selgitab protsendi mõistet; leiab osa tervikust; teab mõisteid (protsent, osamäär, protsendimäär, lae, lihtintress, intressimäär, intress); teab seoseid veerand $\frac{1}{4}$ - 0,25-25 %, pool $\frac{1}{2}$ -0,5, 50%, kolmveerand $\frac{3}{4}$ -0,75,75%.

Koordinaattasand

Joonestab koordinaatteljestiku; teab koordinaattelgede nimetusi; oskab määrata punkti asukohta koordinaattasandil; oskab kirja panna ja lugeda punkti koordinaate; tunneb koordinaattasandi veerandeid; oskab kanda punkte koordinaattasandile; lugeda ja joonestada temperatuuri ja liikumise graafikuid; oskab graafikutelt andmeid lugeda.

Ring ja ringjoon

Eristab mõisteid ringjoon ja ring; oskab joonestada ringi joonestusvahendite abil kui ka kasutades interaktiivset geomeetria programmi ning mõõta jooniselt raadiust ja diameetrit; teab, millises seoses on raadius ja diameeter; selgitab arvu π tähendust ja seost ringjoone pikkusega; oskab arvutada ringjoone pikkust ja ringi pindala; leiab raadiust ringi pindala ja übermõõdu kaudu; teab täispöörde suurust kraadides; oskab malliga mõõta sektori suurust; joonestada

etteantud suurusega sektoreid; oskab joonestada sektordiagramme (ka arvutiga); oskab diagrammidelt infot välja lugeda.

Geomeetrilised konstruktsioonid

Oskab joonestada sirge suhtes sümmeetrilisi kujundeid; oskab peegeldada punkti ja kujundit antud sirgest ja antud punktist; toob näiteid telgsümmeetrilistest ja tsentraalsümmeetrilistest objektidest elus, looduses; joonestab sirkli ja joonlaua abil antud sirgele ristsirge; leiab punkti kauguse sirgest; oskab sirkli ja joonlaua abil lõiku poolitada; teab nurgapoolitaja omadust; kasutab jooniste tegemisel IKT- vahendeid.

Kolmnurk

Oskab jooniselt nimetada kolmnurga tipud, küljed, nurgad, lähisküljed, lähisnurgad; arvutab kolmnurga ümbermõõtu; teab kolmnurga nurkade summat; oskab leida kolmnurga nurki; joonestab kolmnurka kolme külje järgi; sõnastab ja kasutab tunnust KKK; joonestab kolmnurka kahe külje ja nendevahelise nurga järgi; sõnastab ja kasutab tunnust KNK; joonestab kolmnurka ühe külje ja selle lähisnurkade järgi; sõnastab ja kasutab tunnust NKN; teab, kuidas liigitatakse kolmnurki külgede ja nurkade järgi; teab täisnurkse kolmnurga külgede nimetusi; teab, kuidas nimetatakse võrdhaarse kolmnurga külgi; teab ja oskab kasutada võrdhaarse kolmnurga omadusi; oskab joonestada kolmnurga kõrgust; leiab kolmnurga pindala; teisendab pindalaühikuid.

7. klass

Ratsionaalarvud

Loeb ja saab iseseisvalt aru õppematerjalides olevatest tekstidest; oskab liita, lahutada, korrutada ja jagada ratsionaalarve peast, kirjalikult ja taskuarvutiga; selgitab naturaalarvulise astendajaga astendamise tähendust ning kasutab astendamise reegleid; oskab astendada naturaalarvulise astendajaga ratsionaalarve peast, kirjalikult ja taskuarvutiga; oskab rakendada tehete järjekorda; oskab kirjutada suuri ja väikeseid arve standardkujul; oskab ümardada arve etteantud täpsuseni.

Protsendid

Oskab leida terviku protsentides antud osamäära järgi; oskab väljendada kahe arvu jagatist protsentides; oskab leida, mitu protsenti moodustab üks arv teisest, oskab määrata suuruse kasvamist ja kahanemist protsentides; eristab muutust protsentides muutusest protsendipunktides; tõlgendab reaalsuses ja teistes õppeainetes esinevaid protsentides väljendavaid suurusi, sealhulgas laenudega (laen, hoius, lihtintress, maksud, investeerimine) seotud kulutusi ja ohte; arutleb maksude olulisuse üle ühiskonnas; moodustab reaalsete andmete põhjal statistilise kogumi, korrastab seda, moodustab sageduste ja suhteliste sageduste tabeli ning iseloomustab statistilist kogumit aritmeetilise keskmise, moodi ja mediaani järgi; selgitab tõenäosuse tähendust ja arvutab lihtsamatel juhtudel sündmuse klassikalise tõenäosuse.

Võrrandi lahendamine

Lahendab võrrandi põhiomadusi kasutades lineaar- ja võrdekujulisi võrrandeid; oskab lahendada tekstülesandeid lineaarvõrrandi abil ning neid teksti järgi kontrollida.

Funktsioonid ja nende graafikud

Oskab selgitada võrdelise ja pöördvõrdelise sõltuvuse tähendust eluliste näidete põhjal; selgitab näidete põhjal muutuva suuruse ja funktsiooni olemust; joonestab valemi järgi funktsiooni graafiku (nii käsitsi kui arvutiprogrammiga) ning loeb graafikult funktsiooni ja argumenti väärtusi; oskab selgitada võrdelise ja pöördvõrdelise sõltuvuse tähendust eluliste näidete

põhjal; joonestab valemi järgi funktsiooni graafiku (nii käsitsi kui arvutiprogrammiga) ning loeb graafikult funktsiooni ja argumendi väärtusi.

Geomeetria

Joonestab ja konstrueerib käsitsi ja arvutiga tasandilisi kujundeid etteantud elementide järgi; defineerib hulknurka; arvutab hulknurga übermõõtu, sisenurkade summat ja ühe nurga suurust; defineerib rööpküliku ja teab selle omadusi; arvutab rööpküliku übermõõtu ja pindala; defineerib rombi ja teab selle omadusi; arvutada rombi übermõõtu ja pindala; näitab ja nimetab kolmnurkse ja nelinurkse püstprisma põhitahke, näitab selle tippe, külgservi, põhiservi, prisma kõrgust, külgtahke ja põhja kõrgust; arvutab kolmnurkse ja nelinurkse püstprisma pindala ja ruumala.

Astendamine

Oskab korrastada üksliiget; koondab sarnaseid liikmeid; korrutab ja jagab ühe ja sama alusega astmeid; korrutab ja jagab üksliikmeid; astendab astmeid, üksliikmeid; astendab korrutist ja jagatist; kirjutab kümnendmurru 10-ne astmete abil; kirjutab suuri ja väikseid arve standardkujul, selgitab standardkujuliste arvude kasutamist teistes õppeainetes ja igapäevaelus; teab, et arvu 10 astmeid läheb vaja edaspidi erinevate loodusteaduste õppimisel.

8. klass

Hulkliikmed

Tunneb üksliikmeid ja hulkliikmeid; oskab hulkliikmeid liita ja lahutada; korrutab ja jagab hulkliiget üksliikmega; oskab hulkliikmete korrutamist ja jagamist üksliikmega rakendada võrrandi lahendamisel; oskab hulkliikmeid korrutada ja tulemust korrastada; kasutab ruutude vahe valemit, kaksliikme ruudu valemeid; tegurdab avaldise ja kasutab tegurdamisel korrutamise abivalemeid; lihtsustab avaldise.

Kahe tundmatuga lineaarvõrrandisüsteem

Tunneb ära kahe tundmatuga lineaarvõrrandisüsteemi; joonestab sirgeid ja leib nende lõikepunkti koordinaate; lahendab graafiliselt kahe tundmatuga lineaarvõrrandisüsteemi; lahendab lineaarvõrrandisüsteemi asendus- ja liitmisvõttega; oskab koostada võrrandisüsteemi teksti järgi ja saadud võrrandisüsteemi lahendeid kontrollida teksti järgi.

Geomeetria. Defineerimine ja tõestamine. Paralleelsed ja lõikuvad sirged

Oskab defineerida juba õpitud mõisteid; sõnastab aksioome ja teoreeme; tunneb teoreemist eelduse ja väite; seletab mõne teoreemi tõestus käiku; defineerib paralleelseid sirgeid; teab paralleelide aksioomi; sirgete paralleelsuse tunnuseid ja oskab neid ülesannetes kasutada; näitab jooniselt lähisnurki ja põiknurki.

Kujundite sarnasus

Leiab võrdelisi lõike ja võrdetegurit; rakendab võrdeliste lõikude seaduspärasust elulistes ülesannetes; teab, millised hulknurgad on sarnased, sarnasustegurit; teab kolmnurkade kolme sarnasuse tunnust ja oskab neid tunnuseid kasutada ülesannetes; teab ja oskab ülesannetes kasutada sarnaste kolmnurkade übermõõtude teoreemi ja sarnaste kolmnurkade pindalade teoreemi; teab pikkuste kaudse mõõtmise meetodeid ja oskab neid rakendada; teab plaanimõõtu ja oskab seda kasutada elulistes ülesannetes; oskab kasutada elulistes ülesannetes hulknurkade sarnasust puudutavaid teadmisi.

Kolmnurk

Tunneb kolmnurga välisnurka ja teab välisnurga omadust; oskab joonestada kolmnurgale välisnurka, kolmnurga mediaani ja oskab kasutada mediaanide lõikepunkti omadust ülesannetes; teab, et mediaan jaotab kolmnurga kaheks pindvõrdseks osaks; teab ringi ja ringjoone osasid ning lõike nendes; oskab ülesannetes kasutada piirdenurga ja kesknurga vahelist seost; teab ringjoone puutuja ja puutepunkti tõmmatud raadiuse vahelist asendit; teab,

et ühest punktist tõmmatud puutujate korral on puutepunktid sellest punktist võrdsel kaugusel; oskab joonestada kolmnurgale ümberringjoont ja siseringjoont; teab, millised on korrapärased hulknurgad ja mis on apoteem; oskab joonestada korrapärasele hulknurkadele ümber- ja siseringjoont.

Trapets

Oskab defineerida ja joonestada trapetsit, arvutab trapetsi pindala ja übermõõtu, teab trapetsi kesklõigu mõistet ka trapetsi kesklõigu omadusi; joonestab ja konstrueerib (käsitsi või arvutiga) trapetsit etteantud elementide järgi.

9. klass

Ruutjuur ja tehted ruutjuurtega

Selgitab ruutjuure tähendust, leiab ruutjuure peast või taskuarvutil ruutjuure.

Ruutfunktsioon

Eristab ruutfunktsiooni teistest funktsioonidest; nimetab ruutfunktsiooni ruutliikme, lineaarliikme ja vabaliikme ning nende kordajad; oskab paraboolilt andmeid lugeda (nullkohad, haripunkt); selgitab ruutliikme kordaja ja vabaliikme geomeetrilist tähendust; joonestab parabooli nii käsitsi kui arvutiga; arvutab ruutfunktsiooni nullkohti ja haripunkti; leiab joonise abil, milliste muutujate väärtuste korral on funktsiooni väärtused positiivsed, millistel negatiivsed; oskab arvutades kontrollida, kas punkt asub paraboolil või mitte; kasutab ruutfunktsiooni lihtsamate eluliste ülesannete lahendamisel.

Ruutvõrrandid

Tunneb ära ruutvõrrandi; teab nullkohtade geomeetrilist tähendust; oskab joonise abil lahendada ruutvõrrandit; oskab lahendada täielikke ja mittetäielikke ruutvõrrandid; oskab lahendada ja kontrollida ruutvõrrandit.

Tunneb ära ruutvõrrandi; teab nullkohtade geomeetrilist tähendust; oskab joonise abil lahendada ruutvõrrandit; lahendab mittetäielikke ruutvõrrandeid; lahendab ja kontrollib ruutvõrrandit.

Ratsionaalavaldised

Oskab tegurdada ruutkolmliiget; teab, mis on algebraline murd; taandab, laiendab, liidab, lahutab, korrutab, jagab ja astendab algebralist murdu; lihtsustab kahe tehtega ratsionaalavaldisi.

Pythagorase teoreem. Täisnurkse kolmnurga geomeetria

Oskab kasutada Pythagorase teoreemi ülesannete lahendamisel; teab, mis on korrapärasel hulknurgas apoteem ning joonestab; arvutab hulknurga pindala; teab nurga ühikuid ja arvutab nendega; leidab teravnurga siinust, koosinust ja tangensit; teab, kuidas kasutada selle teema juures oma taskuarvutit; teab, mis on tõus ja tõusunurk; lahendab täisnurkse kolmnurga ülesandeid; kasutab ülesannete lahendamisel täisnurkse kolmnurga valemeid.

Ruumilised kehad

Püramiid

Oskab leida korrapärase nelinurkse, kolmnurkse ja kuusnurkse püramiidi täispindala ja ruumala.

Pöördkehad

Oskab leida silindri, koonuse ja kera täispindala ning ruumala; lahendab silindri, koonuse ja kera ülesandeid ja elulisi ülesandeid.

LÕK-1

Orienteerub ruumis ja tasapinnal küsimuse kus? ja korralduse pane ... ! alusel; võrdleb ja järjestab esemeid suuruse, pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi; opereerib hulkadega (oskab hulki võrrelda, võrdsustada ja ühendada ning eraldada osahulka); nimetab, kirjutab ja võrdleb arve 10 piires; teab arvude koostist 10 piires; liidab ja lahutab 10 piires; teab rahaühikuid; eristab ja konstrueerib praktiliselt geomeetrilisi kujundeid ring, kolmnurk, nelinurk ja teab nende nimetusi; teab nädalapäevade ja aastaegade järgnevust toetudes abivahenditele; lahendab ja koostab abiga matemaatilisi jutukesi.

LÕK-2

Teab naturaalarve 1-20; vastandab hulgaelemente arvuga (20 piires); määrab arvu koha naturaalarvude reas; eristab ühe- ja kahekohalisi arve, arvus kümnelisi ja ühelisi; liidab ja lahutab 20 piires järku ületamata; lahendab kolme arvu liitmise või lahutamise liitülesandeid; seostab ajasuhteid eile, täna, homme, üleile ja ülehomme nädalapäevadega; määrab aega täistundides; kasutab mõõtmisel pikkusühikut sentimeeter; mõõdab joonlaua abil lõigu pikkust sentimeetrites; joonestab punktide järgi joonlaua abil kolmnurka ja nelinurka; kasutab õpitud rahaühikuid ostu-müügitehingute sooritamisel poemängus; lahendab abiga ühetehtelisi tekstülesandeid summa ning vahe leidmiseks.

LÕK-3

Teab naturaalarve 1-100; teab arvude ehitust kümnendsüsteemis (100 piires); võrdleb arve; liidab ja lahutab arve 20 piires; liidab ja lahutab arve 100 piires; teab mõõtühikuid meeter, kilogramm, liiter ning rahaühikuid euro ja sent; liidab ja lahutab ühenimelisi arve; määrab õpetaja juhendamisel aega täis- ja pooletunnise täpsusega ning kalendri järgi päevades; joonestab sirglõigu ja nelinurga mõõdu järgi; lahendab abiga ühe- ja kahetehtelisi tekstülesandeid.

LÕK-4

Teab naturaalarve 100 piires; teab Rooma numbreid I–V; liidab ja lahutab 100 piires; korrutab ja jagab toetudes korrutustabelile; lahendab kahe- ja kolmetehtelisi avaldisi; leiab osa tervikust; teab mõõtühikut millimeeter; oskab lugeda termomeetri näitu kraadides; tunneb kella (veerand-, pool-, kolmveerand- ja täistund); liidab ja lahutab ühe- ja mitmenimelisi arve; joonestab lõike etteantud mõõdu järgi; teab nurkade liike; lahendab koostöös õpetajaga kahetehtelisi tekstülesandeid.

LÕK-5

Teab naturaalarve 1000 piires; eristab järguühikuid, oskab määrata nende arvu; teab Rooma numbreid I–X; liidab ja lahutab arve 1000 piires; korrutab ja jagab ühekohalise arvuga 100 piires; korrutab ja jagab ühekohalise arvuga 1000 piires; lahendab kahe- ja kolmetehtelisi avaldisi; saab aru mõiste harilik murd olemusest; leiab osa arvust 1000 piires; teab mõõtühikuid gramm, tonn, kilomeeter; määrab aega kella ja kalendri järgi; liidab ja lahutab nimega arve 1000 piires; korrutab ja jagab ühenimelisi arve 1000 piires; eristab ringi ja ringjoont; lahendab kahetehtelisi tekstülesandeid.

LÕK-6

Teab naturaalarve 10 000 piires; ümardab arvu etteantud järguni 10 000 piires; teab Rooma numbreid I–XX; liidab ja lahutab arve 10 000 piires; korrutab ja jagab arve 10 000 piires; lahendab mitmetehtelisi avaldisi; mõistab lihtmurru, liigmurru ja segaarvu olemust; liidab ja lahutab lihtmurde; leiab ühe ja mitu osa arvust; mõistab kümnendmurru olemust; liidab ja lahutab kümnendmurde; teab mõõtühikuid detsimeeter, detsiliiter ja milliliiter; arvutab ajavahemikke; liidab ja lahutab nimega arve 10 000 piires; korrutab ja jagab nimega arve 10 000 piires; eristab lõikuvaid, ristuvaid ja paralleelseid sirgeid; eristab kolmnurkade liike;

arvutab hulknurga ümbermõõtu; lahendab kolmetehtelisi tekstülesandeid toetudes lahendusplaanile.

LÕK-7

Teab naturaalarve 100 000 piires; ümardab arvu etteantud järguni 100 000 piires; teab Rooma numbreid I–XXX; liidab ja lahutab 100 000 piires; korrutab ja jagab 100 000 piires; lahendab mitmetehtelisi avaldisi; teisendab harilikke murde; taandab harilikke murde; korrutab ja jagab harilikke murde; leiab terviku tema osa järgi; liidab ja lahutab kümnendmurde; korrutab ja jagab kümnendmurde; kasutab arvutamisel pikkus-, raskus-, mahu-, aja- ja rahaühikute seoseid; arvutab aritmeetilise keskmise; arvutab hulknurga ümbermõõdu; joonestab sümmeetrilisi kujundeid; lahendab kolmetehtelisi tekstülesandeid toetudes lahendusplaanile.

LÕK-8

Teab naturaalarve 1 000 000 piires; ümardab arve etteantud järguni 1 000 000 piires; teab Rooma numbreid I–XXXV; liidab ja lahutab 1 000 000 piires; korrutab ja jagab 1 000 000 piires; lahendab mitmetehtelisi avaldisi; liidab ja lahutab harilikke murde; korrutab ja jagab harilikke murde; liidab ja lahutab kümnendmurde; korrutab ja jagab kümnendmurde; arvutab pindala; eristab ruumilisi kujundeid; joonestab sümmeetrilisi kujundeid; lahendab kolmetehtelisi tekstülesandeid toetudes lahendusplaanile.

LÕK-9

Teab naturaalarve 1 000 000 piires; teab Rooma numbreid I–XXXV; liidab ja lahutab, korrutab ja jagab 1 000 000 piires; teisendab murde; sooritab nelja aritmeetilist tehet kümnendmurdudega; teab protsendi praktilist tähendust; sooritab protsentarvutusi; arvutab ruumala; leiab infot diagrammilt; lahendab probleemsituatsioonide põhjal mitmetehtelisi tekstülesandeid.

6.3 SOTSIAALAINED

Ainevaldkonda kuulub kolm õppainet, mille taotletavate õpitulemuste saavutamiseks on arvestuslikud nädalatunnid Laekvere Koolis kooliastmeti järgmised:

Õppeaine	I kooliaste	II kooliaste	III kooliaste
inimeseõpetus	2	2	2
ajalugu		4	6
ühiskonnaõpetus		1	2

Eesmärgid

Sotsiaalainete õpetamise kaudu taotletakse, et põhikooli lõpetaja:

- 1) tunneb huvi kogukonna, rahva ja maailma arengu vastu, mõistab ühiskonnas toimunud ja toimuvate muutuste põhjusi, tagajärgi ja seoseid;
- 2) tunneb huvi enda arengu vastu, hindab ennast adekvaatselt, analüüsib oma võimalusi, usub endasse ja kavandab oma tulevikku, võtab eakohase vastutuse oma tuleviku kujundamise eest, väärtustab loovust ja ettevõtlikkust ning arendab endas neid omadusi ja pädevusi;
- 3) austab demokraatiat ja inimõigusi, teab oma õigusi ja kohustusi, järgib seadusi, üldinimlikke väärtusi ja üldtunnustatud käitumisnorme, kujundab oma arvamuse ning on vastutustundlik ja aktiivne ühiskonnaliige, on lojaalne Eesti riigile;

- 4) valdab infootsimise meetodeid, hindab kriitiliselt allikate usaldusväärsust ja teabe sisu; väärtustab teaduspõhist maailmapilti ja kujundab enda seisukoha;
- 5) aktsepteerib inimeste individuaalseid erinevusi, kultuurilist ja maailmavaatelist mitmekesisust, suhtub neisse sallivalt, kui need pole inimväärikust alandavad või inimsusevastased;
- 6) tunnetab oma rolli Eesti kultuuripärandi hoidja ja kandjana, väärtustab inimkonna kultuuripärandit ja aktsepteerib kultuurierinevusi; 7) hoolib endast ja teistest, järgib tervislikke eluviise, käitub turvaliselt enda ja teiste inimeste suhtes, hoiab keskkonda, on teadlik tarbija.

AJALUGU

Õppeaine kirjeldus

Ajaloo õppimise käigus omandatakse pädevused, mis on vajalikud oma elu korraldamiseks ajalooteadvuse toel ühiskonnale omases ajaloolises kultuuris. Ajalooõpetus toetab ajaloolise mõtlemise kujunemist. Ajalooline mõtlemine tähendab suutlikkust märgata tähenduslikkust ajaloos, oskust kasutada esmaallikaid tõendusmaterjalina, tunda ära muutusi ja ajaloosündmuste järjepidevust, analüüsida põhjusi ja tagajärgi, tajuda ajaloolist konteksti ja mõista ajalooliste tõlgenduste eetilist mõõdet.

Ajalugu 5. klass

Õppesisu ja õpitulemused

Ajaarvamine ja ajalooallikad - õpilane kasutab ajaarvamisega seotud mõisteid (eKr, pKr, sajand, aastatuhat, kümnend, ajajoon, Rooma number, araabia number) ajakohaselt, paigutab ajateljele isikliku elu sündmusi, ajaloosündmusi ja -perioode, kasutades õigesti ajaühikuid; lahendab ajatelje abil ülesandeid, jagab ajalugu perioodideks: esi- ehk muinasaeg, vanaaeg, keskaeg, uusaeg, lähiajalugu, teab, et ajalooallikad jagunevad suulisteks, esemelisteks, kirjalikeks ja audiovisuaalseteks ning toob nende kohta näiteid, nimetab ja liigitab ajalooallikaid, kasutab kontekstis ajalooallikatega seonduvaid mõisteid: kirjalik, suuline, esemeline ja audiovisuaalne allikas, muuseum, arhiiv, kasutab perekonnaloo uurimisel eritüübilisi allikaid.

Eluolu muinasajal – õpilane teab kodukohaga ja Eestiga seotud muinasaja asulaid ning kirjeldab selle/nende tekkimise ja kujunemise põhjuseid, kirjeldab muinasaja inimese eluolu ja selgitab inimese sotsiaalse rolli kujunemist ühiskonnas, teab muistse vabadusvõitluse põhjuseid ja tagajärgi, teab, kes olid Läti Henrik ja Lembitu ning miks nad on ajaloos olulised, selgitab, miks on Henriku Liivimaa kroonika tähtis ajalooallikas.

Eluolu keskajal – õpilane teab ja selgitab, mis roll oli kirikul keskaja ühiskonnas ja kultuuriloos, toob näiteid oma kodukoha ja/või Eesti ajaloomälestistest ja selgitab nende olulisust, kirjeldab joonise abil ajaloolist asulat, toob näiteid, kirjeldab keskaja inimese eluolu ja tegevusalasid, kirjeldab joonise abil ajaloolist asulat.

Eesti 16.-18. sajandi sõdade perioodil – õpilane toob näiteid sündmustest ja protsessidest maailma ja Eesti ajaloos, nimetab ajaloolisi isikuid ja põhjendab nende olulisust kultuuriloos, toob näiteid inimtegevuse ja looduskeskkonna vastastikusest mõjust minevikus, mõistab ajaloosündmuste ajalist järgnevust, kirjeldab ajaloosündmuse näitel põhjuse ja tagajärje seost, nimetab ajalooliseid isikuid, teab, miks nad on ajaloos olulised.

Eluolu uusajal – õpilane kirjeldab inimeste eluolu minevikus, teab ja esitleb lugusid oma kodukoha minevikust, leiab õpitu põhjal lihtsamaid seoseid.

Kool vanal ajal – õpilane kirjeldab hariduse andmist minevikus, leiab õpitu põhjal lihtsamaid seoseid.

Rahvuslik ärkamisaeg – õpilane nimetab ajaloolisi isikuid ja põhjendab nende olulisust kultuuriloos, teab, kes olid Johann Voldemar Jannsen, Lydia Koidula, Carl Robert Jakobson, Jakob Hurt ja põhjendab nende olulisust kultuuriloos, kirjeldab tähtsamaid ärkamisaja sündmusi, nimetab mõnda kodukohaga seotud isikut ja/või sündmust ja/või ajaloomälestist.

Eesti iseseisvumine – õpilane nimetab Eesti iseseisvumisega seotud sündmusi ja isikuid, kirjeldab Eesti iseseisvumise näitel põhjuse ja tagajärje seost, teab, kes olid Konstantin Päts, Konstantin Konik ja Jüri Vilms ja põhjendab nende olulisust, teab, millal ja kus kuulutati välja Eesti Vabariik.

Iseseisev Eesti kahe maailmasõja vahel – õpilane teab vabadussõja põhjuseid ja tagajärge, teab ja oskab selgitada võidupüha tähtsust Eesti kultuuriloos, teab, kes oli Jaan Poska ja põhjendab tema olulisust, selgitab Tartu rahu tähtsust, kirjeldab üldist eluolu ja kultuuri.

Eesti ja Teine maailmasõda – õpilane toob näiteid, kuidas Teine maailmasõda mõjutas elu Eestis, teab, kes olid Jossif Stalin ja Adolf Hitler ning selgitab nende mõju Eesti ajaloole, toob näiteid oma perekonnaloost.

Nõukogude aeg – õpilane iseloomustab erinevatest valdkondadest ENSV eluolu, toob näiteid ja teab mõnda lugu oma perekonnaloost ENSV ajal, teab ja tunneb kodukohaga seotud paiku, isikuid.

Iseseisvuse taastamine – õpilane teab, kes oli Lennart Meri selgitab tema olulisust, teab, mis põhjustel sai Eesti iseseisvuse taastamine võimalikuks, oskab nimetada mõnda iseseisvumise taastamisega seotud sündmust, teab mõnda perekonnalugu.

Ajalugu 6. klass

Õppesisu ja õpiitulemused

Muinasaj – õpilane nimetab muinasaja perioode ja toob näiteid erinevate perioodidele iseloomulikest tunnustest, avastustest ja leitudistest, kirjeldab muinasaja inimese eluviisi ja tegevusalasid, seletab ja kasutab mõisteid kontekstis.

Muinasaj Eestis – õpilane kirjeldab muinasaja inimese eluviisi ja tegevusalasid Eestis, teab esimesi asulaid: Pulli ja Kunda Lammasmägi, teab mõnda kodukohas asuvat muistist või kodukoha inimasustuse tekkelugu.

Vanad Idamaad – õpilane selgitab, miks, kus ja millal tekkisid vanaaja kõrgkultuurid, oskab näidata kaardil Egiptust, Mesopotaamiat, Vana Indiat ja Vana Hiinat, õpilane teab, milline oli Mesopotaamia riiklik korraldus, teab, kes oli Hammurapi, mõistab Mesopotaamia kultuuripärandi tähtsust inimkonna ajaloos ning oskab tuua näiteid.

Egiptus – õpilane teab, milline oli Egiptuse riiklik korraldus ning kes olid Thutmosis III, Ramses II, Tutankhamon, kirjeldab vanaaja elulaadi ja religiooni Egiptuse näitel, tunneb Egiptuse kultuuri- ja teadussaavutusi meditsiinis, matemaatikas, astronoomias, toob näiteid kujutavast kunstist, teab mõnda Egiptuse püramiidi.

Vahemere idaranniku kõrgkultuurid: Foiniikia, Iisraeli ja Juuda riik – õpilane teab, et foiniiklased head meresõitjad, võtsid kasutusele tähestiku, teab, et Iisraelis tekkis monoteistlik religioon, teab, mis on Vana Testament.

Vana-India ja Vana-Hiina – õpilane teab, et Vana-India ja Hiina kõrgkultuurid tekkisid suurte jõgede äärde, teab, mis on kastisüsteem, toob näiteid India ja Hiina avastustest ja leiutistest, mõistab, et erinevates piirkondades on erinevad usulised tõekspidamised ja väärtussüsteemid, mida ei ole õige hinnata tänapäeva kontekstis.

Vana-Kreeka linnriigid – õpilane kirjeldab Vana-Kreeka ühiskonnakorraldust ja eluolu Ateena ja Sparta näitel, võrdleb neid kirjelduse põhjal, seletab ja kasutab järgmisi mõisteid: polis, rahvakoosolek, akropol, agora, türann, aristokraatia, demokraatia, kodanik, ori.

Vana-Kreeka kultuur ja teadus – õpilane toob näiteid Vana-Kreeka kultuuri- ja teadussaavutustest, oskab nimetada tähtsamaid kreeka mõtlejaid, jutustab olümpiamängudest ja kreeka kunstist, püüab vaadelda maailma minevikus elanud inimeste pilgu läbi ning mõistab Vana-Kreeka kultuuri mõju Euroopa ajaloole.

Hellenism – õpilane teab, kes oli Aleksander Suur ja kirjeldab tema vallutuste tagajärgi, selgitab, mis on hellenism ning toob näiteid hellenismiaja kultuuri- ja teadussaavutustest.

Rooma riigi tekkimine – õpilane näitab kaardil: Apenniini poolsaar, Vahemeri, Rooma linn, Tiberi jõgi, Alpi mäestik, teab Rooma riigi tekkelugu ning teab, kes oli Romulus ja miks on ta oluline Rooma kultuuriloos, paigutab ajateljale Rooma linna asutamise aasta, selgitab ja kasutab kontekstis järgmisi mõisteid: Kapitolium, foorum, ladina keel.

Rooma vabariik – õpilane selgitab Rooma vabariigi riigikorda, kirjeldab ja näitab kaardi abil Rooma riigi laienemist, teab, kuidas said roomlased Vahemere maade valitsejateks, seletab, miks ja kuidas lõppes vabariigi ajajärk, teab, kes oli Caesar ja põhjendab tema olulisust.

Eluolu Vanas-Roomas – õpilane kirjeldab eluolu Rooma riigis, teab mõisteid: patriitsid, plebeid, rahvatribuun, gladiaator ja kasutab neid õiges kontekstis.

Kultuur ja religioon Vanas-Roomas – õpilane teab roomlaste usule iseloomulikke jooni, mõistab vanaaja kultuuripärandi tähtsust inimkonna ajaloos, teab, kes oli Jeesus Kristus ning mõistab tema olulisust kultuuriloos, kasutab uusi mõisteid õiges kontekstis.

Rooma keisririik – õpilane selgitab Rooma keisririigi valitsemiskorda, tunneb Rooma ühiskonna üldist arengut keisririigi ajal, teab, miks lõhenes Rooma keisririik, teab, kes oli Augustus ja põhjendab tema olulisust, teab, millal ja miks lagunes Rooma keisririik.

Ajalugu 7. klass

Õppesisu ja õpiitulemused

Maailm keskajal 476–1492 – õpilane nimetab sündmuse ja aastaarvu, millega tähistatakse kokkuleppeliselt keskaja algust Euroopas ja Eestis, nimetab keskaja kolm perioodi (vara- kõrg-

ja hiliskeskaeg) ning toob näiteid iseloomulike joonte kohta igast perioodist, mõtestab ja sõnastab ajaloolise keskkonna kujunemist oma kodukohas, selgitab keskaegse muistise tähendust keskajal ja tänapäeval oma kodukohas (nt linnus), võrdleb Euroopat 5. ja 13. sajandil kaardi alusel.

Seisused, läänikord ja eluolu – õpilane iseloomustab seisuslikku ühiskonda: nimetab seisused ja ülesanded, selgitab jumala tähtsust keskaja inimese maailmapildis, iseloomustab läänikorda, kasutab kontekstis mõisteid senjöö, vasall, truudus ja feodaal, kirjeldab feodaalset hierarhiat, selgitab seoseid, iseloomustab läänimeeste elulaadi, kirjeldab keskaegset linnust, iseloomustab rüütlit ja aadlidaami, kirjeldab nende elu, kirjeldab keskaegse rüütlike ideaale, võrdleb neid tänapäeva meesideaaliga, iseloomustab keskaegse aadlidaami ilu- ning käitumisideaali; võrdleb seda tänapäeva naise ideaalidega, loetleb aadlinaise kohustusi ja ülesandeid abikaasa ja lossiemandana; selgitab aadlike abielu peamist eesmärki, analüüsib linnuselu vooruseid ja puuduseid keskaja inimese seisukohast.

Ristiusk, kirik ja kultuur – õpilane iseloomustab kiriku rolli keskaja ühiskonna ja üksikisiku elus; kirjeldab kiriku struktuuri, teeb allikate põhjal järeldusi, hinnates väiteid, taotlusi ja veendumusi ajaloolises kontekstis; selgitab mõne näite põhjal, mil moel võivad ehitised, kunstiteosed ja muud esemed anda teavet keskaegse inimese maailmapildi kohta, teeb kirjalike tekstide või kunstiteoste põhjal lihtsamaid järeldusi, hinnates autori taotlusi ja veendumusi ajaloolises kontekstis, nimetab erinevate kunstistiilide olulisemaid tunnuseid ja tunneb väliste tunnuste järgi ära erinevate kunstistiilide arhitektuurinäiteid; tunneb ära ja nimetab romaani ja gooti stiili arhitektuuris (ümarmkaar/ teravkaar, hoone üldilme, akende suurus ja hulk, detailid), iseloomustab kunstiteoste toel keskaja kujutavat kunsti (temaatika, kujutamiseviis, kunstniku staatus, eesmärgid), märkab Eesti ja maailma kultuuri seoseid ja vastastikust mõju; selgitab ristiusustamise mõju kultuurile ja keskkonnale kirikuehituse näite kaudu; teab, kuidas meditsiin on ajas arenenud ja mis võtteid on kasutatud haiguste ja epideemiatega võitlemisel; toob näiteid keskaja inimeste teadmistest ja uskumustest haiguste kohta, toob näiteid erinevate ajastute kultuuripärandist: toob näiteid keskaja kirjandusest, kunstist ja muusikast; iseloomustab keskaja kultuuripärandit näidete põhjal.

Euroopa riigid varakeskajal – õpilane selgitab suure rahvasterändamise põhjuseid ja mõju Euroopale; nimetab Lääne-Rooma riigi aladel tekkinud germaanlaste riike; iseloomustab germaanlaste ja roomlaste suhteid; nimetab romaani ja germaani keelkonda kuuluvaid keeli, kirjeldab Frangi riigi tekkimist ning jagunemise põhjuseid ja tagajärgi (kolm tuumikala: Itaalia, Prantsusmaa ja Saksamaa); teab, kus tekkis Frangi riik – kannab kontuurkaardile, selgitab milles seisnes ristiusu vastuvõtmise tähtsus Frangi riigi jaoks, selgitab, kes on Merovingid, kes on Karolingid.

Linnad ja linnaelu – õpilane kirjeldab elu keskaegses linnas kasutades ajalooalaseid mõisteid õiges kontekstis, võrdleb elu keskaja ja tänapäeva linnas, toob näiteid, mis Eesti linnades on säilinud keskajast, selgitab hansakaubanduse mõju Eesti linnade arengule.

Euroopa riigid kõrgkeskajal – õpilane võrdleb riigi kujunemist Prantsusmaal ja Inglismaal, toob näiteid relvastuse arengust keskajal, nt Saja-aastase sõja käigus võeti kasutusele tulirelvad.

Keskaegse Euroopa naabrid: araablased, Bütsants, viikingid, Vana-Vene riik – õpilane selgitab mõne näite põhjal keskaegse Euroopa suhteid naabritega, toob näiteid, kuidas suhted naabritega

on mõjutanud eurooplaste maailmapilti, teadmisi, oskusi, teeb lihtsamaid järeldusi rahvaste ja kultuuride vastastikuse mõju kohta.

Ristisõjad – õpilane toob allikate põhjal esile ristisõdade põhjuse-tagajärje seoseid; selgitab, miks algasid ristisõjad Läänemere ääres ning kuidas need mõjutasid Eesti ajalugu, kirjeldab muistse vabadusvõitluse käiku ning paigutab selle sündmuse laiemasse ajaloolisse konteksti (ristisõjad Euroopas ja Liivimaal, keskaja algus Eestis); nimetab muistse vabadusvõitluse põhjuseid ja tagajärge, selgitab, kes olid Läti Henrik ja Lembitu ning miks nad on ajaloos olulised, selgitab, miks on Henriku Liivimaa kroonika tähtis ajalooallikas.

Haridus, ülikoolid ja teadus – õpilane selgitab näidete toel, kellel ja kuidas oli keskajal võimalik haridust saada, nimetab keskaja seitse vaba kunsti, toob näiteid keskaja teadusest: skolastika, alkeemia, astroloogia ja arstiteaduse uurimismeetoditest ja –tulemustest, nimetab Euroopa esimesi ülikoole ja kirjeldab ülikoolides toimunud õppetööd.

Eesti keskajal - õpilane märgib kaardile Liivi sõja järgse haldusjaotuse, selgitab muutusi Liivimaa valitsemises peale muistse vabadusvõitluse lõppu.

Maailm varauusajal 1492–1600. Maadeavastused – õpilane selgitab Ameerika Ühendriikide kujunemislugu; selgitab Christoph Kolumbuse rolli Ameerika avastajana eurooplaste jaoks; toob näiteid hispaanlastest ja portugallastest kolonisaatorite eesmärkidest ja tegevusest Ameerikas, toob näiteid kolonialismi majanduslikest, poliitilistest ja eetilistest aspektidest, annab kolonialismile hinnangu erinevast perspektiivist; märgib kaardile maadeavastajate retked, kirjeldab retkesid oma sõnadega kasutades geograafia termineid, selgitab eurooplaste kolonialismi põhjuseid ja tagajärge Uues Maailmas; toob näiteid hispaanlaste ja portugallaste tegevusest Uue Maailma avastus- ja vallutusretkedel; annab hinnangu eurooplaste kolonisatsioonile Uues Maailmas kolonistide, põliselanike ja tänapäeva seisukohast.

Reformatsioon ja vastureformatsioon – õpilane toob näiteid reformatsiooni eesmärkidest, levikust ja mõjust; nimetab vastureformatsiooni põhjuseid ja tagajärge, analüüsib inimeste võimalusi ja valikuid minevikus ja tänapäeval isikute näitel; uurib ja tutvustab mõne keskajal elanud inimese võimalusi ja valikuid Marthin Lutheri ja tema mõttekaaslaste näitel.

Renessans ja humanism – õpilane võrdleb skolastikat ja humanismi; toob näiteid humanistide, maadeavastajate ja renessansiajastu õpetlaste tegevusest ja selgitab nende tegevuse mõju teadusliku maailmapildi kujunemisele, selgitab ja toob näiteid, kuidas inimesed on erinevatel ajastutel loodusesse suhtunud; selgitab, kuidas teadusliku maailmapildi kujunemine hiliskeskajal on mõjutanud inimeste suhtumist loodusesse.

Ajalugu 8. klass

Õppesisu ja õpitulemused

Maailm 1600–1815. Uusaja mõiste, üldiseloostus, periodiseering. Ühiskond varauusajal – õpilane määratleb ajaluliselt (märgib ajajoonet) varauusaja ja uusaja piirid; iseloomustab seisuslikku ühiskonda ja Euroopa usuelu varauusajal, toob näiteid muutustest, mis toimusid Euroopas ja maailmas varauusajal ja uusajal.

Ususõjad. Prantsusmaa, Inglismaa, Saksamaa sisepoliitika varauusajal – õpilane võrdleb allikate toel Prantsusmaa ususõdade, Inglismaa kodusõja ja kolmekümneaastase sõja põhjuseid ja tagajärgi, analüüsib allikate usaldusväärsust eri aspekte hinnates, teab, et allika sõnum sõltub autori positsioonist, teeb allika põhjal järeldusi autori positsiooni, taotluste või veendumuste kohta.

Absolutism ja valgustus – õpilane iseloomustab põhitunnuste kaudu absolutismiajastut, analüüsib inimeste võimalusi ja valikuid uusajal elanud ajalooliste isikute näitel, seostab inimkeskse ja teadusliku maailmapildi kujunemist hariduse ja valgustusideede levikuga; nimetab valgustusfilosoofe ning toob näiteid nende panusest inimkeskse ja teadusliku maailmapildi kujunemisse, annab hinnangu absolutismile ajastu kontekstis.

Ameerika iseseisvumine – õpilane selgitab Ameerika Ühendriikide kujunemislugu 17.-18. sajandil: Inglise kolooniate rajamine, konfliktid Prantsuse ja Inglise kolooniate vahel, kolooniate konfliktid emamaaga, iseseisvusdeklaratsioon, iseseisvussõda, 1789. aasta põhiseadus ja selle jõustumine, selgitab inimõiguste ja kodanikuvabaduste arengut mõne ajaloolise dokumendi näitel Ameerika iseseisvusdeklaratsioon ja põhiseadus.

Prantsuse revolutsioon ja Napoleon – õpilane selgitab Prantsuse revolutsiooni Asutava kogu ja Napoleoni reformide (koodeksite) näitel ühiskonna ümberkorraldamise vajadust ja erinevaid võimalusi, selgitab äärmuslike liikumiste ja ideoloogiate mõju ühiskonnale jakobiinide näitel.

Eesti Rootsi ja Vene riigi koosseisus – õpilane võrdleb Rootsi ja Vene ajal 17. ja 18. sajandil toimunud muutusi Eestis, toob näiteid uusaja kultuuripärandist kodukohas ja Eestis (nt kirikute või mõisahoonete käekäigust nõukogude ajal ja Eesti Vabariigis); toob näiteid eestikeelse kirjasõna ja hariduselu edenemisest kodukohas ja Eestis, analüüsib hariduse tähtsust ühiskonna arengus; tutvustab üht uusaja kultuuriobjekti kodukohas või Eestis, selgitades selle tähtsuse või funktsiooni muutumist ajas.

Kunst, kultuur ja teadus varauusajal – õpilane võrdleb põhitunnuste alusel (üldilme, detailid) barokstiili, klassitsismi arhitektuuris; tunneb ära ja iseloomustab allikate põhjal barokki, rokokoostiili, klassitsismi kujutavas kunstis, toob näiteid kunstnike ja nende teoste kohta, analüüsib teaduse arengu positiivset ja negatiivset mõju ühiskonnale ja kultuurile varauusaja teadusrevolutsiooni saavutuste näitel.

Maailm 1815–1918. Viini kongress ja Euroopa uusajal – õpilane analüüsib Euroopa riikide arengut ajaloos mõne riigi näitel; analüüsib Euroopa riikide arengut uusajal mõne riigi näitel (Prantsusmaa, Inglismaa, Saksamaa, Venemaa, Austria, Rootsi vms).

Tööstusrevolutsioon ja industrialiseerimine – õpilane toob näiteid uusaja tehnilistest leiutistest ja selgitab nende ellurakendamise tulemusel toimunud muutusi inimeste igapäevaelus ja ühiskonnas, toob näiteid, kuidas industrialiseerimise tulemusena on suurenenud inimkonna ökoloogiline jalajälg; analüüsib linnastumise põhjuseid ja tagajärgi 19. sajandi Euroopa ja Ameerika Ühendriikide linnade näitel.

Poliitilised õpetused – õpilane iseloomustab ja võrdleb liberalismi, konservatismi, natsionalismi ja sotsialismi etteantud kriteeriumide alusel (nt ideaalid ja eesmärgid, ideoloogid, toetajaskond),

kujundab oma arvamuse, analüüsib, mis on iseloomulik konservatismile, liberalismile ja sotsiaaldemokraatiale, rahvuslusele tänapäeval.

Euroopa rahvaste kevad (1848. aasta revolutsioonid) – õpilane arutleb märksõnade või küsimuste toel rahvusluse, Euroopa rahvaste vabadusliikumise ja 1948. aasta revolutsioonide põhjuste ning tagajärgede üle, kujundab oma seisukoha ning põhjendab seda.

Kolonialism ja imperialismi kujunemine – õpilane toob näiteid kolonialismi majanduslikest, poliitilistest ja eetilistest aspektidest Aafrikas, Aasias, Ameerikas, Austraalias, annab hinnangu eurooplaste kolonisatsioonile kolonistide, põliselanike ja tänapäeva seisukohast, analüüsib koloniaalvallutuste seost loodusressursside kasvava vajadusega; analüüsib rahvaarvu muutuste ja inimeste heaolu seoseid loodusressursside kasutamise 19. sajandi näitel; analüüsib imperialismi kujunemise seost loodusressursside hõivamisega.

Venemaa ja Eesti 19. sajandil ja 20. sajandi algul – õpilane seostab Eesti omariikluse algust rahvusliku vabadusliikumise ja ärkamisaja sündmustega; nimetab Eesti omariikluse kujunemise majanduslikke, kultuurilisi ja poliitilisi eeldusi; nimetab Eesti omariikluse kujunemisele kaasa aidanud isikuid ja selgitab nende panust, seostab eestlaste perekonnanimede saamist pärisorjuse kaotamisega, toob näiteid perekonnanimede saamislugudest; toob näiteid estofiilide tegevusest ja panusest eesti kultuurilukku; toob näiteid ärkamisaja tegelaste ja nende panuse kohta eesti kultuuriloos, toob näiteid eestikeelse kirjasõna ja hariduselu edenemisest kodukohas ja Eestis, analüüsib hariduse tähtsust ühiskonna arengus, teadvustab baltisakslaste rolli eesti (ja läti) kultuuri ja ühiskonnaelu arengus, toob näiteid Eestist pärit, Eestis õppinud või tegutsenud baltisaksa haritlaste tegevuse rahvusvahelisest mõjust.

Esimene maailmasõda. Eesti iseseisvumine – õpilane analüüsib Esimese maailmasõja põhjusi ning sõdivate poolte taotlusi ning Esimese maailmasõja tagajärgi ja mõju maailma arengule, nimetab I maailmasõja käigus kasutusele võetud sõjapidamise uuendusi, kirjeldab nende rolli, toob näiteid sõda käsitlevatest filmidest, raamatutest jms, kirjeldab Vene revolutsioonide ja novembrirevolutsiooni tagajärgi ja mõju, nimetab Esimese maailmasõja aegseid sõjalise liite ning selgitab mis riigid ja miks sinna kuulusid, sõnastab sõja põhjuseid ja tagajärgi, seostab Eesti omariikluse kujunemist rahvusvaheliste sündmustega (uute rahvusriikide tekkimine esimese maailmasõja käigus, Vene revolutsioonid).

Teadus, tehnika ja kultuur 19. sajandil ja 20. sajandi algul – õpilane toob näiteid 19. sajandi meditsiini edusammudest (ravimid, veregruppide avastamine, röntgen, narkoos, rasestumisvastased vahendid jt) ja põhjendab nende tähtsust haigustega võitlemisel, pere planeerimisel, rahvastikuprotsessides jne, toob näiteid erinevate ajastute kultuuripärandist: toob näiteid 19. sajandi teaduse, tehnika, arhitektuuri, kujutava kunsti, moepildi, kirjanduse, muusika jms kohta.

Ajalugu 9. klass

Õppesisu ja õpitulemused

Esimese maailmasõja tagajärjed – õpilane teab, millised olid Esimese maailmasõja tagajärjed; teab, kuidas muutus Euroopa poliitiline kaart pärast Esimest maailmasõda; teab ja selgitab Rahvasteliidu Esimese maailmasõja järgset rolli; kasutab ajalookaarti ja analüüsib teemakohaseid allikaid.

Eesti Vabadussõda – õpilane teab, kes olid Jaan Poska, Johan Laidoner ja Julius Kuperjanov ning selgitab nende tähtsust; teab, millal toimus vabadussõda; teab vabadussõja põhjuseid ja tagajärgi; kasutab ajalookaarti sõja pöördeliste sündmuste selgitamisel; teab ja selgitab vabadussõja rolli Eesti iseseisvuse kindlustamisel.

Demokraatia ja diktatuurid 1920.-1930. aastatel – õpilane iseloomustab ning võrdleb demokraatlikku ja diktatuurset ühiskonda; seletab ja kasutab kontekstis mõisteid demokraatia, diktatuur, autoritarism, totalitarism, fašism, kommunism, natsionaalsotsialism; teab, kes olid Benito Mussolini, Adolf Hitler, Jossif Stalin, Franklin D. Roosevelt ja iseloomustab nende tegevust; võrdleb autoritarismi ja totalitarismi.

Demokraatlik ja autoritaarne Eesti – õpilane nimetab mõjukaid ühiskonnaelu tegelasi ja toob näiteid nende tegevusest; selgitab ja toob näiteid mõistete ideoloogia, reform ja revolutsioon kohta; kirjeldab ning võrdleb Eesti Vabariigi arengut demokraatliku parlamentarismi aastail ja vaikival ajastul.

Majandus maailmas ja Eestis kahe maailmasõja vahel – õpilane kirjeldab ja võrdleb maailma ning Eesti majandusolusid kahe maailmasõja vahel; teab, mis muutused tõi kaasa konveiermeetodi; kasutuselevõtmine teab, mis olid suure majanduskriisi põhjused ja tagajärjed. Kultuur kahe maailmasõja vahel maailmas ja Eestis – õpilane kirjeldab kultuuri arengut ja eluolu Eesti Vabariigis ning maailmas; nimetab uusi kultuurinähtusi ja tähtsamaid kultuurisaavutusi; nimetab mõnda kultuuritegelast maailmas ja Eestis ning selgitab tema olulisust kultuuriloos.

Teine maailmasõda 1939–1945 – õpilane teab, milline oli rahvusvaheline olukord Teise maailmasõja eel; teab ja kirjeldab sündmuseid, mis viisid Teise maailmasõjani, teab, millal algas ja lõppes Teine maailmasõda; toob esile Teise maailmasõja puhkemise põhjused, sõja tulemused ja tagajärjed; seletab mõisteid MRP, holokaust, ÜRO; kirjeldab ajalookaardile tuginedes Teise maailmasõja sõjategevuse kulgu; analüüsib ja hindab inimõiguste rikkumise põhjuseid ajaloolises kontekstis.

Eesti Teises maailmasõjas – õpilane selgitab MRP ja baaside lepingu tähtsust Eesti ajaloos; selgitab Eesti iseseisvumise kaotamise põhjuseid, tagajärgi, sündmuste käiku ja seoseid tänapäevaga; selgitab mõisteid MRP, küüditamine, baaside leping, okupatsioon; analüüsib eestlaste valikuid Teises maailmasõjas.

Maailm pärast Teist maailmasõda. Külma sõda – õpilane iseloomustab külma sõja kujunemist ja olemust, toob esile selle avaldumise valdkonnad ja vormid; seletab ja kasutab kontekstis mõisteid külma sõda, kriisikolle, raudne eesriie.

Demokraatlik maailm pärast Teist maailmasõda – õpilane kirjeldab tööstusriikide arengut USA ja Saksamaa Liitvabariigi näitel teab, kes olid Martin Luther King, Margaret Thatcher ja Ronald Reagan ning iseloomustab nende tegevust, iseloomustab erinevaid sotsiaalseid liikumisi ja toob näiteid, kirjeldab Saksamaa poliitilist olukorda ajaloo kaardi toel.

Kommunistlikud riigid ja Eesti NSV - õpilane nimetab NSVL liidreid (Stalin, Hruštšov, Brežnev, Gorbatšov) ning iseloomustab nende võimuperioodi; võrdleb eri perioode arutluse käigus; toob esile kommunistlikule ühiskonnale iseloomulikke jooni (võimu koondumine, vastandumine läänele, propaganda jne); selgitab näidete abil, kuidas muutused maailmas on mõjutanud Eesti ajalugu; kirjeldab nõukogude võimu mõju Eesti ajaloole pärast Teist maailmasõda, toob välja iseloomulikud jooned näidete abil, kasutab mõisteid õiges kontekstis. Kultuur ja eluolu 20. sajandi teises pooles maailmas ja Eesti NSV-s – õpilane iseloomustab kultuuri ja eluolu muutumist 20. sajandi teisel poolel; teab mõnda maailma ja Eesti tuntud kultuuritegelast ja selgitab nende tähtsust.

Eesti iseseisvuse taastamine – õpilane kirjeldab Eesti iseseisvuse taastamist ja Eesti Vabariigi arengut; seletab ja kasutab kontekstis mõisteid perestroika, glasnost, Balti kett, laulev revolutsioon; nimetab võtmeisikuid Eesti iseseisvuse taastamise protsessis ja annab hinnangu nende tegevusele ajaloolises kontekstis.

Maailm 1990. aastatest alates – õpilane toob esile kommunistliku süsteemi kokkuvarisemise põhjused ja tagajärjed; teab ja näitab muutusi maailma poliitilisel kaardil 1990. aastatel; teab ja toob näiteid globaalprobleemide kohta; analüüsib kriitiliselt mineviku tõlgendusi ja nende mõju iseenda ning kogukonna olevikule ja tulevikule.

INIMESEÕPETUS

Inimeseõpetuse eesmärk on toetada õpilase sotsiaalsete ja emotsionaalsete oskuste arengut, õppides ennast tundma, vastutustundlikult oma suhteid kujundama, olema terviseteadlik, aus, hooliv ja õiglane.

1. Õppeaine kirjeldus

Inimeseõpetuse üldeesmärk on aidata kaasa õpilase sotsiaalses elus vajalike toimetulekuoskuste arengule, mille elluviimiseks kujundatakse õpilases terviklikku isiksust, sotsiaalset kompetentsust, terviseteadlikkust ja ausust, hoolivust, vastutustunnet ning õiglust.

Inimeseõpetus lõimib õppesisu kõigis kooliastmes, toetades õpilase toimetulekut eakaaslaste hulgas, peres, kogukonnas ja ühiskonnas ning aitab õpilasel kujuneda sotsiaalselt küpseks ja teovõimeliseks isiksuseks. Inimeseõpetuse kaudu kujundatakse esmased teadmised ja hoiakud soolise võrdsuse osas.

2. Õppe- ja kasvatus eesmärgid

- 1) õpib väärtustama tervise erinevaid aspekte;
- 2) õpib väärtustama tervislikku eluviisi;
- 3) õpib tundma end erinevates suhtlusolukordades;
- 4) õpib hoiduma alkoholist, narkootikumidest ja suitsetamisest;
- 5) õpib tundma psüühilisi ja füsioloogilisi muutusi murdeas;
- 6) õpib abistama end ja oma kaaslast õnnetuste korral.

Õpitudemused

2.KLASS

Mina

kirjeldab enda huvisid ja tegevusi

põhjendab, miks on vaja endasse positiivselt suhtuda

teab, et inimesed on erinevad nii bioloogiliselt kui ka sotsiaalselt ning märkab inimeste sarnasusi ja erinevusi

Mina ja tervis

toob näited tervist hoidvast käitumisest (hügieen, karastamine, mitmekesine toit, uni ja puhkus ning kehaline aktiivsus) ja selgitab tervist hoidva käitumise vajalikkust

nimetab mõningaid haiguste tunnuseid

teab hädaabinumbrit ja oskab vajaduse korral kutsuda abi

Mina ja minu pere

kirjeldab enda ja pereliikmete ülesandeid kodus, toob näiteid üksteise abistamisest ja pereliikmetega arvestamisest

toob näiteid oma õigustest ja kohustustest peres, koolis ja ühiskonnas;

Mina ja Eesti

leiab kaardilt Eesti ja kodukoha

nimetab Eesti Vabariigi pealinna ja sünnipäeva

teab, kes on Eesti Vabariigi president

tunneb ära, kirjeldab ja kujutab kodukoha ja Eesti Vabariigi sümboolika

teab ja tutvustab oma kodukoha olulisi inimesi ja paiku

võrdleb rahvakombeid minevikus ja tänapäeval, nt mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlapäev, jaanipäev jt

toob näiteid oma klassis või kodukohas elavate inimeste tavadest ja kommetest

selgitab, kuidas õpilane saab ise olla kommete ja tavade hoidja

Mina: aeg ja asjad

planeerib oma päeva ja nädalat terviseteadlikult

toob näiteid, kuidas õppimine aitab igapäevaelus hakkama saada

sõnastab enda õppimise eesmärged ja seostab neid enda huvidega

seostab igapäevavalikuid tuleviku eesmärkidega

3.KLASS

Mina

põhjendab, miks on vaja endasse positiivselt suhtuda

teab, et inimesed on erinevad nii bioloogiliselt kui ka sotsiaalselt ning märkab inimeste sarnasusi ja erinevusi

nimetab inimeste õigusi ja nendega kaasnevaid kohustusi

toob näiteid oma õigustest ja kohustustest peres, koolis ja ühiskonnas

Mina ja tervis

toob näiteid terviseriskidest ja teab kuidas püsida terve

selgitab ja demonstreerib õpitu olulisuses esmaabi võimalusi, nt haav, kukkumine, ninaverejooks, põletus, putukapiste

teab hädaabinumbrit ja oskab vajaduse korral kutsuda abi

Mina ja teised

toob näiteid käitumisnormidest ja seadustest, mida tal tuleb järgida

põhjendab käitumisnormide ja seaduste järgimise vajalikkust

demonstreerib õpitu olulisuses üldtunnustatud käitumisnormide ja seaduste täitmist

tunneb liikluses turvalisust tagavaid märke ja tähistusi

kirjeldab ja demonstreerib turvalisust tagavate liiklusreeglite järgimist

märkab liiklusohtlike kohti ja olukordi kooliteel ja koduümbruses ning pakub lahendusi turvalisuse tagamiseks

teab, et vägivaldal on eri vormid;

selgitab, mida vägivaldne käitumine võib endaga kaasa tuua

teab abi saamise võimalusi inimväärlikust alandava käitumise puhul, sh kiusamine ja vägivald;

demonstreerib õpitu olulisuses abi saamise ja abistamise võimalusi vägivalda korral

selgitab sõpruse, koostöö, üksteise eest hoolitsemise ja üksteise abistamise vajalikkust

Mina: teave ja asjad.

loetleb erinevaid teabeallikaid

leiab infot erinevatest allikatest

võrdleb erinevaid teabeallikaid usaldusväärsuse ja teabe sisu väärtuse poolest

kirjeldab meediaga, sealhulgas sotsiaalmeediaga seotud võimalusi ja ohte

selgitab ja demonstreerib kokkulepitud reeglite järgimist digivahendite abil teabe otsimisel

teab, mis on raha teenimine, säästmine, kasutamine ja laenamine

hoiab keskkonda, selgitab keskkonna hoidmise võimalusi, nt jäätmete vähendamine ja

sorteerimine, vee ja energia tarbimine

LÕK inimeseõpetus

LÕK-1

Õpilane:

1) tutvustab ennast, nimetades oma nime, kooli, klassi, kodu asukohta, õdede-vendade ja vanemate nimed;

2) nimetab küsimuste abil oma lemmiktegevusi;

3) osaleb ühistes (õppe)mängudes ja järgib meeldetuletamisel mängureegleid;

4) vastab dialoogi repliigile, alustab dialoogi oma soovide ja vajaduste väljendamiseks;

5) tunneb ära kaaslaste tegevuses ning õppesituatsioonis õige ja vale käitumise;

6) teeb vahet endale ja teistele kuuluvate asjade vahel;

7) teab oma kehaosi (pea, kael, kõht, selg, käed, jalad, juuksed ja nägu);

8) järgib õpetaja meeldetuletusel hügieeninõudeid igapäevaste tegevuste käigus (käte pesemine, taskuräti kasutamine jms);

9) märkab õpetaja suunamisel ümbritsevate esemete välimust, esemete ja ruumide puhtust ning korrashoidu; korrastab õpetaja juhendamisel oma töölauda ja lähiümbrust;

10) nimetab nädalapäevi, ööpäeva osasid ja aastaaegu õiges järjestuses;

11) teab, kuidas ohutult sõiduteed ületada, ja käitub vastavalt;

12) teab, et elab Eestis;

13) teab Eesti lipu värve nende õiges järjestuses.

LÕK-2

Õpilane:

1) alustab ja jätkab dialoogi tuttavates situatsioonides; kutsub õpetaja suunamisel kaaslasti tuttavat (õppe)mängu mängima, jagab mänguasju;

2) tavasituatsioonides suhtlemisel tervitab, palub, tänab, vabandab; käitub söögilauas viisakalt (palub, tänab, räägib vaikse häälega, hoiab puhtust);

3) teab oma vanust, sünnipäeva ja kodust aadressi, nimetab oma kodukohta;

4) kirjeldab tegevusi, mis talle rõõmu pakuvad;

5) hindab õpetaja abiga kaaslaste igapäevast käitumist skaalal õige/vale, meeldib / ei meeldi; 6) eristab oma, võõrast ja ühist asja ning mõistab, et võõrast asja ei tohi loata võtta;

7) tunneb ära ja nimetab näoilmele ja hääletoonile vastava emotsiooni (4 erinevat);

8) tunneb ära situatsiooni, kus kellelegi tehakse liiga;

9) järgib ise ja õpetaja meeldetuletusel hügieeninõudeid igapäevastes tegevustes (käte pesemine, taskuräti kasutamine jms);

10) nimetab näitvahenditele toetudes tervisele kasulikke toite;

11) nimetab oma lähisugulasi;

12) teab võimalusi, kuidas abistada pereliikmeid kodustes töödes;

13) teab oma vanemate ja koolitöötajate ameteid;

- 14) tunneb kella täistundides;
- 15) teab sagedasemaid ohtusid kooliteel liiklemisel ja võõraste inimestega suhtlemisel;
- 16) oskab pöörduda täiskasvanu poole abi saamiseks.

LÕK-3

Õpilane:

- 1) alustab ja jätkab dialoogi (küsimus – vastus, teade – küsimus, kutse koostegevusele, nõustumine, loobumine);
- 2) nimetab, mille poolest ta teistega sarnaneb ja mille poolest teistest erineb;
- 3) hindab õpituatsioonis enda ja kaaslaste igapäevast käitumist skaalal õige/vale, meeldib / ei meeldi;
- 4) teab erinevates kohtades ja olukordades viisaka käitumise reegleid;
- 5) tunneb näoilme ja hääletooni järgi ära ja nimetab kaaslaste 4–6 emotsiooni;
- 6) teab oma keha puhtuse ning välimuse eest hoolitsemise vahendeid ja vajalikkust;
- 7) teab terve ja haige inimese tunnuseid; märkab oma enesetunnet ning teavitab sellest kaaslasti;
- 8) teab, et ravimeid võetakse haige olles, et ravimid võivad olla inimese tervisele ohtlikud;
- 9) kirjeldab tervise hoidmise viise: mitmekesine toit, uni ja puhkus, liikumine ja sport;
- 10) kõneleb õpetaja suunamisel oma perekonnast: pere suurus, pereliikmete nimed, õdede-vendade vanus, vanemate tegevus;
- 11) küsimustele toetudes räägib enda ja pereliikmete tegevusest pühade tähistamisel;
- 12) teab, mis on tema kodukoht ja kodumaa; väärtustab Eestit – oma kodumaad; tunneb Eesti sümboliteid (lipp, vapp, hümn; suitsupääsuke, rukkilill);
- 13) tunneb kella täis- ja pooltundides;
- 14) nimetab positiivseid vaba aja veetmise võimalusi;
- 15) teab ohtlikke kohti ja olukordi kooliteel ja koduümbruses ning valib ohutu tee sihtpunkti;
- 16) palub ohuolukorras ja õnnetusjuhtumi korral abi.

5.klass inimeseõpetus

TEEMA Tervis

Selgitab tervise tähendust ja seda mõjutavaid tegureid.

nimetab tervist mõjutavaid füüsilisi, vaimseid ja sotsiaalseid tegureid

seostab peamisi tervisenäitajaid inimese tervisliku seisundiga (nt unekvaliteet, stress, kehatemperatuur, pulss, kehamassiindeks).

nimetab mõõdetavaid ja hinnangulisi tervisenäitajaid;

selgitab, kuidas erinevad tervisetegurid tervist mõjutavad.

teab, et meedia saab mõjutada inimeste tervisekäitumist, toob näiteid.

mõistab reklaamide eesmärke,

eristab arvamust faktist

toob näiteid tegevustest, mis muudavad elukeskkonna turvaliseks, soodustavad kehalist aktiivsust ja tervislikku toitumist.

toob näiteid, kuidas meedia abil saab suurendada inimeste kehalist aktiivsust.

selgitab keha eest hoolitsemise vajalikkust.

TEEMA murdeiga ja kehalised muutused

Nimetab murdeas toimuvaid füüsilisi ja emotsionaalseid muutusi.

Toob näiteid erinevast arengutempost murdeas.

TEEMA Turvalisus ja riskikäitumine

Toob näiteid elu ja tervist ohustavatest teguritest ja teab, kuidas neid vältida, hoidub riskikäitumises:

selgitab, miks on normid, sh liiklusseadus kohustuslik kõigile ning järgib neid;

toob näiteid meediaga seotud ohtudest ;

teab, mis on autoriõigused ja et need on seadusega kaitstud, miks peab autoriõigusi järgima ja mida võib endaga kaasa tuua autoriõiguste eiramine;

otsib, leiab ja esitab usaldusväärsetest allikatest terviseteemalist infot, järgides autoriõigust;

kirjeldab tubaka, alkoholi ja teiste uimastite tarbimise kahjulikku mõju tervisele;

demonstreerib õpituatsioonis, kuidas keelduda ennast ja teisi kahjustavast tegevusest, kasutades tõhusaid enesekohaseid ja sotsiaalseid oskusi.

TEEMA haigused ja esmaabi

Toob näiteid, kuidas enda käitumisega ennetada haigestumist;

demonstreerib õpituatsioonis esmaabivõtteid, teab, kust otsida vajaduse korral abi.

6.klass inimeseõpetus

TEEMA Mina ja suhtlemine

Selgitab, kuidas enesehinnang kujuneb;

mõistab enesehinnangu olemust;

saab aru, et enesehinnang on osa tema minapildist;

selgitab enda erinevate omaduste arendamise võimalusi;

oskab nimetada enda erinevaid omadusi;

mõistab, et ennast saab pidevalt arendada;

mõistab oma võimalusi algatada ettevõtmisi ja toob näiteid ettevõtlikust tegutsemisest;

mõistab, et tema ise saab suunata oma tegevusi;

seostab ettevõtlikkust tulevase tööeluga;

õpib tundma oma huvisid ning seostama neid tulevikuga.

TEEMA Suhtlemine teistega

Kirjeldab, millest suhtlemine koosneb;

mõistab suhtlemise olemust;

toob näiteid suhtlemise komponentide kohta;

eristab mitteverbaalseid ja verbaalseid suhtlemisvahendeid ning analüüsib nende vastastikuseid seoseid;

mõistab suhtlemise kompleksust;

eristab kehtestavat, agressiivset ja alistuvat käitumist ning mõistab nende käitumisviiside mõju suhetele;

iseloomustab erinevaid käitumisviise;

teab, mis on eelarvamused ja stereotüüpsed hoiakud, ja tunneb need ära;

toob näiteid eelarvamuste mõjust igapäevaelus;

toob näiteid, kuidas eelarvamused mõjutavad igapäevasuhtlust;

teab, et tal on õigus öelda „ei“, ja demonstreerib õpituatsioonis „ei“ ütlemist oma tervise kaitsel ja õiguste eest seismisel;
demonstreerib õpituatsioonis, kuidas keelduda ennast ja teisi kahjustavast tegevusest, kasutades tõhusaid enesekohaseid ja sotsiaalseid oskusi;
nimetab kahjustavaid käitumisviise;
selgitab, kuidas enese eest seista ilma teisi kahjustamata;
toob näiteid turvalisest suhtlemisest igapäevaelus, sh internetis ning lahendab õpituatsioonis teemakohaseid probleeme;
mõistab enda vastutust erinevates suhtluskeskkondades.

TEEMA Suhted teistega

Toob esile arengulisi individuaalseid erinevusi, mõistab inimeste erivajadusi;
nimetab inimeste erivajadusi;
toob näiteid hoolivast, ausast, õiglasest ja vastutustundlikust käitumisest;
selgitab miks sõbralik käitumine on kasulikum;
demonstreerib õpituatsioonis sotsiaalsete oskuste tõhusat kasutamist;
nimetab sotsiaalseid oskusi;
toob näiteid sotsiaalsete oskuste kohta;
demonstreerib õpituatsioonis, kuidas oma tundeid empaatiliselt ja suhteid tugevdavalt väljendada;
mõistab, et kõik tunded on normaalsed;
oskab oma tundeid väljendada ennast ja teisi kahjustamata.

TEEMA Konfliktid ja problemlahendus

Selgitab konflikti häid ja halbu külgi;
kirjeldab tõhusaid ja mittetõhusaid konfliktide lahendusviise;
valib õpituatsioonis konflikti lahendamiseks sobiva käitumisviisi;
näeb ühe probleemi lahendamise erinevaid võimalusi;
nimetab erinevaid probleeme;
toob näiteid erinevate tõhusate probleemilahenduste kohta;
lahendab loovalt ja koostöiselt probleeme ja toob esile erinevate lahenduste eelised ning puudused;
kirjeldab, kuidas kaaslased võivad mõjutada otsustamist;
nimetab mõjutamise viise;
toob näiteid, milliste tagajärgedeni võivad erinevad otsused viia;
mõistab enda vastutust oma otsuste ja tegude eest.

TEEMA : Positiivne mõtlemine

Toob näiteid enda positiivsete omaduste kohta;
märkab ja toob esile enda ning teiste positiivseid omadusi.

LÕK Õpitulemused 4. klassis

Õpilane:

- 1) osaleb üksteise tegevust reguleerivas dialoogis (teade – teade);
- 2) nimetab ning võrdleb oma ja sõprade vaba aja tegevusi, huvisid;
- 3) analüüsib õpetaja juhendamisel situatsioonide, oma ja kaaslaste käitumise ning emotsionaalsete seisundite põhjuseid ja tagajärgi;
- 4) jälgib kaasõpilaste tegevust ja vajaduse korral abistab neid;

- 5) tunneb koolielus ära konfliktsituatsiooni ning teab, mis juhtudel on vaja sellest täiskasvanule/õpetajale teatada;
- 6) teab enda tervist tugevdavaid ja nõrgestavaid tegureid (toitumine, liikumine, uni) ja harjumusi ning nende mõju füüsilisele tervisele ja õppimisvõimele;
- 7) nimetab oma lähisugulasi ja selgitab abistavate küsimuste toel kodu ja perekonna tähtsust oma elus;
- 8) kirjeldab oma pere traditsioone;
- 9) kirjeldab ja väärtustab oma kodukohta;
- 10) tunneb kella veerandtunnise täpsusega, seostab kellaagegu oma päevakavaga;
- 11) leiab koostgevuses teavet koolistendilt ja kooli kodulehelt;
- 12) teab erinevaid ameteid; mõistab töö vajalikkust ja väärtuslikkust;
- 13) planeerib täiskasvanu abiga oma taskuraha kulutamist;
- 14) sorteerib täiskasvanu suunamisel klassis ja kodus tekkivaid olmejäätmeid;
- 15) teab ja kirjeldab turvalise käitumise viise igapäevaelus (liiklemine kooliteel, jalgrattaga sõitmine, tulekahju vältimine, käitumine veekogu juures ja metsas).

LÕK Õpitulemused 5. klassis

Õpilane:

- 1) märkab ja mõistab erisusi oma ja kaaslaste tegevustes, arvamustes;
- 2) osaleb eri tüüpi dialoogides (teade – küsimus – vastus jne);
- 3) kirjeldab oma käitumist toimunud konfliktsituatsioonis;
- 4) kirjeldab ja analüüsib õpetaja suunamisel oma ja kaaslaste emotsionaalseid seisundeid ning käitumist (soovid, põhjus-tagajärg);
- 5) kirjeldab oma välimuse, hügieeni ja tervise eest hoolitsemise võimalusi, teab hoolitsematuse tagajärgi;
- 6) kirjeldab uimastite (alkoholi, tubaka) tarbimise mõju õppimisvõimele ja käitumisele;
- 7) jutustab tugikava abil pühade ja rahvakommete tähistamisest oma perekonnas; teab erinevaid rahvuskombeid;
- 8) mõistab oma kohustusi ja vastutust seoses õppetöoga;
- 9) määrab aega minutilise täpsusega; koostab õpetaja abiga endale päevakava;
- 10) otsib õpetaja juhendamisel teavet teatmeteostest või internetist;
- 11) teab, kuidas suhelda sotsiaalmeedias;
- 12) teadvustab reklaamide eesmärke;
- 13) mõistab, et tema soovide täitumine sõltub vajadustest ja pere sissetulekust;
- 14) kirjeldab vee ja elektri säästliku tarbimise võimalusi kodus ning koolis;
- 15) nimetab olmejäätmete käitlemise viise kodus majapidamises;
- 16) kirjeldab ja teadvustab pürotehnika jt ohtlike ainete väärkasutusega kaasnevat tagajärgi.

LÕK Õpitulemused 6. klassis

Õpilane:

- 1) märkab ja jätab suhtlemisel meelde kaaslaste seisukohti, eristab kohast ja kohatut käitumist/suhtlemist;
- 2) analüüsib ja hindab õpetaja suunamisel enda ja kaaslaste emotsionaalseid seisundeid ja käitumist (käitumise eesmärk, põhjus–tagajärg suhe);
- 3) kasutab tuttavates olukordades suhtlemissituatsioonist, -partnerist ja -eesmärgist lähtuvalt erinevaid väljendusviise;
- 4) mõistab vabandamist kui oma süüst/eksimusest arusaamist ja kahetsemist;
- 5) kirjeldab ja hindab plaanile toetudes oma huvisid ja toimetulekut koolis (õnnestumised, raskused jms);

- 6) teab inimese organismi üldist ülesehitust, tunneb joonisel inimfiguuris ära elutähtsad organid;
- 7) nimetab ebatervisliku toitumise võimalikke tagajärgi, oskab valida erinevate toitude hulgast tervisele kasulikke;
- 8) teab murdeeaga seotud muutusi inimese kehas ja käitumises, mõistab arengu individuaalsust;
- 9) kirjeldab uimastite mõju organismile ja käitumisele;
- 10) hoolitseb oma välimuse eest ja valib olukorrale vastavad rõivad;
- 11) koostab õpetaja juhendamisel kodu korrashoiuga seotud tegevuste plaani (tööde järjekord, vahendid, tööjaotus);
- 12) hangib õpetaja juhendamisel teavet kaaslastelt (küsimuste esitamine) ja eriliigilistest tekstidest (internet, meedia, teatmeteosed, sõiduplaanid);
- 13) oskab kasutada kodukoha ühistranspordi sõiduplaane;
- 14) mõistab telefoni ja meedia (sh arvutimängud, sotsiaalmeedia, televisioon jmt) otstarbeka kasutamise vajalikkust ning teab võimalikke riske;
- 15) teab kodukeemia ja ravimite väärkasutuse tagajärgi ja selle ennetamise võimalusi;
- 16) kirjeldab peamisi tule- ja veeohutuse nõudeid ning käitumisstrateegiaid vastavate õnnetusjuhtumite korral.

7.KLASS

TEEMA Inimese areng ja murdeiga

Kirjeldab pärilike ja keskkonnategurite, nt elukeskkonna, ümbritsevate inimeste ja hariduse mõju inimese arengule ja otsustele;

seostab inimese kasvamist ja arengut pärilike ning keskkonnateguritega;

selgitab inimese arengut murde- ja noorukieas ning eristab seda täiskasvanueast;

TEEMA Inimene, valikud, õnn

Selgitab, mis on minapilt ja enesehinnang;

toob näiteid teguritest, mis kujundavad minapilti ja enesehinnangut;

analüüsib ennast oma väärtuste, isikuomaduste, võimete ja huvide põhjal ning seostab seda valikutega elus;

analüüsib inimese võimalusi ja vastutust oma elutee kujundamisel.

TEEMA Inimene ja rühm

Mõistab, et inimene on sotsiaalne olend, toob näiteid rühma kuulumise ja rühmas suhtlemise olulisusest;

toob näiteid erinevate rühmade normidest ja reeglitest, mis toetavad ühiselu toimimist;

analüüsib enda rolli, õigusi ja kohustusi erinevates rühmadees;

kirjeldab rühma mõju käitumisele, sh sõltumatuse ja autoriteedi olemust inimsuhetes, demonstreerib õpitu olulisust toimetulekut rühma survega;

TEEMA Turvalisus, tervise- ja riskikäitumine

Analüüsib tegureid, mis aitavad säilitada inimese vaimset heaolu, märkab ohte, oskab kaaslast toetada ja vajaduse korral abi otsida;
analüüsib laste heaolu mõjutavaid tegureid oma kogukonnas, teeb ettepanekuid, kuidas kogukonnas paremini seista laste heaolu eest;
analüüsib uimastitega seotud riskikäitumise tagajärgi inimese toimetulekule ning sekkumise võimalusi indiviidi ja ühiskonna tasandil;
toob näiteid seadustest, mis kaitsevad laste õigusi, tervist ja heaolu, ning analüüsib õiguste ja kohustuste seoseid.

8.KLASS

TEEMA Tervise käitumine

Toob näiteid füüsilise, vaimse ja sotsiaalse tervise vastastikustest seostest;
analüüsib tervisekäitumise mõju füüsilisele, vaimsele ja sotsiaalsele tervisele;
analüüsib kehalise aktiivsuse ja toitumise mõju tervisele;
teab, mille põhjal ära tunda teaduslikku tervisealast infot;
analüüsib ja hindab erinevate tervisealaste infoallikate, tervisetoodete ja ravivõtete usaldusväärsust;
analüüsib tegureid, mis aitavad säilitada inimese vaimset heaolu, märkab ohte, oskab kaaslast toetada ja vajaduse korral abi otsida;
toob näiteid olulisematest tervisenäitajatest;
analüüsib enda terviseseisundit tervisenäitajate põhjal ning kavandab vajaduse korral muudatusi eluviisis;
analüüsib ja toob näiteid eluviisi, keskkonna ja pärilikkuse mõjust tervisele ning eristab tervislikke ja ebatervislikke otsuseid igapäevaelus;
toob näiteid keskkonnateadlikest tegevustest ning rakendab mõnda nendest enda kodukohas või koolis.

TEEMA Suhted ja seksuaalsus

Selgitab suhete loomise, säilitamise ja lõpetamise võimalusi ennast ja teisi kahjustamata;
kirjeldab ja toob näiteid erinevatest tunnete ja läheduse avaldumisviisidest, nt meeldimine, sõprus, armumine, armastus;
analüüsib suhtevägivalla avaldumisvorme ja põhjusi, teab, kuidas käituda lähisuhtevägivalla korral ning toob näiteid abi saamise võimalustest;
selgitab seksuaalsuse olemust, inimese seksuaalset arengut ning selle individuaalsust;
mõistab erineva seksuaalse orientatsiooni ja soolise identiteediga inimeste õigust võrdsele ja lugupidavale kohtlemisele;
toob näiteid turvalisest seksuaalkäitumisest ja seksuaalõigustest;
analüüsib turvalise seksuaalkäitumise ja abi saamise võimalusi;
toob esile seksuaalkäitumisega seotud müütide ja soostereotüüpsete hoiakute mõju inimese tervisekäitumisele.

TEEMA Turvalisus, tervise- ja riskikäitumine

Demonstreerib õpituatsioonis inimväärikust alandavale käitumisele reageerimise viise ja abi saamise võimalusi;
analüüsib uimastitega seotud riskikäitumise tagajärgi inimese toimetulekule ning sekkumise võimalusi indiviidi ja ühiskonna tasandil;

demonstreerib õpituatsioonis esmaabi osutamist ja oskab vajaduse korral otsida abi.

LÕK Õpitulemused 7. klassis

Õpilane:

- 1) selgitab ja kaitseb õpetaja suunamisel oma seisukohti, mõistab suhtluspartnerite seisukohtade võimalikku sarnasust/erinevust, oskab reageerida kohatule käitumisele;
- 2) teadvustab oma positiivseid ja negatiivseid iseloomujooni (3–4), oskab õpetaja suunamisel nimetada negatiivsete omaduste parandamise võimalusi;
- 3) kirjeldab ja hindab plaani abil oma ja kaaslaste emotsionaalseid seisundeid ning käitumist (motiivid, tingimused, tulemused; reageerimine (eba)õnnestumisele jms);
- 4) järgib viisakusreegleid, teeb kaaslastele ettepanekuid, vastab nii positiivsetele kui ka negatiivsetele ettepanekutele situatsioonile vastavaid moraalinorme ja käitumisreegleid arvestades;
- 5) väärtustab (lähi)suhetes sallivust, hoolivust, abistamist ja lugupidamist;
- 6) kirjeldab, kuidas hoolitseda oma tervise eest (toitumine, kehaline aktiivsus, puhkamine, tervist kahjustavate tegevuste vältimine, arstiabi);
- 7) oskab endale ja teistele ohtlikes situatsioonides ütelda „ei“ ning vajaduse korral abi kutsuda; demonstreerib õpituatsioonis hädaabi numbrile helistades olulise teabe andmist;
- 8) mõistab seksuaalsuse olemust ja seksuaalse arengu individuaalsust; teab, kust leida infot noorte nõustamisteenuste kohta;
- 9) koostab oma tegevuste kohta nädalaplani (tegevuste ajaline järjekord, oma soovide ja võimalustega arvestamine);
- 10) hangib õpetaja juhendamisel teavet teistelt inimestelt ning erinevatest infoallikatest; edastab kaaslastele teavet (abiks kavapunktid);
- 11) nimetab sidepidamise viise tänapäeval ja minevikus, kasutab otstarbekalt tänapäevaseid sideteenuseid (e-kirjavahetus, telefon, internet, sotsiaalmeedia); oskab kirjutada e-kirja;
- 12) teadvustab internetisuhtluses valitsevaid ohte ning mõistab, millist informatsiooni enda ja teiste kohta on sobilik ja turvaline avaldada;
- 13) mõistab ja oskab kirjeldada töö tähtsust (tulemus, eesmärk, tingimused);
- 14) oskab nimetada oma pere olulisemaid sissetuleku- ja kuluallikaid;
- 15) teab jäätmete individuaalseid ja ühiskondlikke käitlemisvõimalusi ja -viise; oskab jäätmeid sorteerida.

LÕK Õpitulemused 8. klassis

Õpilane:

- 1) arvestab ühistegevuses suhtluspartnerite erinevate (sh vastandlike) arvamustega;
- 2) annab hinnangu oma ja kaaslaste käitumisviiside kohasusele situatsioonis; pakub õpituatsioonis olukordadele sobivaid lahendusi;
- 3) teab rühma mõju inimese käitumisele ja demonstreerib õpituatsioonis oskust keelduda tegevusest, mis kahjustab teda ennast ja teisi;
- 4) nimetab oma emotsioone ja teab erinevaid võimalusi emotsioonide reguleerimiseks;
- 5) kirjeldab peamisi tervist tugevdavaid ja toetavaid tegureid; teab ja oskab igapäevaelus teha tervislikke valikuid seoses oma füüsilise, vaimse ja sotsiaalse tervisega;
- 6) teab tervisliku toitumise, kehalise aktiivsuse ja unerežiimi põhimõtteid ning mõistab nende rakendamise olulisust igapäevaelus;
- 7) kirjeldab oma tervislikku seisundit, oskab pöörduda abi saamiseks arsti poole (registreerimine vastuvõtule, kojukutse, hädaabi);
- 8) teab, mida tähendab ravikindlustus ning oskab nimetada tervishoiuteenuseid;

- 9) väärtustab lähisuhteid, oskab kontakti luua ning teab, kuidas suhteid hoida; tunneb ära lähisuhtevägivalla;
- 10) teab turvalise seksuaalkäitumise põhimõtteid (sh rasedusest hoidumine) ja mõistab seksuaalelu alustamisega seotud vastutust; eristab lubatud ja lubamatut seksuaalkäitumist;
- 11) teab ja leiab olulisi infoallikaid tervise teabe, nõustamis- ja kriisiabi võimaluste kohta kodukohas või selle lähiümbruses; teab, millal ja kuidas pöörduda õiguskaitseorganite poole;
- 12) mõistab riskikäitumisega kaasnevaid ohtusid liikluses, vees, toitumisel, nutivahendite kasutamisel, uimastite omamisel ja tarbimisel;
- 13) hoolitseb oma riiete eest ja valib olukorrale sobiva riietuse; teab riiete hooldusmärkide tähendusi;
- 14) teab erinevaid panga- ja e-teenuseid ning vastavaid veebikeskkondi;
- 15) teadvustab oma võimete, teadmiste ja oskuste tugevaid ja nõrku külgi;
- 16) teab sobiva elukutse omandamise võimalusi.

LÕK Õpitulemused 9. klassis

Õpilane:

- 1) valib suhtlemisviisi vastavalt olukorrale ja kasutab asjakohaseid suhtlemise osaoskusi (kuulab vestluspartnerit, esitab küsimusi, selgitab oma seisukohti, otsib lahendust erimeelsustele, tunnistab oma eksimusi);
- 2) hindab oma ja kaaslaste käitumise vastavust ühiskonnas kokkulepitud normidele ja reeglitele;
- 3) teab erinevaid peremudeleid ning kirjeldab pereliikmete rolli ja vastutust perekonnas;
- 4) teab kooselu reegleid ja norme toetavates inimsuhetes, väärtustab hoolivust, ausust, õiglust ja vastutustunnet;
- 5) mõistab lapse saamisega seotud vastutust, kirjeldab lapse arengut ja vanemate rolli lapse kasvamisel; teab peamisi pere ja laste elu reguleerivad seadusi ja sotsiaaltoetusi;
- 6) oskab planeerida raha teenimise ja kulutamise seotud tegevusi;
- 7) kirjeldab eluaseme omandamise, sisustamise ning hooldamisega seotud vajadusi, võimalusi, ohtusid ja kohustusi;
- 8) hindab nõustaja suunamisel oma võimeid, teadmisi, oskusi, jätkuõppe võimalusi ja tingimusi ning teeb enda jaoks sobiva karjäärivaliku;
- 9) teab oma peamisi õigusi ja kohustusi töötajana, nimetab info ja abi saamise võimalusi tööõigusega seotud küsimustes;
- 10) mõistab lepinguta töötamise ja ümbrikupalgaga seotud riske ja negatiivseid tagajärgi; tunneb töö otsimisel ära inimkaubandusele viitavad märgid;
- 11) teab riigi toimimise üldisi põhimõtteid (tervishoiusüsteem, maksud jm);
- 12) oskab küsida teavet kaasinimestelt ja kasutada info leidmiseks erinevaid teabeallikaid.

ÜHISKONNAÕPETUS

6. klass:

Eesmärgid:

Arendada arusaamist kodanikuks olemise põhialustest ja ühiskonna toimimisest.

Tutvustada ühiskonna struktuure ja kultuurilisi aspekte.

Aidata õpilastel mõista oma õigusi ja kohustusi kodanikuna.

Teemad ja Õpitulemused:

1. Teema: Minu kodu ja kodukohakogukond

Eesmärk: Mõista oma kodukohta ja kogukonna põhitõdesid.

Tegevused:

Kodukoha ajaloo ja maastiku uurimine.

Kogukonna tähtsate kohtade ja asutuste tutvustamine (kool, raamatukogu, politsei).

Õpitulemused:

Õpilased saavad aru oma kodukoha ajaloost ja geograafiast.

Õpilased tunnevad ära oma kodukoha tähtsamad kohad ja teavad, kuidas need toimivad.

Lõimingupõhimõtted:

Geograafia: Kodukoha geograafia ja looduslike omaduste uurimine.

Kunst: Kogukonna tähtsate kohtade pildistamine või joonistamine.

2. Teema: Ühiskonna reeglid ja seadused

Eesmärk: Tutvustada ühiskonna reeglite ja seaduste olulisust.

Tegevused:

Lihtsad näited reeglitest ja seadustest kodus ja koolis.

Arutelu reeglite järgimise ja rikkumise tagajärgede üle.

Õpitulemused:

Õpilased mõistavad reeglite ja seaduste olemasolu ja nende järgimise tähtsust.

Õpilased oskavad nimetada mõningaid kodu- ja koolireegleid ning arutada nende mõju.

Lõimingupõhimõtted:

Kunst: Rikkumise ja reeglite järgimise teemaliste plakatite loomine.

Matemaatika: Ühiskonna reeglite rakendamine arvutuste ja mõõtmiste kaudu (nt jagamine ja tasakaal).

3. Teema: Minu kodanikukohustused ja õigused

Eesmärk: Arendada teadlikkust kodanikuõigustest ja -kohustustest.

Tegevused:

Kodanikuõiguste ja -kohustuste tutvustamine, sealhulgas hääleõigus ja osalemine kogukonna tegevustes.

Arutelu õiguste ja kohustuste tasakaalu üle.

Õpitulemused:

Õpilased mõistavad kodaniku õigusi ja kohustusi ning oskavad neid seostada oma igapäevaeluga.

Õpilased oskavad rääkida oma rollist ja vastutusest kodanikuna.

Lõimingupõhimõtted:

Eetika: Kodaniku kohustuste ja õiguste moraalsed aspektid.

Kunst: Kodanikuõiguste ja -kohustuste teemaliste kunstiprojektide loomine.

4. Teema: Ühiskonna struktuurid ja institutsioonid

Eesmärk: Selgitada ühiskonna peamisi struktuure ja institutsioone.

Tegevused:

Erinevate ühiskonna institutsioonide (nt kool, omavalitsus, valitsus) ülesannete ja funktsioonide uurimine.

Rääkimine, kuidas need institutsioonid mõjutavad igapäevaelu.

Õpitulemused:

Õpilased mõistavad peamisi ühiskonna struktuure ja institutsioone ning nende rolli.

Õpilased suudavad selgitada, kuidas need institutsioonid mõjutavad nende elu ja ühiskonda laiemalt.

Lõimingupõhimõtted:

Geograafia: Institutsioonide ja nende geograafilise paiknemise mõju.

Matemaatika: Statistiliste andmete analüüsimine ühiskonna struktuuride kohta.

9. klass

Eesmärk:

Süvendada teadmisi ühiskonna toimimisest, kodanikuõigustest ja -kohustustest.

Arendada analüütilist mõtlemist ühiskonna probleemide ja lahenduste osas.

Tutvustada keerukamaid ühiskondlikke teemasid ja nende rakendusi.

Teemad ja Õpitulemused:

1. Teema: Ühiskonna ja kultuuri mitmekesisus

Eesmärk: Tutvustada erinevaid kultuure ja ühiskonna mitmekesisust.

Tegevused:

Erinevate kultuuride ja nende traditsioonide uurimine.

Ühiskonna mitmekesisuse arutamine ja võrreldavate kultuuride tutvustamine.

Õpitulemused:

Õpilased mõistavad erinevate kultuuride ja nende traditsioonide mitmekesisust.

Õpilased oskavad arutleda kultuurilise mitmekesisuse ja selle tähtsuse üle ühiskonnas.

Lõimingupõhimõtted:

Geograafia: Erinevate kultuuride geograafiline paiknemine ja mõjutused.

Kunst: Kultuuride traditsioonide ja kunstiteoste uurimine ja loomine.

2. Teema: Minu kodanikukohustused ja õigused

Eesmärk: Arendada teadlikkust kodanikuõigustest ja -kohustustest.

Tegevused:

Kodanikuõiguste ja -kohustuste tutvustamine, sealhulgas hääleõigus ja osalemine kogukonna tegevustes.

Arutelu õiguste ja kohustuste tasakaalu üle.

Õpitulemused:

Õpilased mõistavad kodaniku õigusi ja kohustusi ning oskavad neid seostada oma igapäevaeluga.

Õpilased oskavad rääkida oma rollist ja vastutusest kodanikuna.

Lõimingupõhimõtted:

Eetika: Kodaniku kohustuste ja õiguste moraalsed aspektid.

Kunst: Kodanikuõiguste ja -kohustuste teemaliste kunstiprojektide loomine.

3. Teema: Ühiskonna struktuurid ja institutsioonid

Eesmärk: Selgitada ühiskonna peamisi struktuure ja institutsioone.

Tegevused:

Erinevate ühiskonna institutsioonide (nt kool, omavalitsus, valitsus) ülesannete ja funktsioonide uurimine.

Rääkimine, kuidas need institutsioonid mõjutavad igapäevaelu.

Õpitulemused:

Õpilased mõistavad peamisi ühiskonna struktuure ja institutsioone ning nende rolli.

Õpilased suudavad selgitada, kuidas need institutsioonid mõjutavad nende elu ja ühiskonda laiemalt.

Lõimingupõhimõtted:

Geograafia: Institutsioonide ja nende geograafilise paiknemise mõju.

Matemaatika: Statistiliste andmete analüüsimine ühiskonna struktuuride kohta.

4. Teema: Ühiskondlikud probleemid ja lahendused

Eesmärk: Arendada arusaamist ühiskondlikest probleemidest ja nende lahendamisevõimalustest.

Tegevused:

Näidismängud ja projektid, kus õpilased uurivad ja arutavad ühiskondlikke probleeme (nt keskkonnaküsimused, sotsiaalne ebavõrdsus).

Võimalused probleemide lahendamiseks ja ettepanekute tegemiseks.

Õpitulemused:

Õpilased oskavad tuvastada ja analüüsida ühiskondlikke probleeme ning arutada võimalikke lahendusi.

Õpilased mõistavad oma rolli probleemide lahendamisel ja saavad anda ettepanekuid, kuidas neid lahendada.

Lõimingupõhimõtted:

Tehnoloogia: Probleemide lahendamise meetodite uurimine ja rakendamine tehnoloogia abil.

Kodundus: Keskkonnaküsimuste ja sotsiaalsete probleemide seondamine igapäevaelu tegevustega.

6.4 LIIKUMISÕPETUS

Õppeaine õpetamise eesmärk

Liikumisõpetuse kaudu aidatakse põhikoolis kaasa terve ja liikuva inimese kujunemisele ning tekitatakse seosed koolis õpitu ja selle kasutamise võimaluste vahel vabal ajal, st väljaspool kooli. Liikumispädevust kujundatakse kõigis kooliastmes taotletavate õpitulemuste kaudu viies liikumisvaldkonnas: liikumisoskused; tervis ja kehalised võimed; kehaline aktiivsus; liikumine ja kultuur; vaimne ja kehaline tasakaal.

Õppeaine kirjeldus

1. Liikumisoskused jagunevad neljaks oskuste alarühmaks ja need kujunevad erinevate liikumisviiside rakendamise kaudu:

1) edasiliikumisoskused on kõndimis-, jooksmis-, hüppamis-, ronimis- ja ujumisoskus ning nende rakendamine igapäevaelus, liikumisharrastuses, spordialades ja tantsus.

1. kooliastmes omandavad õpilased ujumisoskuse, sh pööratakse tähelepanu ka veeohutusele;

2) oskus liikuda vahendil on seotud igapäevase liikumisega, harrastus- ja sportliku

tegevusega, kus edasiliikumiseks kasutatakse vahendit nt suusatamine, kelgutamine jne;

3) oskus käsitseda vahendit ehk oskus visata, püüda, pörgatada ja lüüa vahendit käe, jala ning muu vahendiga;

4) oskus kontrollida keha asendites, liikumisel ja nende kombinatsioonides.

Liikumisoskusi kujundatakse läbivalt kooliastmete jooksul, et õpilastel tekiks mitmekülgsed oskused liikuda eri tingimustes ja keskkondades. Selleks seostatakse õpitud oskuste kasutamist tegevustega väljaspool õppetundi (nt aktiivne vahetund).

2. Tervis ja kehalised võimed. Õpilane omandab teadmised tervisega (aeroobne vastupidavus, jõud ja paindumus) ning oskustega (kiirus, osavus, võimsus, koordinatsioon, tasakaal) seotud kehalistest võimetest ja nende arendamisest. Korrapärane kehaliste võimete mõõtmine kujundab õpilaste teadlikkust tervisega seotud kehalistest võimetest ja loob eeldused enda kehaliste võimete arendamiseks. Kehalisi võimeid mõõdetakse ning analüüsitakse viisil, mis toetab õpilase motivatsiooni end arendada ega ole seotud standardiseeritud hindamisega.

3. Kehaline aktiivsus. Õpilane omandab teadmised ja oskused tervislikust kehalisest aktiivsusest ning eelduse olla kogu elu kehaliselt aktiivne. Selleks kasutatakse mitmekesiseid

õppemeetodeid, nagu näiteks enda kehalise aktiivsuse hindamine, igapäevase liikumisaktiivsuse plaanimine jne. Õpilased, kelle tervislik seisund ei võimalda kõiki õppetegevusi sooritada või suure intensiivsusega liikuda, kaasatakse tegevustesse nende tervisliku seisundi põhjal ning vajaduse korral kohandatakse tegevusi.

4. Liikumine ja kultuur. Õpilane mõistab liikumise ja kultuuri seost mitmekülgsete, sh väljaspool koolikeskkonda toimuvate tegevuste kaudu. Õpilane saab teadmised liikumis-, spordi- ja tantsutraditsioonidest. Ta omandab oskused ohutult liikuda ja isiklikku hügieeni järgida. Teab ausa mängu põhimõtteid ja järgib neid. Ta väljendab ennast liikumise ja tantsu kaudu ning koostöös kaaslastega, teab enda võimalusi olla kultuurikandja ja -mõjutaja ning selle looja.

5. Vaimne ja kehaline tasakaal. Õpilane omandab esmased teadmised ja oskused vaimse ja kehalise tasakaalu hoidmisest ning mõistab võimalusi korrastada enda vaimset ja kehalist seisundit.

1.klass

LIKUMISOSKUSED

- 1) kasutab edasiliikumisoskusi erinevates keskkondades, harjutustes, liikumismängudes ja tantsus; rütmis ja muusika saatel, koostöös paarilise- ja rühmaga;
- 2) liigub edasi vahendil harjutustes ja liikumismängudes;
- 3) mõistab esmast liikumisvahendi hoidmis- ja hooldamisvajadust;
- 4) käsitseb vahendit harjutustes, liikumismängudes ja teiste oskuste arendamiseks;
- 5) hoiab tasakaalu asendites, liikumistel ja nende kombinatsioonides;
- 6) korrigeerib kehahoidu õpetaja suunamisel
- 7) arvestab peamisi turvalisuse ja ohutu liikumise põhimõtteid ja saab aru erinevate liikumisviiside puhul vajaliku turvavarustuse kasutamise põhjustest;
- 8) arvestab liikumistegevustes kaaslastega;

TERVIS JA KEHALISED VÕIMED

- 1) sooritab kehalisi võimeid arendavaid mängu ja harjutusi.

KEHALINE AKTIIVSUS

- 1) teab, kui palju peab kehaliselt aktiivne laps igapäevaselt liikuma;
- 2) märkab abi vajamist tunnis ja kutsub abi ohuolukorras.

LIKUMINE JA KULTUUR

- 1) teab ja järgib üldiselt ausa mängu põhimõtteid;
- 2) teab ja järgib isiklikku hügieeni ja ohutusnõudeid;
- 3) riietub liikumistegevuseks sobilikult;
- 4) tantsib individuaalselt, paaris ja rühmas;
- 5) avastab liikumise tantsu kaudu.

VAIMNE JA KEHALINE TASAKAAL

- 1) sooritab vaimset ja kehalist tasakaalu soodustavaid tegevusi õpetaja juhendamisel;
- 2) sooritab õpetaja juhendamisel emotsioonide märkamist ja toime tulemist soodustavaid tegevusi

2.klass

LIKUMISOSKUSED

- 1) kasutab edasiliikumisoskusi erinevates keskkondades, harjutustes, liikumismängudes ja tantsus; rütmis ja muusika saatel, koostöös paarilise- ja rühmaga;
- 2) liigub edasi vahendil harjutustes ja liikumismängudes;

- 3) mõistab esmast liikumisvahendi hoidmis- ja hooldamisvajadust;
- 4) käsitseb vahendit harjutustes, liikumismängudes ja teiste oskuste arendamiseks;
- 5) hoiab tasakaalu asendites, liikumistel ja nende kombinatsioonides;
- 6) korrigeerib kehahoidu õpetaja suunamisel;
- 7) arvestab peamisi turvalisuse ja ohutu liikumise põhimõtteid ja saab aru erinevate liikumisviiside puhul vajaliku turvavarustuse kasutamise põhjustest;
- 8) arvestab liikumistegevustes kaaslastega;
- 9) toob näiteid erinevatest liikumisoskustest.

TERVIS JA KEHALISED VÕIMED

- 1) sooritab kehalisi võimeid arendavaid mänge ja harjutusi;
- 2) sooritab kehaliste võimete mõõtmisi õpetaja juhendamisel;
- 3) annab lihtsa hinnangu enda kehalistele võimetele;
- 4) teab liikumise ja toitumise olulisust tervisele.

KEHALINE AKTIIVSUS

- 1) teab, kui palju peab kehaliselt aktiivne laps igapäevaselt liikuma;
- 2) märkab enesetunde muutust vastavalt liikumistegevusele;
- 3) sooritab liikumiseks ettevalmistavaid ja taastumist toetavaid tegevusi õpetaja juhendamisel;
- 4) märkab abi vajamist tunnis ja kutsub abi ohuolukorras.

LIIKUMINE JA KULTUUR

- 1) loob midagi liikumistegevusega seotult;
- 2) teab ja järgib üldiselt ausa mängu põhimõtteid;
- 3) teab Eesti sportlasi, tantsu ja liikumisega seotud kultuuriüritusi;
- 4) teab ja järgib isiklikku hügieeni ja ohutusnõudeid;
- 5) riietub liikumistegevuseks sobilikult;
- 6) teab, milliseid võimalusi pakub liikumiseks looduskeskkond;
- 7) tantsib individuaalselt, paaris ja rühmas;
- 8) avastab liikumise tantsu kaudu.

VAIMNE JA KEHALINE TASAKAAL

- 1) sooritab vaimset ja kehalist tasakaalu soodustavaid tegevusi õpetaja juhendamisel;
- 2) sooritab õpetaja juhendamisel emotsioonide märkamist ja toime tulemist soodustavaid tegevusi.

3.klass

LIIKUMISOSKUSED

- 1) kasutab edasiliikumisoskusi erinevates keskkondades, harjutustes, liikumismängudes ja tantsus; rütmis ja muusika saatel, koostöös paarilise- ja rühmaga;
- 2) liigub edasi vahendil harjutustes ja liikumismängudes;
- 3) mõistab esmast liikumisvahendi hoidmis- ja hooldamisvajadust;
- 4) käsitseb vahendit harjutustes, liikumismängudes ja teiste oskuste arendamiseks;
- 5) oskab ujuda, sealhulgas sukelduda, vee pinnal hõljuda, rinnuli ja selili asendis kokku 200 meetrit edasi liikuda;
- 6) hindab adekvaatselt oma võimeid vees ja rakendab eakohaseid veeohutuslaseid oskusi;
- 7) hoiab tasakaalu asendites, liikumistel ja nende kombinatsioonides;
- 8) korrigeerib kehahoidu õpetaja suunamisel;
- 9) arvestab peamisi turvalisuse ja ohutu liikumise põhimõtteid ja saab aru erinevate liikumisviiside puhul vajaliku turvavarustuse kasutamise põhjustest;
- 10) arvestab liikumistegevustes kaaslastega;

- 11) annab tagasisidet enda liikumisoskustele ja -ohutusele etteantud kirjelduse alusel;
- 12) toob näiteid erinevatest liikumisoskustest.

TERVIS JA KEHALISED VÕIMED

- 1) sooritab kehalisi võimeid arendavaid mängu ja harjutusi;
- 2) seostab peamisi kehalisi võimeid ja harjutusi;
- 3) sooritab kehaliste võimete mõõtmisi õpetaja juhendamisel;
- 4) annab lihtsa hinnangu enda kehalistele võimetele;
- 5) teab liikumise ja toitumise olulisust tervisele.

KEHALINE AKTIIVSUS

- 1) teab, kui palju peab kehaliselt aktiivne laps igapäevaselt liikuma;
- 2) märkab südamelöögisageduse ja enesetunde muutust vastavalt liikumistegevusele;
- 3) sooritab liikumiseks ettevalmistavaid ja taastumist toetavaid tegevusi õpetaja juhendamisel;
- 4) märkab abi vajamist tunnis ja kutsub abi ohuolukorras.

LIIKUMINE JA KULTUUR

- 1) loob midagi liikumistegevusega seotult;
- 2) kirjeldab kogemust, mille ta on saanud liikumisüritusel osalejana, vaatlejana või vabatahtlikuna;
- 3) teab ja järgib üldiselt ausa mängu põhimõtteid;
- 4) teab Eesti sportlasi, tantsu ja liikumisega seotud kultuuriüritusi;
- 5) teab ja järgib isiklikku hügieeni ja ohutusnõudeid;
- 6) riietub liikumistegevuseks sobilikult;
- 7) teab, milliseid võimalusi pakub liikumiseks looduskeskkond;
- 8) oskab liikuda tuttavas keskkonnas määrates asukohta;
- 9) tantsib individuaalselt, paaris ja rühmas;
- 10) avastab liikumise tantsu kaudu.

VAIMNE JA KEHALINE TASAKAAL

- 1) sooritab vaimset ja kehalist tasakaalu soodustavaid tegevusi õpetaja juhendamisel;
- 2) sooritab õpetaja juhendamisel emotsioonide märkamist ja toime tulemist soodustavaid tegevusi.

4.klass

LIIKUMISOSKUSED

- 1) kasutab edasiliikumisoskusi erinevates harjutustes, liikumismängudes, spordialades ja tantsus;
- 2) rakendab esmaseid liikumisvahendi hooldusvõtteid;
- 3) käsitleb vahendit mängudes ja lihtsustatud sportmängudes;
- 4) rakendab oskusi kehahoiu ja -asendite hoidmiseks;
- 5) rakendab turvalisuse ja ohutu liikumise põhimõtteid;
- 6) analüüsib enda tegevust rühmas tegutsejana;
- 9) analüüsib enda liikumisoskuseid ja -ohutust;

TERVIS JA KEHALISED VÕIMED

- 1) nimetab kehalisi võimeid ja seostab neid tervise ning igapäevaste tegevustega;
- 2) teab kehalisi võimeid arendavaid tegevusi ja harjutusi;
- 3) püstitab lühiajalisi eesmärgid kehaliste võimete parandamiseks;
- 4) arendab enda kehalisi võimeid lähtuvalt püstitatud eesmärgist;
- 5) analüüsib õpetaja juhendamisel enda kehalisi võimeid ja eesmärgi täitmist;
- 6) mõistab liikumise ja toitumise olulisust tervisele.

KEHALINE AKTIIVSUS

- 1) planeerib kehalist aktiivsust igapäevastesse tegevustesse;
- 2) mõõdab enda südamelöögisagedust;
- 3) sooritab liikumiseks ettevalmistavaid ja taastumist toetavaid tegevusi ja mõistab nende olulisust;
- 4) teab peamisi liikumistegevusel juhtuda võivaid vigastusi ja esmast käitumist nende korral.

LIIKUMINE JA KULTUUR

- 1) loob midagi liikumistegevusega seotult ja annab sellele tagasisidet;
- 2) arutleb kogemusest, mille ta on saanud liikumisüritusel osalejana, vaatlejana või vabatahtlikuna;
- 3) teab ja rakendab ausa mängu põhimõtteid;
- 4) teab rahvusvahelisi sportlasi, tantsu ja liikumisega seotud kultuuriüritusi;
- 5) mõistab isikliku hügieeni- ja ohutusnõuete olulisust;
- 6) riietub liikumistegevuseks sobilikult arvestades keskkonda;
- 7) avastab looduskeskkonnas liikumise võimalusi;
- 8) oskab liikuda linna- ja/või loodusmaastikul määraates asukohta ja suunda;
- 9) tantsib individuaalselt, paaris ja rühmas;

VAIMNE JA KEHALINE TASAKAAL

- 1) sooritab õpetaja toetamisel vaimset ja kehalist tasakaalu soodustavaid tegevusi;
- 2) kirjeldab vaimset ja kehalist tasakaalu soodustavate tegevuste mõju endale;
- 3) sooritab õpetaja toetamisel emotsioonide märkamist ja toime tulemist soodustavaid tegevusi.

5.klass

LIIKUMISOSKUSED

- 1) kasutab edasilikumisoskusi erinevates keskkondades, harjutustes, liikumismängudes, spordialades ja tantsus, rütmis ja muusika saatel, koostöös paarilise- ja rühmaga;
- 2) liigub edasi vahendil muutavas keskkonnas ja igapäevases liikumises;
- 3) rakendab esmaseid liikumisvahendi hooldusvõtteid;
- 4) käsitseb vahendit liikumiskombinatsioonides, mängudes, lihtsustatud sportmängudes ja teiste oskuste arendamiseks;
- 5) koostab kehaasendite ja liikumiste kombinatsioone;
- 6) rakendab oskusi kehahoiu ja -asendite hoidmiseks;
- 7) rakendab turvalisuse ja ohutu liikumise põhimõtteid;
- 8) analüüsib enda tegevust rühmas tegutsejana;
- 9) analüüsib enda liikumisoskuseid, -ohutust ja turvavarustuse kasutamist;
- 10) teab liikumisoskuseid.

TERVIS JA KEHALISED VÕIMED

- 1) nimetab kehalisi võimeid ja seostab neid tervise ning igapäevaste tegevustega;
- 2) teab kehalisi võimeid arendavaid tegevusi ja harjutusi;
- 3) püstitab lühiajalisi eesmärke kehaliste võimete põhjal;
- 4) arendab enda kehalisi võimeid lähtuvalt püstitatud eesmärgist;
- 5) analüüsib õpetaja juhendamisel enda kehalisi võimeid tervise seisukohalt ja eesmärgi täitmist;
- 6) mõistab liikumise ja toitumise olulisust tervisele.

KEHALINE AKTIIVSUS

- 1) planeerib kehalist aktiivsust igapäevastesse tegevustesse;
- 2) mõõdab enda südamelöögisagedust;
- 3) sooritab liikumiseks ettevalmistavaid ja taastumist toetavaid tegevusi ja mõistab nende olulisust;

6) teab peamisi liikumistegevusel juhtuda võivaid vigastusi ja esmast käitumist nende korral.

LIKUMINE JA KULTUUR

- 1) loob midagi liikumistegevusega seotult ja annab sellele tagasisidet;
- 2) arutleb kogemusest, mille ta on saanud liikumisüritusel osalejana, vaatlejana või vabatahtlikuna;
- 3) seostab liikumist, sporti, tantsu ja kultuuri isikliku kogemuse põhjal;
- 4) teab ja rakendab ausa mängu põhimõtteid ja sellega seotud väärtuseid;
- 5) teab rahvusvahelisi sportlasi, tantsu ja liikumisega seotud kultuuriüritusi;
- 6) mõistab isikliku hügieeni- ja ohutusnõuete olulisust;
- 7) riietub liikumistegevuseks sobilikult arvestades keskkonda ja tegevuse eripära;
- 8) avastab looduskeskkonnas liikumise võimalusi;
- 9) oskab liikuda määrates asukohta ja suunda;
- 10) tantsib individuaalselt, paaris ja rühmas;
- 11) mõistab pärimustantsu rolli kultuuris.

VAIMNE JA KEHALINE TASAKAAL

- 1) sooritab õpetaja toetamisel vaimset ja kehalist tasakaalu soodustavaid tegevusi;
- 2) kirjeldab vaimset ja kehalist tasakaalu soodustavate tegevuste mõju endale;
- 3) sooritab õpetaja toetamisel emotsioonide märkamist ja toime tulemist soodustavaid tegevusi.

6.klass

LIKUMISOSKUSED

- 1) kasutab edasilikumisoskusi erinevates keskkondades, harjutustes, liikumismängudes, spordialades ja tantsus, rütmis ja muusika saatel, koostöös paarilise- ja rühmaga;
- 2) liigub edasi vahendil igapäevases liikumises;
- 3) rakendab esmaseid liikumisvahendi hooldusvõtteid;
- 4) käsitseb vahendit liikumiskombinatsioonides, mängudes, lihtsustatud sportmängudes ja teiste oskuste arendamiseks;
- 6) rakendab oskusi kehahoiu ja -asendite hoidmiseks;
- 7) rakendab turvalisuse ja ohutu liikumise põhimõtteid;
- 8) analüüsib enda tegevust rühmas tegutsejana;
- 9) analüüsib enda liikumisoskuseid, -ohutust ja turvavarustuse kasutamist;
- 10) teab liikumisoskuseid liikumisharrastuses.

TERVIS JA KEHALISED VÕIMED

- 1) nimetab kehalisi võimeid ja seostab neid tervise ning igapäevaste tegevustega;
- 2) teab kehalisi võimeid arendavaid tegevusi ja harjutusi;
- 3) püstitab lühiajalisi eesmärgi kehaliste võimete mõõtmistulemuste põhjal;
- 4) arendab enda kehalisi võimeid lähtuvalt püstitatud eesmärgist;
- 5) analüüsib õpetaja juhendamisel enda kehalisi võimeid tervise seisukohalt ja eesmärgi täitmist;
- 6) mõistab liikumise ja toitumise olulisust tervisele.

KEHALINE AKTIIVSUS

- 1) planeerib kehalist aktiivsust igapäevastesse tegevustesse;
- 2) mõõdab enda südamelöögisagedust;
- 3) sooritab liikumiseks ettevalmistavaid ja taastumist toetavaid tegevusi ja mõistab nende olulisust;
- 4) teab peamisi liikumistegevusel juhtuda võivaid vigastusi ja esmast käitumist nende korral.

LIKUMINE JA KULTUUR

- 1) loob midagi liikumistegevusega seotult ja annab sellele tagasisidet;

- 2) arutleb kogemusest, mille ta on saanud liikumisüritusel osalejana, vaatlejana või vabatahtlikuna;
- 3) seostab liikumist, sporti, tantsu;
- 4) teab ja rakendab ausa mängu põhimõtteid;
- 5) teab rahvusvahelisi sportlasi, tantsu ja liikumisega seotud kultuuriüritusi;
- 6) mõistab isikliku hügieeni- ja ohutusnõuete olulisust;
- 7) riietub liikumistegevuseks sobilikult arvestades keskkonda ja tegevuse eripära;
- 8) avastab looduskeskkonnas liikumise võimalusi;
- 9) oskab liikuda määrates asukohta ja suunda;
- 10) tantsib individuaalselt, paaris ja rühmas;
- 11) mõistab pärimustantsu rolli kultuuris;

VAIMNE JA KEHALINE TASAKAAL

- 1) sooritab õpetaja toetamisel vaimset ja kehalist tasakaalu soodustavaid tegevusi;
- 2) kirjeldab vaimset ja kehalist tasakaalu soodustavate tegevuste mõju endale;
- 3) sooritab õpetaja toetamisel emotsioonide märkamist ja toime tulemist soodustavaid tegevusi.

7.klass

LIIKUMISOSKUSED

- 1) kasutab teadlikult edasiliikumisoskusi erinevates keskkondades, tervisetreeninguna, spordialades ja tantsus, koostöös paarilise- ja rühmaga;
- 2) liigub edasi vahendil harrastustegevuses või/ja igapäevases liikumises;
- 3) rakendab igapäevaseks liikumiseks või liikumisharrastuseks vajalikke esmaseid liikumisvahendi hooldusvõtteid;
- 4) käsitseb vahendit erinevates liikumiskombinatsioonides, - mängudes, spordialades, lihtsustatud sportmängudes ja teiste oskuste arendamiseks;
- 5) koostab kehaasendite ja liikumiste kombinatsioone üksi, paarilise ja rühmaga;
- 6) seostab teadmisi ja oskusi kehahoiu ja -asendite hoidmiseks;
- 7) rakendab turvalisuse ja ohutu liikumise põhimõtteid;
- 8) annab hinnangu enda koostööle liikumistegevustes;
- 9) annab hinnangu enda liikumisostkustele, -ohutusele ja turvavarustuse kasutamisele;
- 10) seostab liikumisostkuseid harrastustegevuse ja/või spordialadega.

TERVIS JA KEHALISED VÕIMED

- 1) teab, kuidas on kehalised võimed seotud tervisega;
- 2) mõistab kehalisi võimeid arendavate tegevuste ja harjutuste mõju;
- 3) püstitab lühi- ja pikaajalisi eesmärke lähtuvalt kehaliste võimete tasemest;
- 4) arendab ja analüüsib regulaarselt enda kehalisi võimeid.

KEHALINE AKTIIVSUS

- 1) analüüsib enda igapäevast kehalist aktiivsust;
- 2) teab erineva liikumisintensiivsuse mõju organismile ja leiab endale sobiva koormuse;
- 3) rakendab liikumiseks ettevalmistavaid ja koormusjärgseid tegevusi;
- 4) teab lihtsamaid esmaabi võtteid liikumistegevusel saadud vigastuste korral.

LIIKUMINE JA KULTUUR

- 1) loob midagi liikumistegevusega seotult ja annab sellele tagasiside;
- 2) analüüsib väljaspool kooli toimunud liikumisüritusel saadud kogemuse üle, kus ta osaleb osalejana, vaatlejana või vabatahtlikuna;

- 3) mõistab liikumisürituste ja -traditsioonide olulisust kultuuri osana;
- 4) teab rahvusvahelisi sportlaseid ja nende rolli kultuuri kandjana;
- 5) mõistab ausa mängu tähendust ja rakendab selle põhimõtteid;
- 6) järgib erinevate liikumistegevustega seotud isiklikku hügieeni- ja ohutusnõudeid;
- 7) riietub liikumistegevuseks sobilikult arvestades keskkonda ja tegevuse eripära;
- 8) oskab liikuda määrates asukohta ja suunda kasutades erinevaid võimalusi;
- 9) mõistab tantsu ja liikumise rolli kultuuri osana, ennast selle kandjana;
- 10) organiseerib kaasõpilasi lihtsasse liikumistegevusse.

VAIMNE JA KEHALINE TASAKAAL

- 1) valib ja sooritab iseseisvalt vaimset ja kehalist tasakaalu soodustavaid tegevusi;
- 2) seostab ja põhjendab nende kasutamisevõimalusi erinevates olukordades;
- 3) mõistab vaimset ja kehalist tasakaalu soodustavate tegevuste mõju enda heaolule;
- 4) mõistab enda võimalusi tulla toime erinevate emotsioonidega.

8.klass

LIIKUMISOSKUSED

- 1) kasutab teadlikult edasiliikumisoskusi erinevates keskkondades, tervisetreeninguna, spordialades ja tantsus, koostöös paarilise- ja rühmaga;
- 2) liigub edasi vahendil harrastustegevuses või/ja igapäevases liikumises;
- 3) rakendab igapäevaseks liikumiseks või liikumisharrastuseks vajalikke esmaseid liikumisvahendi hooldusvõtteid;
- 4) käsitseb vahendit erinevates liikumiskombinatsioonides, - mängudes, spordialades, lihtsustatud sportmängudes ja teiste oskuste arendamiseks;
- 5) koostab kehaasendite ja liikumiste kombinatsioone üksi, paarilise ja rühmaga;
- 6) seostab teadmisi ja oskusi kehahoiu ja -asendite hoidmiseks;
- 7) rakendab turvalisuse ja ohutu liikumise põhimõtteid;
- 8) annab hinnangu enda koostööle liikumistegevustes;
- 9) annab hinnangu enda liikumisostkustele, -ohutusele ja turvavarustuse kasutamisele;
- 10) seostab liikumisostkuseid harrastustegevuse ja/või spordialadega.

TERVIS JA KEHALISED VÕIMED

- 1) teab, kuidas on kehalised võimed seotud tervise ja haiguste ennetamisega;
- 2) mõistab kehalisi võimeid arendavate tegevuste ja harjutuste mõju;
- 3) püstitab lühi- ja pikaajalisi eesmärgesid lähtuvalt kehaliste võimete tasemest;
- 4) arendab regulaarselt kehalisi võimeid;
- 5) arendab ja analüüsib regulaarselt enda kehalisi võimeid ja eesmärgi täitmist.

KEHALINE AKTIIVSUS

- 1) analüüsib enda igapäevast kehalist aktiivsust;
- 2) teab erineva liikumisintensiivsuse mõju organismile ja leiab endale sobiva koormuse;
- 3) rakendab liikumiseks ettevalmistavaid ja koormusjärgseid tegevusi;
- 4) rakendab traumade ja haiguste järgselt sobilikku liikumistegevust ja koormust;
- 5) teab lihtsamaid esmaabi võtteid liikumistegevusel saadud vigastuste korral.

LIIKUMINE JA KULTUUR

- 1) loob midagi liikumistegevusega seotult ja annab sellele tagasiside;

- 2) analüüsib väljaspool kooli toimunud liikumisüritusel saadud kogemuse üle, kus ta osaleb osalejana, vaatlejana või vabatahtlikuna;
- 3) mõistab liikumisürituste ja -traditsioonide olulisust kultuuri osana;
- 4) mõistab ausa mängu tähendust ja rakendab selle põhimõtteid;
- 5) teab rahvusvahelisi sportlaseid ja nende rolli kultuuri kandjana;
- 6) järgib erinevate liikumistegevustega seotud isiklikku hügieeni- ja ohutusnõudeid;
- 7) riietub liikumistegevuseks sobilikult arvestades keskkonda ja tegevuse eripära;
- 8) oskab liikuda maastikul määrates asukohta ja suunda kasutades erinevaid võimalusi;
- 9) mõistab tantsu ja liikumise rolli kultuuri osana, ennast selle kandjana;
- 10) organiseerib kaasõpilasi lihtsasse liikumistegevusse.

VAIMNE JA KEHALINE TASAKAAL

- 1) valib ja sooritab iseseisvalt vaimset ja kehalist tasakaalu soodustavaid tegevusi;
- 2) seostab ja põhjendab nende kasutamisevõimalusi erinevates olukordades;
- 3) mõistab vaimset ja kehalist tasakaalu soodustavate tegevuste mõju enda heaolule;
- 4) mõistab enda võimalusi tulla toime erinevate emotsioonidega.

9.klass

LIKUMISOSKUSED

- 1) kasutab teadlikult edasiliikumisoskusi erinevates keskkondades, tervisetreeninguna, spordialades ja tantsus, koostöös paarilise- ja rühmaga;
- 2) liigub edasi vahendil harrastustegevuses või/ja igapäevases liikumises;
- 3) rakendab igapäevaseks liikumiseks või liikumisharrastuseks vajalikke esmaseid liikumisvahendi hooldusvõtteid;
- 4) käsitseb vahendit erinevates liikumiskombinatsioonides, - mängudes, spordialades, lihtsustatud sportmängudes ja teiste oskuste arendamiseks;
- 5) koostab kehaasendite ja liikumiste kombinatsioone üksi, paarilise ja rühmaga;
- 6) seostab teadmisi ja oskusi kehahoiu ja -asendite hoidmiseks;
- 7) rakendab turvalisuse ja ohutu liikumise põhimõtteid;
- 8) annab hinnangu enda koostööle liikumistegevustes;
- 9) annab hinnangu enda liikumisoskustele, -ohutusele ja turvavarustuse kasutamisele;
- 10) seostab liikumisoskuseid harrastustegevuse ja/või spordialadega.

TERVIS JA KEHALISED VÕIMED

- 1) teab, kuidas on kehalised võimed seotud tervise ja haiguste ennetamisega;
- 2) mõistab kehalisi võimeid arendavate tegevuste ja harjutuste mõju;
- 3) püstitab lühi- ja pikaajalisi eesmärgesid lähtuvalt kehaliste võimete tasemest;
- 4) arendab regulaarselt kehalisi võimeid;
- 5) analüüsib enda kehalisi võimeid tervise seisukohalt ja eesmärgi täitmist;
- 6) analüüsib enda liikumise ja toitumise tasakaalu.

KEHALINE AKTIIVSUS

- 1) analüüsib enda igapäevast kehalist aktiivsust;
- 2) teab erineva liikumisintensiivsuse mõju organismile ja leiab endale sobiva koormuse;
- 3) rakendab liikumiseks ettevalmistavaid ja koormusjärgseid tegevusi;
- 4) rakendab traumade ja haiguste järgselt sobilikku liikumistegevust ja koormust;
- 5) teab lihtsamaid esmaabi võtteid liikumistegevusel saadud vigastuste korral.

LIIKUMINE JA KULTUUR

- 1) loob midagi liikumistegevusega seotult, analüüsib loomisprotsessi ja annab sellele tagasiside;
- 2) analüüsib väljaspool kooli toimunud liikumisüritusel saadud kogemuse üle, kus ta osaleb osalejana, vaatlejana või vabatahtlikuna;
- 3) mõistab liikumisürituste ja -traditsioonide olulisust kultuuri osana;
- 4) mõistab ausa mängu tähendust ja rakendab selle põhimõtteid;
- 5) teab nii eesti kui rahvusvahelisi sportlaseid ja nende tähtsamaid saavutusi;
- 6) järgib erinevate liikumistegevustega seotud isiklikku hügieeni- ja ohutusnõudeid;
- 7) riietub liikumistegevuseks sobilikult arvestades keskkonda ja tegevuse eripära;
- 8) oskab liikuda maastikul, määrates asukohta ja suunda, kasutades erinevaid võimalusi;
- 9) mõistab tantsukultuuri;
- 10) mõistab liikumise rolli kultuuri osana, ennast selle kandjana;
- 11) organiseerib kaasõpilasi lihtsasse liikumistegevusse.

VAIMNE JA KEHALINE TASAKAAL

- 1) valib ja sooritab iseseisvalt vaimset ja kehalist tasakaalu soodustavaid tegevusi;
- 2) seostab ja põhjendab nende kasutamise võimalusi erinevates olukordades;
- 3) mõistab vaimset ja kehalist tasakaalu soodustavate tegevuste mõju enda heaolule;
- 4) mõistab enda võimalusi tulla toime erinevate emotsioonidega.

6.5 KUNSTIAINED

Kunstiainete valdkonnapädevuse kujundamise esmane alus on äratada valdkonna vastu huvi ja seda järjekindlalt hoida. Kunstiainete valdkonnapädevus on universaalne ning väljendub selles, et põhikooli lõpuks õpilane eakohaselt:

- 1) teadvustab oma sidet muusika, kunsti ja visuaalkultuuriga ning Eesti ja maailma kultuuripärandiga;
- 2) loob, uurib ja tõlgendab, kasutades muusika, kunsti ja visuaalkultuuri väljendusvahendeid, teadmisi ning meetodeid;
- 3) mõtestab ja reflekteerib eri kultuurinähtusi, enda ja kaasõppijate loometegevust;
- 4) mõistab muusika ja kunsti osatähtsust nüüdisaegses ühiskonnas;
- 5) osaleb kunstide suhtluses tõlgendamist vajava sõnumi edastaja ning vastuvõtjana informeeritult ja kriitiliselt;
- 6) on loova eluhoiakuga ja lahendab probleeme loovalt.

KUNSTIÕPETUS

Õpitulemused

1.klass

Seostab omavahel raamatuillustratsioone ja teksti sisu.

Selgitab endale tuttavas keskkonnas (koolis ja klassis) kasutatavaid märke ja sümboleid ning nende tähendust.

Nimetab, mida näeb pildil, ruumilises teoses, audiovisuaalses teoses.

Nimetab, teoses nähtavaid värve, äratuntavaid esemeid, olendeid, kujundeid.

Kasutab vahendeid ja materjale säästlikult ja ohutult.

Korrastab enamasti oma töökoha.

Näitab teoselt autori nime.

Kirjutab oma tööle nime.

Küsib jäädvustatavalt luba enne filmimist või pildistamist.

2.klass

Võrdleb märke (liiklusmärgid, logod, embleemid, sümbolid jms) omavahel ja seostab märgi vorme, värve, kujutatut märgi tähendusega.

Tunneb ära tasapinnalised ja ruumilised teosed.

Nimetab õpitud tehnikaid ja kunstiliike (kooli õppekavas õpitulemuste tasandil konkreetsetes klassis tuleks nimetada tehnikad ja kunstiliigid, mida klassis õpetatakse).

Leiab teoses soojasid ja külmasid toone ning heledamat ning tumedamat tonaalsust.

Teab mis on joon ja pind ning iseloomustab erinevaid jooni vastavalt omandatud sõnavarale.

Kirjeldab teoses suurussuhteid ja objektide paiknemist (ees,taga, üleval, all jne)) ning kolmemõõtmelise teose puhul vormi üldisemalt (ümar, kandiline, lapik, püstine jne) .

Nimetab teoses nähtud kujundeid ja objekte, mis meenutavad tuttavaid kujundeid (ring, ruut, ristkülik jne).

Toob näite tegevusest, kuidas ta asjakohaselt ja säästlikult kunstitarbeid kasutab.

Korrastab oma töökoha.

Eristab lihtsamate näidete põhjal tehislikke ja looduslikke materjale (näiteks puit ja plastik).

Kirjeldab ühel otstarbel kasutatavate esemete peamisi tunnuseid (näiteks vorm, suurus, raskus, värv) ja arvab, mis materjalist ese tehtud on.

Kirjutab oma näitusetööle nimesildi koos töö pealkirja ja muu õpitud infoga.

Leiab (virtuaal)näitusel muuseumis, galeriis või koolis teose autori, pealkirja ja näituse pealkirja.

3.klass

Selgitab popkultuurist tuttavate tegelaste (koomiksist, filmist, animafilmist, arvutimängust, reklaamidest, mänguasjade) visuaalset isikupära ja karakterit.

Leiab lihtsamatelt joonistelt ja skeemidelt (sh toote etiketid, pakendid, dokumendid, kunstiraamatute reproduktsioonid) olulise ja vajaliku info.

Nimetab õpitud tehnikaid ja kunstiliike (kooli õppekavas nimetada tehnikad ja kunstiliigid, mida klassis õpetatakse)

Nimetab lihtsamaid ruumi ja liikumise mulje loomise viise kahemõõtmelises teoses (nt kattumine, teravus, suurus, liikuvad poosid, liikumise faasid, kiirusjooned).

Nimetab põhivärve ja oskab segada teisi värve.

Kirjeldab tarbeeseme vormi, faktuuri ja otstarbe seoseid ja kooskõla.

Kirjeldab skulptuuri ja/või maakunsti teose suurust, mõõtmeid, värvi, ruumi selle ümber, vaadeldavust erinevatest külgedest, suurussuhteid ja materjali lihtsal viisil omandatud sõnavara piires.

Mõistab kunstivahendite säästmise ja raiskamise tagajärgi.

Kirjeldab kunstivahendite (näiteks paber, värv, savi) kasutamise erinevaid võimalusi ja viise.

Üldistab õpetaja abiga lihtsamal moel, millised on tavapäraselt ühe ja sama otstarbega esemed (vorm, materjal). Õpilane oskab anda sellele ka lihtsama selgituse.

Ei tee digitaalkujutiste salvestamise ja edastamisega kellelegi kahju.

4.klass

Loeb lihtsamaid kaarte ja põhiplaanide (maakaarti ja hoone (klassiruumi) plaani, sisekujunduse kavand) seostades kujutatut reaalse ruumiga.

Viib kokku õpitud kunstniku ja tema teose.

Teab kahemõõtmelise kujutamise (lisaks eelnevalt õpitule akvarell) lihtsamaid baaselemente (punkt, joon, pind, hele-tumedus, värv) ja kompositsiooni põhimõtteid (tasakaal, kattumine, teravus, suurus) ning rakendab neid õpetaja abiga enda idee edasiandmisel;
Teab kolmemõõtmelise kujutamise lihtsamaid baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid (suurus, mõõtmed, värv ja materjal) ning rakendab neid õpetaja abiga enda idee edasiandmisel;
Märkab ja kirjeldab õpetaja abiga tarbeeseme suurust, vormi ja materjali selle otstarbe ja kasutatavuse aspektist.

II Kooliaste: Kunstiõpetus

Eesmärgid:

Arendada loovust ja kunstilisi oskusi.

Tutvustada erinevaid kunstivorme ja -tehnikaid.

Edendada esteetilist mõistmist ja eneseväljendust läbi kunstiliste projektide.

Teemad ja Õpitulemused:

1. Teema: Erinevad kunstivormid

Eesmärk: Tutvustada õpilastele erinevaid kunstivorme ja -materjale.

Tegevused:

Maalimine erinevates tehnikates (akvarell, tempera).

Joonistamine erinevatest allikatest (eeskujuks loodus, elutuba).

Õpitulemused:

Õpilased suudavad kasutada erinevaid maalimistehnikaid ja -materjale.

Õpilased oskavad luua joonistusi, kasutades erinevaid tehnikaid ja stiile.

2. Teema: Värv ja kuju

Eesmärk: Arendada arusaamist värvidest, kujunditest ja kompositsioonist.

Tegevused:

Värvuste katsetamine ja segamine.

Geomeetriliste ja orgaaniliste kujundite loomine.

Õpitulemused:

Õpilased mõistavad värvuste tähendust ja suudavad luua harmoonilisi värvikombinatsioone.

Õpilased loovad originaalseid teoseid, kasutades erinevaid kujundeid ja kompositsioonitehnikaid.

3. Teema: Loovprojektid ja eneseväljendus

Eesmärk: Julgustada loovust ja individuaalset eneseväljendust.

Tegevused:

Iseseisvad kunstiprojektid (näiteks portreed, peegelprojektiid).

Kunstiteoste näitamine ja arutamine klassis.

Õpitulemused:

Õpilased loovad iseseisvaid kunstiteoseid, väljendades oma mõtteid ja tundeid.

Õpilased oskavad oma töid esitleda ja neid analüüsida.

III Kooliaste: Kunstiõpetus

Eesmärgid:

Süvendada kunstiliste oskuste arendamist ja kunstiliste väljendusviiside mõistmist.

Tutvustada keerukamaid kunstitehnikaid ja -tehnikaid.

Arendada kriitilist mõtlemist ja analüüsioskusi kunsti hindamisel.

Teemad ja Õpitulemused:

1. Teema: Keerukamad kunstitehnikad

Eesmärk: Süvendada teadmisi ja oskusi erinevates kunstitehnikates.

Tegevused:

Segameedia tehnika (nt kollaaž, digitaalne kunst).

Erinevad joonistus- ja maalimistehnikad (nt süsi, pastell).

Õpitulemused:

Õpilased oskavad kasutada keerukamaid kunstitehnikaid ja -materjale.

Õpilased loovad teoseid, kasutades mitmekesiseid tehnikaid ja stiile.

2. Teema: Kunstiajaloo ja kultuurides navigeerimine

Eesmärk: Tutvustada kunstiajaloo ja erinevate kultuuride mõjudega.

Tegevused:

Uurimus ja analüüs kunstiliikumistest ja -stiilidest (nt impressionism, renessanss).

Loovprojektid inspireeritud ajaloolistest ja kultuurilistest kunstivooludest.

Õpitulemused:

Õpilased mõistavad erinevate kunstistiilide ja -liikumiste ajalugu ja omadusi.

Õpilased loovad kunstiteoseid, mis on inspireeritud erinevatest kunstivooludest ja kultuuridest.

3. Teema: Kunsti kriitika ja analüüs

Eesmärk: Arendada kriitilise mõtlemise ja analüüsioskusi kunsti hindamisel.

Tegevused:

Kunstiteoste analüüs ja kriitika (nt teoste kompositsioon, värvikasutus).

Isikliku portfoolio koostamine ja hindamine.

Õpitulemused:

Õpilased oskavad kunstiteoseid analüüsida ja kriitiliselt hinnata.

Õpilased koostavad isikliku kunstiportfoolio, mille kaudu nad väljendavad oma kunstilist arengut ja stiili.

6.6 MUUSIKA

Õppeaine õpetamise eesmärk

Üldhariduskooli muusikaõpetuse eesmärk on tekitada õppijas huvi muusika ja musitseerimise vastu ning kujundada harmoonilist ja loovat isiksust. Muusikaõpetuses lähtutakse eesti koolimuusikas välja kujunenud traditsioonidest ja põhimõtetest (Riho Päts, Heino Kaljuste), mis toetuvad Zoltán Kodály ja Carl Orffi pedagoogika adapteeritud käsitlusele ning tänapäeva pedagoogika teadmusele ja kogemusele.

1.klass

Laulmine

1) on harjunud laulma sirge selja, püstise pea ja avatud suuga julgelt, ilmekalt ja selge diktsiooniga kooris (kogu klassiga), ansamblis ja/või üksi; võtab osa ühislaulmisest;

2) väljendab laulu sisu ja meeleolu, kasutades erinevat dünaamikat ja tempot; pöörab tähelepanu lauldava laulu sõnadele;

3) laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regillaule, eesti ja teiste rahvaste laule;

4) laulab peast I kooliastme ühislausele: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Kevadel“ ehk „Juba linnukesed...“ (eesti rahvaviis / J. H. Hermann ja P. Tekkel);

5) on tutvunud laulupidude traditsiooniga;

6) on tutvunud muusikalise kirjaoskusega ja rakendab seda lauldes: laulab endale sobivas tessituuris astmemudeleid, kasutades astmeid SO, MI ja RA; teadvustab õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi laulmisel.

Pillimäng

- 1) mängib keha- rütmi- ja plaatpillidel lihtsamaid ostinato'sid, kaas-, eel- ja/või vahemänge, kasutades õigeid mänguvõtteid; oskab nimetada enda koolis olevate rütmi- ja plaatpillide nimetusi;
- 2) on tutvunud muusikalise kirjaoskusega: teadvustab õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi musitseerimisel.

Muusikaline liikumine

- 1) väljendab muusika sisu ja karakterit liikumise kaudu üksi või rühmas;
- 2) tajub ja tunnetab liikumise kaudu muusika väljendusvahendeid: rütme, rütmifiguure ja pausi, erinevaid temposid;
- 3) tantsib koos kaaslastega eesti laulu- ja ringmänge.

Muusikaline omalooming

- 1) rakendab omaloomingus muusika väljendusvahendeid (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika);
- 2) loob lihtsaid rütmilis-meloodilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel, kasutades õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi.
- 3) improviseerib astmemudelitele tuginedes;
- 4) loob lihtsamaid tekste (liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne);
- 5) kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamisel.
- 6) on tutvunud muusikalise kirjaoskusega: kasutab omaloomingu loomisel astmeid SO, MI ja RA ja õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi.

Muusika kuulamine

- 1) avaldab eakohaselt arvamust kogetud muusikaelamusest, kasutades õpitud oskussõnavara;
- 2) kirjeldab, iseloomustab ning võrdleb eakohaselt kuulatava laulu või muusikapala meeleolu ja karakterit;
- 3) eristab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat (laul ja muusikapala);
- 4) on tutvunud eesti rahvapillidega ja kirjeldab neid.

2.klass

Laulmine

- 1) oskab lauldes hoida loomulikku kehahoidu; on tutvunud laulmisele omaste hingamispõhimõtetega; laulab vaba tooni ja selge diktsiooniga üksi, ansambelis või kooris;
- 2) väljendab laulu sisu ja meeleolu, kasutades erinevat dünaamikat ja tempot; loeb iseseisvalt noodist laulusõnu;
- 3) laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regilaule, eesti ja teiste rahvaste laule;
- 4) laulab peast I kooliastme ühislause: „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Mu koduke“ (muusika ja sõnad A. Kiiss), „Tiliseb, tiliseb aisakell“ (L. Wirkhaus / J. Oro); „Rongisõit“ (G. Ernesaks / E. Niit);
- 5) on tutvunud laulupidude traditsiooniga;

6) mõistab eakohaselt muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda lauldes: laulab endale sobivad tessituuris astmemudeleid, kasutades astmeid SO, MI, RA, LE, JO, (alumine) RAI ja (alumine) SOI (pentatoonika); kinnistab õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi.

Pillimäng

- 1) mängib keha- rütmi- ja plaatpillidel lihtsamaid ostinato'sid, kaas-, eel- ja/või vahemänge, kasutades õigeid mänguvõtteid; oskab nimetada enda koolis olevate rütmi- ja plaatpillide nimetusi; mängib ja improviseerib plaatpillidel meloodiat, toetudes pentatoonikale;
- 2) on tutvunud väikekandle või plokkflöödi esmaste mänguvõtetega ja kasutab neid musitseerimisel.
- 3) mõistab eakohaselt muusikalise kirjaoskuse tähtsust: teadvustab õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi musitseerimisel.

Muusikaline liikumine

- 1) väljendab muusika sisu ja karakterit liikumise kaudu üksi või rühmas;
- 2) tajub ja tunnetab liikumise kaudu rütme, rütmifiguure ja pausi; tunnetab muusika erinevaid temposid ja väljendab dünaamika ja helikõrguste muutusi liikumise kaudu; arvestab liikudes enda ja teiste asukohaga ruumis;
- 3) tantsib koos kaaslastega eesti laulu- ja ringmänge ning labajalavalssi ja rei(n)lendrit.

Muusikaline omalooming

- 1) rakendab omaloomingus muusika väljendusvahendeid (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika);
- 2) loob lihtsaid rütmilis-meloodilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel, kasutades õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi;
- 3) improviseerib pentatoonika astmetele tuginedes;
- 4) loob lihtsamaid tekste (liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne);
- 5) kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamisel.
- 6) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda omaloomingus: kasutab omaloomingu loomisel astmeid SO, MI, RA, LE, JO (alumine) RAI ja (alumine) SOI (pentatoonika) ja õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi.

Muusika kuulamine

- 1) avaldab eakohaselt arvamust kogetud muusikaelamusest, kasutades õpitud oskussõnavara;
- 2) kirjeldab, iseloomustab ning võrdleb eakohaselt kuulatava laulu või muusikapala meeleolu ja karakterit;
- 3) eristab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat (laul ja muusikapala);
- 4) eristab kõla ja välimuse järgi eesti rahvapäille ning kirjeldab neid.

3.klass

Laulmine

- 1) laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba tooni ja selge diktsiooniga üksi, ansambelis või kooris;
- 2) väljendab lauldes muusika sisu ning meeleolu;
- 3) laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regillaule, eesti ja teiste rahvaste laule;
- 4) laulab peast I kooliastme ühislause: „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Lapsed, tupp“ (sõnad E. L. Wöhrmann) „Teele, tee, kurekesed“ (sõnad Fr.

Kuhlbars), „Uhti, uhti, uhkesti“ (eesti rahvaviis / A. Piirikivi), „Emakesele“ (M. Härma / A. Oengo-Johanson)

5) on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana, arutleb suuliselt kogetu üle;

6) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda lauldes.

Pillimäng

1) rakendab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates ostinato'des ja/või kaasmängudes;

2) musitseerib väikekandlil või plokkflöödil esmaseid mänguvõtteid kasutades;

3) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda pillimängus.

Muusikaline liikumine

1) väljendab muusika sisu ja karakterit liikumise kaudu üksi või rühmas;

2) kasutab liikumisel muusika väljendusvahendeid;

3) tantsib eesti laulu- ja ringmänge;

4) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda liikumisel.

Muusikaline omalooming

1) rakendab omaloomingus muusika väljendusvahendeid (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika);

2) loob lihtsaid rütmilis-meloodilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel;

3) improviseerib astmemudelitele tuginedes;

4) loob lihtsamaid tekste (liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne);

5) kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamisel;

6) väljendab muusika meeleolu kunstitöodes;

7) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda omaloomingus.

Muusika kuulamine

1) kirjeldab kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamust suuliselt või muul looval viisil;

2) kirjeldab, iseloomustab ning võrdleb kuulatava laulu või muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara ning muusika väljendusvahendeid (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika);

3) eristab ja iseloomustab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat, sh muusikažanre (marss, valss, polka);

4) otsib infot erinevatest etteantud allikatest, eristab kõla ja välimuse järgi eesti rahvapille ning kirjeldab neid.

II kooliaste

4.klass

Laulmine

1) suunab lauldes meloodiat endale sobivas tessituuris võimalikult puhta intonatsiooniga; laulab loomuliku kehahoiu, hingamise ja selge diktsiooniga ning väljendusrikkalt;

2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, ühe- ja kahehäälseid laule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule;

- 3) väärtustab ühislaulmist, laulab peast II kooliastme ühislaule: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Mu isamaa armas“ (saksa rahvaviis/ M. Körber), „Püha öö“ (F. Gruber / J. Mohr, tõlkinud K. A. Hermann)
- 4) osaleb laulupeotraditsiooni edasikandmisel koorilaulja või kuulajana ning analüüsib eakohaselt kogetut suuliselt;
- 6) rakendab lauldes muusikalist kirjaoskust, kasutab laulu õppides relatiivseid astmeid.

Pillimäng

- 1) jätkab I kooliastmes omandatud pillimänguoskuste arendamisega ning mängib keha-, rütmi- ja plaatpille (valdavalt kaasmängudes);
- 2) musitseerib plokkflöödil ja/või väikekandelil või muul meloodiapillil, kasutades õpitud mänguvõtteid; rakendab pillimängus digivõimalusi;
- 3) seostab absoluutseid helikõrgusi noodipildis klaviatuuri ja/või õpitava muusikainstrumendiga;
- 4) rakendab muusikalist kirjaoskust musitseerides üksi ja erinevates pillikoosseisudes.

Muusikaline liikumine

- 1) tunnetab, analüüsib ja väljendab liikumise kaudu muusika väljendusvahendeid (meloodia, dünaamika, tempo, muusikavorm) üksi ja/või rühmas;
- 2) väljendab liikumise kaudu eesti rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid ning lihtsamaid tantse;
- 3) rakendab liikumises muusikateadmisi.

Muusikaline omalooming

- 1) julgeb loomeideedega katsetada;
- 2) loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge või ostinato'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel ning digivahenditel; esitleb neid üksi või rühmas;
- 3) improviseerib astmemudelitele tuginedes;
- 4) loob muusikale lihtsaid tekste (regivärsse, laulusõnu jne);
- 5) loob muusikateadmisi ja -oskusi rakendades üksi ja/või rühmas lihtsa instrumentaalpala, esitab seda.

Muusika kuulamine

- 1) kirjeldab ja analüüsib kuulatud muusikat, kasutades õpitud muusika oskussõnavara;
- 2) tunneb ja eristab eesti rahvapille;
- 3) otsib infot ning uurib kuulatud heliteoste autorite kohta teavet;
- 4) kuulab ning võrdleb hääle- ja kooriliike; oskab nimetada oma koolis ja/või kodukohas tegutsevaid koore ja nende dirigente;
- 5) eristab kuuldelselt pillirühmi (klahvpillid, keelpillid, puhkpillid, löökpillid);
- 6) analüüsib külastatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt või kirjalikult; jagab kogemusi kaaslastega.

5.klass

Laulmine

- 1) laulab endale sobivas tessituuris ja hääle isikupära arvestades võimalikult puhta intonatsiooniga; laulab loomuliku kehahoiu, hingamise ja selge diktsiooniga ning väljendusrikkalt;

- 2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, ühe- ja kahehääelseid laule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule;
- 3) väärtustab ühislaulmist, laulab II kooliastme ühislaule: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Eesti lipp“ (E. Võrk / M. Lipp), „Meil aiaäärne tänavas“ (eesti rahvalaul / L. Koidula)
- 4) osaleb laulupeotraditsiooni edasikandmisel koorilaulja või kuulajana ning analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult;
- 5) rakendab lauldes muusikalist kirjaoskust. Kasutab laulu õppides relatiivseid astmeid, sidudes neid absoluutse noodisüsteemiga.

Pillimäng

- 1) süvendab varasemalt omandatud pillimänguoskusi ning mängib keha-, rütmi- ja plaatpille (valdavalt kaasmängudes);
- 2) musitseerib muusikateadmisi ja -oskusi kasutades plokkflöödil ja/või väikekandel või muul meloodiapillil, kasutades õpitud mänguvõtteid; rakendab pillimängus digivõimalusi;
- 3) seostab absoluutseid helikõrgusi noodipildis klaviatuuri ja/või õpitava muusikainstrumendiga;
- 4) rakendab muusikalist kirjaoskust musitseerides üksi ja erinevates pillikoosseisudes.

Muusikaline liikumine

- 1) tunnetab, analüüsib ja väljendab liikumise kaudu muusika väljendusvahendeid (meloodia, dünaamika, tempo, muusikavorm) üksi ja/või rühmas;
- 2) väljendab liikumise kaudu Eesti rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid ning tantsib lihtsamaid tantse;
- 3) rakendab liikumises muusikateadmisi.

Muusikaline omalooming

- 1) julgeb loomeideedega katsetada;
- 2) loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge või ostinato'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel ning digivahenditel; esitleb neid üksi või rühmas;
- 3) improviseerib astmemudelitele tuginedes;
- 4) loob muusikale lihtsaid tekste (regivärsse, laulusõnu jne);
- 5) loob muusikateadmisi ja -oskusi rakendades üksi ja/või rühmas lihtsa instrumentaalpala, esitab seda.

Muusika kuulamine

- 1) kirjeldab ja analüüsib kuulatud muusikat muusika oskussõnavara ja kirjaoskust kasutades;
- 2) tunneb eesti rahvamuusikat: rahvalaulu liike, rahvapille ja -tantse, teab oma kodukoha ja Eesti rahvamuusika sündmisi;
- 3) otsib infot ning uurib kuulatud heliteoste autorite kohta teavet ning tutvustab seda kaaslastele;
- 4) kuulab ning võrdleb hääle- ja kooriliike; tunneb kodukoha koore ja dirigente ning tuntumaid Eesti koore;
- 5) eristab kuuldeliselt erinevaid orkestriliike ja nende pillirühmi (klahvpillid, keelpillid, puhkpillid, löökpillid);
- 6) analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule ja nähtule hinnangu ning jagab kogemusi kaaslastega;
- 7) rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust.

6.klass

Laulmine

- 1) laulab hääle isikupära arvestades võimalikult puhta intonatsiooniga, loomuliku kehahoiu, hingamise ja selge diktsiooniga ning väljendusrikkalt;
- 2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, ühe- ja kahehäälseid laule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule;
- 3) väärtustab ühislaulmist, laulab peast II kooliastme ühislause: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Kui Kungla rahvas“ (K. A. Hermann / Fr. Kuhlbars), „Majakene mere ääres“ (Ü. Vinter / E. Vetemaa)
- 5) osaleb laulupeotraditsiooni edasikandmisel koorilaulja või kuulajana ning analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult;
- 6) rakendab lauldes muusikalist kirjaoskust, kasutab laulu õppides relatiivseid astmeid.

Pillimäng

- 1) süvendab I ja II kooliastmes omandatud pillimänguoskusi ning mängib keha-, rütmi- ja plaatpille (valdavalt kaasmängudes);
- 2) musitseerib muusikateadmisi ja -oskusi kasutades plokkflöödil ja/või väikekandel või muul meloodiapillil; rakendab pillimängus digivõimalusi;
- 3) seostab absoluutseid helikõrgusi noodipildis klaviatuuri ja/või õpitava muusikainstrumentiga;
- 4) rakendab muusikalist kirjaoskust musitseerides üksi ja erinevates pillikoosseisudes.

Muusikaline liikumine

- 1) tunnetab, analüüsib ja väljendab liikumise kaudu muusika väljendusvahendeid (meloodia, dünaamika, tempo, muusikavorm) üksi ja/või rühmas;
- 2) väljendab liikumise kaudu Eesti ja teiste maade rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid ning lihtsamaid tantse;
- 3) rakendab liikumises muusikateadmisi.

Muusikaline omalooming

- 1) julgeb loomeideedega katsetada; on lahendusi otsides püsiv ja järjekindel;
- 2) loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge või ostinato'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel ning digivahenditel; esitleb neid üksi või rühmas;
- 3) improviseerib astmemudelitele tuginedes;
- 4) loob muusikale lihtsaid tekste (regivärsse, laulusõnu jne);
- 5) loob muusikateadmisi ja -oskusi rakendades üksi ja/või rühmas lihtsa instrumentaalpala, esitab seda.

Muusika kuulamine

- 1) kirjeldab ja analüüsib kuulatud muusikat muusika oskussõnavara ja kirjaoskust kasutades;
- 2) tunneb ja eristab eesti rahvamuusikat: rahvalaulu liike, rahvapille ja -tantse, teab oma kodukoha ja Eesti rahvamuusika sündmusi;
- 3) otsib infot ning uurib kuulatud heliteoste autorite ja kodukoha loomeinimeste loometegevust ning tutvustab seda kaaslastele;
- 4) kuulab ning võrdleb hääle- ja kooriliike; tunneb kodukoha koore ja dirigente ning tuntumaid Eesti koore;
- 5) eristab kuuldeliselt sümfooniaorkestri pille ja pillirühmi;

- 6) analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule ja nähtule hinnangu ning jagab kogemusi kaaslastega;
- 7) rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust.

III kooliaste

7.klass

Laulmine

- 1) laulab ühe- ja/või mitmehääelseid laule klassitunnis, ansamblis ja/või koolikooris; osaleb laulurepertuaari valimisel ning põhjendab oma valikut;
- 2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, kaanoneid ning teiste rahvaste laule;
- 3) väärtustab ja hindab ühislaulmise traditsiooni, laulab peast kooliastme ühislause: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Jää vabaks, Eesti meri“ (V. Oxford / (V. Oxford), „Mu isamaa on minu arm“ (G. Ernesaks / L. Koidula), „Mul meeles veel“ (R. Valgre / K. Kikerpuu);
- 4) on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana, analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult;
- 5) kasutab muusikalist kirjaoskust ja muusikateadmisi nii üksi kui ka rühmas lauldes, tunneb oma hääleparaati ja teab, et häält on vaja hoida.

Pillimäng

- 1) mängib keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti ja/või väikekannelt, rakendab digivõimalusi pillimängus;
- 2) musitseerib akustilisel kitarril või ukulelel esmaseid mänguvõtteid kasutades;
- 3) uurib pillide tämbriolisi omadusi, valib ansamblisse sobivad pillid ja põhjendab oma valikut;
- 4) süvendab I ja II kooliastmes omandatud pillimänguoskust, rakendab muusikalist kirjaoskust, musitseerides üksi ja eri pillikoosseisudes.

Muusikaline liikumine

- 1) võrdleb eri maade rahvamuusika karakterit ja väljendab seda liikumise kaudu;
- 2) tunneb muusikat kuulates ära erinevad muusikavormid ning väljendab neid loovliikumise või improvisatsiooni kaudu;
- 3) leiab erinevaid muusikalise liikumise viise, valib muusika karakteriga sobiva väljenduse ning põhjendab oma valikuid (nt maailma rahvaste muusika või filmimuusika jm);
- 4) rakendab liikumises muusikateadmisi.

Muusikaline omalooming

- 1) loob ning esitab iseseisvalt ja/või rühmas kaasmänge, rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, (digi)kompositsioone jm;
- 2) katsetab loomeideedega omaloomingus, sh digitaalseid keskkondi kasutades;
- 3) loob erinevaid muusikast lähtuvaid tekste (nt regivärss, laulusõnad jm);
- 4) analüüsib enda ja kaaslaste loomingut, võrdleb loodut ning annab sellele hinnangu;
- 5) rakendab omaloomingus muusikalist kirjaoskust.

Muusika kuulamine

- 1) avastab seoseid kodukoha ja/või eesti rahvamuusika ning nende tänapäevaste tõlgendustega, leiab sobivaid näiteid ja põhjendab oma arvamust;
- 2) võrdleb ning eristab eesti ja valikuliselt teiste rahvaste (Idamaad, Austraalia jt) muusikapärandit: leiab iseloomulikke tunnuseid, lähtudes muusika väljendusvahenditest;
- 3) võrdleb ja eristab eri muusikastiile, instrumentaalmuusika esituskoosseise, leiab oma eelistuse(d) ning argumenteerib valikut;
- 4) analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte, muusikalavastusi ning õppekäike suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule/nähtule hinnangu ning jagab oma kogemusi kaaslastega;
- 5) uurib kodukoha ja Eesti muusikaelu, oskab nimetada heliloojaid, interpreete, dirigente, ansambleid, orkestreid ning muusika suursündmusi;
- 6) rakendab muusikat kuulates erinevaid digikeskkondi;
- 7) rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust;
- 8) tutvub muusikaga tegelemise võimalustega, muusikaga seonduvate elukutsete ning õppimisvõimalustega;
- 9) seostab muusikat enda vaimse, füüsilise ja emotsionaalse heaoluga;
- 10) järgib autorikaitse seadust ning käitub ohutult, otsides ja kasutades muusikateavet virtuaalkeskkondades.

8.klass

Laulmine

- 1) laulab ühe- ja/või mitmehäälsed laule klassitunnis, ansambelis ja/või koolikooris; osaleb laulurepertuaari valimisel ning põhjendab oma valikut;
- 2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, kaanoneid ning teiste rahvaste laule;
- 3) väärtustab ja hindab ühislaulmise traditsiooni, laulab peast kooliastme ühislaule: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Eestlane olen ja eestlaseks jään“ (A. Mattiisen / J. Leesment), „Laul Põhjamaast“ (Ü. Vinter / E. Vetemaa), „Oma laulu ei leia ma üles“ (V. Ojakäär / L. Tungal);
- 4) on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana, analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult;
- 5) kasutab muusikalist kirjaoskust ja muusikateadmisi nii ükski kui ka rühmas lauldes, tunneb oma hääleparaati ja teab, et häält on vaja hoida.

Pillimäng

- 1) mängib keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti ja/või väikekannelt, katsetab digivõimalusi pillimängus;
- 2) musitseerib akustilisel kitarril või ukulelel esmaseid mänguvõtteid kasutades;
- 3) uurib pillide tämbrilisi omadusi, valib ansambelisse sobivad pillid ja põhjendab oma valikut;
- 4) süvendab I ja II kooliastmes omandatud pillimänguoskust, rakendab muusikalist kirjaoskust, musitseerides ükski ja eri pillikoosseisudes.

Muusikaline liikumine

- 1) võrdleb eri maade rahvamuusika karakterit ja väljendab seda liikumise kaudu;
- 2) tunneb muusikat kuulates ära erinevad muusikavormid ning väljendab neid loovliikumise või improvisatsiooni kaudu;
- 3) leiab erinevaid muusikalise liikumise viise, valib muusika karakteriga sobiva väljenduse ning põhjendab oma valikuid (nt rokk, hip-hop, rahvaste muusika jm);
- 4) rakendab liikumises muusikateadmisi.

Muusikaline omalooming

- 1) loob ning esitab iseseisvalt ja/või rühmas kaasmänge, rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, (digi)kompositsioone jm;
- 2) katsetab loomeideedega omaloomingus, sh digitaalseid keskkondi kasutades;
- 3) loob erinevaid muusikast lähtuvaid tekste (nt regivärss, laulusõnad jm);
- 4) analüüsib enda ja kaaslaste loomingut, võrdleb loodut ning annab sellele hinnangu;
- 5) rakendab omaloomingus muusikalist kirjaoskust.

Muusika kuulamine

- 1) uurib kodukoha ja eesti rahvamuusikat ning selle tänapäevaseid tõlgendusi, leiab sobivaid näiteid ja põhjendab oma arvamust;
- 2) võrdleb ning eristab eesti ja teiste rahvaste (Hispaania, Ladina-Ameerika ja Põhja-Ameerika) muusikat: leiab iseloomulikke tunnuseid, lähtudes muusika väljendusvahenditest;
- 3) võrdleb ja eristab rokk- ja popmuusika stiile ning esituskoosseise, leiab oma eelistuse(d) ning argumenteerib valikut;
- 4) analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte, muusikalavastusi ning õppekäike suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule/nähtule hinnangu ning jagab oma kogemusi kaaslastega;
- 5) uurib kodukoha ja Eesti muusikaelu, oskab nimetada heliloojaid, interpreete, dirigente, ansambleid, orkestreid ning muusika suursündmusi;
- 6) rakendab muusikat kuulates erinevaid digikeskkondi;
- 7) rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust;
- 8) tutvub muusikaga tegelemise võimalustega, muusikaga seonduvate elukutsete ning õppimisvõimalustega;
- 9) seostab muusikat enda vaimse, füüsilise ja emotsionaalse heaoluga;
- 10) järgib autorikaitse seadust ning käitub ohutult, otsides ja kasutades muusikateavet virtuaalkeskkondades.

9.klass

Laulmine

- 1) laulab ühe- ja/või mitmehäälsed laule klassitunnis, ansamblis ja/või koolikooris; osaleb laulurepertuaari valimisel ning põhjendab oma valikut;
- 2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, kaanoneid ning teiste rahvaste laule;
- 3) väärtustab ja hindab ühislaulmise traditsiooni, laulab peast kooliastme ühislaule: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Mu isamaa on minu arm“ (G. Ernesaks / L. Koidula), „Jää vabaks, Eesti meri“ (V. Oxford / (V. Oxford), „Eestlane olen ja eestlaseks jään“ (A. Mattiisen / J. Leesment), „Laul Põhjamaast“ (Ü. Vinter / E. Vetemaa), „Saaremaa valss“ (R. Valgre / D. Vaarandi), „Mul meeles veel“ (R. Valgre / K. Kikerpuu), „Oma laulu ei leia ma üles“ (V. Ojakäär / L. Tungal);
- 4) on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana, analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult;
- 5) kasutab muusikalist kirjaoskust ja muusikateadmisi nii üksi kui ka rühmas lauldes, tunneb oma hääleaparaati ja teab, et häält on vaja hoida.

Pillimäng

- 1) mängib keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti ja/või väikekannelt, rakendab digivõimalusi pillimängus;

- 2) musitseerib akustilisel kitarril või ukulelel esmaseid mänguvõtteid kasutades;
- 3) uurib pillide tämbriolisi omadusi, valib ansamblesse sobivad pillid ja põhjendab oma valikut;
- 4) süvendab I ja II kooliastmes omandatud pillimänguoskust, rakendab muusikalist kirjaoskust, musitseerides üksi ja eri pillikoosseisudes.

Muusikaline liikumine

- 1) võrdleb eri maade (Itaalia, Prantsusmaa ja Aafrika) rahvamuusika karakterit ja väljendab seda liikumise kaudu;
- 2) tunneb muusikat kuulates ära erinevad muusikavormid ning väljendab neid loovliikumise või improvisatsiooni kaudu;
- 3) leiab erinevaid muusikalise liikumise viise, valib muusika karakteriga sobiva väljenduse ning põhjendab oma valikuid (nt rokk, džäss, hip-hop, rahvaste muusika jm);
- 4) rakendab liikumises muusikateadmisi.

Muusikaline omalooming

- 1) loob ning esitab iseseisvalt ja/või rühmas kaasmänge, rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, (digi)kompositsioone jm;
- 2) katsetab loomeideedega omaloomingus, sh digitaalseid keskkondi kasutades;
- 3) loob erinevaid muusikast lähtuvaid tekste (nt regivärss, laulusõnad jm);
- 4) analüüsib enda ja kaaslaste loomingut, võrdleb loodut ning annab sellele hinnangu;
- 5) rakendab omaloomingus muusikalist kirjaoskust.

Muusika kuulamine

- 1) uurib kodukoha ja eesti rahvamuusikat ning selle tänapäevaseid tõlgendusi, leiab sobivaid näiteid ja põhjendab oma arvamust;
- 2) võrdleb ning eristab eesti ja teiste rahvaste (Itaalia, Prantsusmaa, Aafrika) muusikat: leiab iseloomulikke tunnuseid, lähtudes muusika väljendusvahenditest;
- 3) võrdleb ja eristab eri muusikastiile, lavamuusika žanre, muusika esituskoosseise, hääleliike, leiab oma eelistuse(d) ning argumenteerib valikut;
- 4) analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte, muusikalavastusi ning õppekäike suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule/nähtule hinnangu ning jagab oma kogemusi kaaslastega;
- 5) uurib kodukoha ja Eesti muusikaelu, oskab nimetada heliloojaid, interpreete, dirigente, ansambleid, orkestreid ning muusika suursündmusi;
- 6) rakendab muusikat kuulates erinevaid digikeskkondi;
- 7) rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust;
- 8) teeb valiku muusikaga tegelemise võimalustest, teab muusikaga seonduvaid elukutseid ning õppimisvõimalusi;
- 9) seostab muusikat enda vaimse, füüsilise ja emotsionaalse heaoluga;
- 10) järgib autorikaitse seadust ning käitub ohutult, otsides ja kasutades muusikateavet virtuaalkeskkondades.

6.7 LOODUSAINED

Valdkonnapädevus

Loodusainete õpetamise eesmärk põhikoolis on kujundada õpilaste loodusteaduslikku

pädevust, millega taotletakse, et õpilane:

- 1) huvitub keskkonnast, kodukoha loodusest, selle uurimisest ning loodusteaduste õppimisest;
- 2) rakendab loodusainetes omandatud teadmisi ja oskusi kodukohas paiknevate keskkonna objektide, nähtuste ja nendevaheliste põhjuse-tagajärje seoste selgitamiseks ning analüüsimiseks, kasutades loodusteadustele omaseid mõisteid;
- 3) märkab, sõnastab ja lahendab igapäevaeluga seotud probleeme, teeb põhjendatud otsuseid ning kasutab loovat ja kriitilist mõtlemist;
- 4) sõnastab loodusteadustega seotud uurimisküsimusi, kavandab ja korraldab uuringut, järgides ohutusnõudeid, ning teeb tõendus põhiseid järeldusi;
- 5) leiab infot loodusteaduste ja tehnoloogia kohta erinevatest allikatest ning hindab selle usaldusväärsust; kasutab õppimiseks, andmekogumiseks ning koostööks meedia- ja tehnoloogiavahendeid;
- 6) mõistab teaduse olemust, olulisust ja piiranguid, loodusteaduste ja tehnoloogia seoseid ning riske;
- 7) väärtustab elurikkust ja jätkusuutlikku arengut ka oma kodukohas, käitub turvaliselt ning järgib tervislikke eluviise;
- 8) teab loodusteaduste ja tehnoloogiaga seotud karjäärivõimalusi ning on motiveeritud elukestvaks õppeks;
- 9) järgib Rohelise Kooli põhimõtteid oma igapäevastes tegemistes.

LOODUSÕPETUS

Õpitulemused

1.klass

Teema: Inimese meeled ja avastamine

- 1) eristab elus- ja eluta looduse objekte ja nähtusi ning looduslikke ja tehnilikke aineid (materjale), kirjeldab ja rühmitab neid eri tunnuste alusel, tuginedes tehtud vaatlustele ja katsetele;
- 2) teeb oletusi tuttavate materjalide omaduste ning kehade käitumise kohta;
- 3) teeb oletuste kontrollimiseks õpetaja juhendamisel katseid ning katsete põhjal lihtsaid järeldusi;
- 4) seostab saadud teadmisi igapäevaelus ettetulevate olukordadega.

Teema: Aastaajad

- 1) märkab ja jälgib looduses toimuvaid aastaajalisi muutusi ning toob näiteid nende tähtsuse kohta inimese elus;
- 2) sõnastab lihtsa uurimisküsimuse ja teeb oletuste kontrollimiseks õpetaja juhendamisel katseid ning katsete põhjal lihtsaid järeldusi;
- 3) leiab õpetaja suunamisel erinevatest allikatest infot;
- 4) seostab saadud teadmisi igapäevaelus ettetulevate olukordadega;
- 5) liigub looduses turvaliselt, kahjustamata loodust, teisi ja iseennast.

2.klass

Teema: Organismid ja elupaigad

- 1) kirjeldab taimede, loomade ja seente välisehitust, toitumist, kasvamist ja liikumisvõimet ning seostab neid elukeskkonnaga;

- 2) koostab uurimusliku ülevaate mõnest taime-, seene- või loomaliigist ja esitleb seda;
- 3) leiab erinevatest allikatest loodusteaduslikku infot, hindab õpetaja suunamisel selle usaldusväärsust;
- 4) saab aru, et teadlased esitavad küsimusi ning teevad neile vastamiseks vaatlusi ja katseid;
- 5) teab, et katsete kordamine suurendab tulemuste usaldusväärsust, leiab katses mõjuteguri;
- 6) toob näiteid elusorganismide tähtsuse kohta looduses;
- 7) mõistab, et inimene on osa loodusest ja sõltub sellest; toob näiteid, kuidas inimene loodust oma tegevusega mõjutab;
- 8) liigub looduses turvaliselt, kahjustamata loodust, teisi ja iseennast.

Teema: Inimene

- 1) kirjeldab inimese välisehitust, toitumist ja kasvamist;
- 2) kaalub kehi ja mõõdab pikkust, valides sobivad mõõtmisvahendid;
- 3) saab aru, et teadlased esitavad küsimusi ning teevad neile vastamiseks vaatlusi ja katseid;
- 4) teab, et katsete kordamine suurendab tulemuste usaldusväärsust;
- 5) arvestab elusolendite (sh kaasinimeste) vajadusi;
- 6) tarbib vastutustundlikult, väldib enda ja teiste tervise kahjustamist;
- 7) mõistab, et inimene on osa loodusest ja sõltub sellest; toob näiteid, kuidas inimene loodust oma tegevusega mõjutab;
- 8) võrdleb inimeste elu maal ja linnas.

Teema: Ilm

- 1) teeb ilmavaatlusi, vormistab andmeid ning teeb nende põhjal järeldusi;
- 2) iseloomustab ilma ning valib ilmale vastava riietuse;
- 3) märkab ja jälgib looduses toimuvaid aastaajalisi muutusi ning toob näiteid nende tähtsuse kohta inimese elus.

3.klass

Teema: Organismide rühmad ja kooselu

- 1) eristab ühte liiki kuuluvaid organisme;
- 2) eristab selgroogseid (kala, kahepaikne, roomaja, lind ja imetaja) ning selgrootuid (putukad ja ämblikud) organisme;
- 3) teab kodukoha tuntumaid loomi, taimi ja seeni;
- 4) kirjeldab õpitud loomade eluviise ja elupaiku;
- 5) oskab vältida loomade ning mürgiste taimede ja seentega seotud ohtusid;
- 6) toob näiteid organismide seoste kohta looduses ning koostab lihtsamaid toiduahelaid;
- 7) leiab õpetaja suunamisel infot loodusteaduste kohta, kasutab andmekogumiseks meedia- ja tehnoloogiavahendeid;
- 8) saab aru, et teadlased esitavad küsimusi ning teevad neile vastamiseks vaatlusi ja katseid;
- 9) teab, et katsete kordamine suurendab tulemuste usaldusväärsust, leiab katses mõjuteguri;
- 10) märkab kodukoha elurikkust ja maastiku mitmekesisust ning selgitab nende olulisust;
- 11) arvestab elusolendite (sh kaasinimeste) vajadusi;
- 12) teeb ettepanekuid lähiümbruse keskkonnahoiuks ning osaleb sellesuunalistes tegevustes.

Teema: Liikumine ja jõud

- 1) liigub looduses turvaliselt, kahjustamata loodust, teisi ja iseennast;
- 2) uurib erinevate kehade liikumist ja pidurdusteekonda; teeb oletusi katse tulemuse kohta; määrab katses mõjuteguri, teeb katse põhjal lihtsaid järeldusi;

- 3) leiab õpetaja suunamisel infot erinevatest allikatest;
- 4) käitub liikluses ohutult, märkab ohuolukordi.

Teema; Elekter

- 1) koostab lihtsama vooluringi;
- 2) teeb katsega kindlaks elektrit juhtivad ja mittejuhtivad materjalid;
- 3) väldib elektrivooluga seotud ohtlikke olukordi, kasutades õpitud teadmisi;
- 4) pakub välja viise elektri kokkuhoiuks kodus ja koolis.

Teema: Kaart

- 1) saab aru kaardist; leiab kooliümbruse kaardilt tuttavaid objekte;
- 2) leiab õpetaja suunamisel infot kaardirakenduste kohta, kasutab andmekogumiseks, õppimiseks ning koostööks meedia- ja tehnoloogiavahendeid;
- 3) leiab Eesti kaardil oma kodukoha, suuremad kõrgustikud, saared, poolsaared, lahed, jõed, järved ja linnad;
- 4) määrab suundi kompassiga;
- 5) märkab kodukoha elurikkust ja maastiku mitmekesisust ning selgitab nende olulisust;
- 6) liigub looduses turvaliselt, kahjustamata loodust, teisi ja iseennast.

LÕK loodusõpetus

Õpitulemused 1. klassi lõpuks

Õpilane:

- 1) orienteerub täiskasvanu abiga kodus, koolis ja kooliteel;
- 2) tunneb ära ja nimetab õpitud taimi, loomi ja loodusnähtusi; kirjeldab neid õpetaja küsimustele toetudes 2–4-sõnalise lausega ja rühmitab neid erinevate tunnuste alusel;
- 3) tunneb ära ja nimetab aastaaegu ja aastaegadele iseloomulikke loodusnähtusi; nimetab aastaegade järjestust;
- 4) käitub looduses hoolivalt, hindab enda ja teiste käitumist looduses õige/vale põhimõttel.

Õpitulemused 2. klassi lõpuks

Õpilane:

- 1) tunneb ära ja nimetab õpitud taimi ning loomi, lähiümbruse eluta looduse objekte ning nähtusi; kirjeldab neid abile tuginedes 3–5-sõnaliste lausetega (3–4 lauset);
- 2) võrdleb õpetaja suunamisel õpitud elusorganisme 2–3 tajutava tunnuse alusel; rühmitab neid õpetaja suunamisel ning eristab õpitud kuuluvusrühmi;
- 3) tunneb ära ja nimetab aastaaegu, kirjeldab nende põhitunnuseid; järjestab abivahendite toel aastaajale vastavate kuude nimetusi;
- 4) märkab ja toob õpetaja küsimustele toetudes näiteid elusolendite vajadustest.

Õpitulemused 3. klassi lõpuks

Õpilane:

- 1) kirjeldab abivahenditele tuginedes 4–5-sõnaliste lausetega (3–5 lauset) eluta looduse objekte ning nähtusi; võrdleb ja rühmitab neid õpetaja suunamisel erinevate tunnuste alusel;
- 2) teeb koostegevuses täiskasvanuga lihtsamaid ilmavaatlusi, iseloomustab abivahenditele tuginedes ilma ning valib ilmale vastava välisriietuse;
- 3) märkab ja kirjeldab abivahenditele tuginedes 4–5-sõnaliste lihtlausetega looduses ja inimtegevuses toimuvaid aastaajalisi muutusi;

- 4) teab kuude nimetusi ja järgnevust, rühmitab neid vastavalt aastaajale;
- 5) tunneb ära ja nimetab kodukoha tuntumaid taimi ja loomi; rühmitab neid õpetaja suunamisel erinevate tunnuste alusel ning nimetab õpitud kuuluvusrühma;
- 6) kirjeldab ning võrdleb abivahenditele tuginedes õpitud taimede välisehitust ja elupaiku ning õpitud loomade välisehitust, liikumisviisi ja toitumist;
- 7) liigub looduses turvaliselt, kahjustamata loodust ja iseennast; hoolib elusolendite vajadustest.

4.klass

Teema: Maailmaruum

- 1) koostab loodusteaduslikke mudeleid, selgitab mudelite toel objekte ja nähtusi: päikesesüsteemi ehitust ning planeetide liikumist, öö ja päeva ning aastaegade vaheldumist;
- 2) leiab infot objektide ja nähtuste kohta, hindab info usaldusväärsust õpetaja abiga, koostab ja esitab valitud ülevaateid teemal maailmaruum;
- 3) arutleb looduse ja maailmaruumi uurimise vajalikkuse üle; toob näiteid, kuidas teadlased koguvad tõendusmaterjali;
- 4) uurib valguse neeldumist, peegeldumist ja murdumist, seostab neid nähtustega keskkonnas.

Teema: Planeet Maa

- 1) Kirjeldab maailma poliitilise kaardi järgi etteantud riigi, sh Eesti geograafilist asendit.
- 2) Tunneb ja näitab globusel ja kaardil mandreid ja ookeane ning suuremaid Euroopa riike;
- 3) Teab, et atlasel on kohanimede register, mille abil saab tundmatu koha leida. Leiab õpetaja suunamisel registri järgi vajaliku koha.
- 4) Toob näiteid erinevate looduskatastroofide kohta ning kirjeldab nende mõju loodusele ja inimeste tegevusele.
- 5) Nimetab globuse ja kaartide kui Maa mudelite piiranguid (nt globuse järgi on raskem nt marsruuti koostada, kaardid võivad vananeda), arutleb digikaartide eelistest.

Teema: Elu mitmekesisus maal

- 1) nimetab elu tunnused ja võrdleb nende avaldumist erinevatel organismidel (taimed, loomad, seened, bakterid);
- 2) kasutab mikroskoopi;
- 4) selgitab ühe- ja hulkraksete erinevust;
- 5) arutleb bakterite tähtsuse üle looduses ja inimese elus;
- 6) toob näiteid taimede ja loomade kohastumise kohta kõrbes, vihmametsas, mäestikes ning jäävööndis;
- 7) toob näiteid elu tekkest ja arengust Maal.

Teema: Inimene

- 1) seostab inimese elundkonnad vastavate elunditega ja nende ülesannetega;
- 2) analüüsib lihtsa katse või mudeli järgi inimese elundi või elundkonna talitlust;
- 3) põhjendab tervislike eluviiside olulisust;
- 4) põhjendab looduse ja oma elukeskkonna tundmise ja hoidmise vajalikkust;
- 5) selgitab taimede, loomade, seente ja mikroorganismide tähtsust inimese elus;

6) toimib keskkonnateadliku tarbijana ning väärtustab tervislikku toitu.

5.klass

Loodusõpetus 5. klass

1. Eesmärgiks on, et õpilane:

- oskab looduses käituda, huvitub loodusest ja looduse uurimisest;
- omandab teadmisi elukeskkondadest;
- mõistab elus- ja eluta looduse seoseid;
- õpib tundma levinenumaid Eesti elukooslusi ja bioloogilisi liike;
- kasutab kõnes õpitud mõisteid;
- õpib kasutama lihtsamaid loodusteaduslikke uurimismeetodeid (vaatlus, mõõtmine, katse);
- kasutab lihtsamaid mõõteriistu ja katsevahendeid;
- õpib läbi viima katseid ohustamata ennast ja teisi.

2. Digipädevuste arendamine:

- Loodusaineid õppides kasutatakse digivahendeid internetis usaldusväärse ja asjakohase info otsimiseks ning andmete kogumiseks.
- Õpitakse rakendama digitaalseid teabeallikaid ja saadud teabe põhjal lahendama loodusteaduslikke probleeme ning arutlema keskkonnas toimuvate protsesside üle.
- Analüüsitakse ja visualiseeritakse digitaalselt kogutud vaatlusandmeid.
- Digikeskkonnas suheldes järgitakse igapäevaelu väärtuspõhimõtteid ning jälgitakse ohutut info kasutamist.

3. Õppesisu.

Teemad ja alateemad. Teadmised

Vesi.

Vesi kui aine, vee omadused, vee olekud, märgamine ja mittemärgamine, kapillaarsus, vee soojenemine ja jahtumine, pindpinevus, põhjavesi, vee omaduste tähtsus organismidele. Vee voolavuse nähtus. Vee liikumine jõgedes raskusjõu abil. Raskusjõust tingitud veepinna kumerus veekogudes. Mõiste raskusjõud. Vee soojenemine ja jahtumine. Mõisted soojus ja energia. Vee ja mulla soojenemise erinevus. Temperatuuri muutused veekogus ja õhus ööpäeva jooksul. Vee temperatuuri aastaringne jaotus sügavas veekogus. Vee soojuspaisumine. Vee olekud.

Vee kolm olekut. Vee sulamine ja tahkumine. Sulamistemperatuur. Aurumine ja keemine. Keemistemperatuur. Soojusenergia eraldumine ja neeldumine vee olekute muutumisel. Vee olekud: tahke, vedel, gaasiline. Vee paisumine külmumisel. Jää sulamistemperatuur ja vee külmumistemperatuur. Jää ujumine vee peal. Energia neeldumine jää sulamisel ja energia vabanemine jää sulamisel. Veekogu mõju ümbruskonna õhule sügisel jää tekkimise ajal ja kevadel jää sulamise ajal. Vee aurumine. Vee aurumist põhjustavad tegurid. Vee keemine. Vee keemistemperatuur. Veeauru kondenseerumine. Veeauru kondenseerumiseks vajalikud tingimused. Veeauru kondenseerumisega seotud nähtused.

Lahused.

Aine lahustumine vees. Lahuste valmistamine ja nende omadused. Tahkete ainete osakeste mõju looduslikele vetele.

Vees lahustuvad ja lahustumatud ained. Tahke aine osakeste leidumine looduslikes veekogudes ja nende mõju vee kvaliteedile. Lahuste valmistamine.

Puhas ja reostunud vesi. Reostunud vee mõju elusorganismidele. Joogivesi ja sellele esitatavad nõuded. Vee puhastusviisid.

Vesi organismide elus.

Vesi organismide elukeskkonnana. Taimede ja loomade kohastumised eluks veekeskkonnas.

Süvaveeloomade eripära ning veeorganismide elu eri aasaegadel.

Veekeskkond ja selle põhiomadused. Eesti tähtsamad jõed, järved ja mered ning nende asukoht kaardil. Taimede kohastumised eluks veekeskkonnas ja nende iseärasused. Maismaa ja veekogu taimede erinevused. Eesti veekogude taimed. Veeloomade kohastumised eluks veekeskkonnas, nende ehituse ja elu iseärasused. Eesti veekogude loomad. Süvaveeloomade ehituse ja eluviisi iseärasused. Süvaveekogude asupaigad. Veeorganismide elutingimused suvel ja talvel.

Vee ringkäik looduses.

Vee aurumine veekogudelt ja taimedelt. Vee liikumine õhuvooludega. Pilvede teke. Sademed.

Vee liikumine mullas ja jões. Energia ülekande veeringes. Vee osatähtsus ilmastiku kujunemisel.

Vee aurumine.

Vee aurumine taimedest ja veekogudelt. Niiske õhu kandumine tuulega.

Pilvede teke. Sademed. Energia vabanemine pilvede liikumisel. Seaduspärasus: veeauru kondenseerumisel vabaneb energiat. Sademete keskmine hulk ja aastaajaline jaotus Eestis.

Valdavad tuuled Eestis ja nende mõju ilmastikule.

Õhk.

Õhk ja õhkkond ehk atmosfäär. Õhu koostis ja omadused. Õhurõhk. Õhu liikumine looduses ja tuul. Atmosfäär kui Maal eksisteeriva elu kaitsekiht. Õhu tähtsus organismidele ning põlemisprotsessidele.

Õhu koostis ja omadused. Külma ja sooja õhu liikumine. Õhukeskkonna tähtsamad omadused. Ilmakaared, nende määramine. Eesti tuulte suunad. Tuule suuna ja õhutemperatuuri määramine. Tuulte tekkimise põhjused. Atmosfääri tähtsus Maal elavate organismide jaoks. Ilmavaatlused. Termomeeter ja baromeeter. Õhu soojuspaistumine.

Tuuleroos. Looduses esinevad soojusülekandeprotsessid. Õhk kui gaaside segu, selle koostis ja omadused. Õhu tähtsus elusorganismide elutegevusele. Puhas ja saastunud õhu omadused ning nende toime organismidele. Hapniku roll looduslikes protsessides. Põlemisprotsesside olemus neng nende tähtsus.

Organismide elu õhus.

Õhk kui elukeskkond. Organismide levimine õhu kaudu (abil).

Lendamis- ja levimiskohastumised erinevatel organismidel.

Organismide levimine õhu kaudu: Tuultolmlejade taimede kohastumised. Õhukeskkonna loomad. Lindude kohastumised lendamiseks.

Eesti tuntumad linnud ja tavalisemad putukad.

Nahkhiired, lendoravad.

Eesti asukoht kaardil ja gloobusel.

Eesti asend maailmakaardil ja gloobusel. Eesti haldusjaotus.

Eesti asukoht maailmakaardil ja gloobusel. Eesti asend Euroopa, Läänemere ja Skandinaavia poolsaare suhtes. Eesti naaberriigid ja Eesti asend nende suhtes. Eesti haldusjaotus. Eesti maakonnad, vallad ja linnad. Eesti tähtsamad jõed ja järved.

Läänemeri.

Vesi Läänemeres. Läänemere mõju ilmastikule. Läänemere taimed, loomad, vetikad.

Mere mõju inimtegevusele. Läänemere rannajoon. Läänemere rannik muutub, Läänemeri on riimveeline. Kalad Läänemeres. Läänemere selgrootud ja imetajad. Merelinnud. Saarte ja

ranniku taimestik. Merevee omadused. Elutingimused rannikul. Läänemere reostus ja kaitse
Õppetegevus.

Õppetegevuses kasutatakse vaatlemist, võrdlemist, küsimuste esitamist, mõõtmist, hüpoteeside püstitamist, katseid hüpoteeside kontrollimiseks, vestlust. Õpitakse esitama küsimusi, tegema järeldusi, arendatakse mõtlemise oskusi, õpitakse leidma probleemidele lahendusi ning prognoosima otsustuste tagajärgi.

Õppetegevuses kasutatakse iseseisvat tööd, paaristööd, rühmatööd, õppekäike, esitlust
Laiendatakse õppekeskkonda: arvutiklass, kooliümbus, muuseumid, näitused, ettevõtted vms.

Õpetatakse informatsiooni leidma ja hindama (õpilasi tuleb suunata lugema loodusteemalist kirjandust, vaatama televisioonisaateid, videofilme).

5.klassi õpilased peavad teadma:

- vee omadusi, kolme olekut;
- vees lahustuvaid ja lahustumatuid aineid;
- kuidas reostunud vesi mõjub elusorganismidele ja elukooslusele;
- veekeskkonna põhiomadusi;
- veekeskkonnas elavaid taimi ja nende kohastumisi eluks veekeskkonnas;
- veeloomi ja nende ehitus ning elu iseärasusi;
- õhukeskkonna tähtsamaid omadusi, ilmakaari, Eesti tuulte suundi;
- tuultolmlejad taimi ja õhukeskkonnas elavaid loomi;
- Eesti haldusjaotust;
- Eesti ilmastikku kujundavaid tegureid.

Õpilased peavad oskama:

- kirjeldada veega seotud nähtusi, pilvede teket, õhu soojuspaisumist, tuule tekkimist, hapniku
- osalemisel toimuvaid protsesse,
- iseloomustada Eesti kliimat, aastaaegu;
- valmistada lahuseid;
- vahet teha puhtal ja reostunud veel;
- näidata tähtsamaid veekogusid, asulaid kaardil/gloobusel;
- teha katseid vee omaduste tundmaõppimiseks;
- oskab määrata tuule suundi ja õhutemperatuuri.

Hindamine.

Õpilaste poolt iseseisvalt sooritatud ülesannete puhul toimub kontroll, mis ei ole alati hindeline, kuid õpilane saab hinnangu ülesande sooritamise õigsusest.

Hindeliselt hinnatakse alateemade tundmist ja mahukamaid koduseid töid. Teadmisi ja oskusi hinnatakse suuliste vastuste, kirjalike tööde, praktiliste tööde alusel numbriliste hinnetega.

Kirjalike tööde (lühijutuke, lünktekst) puhul parandatakse õigekirjavead, kuid hinnatakse sisulist poolt.

Lõiming:

Ajalugu: elutegevus siseveekogude juures; rahvusparkide kultuuripärand;

Loodusvaldkond: uurimuslik õpe, toitumissuhted ökosüsteemides;

Matemaatika: andmete kogumine ja süstematiseerimine;

Eesti keel: uurimistulemuste korrektne keeleline vormistamine. Uurimistöödest ja veebiotsingutest ettekannete koostamine ja esitamine;

Võõrkeel: info (sh illustreerivate materjalide) otsimine võõrkeelsetest materjalidest;

Kehaline kasvatus: looduses liikumine praktiliste tööde teostamisel;

Kunstiõpetus: jooniste ja mudelite koostamine. Ettekannete illustreerimine ja kujundamine;
 Arvutiõpetus: veebipõhiste materjalide otsimine. Esitluste koostamine;
 Teabekeskond: info otsimine kaardi- ja infoportaalidest ja kaartidelt ning selle töötlemine ja kasutamine igapäevaelus;
 Tehnoloogia ja innovatsioon: interaktiivsete allikate ja töövahendite kasutamine (animatsioonid, digitaalsed andmekogujad), mobiilirakendused;
 Tervis ja ohutus: liikumine looduses; tervislikud valikud tarbimises;
 Elukestev õpe ja karjääri planeerimine: tutvumine teemaga seotud elukutsetega, üldpädevuste arendamine;
 Keskkond ja jätkusuutlik areng: liigi- ja elupaikade kaitse vajalikkus.

Teema: Vesi. Veekogu kui uurimisobjekt

- 1) leiab infot objektide ja nähtuste kohta, hindab info usaldusväärsust õpetaja abiga, koostab ja esitab valitud teemal ülevaateid (kodukoha järv/jõgi, looduskaitsealune liik/objekt, pindpinevus jms);
- 2) sõnastab koos kaaslastega loodusteadusliku uurimisküsimuse või hüpoteesi, kavandab ja teeb uurimuse kodukoha veekogu kohta, kogub ja vormistab andmeid ning esitleb uurimistulemusi;
- 3) kasutab uurimiseks ja andmete kogumiseks tehnilisi abivahendeid (nt mikroskoop, digitaalsed andurid, luup); kasutab katseid tehes turvalisi töövõtteid;
- 4) pakub võimalusi, kuidas suurendada katsetulemuste usaldusväärsust, leiab katses mõjuteguri;
- 5) arutleb looduse uurimise vajalikkuse üle; toob näiteid, kuidas teadlased koguvad tõendusmaterjali;
- 6) iseloomustab katsete põhjal vee omadusi; seostab need looduses toimuvate protsessidega
- 7) mõõdab aine massi ja vedeliku ruumala ning valmistab lahust;
- 8) kirjeldab ja võrdleb jõe ja järve elutingimusi, teab nende tüüpilisemaid liike;
- 9) kasutab liikide tundmaõppimiseks määrajaid;
- 10) selgitab keskkonnatingimuste mõju elusorganismidele (sh inimesele); iseloomustab taimede ja loomade kohastumusi;
- 11) koostab jõe ja järve kohta toiduahelaid ja toiduvõrke; selgitab toitumissuhteid ökosüsteemides (tootjad, tarbijad ja lagundajad);
- 12) leiab kaardilt Eesti suuremad jõed, järved ning kirjeldab nende asendit.

Teema: Vee kasutamine

- 1) koostab loodusteadusliku mudeli veeringe selgitamiseks;
- 2) selgitab, kuidas kujuneb põhjavesi, ning põhjendab selle kaitsmise vajadust; kirjeldab joogivee saamise võimalusi;
- 3) kavandab ja teeb koos kaaslastega vee puhastamise katseid; kasutab katseid tehes turvalisi töövõtteid;
- 4) pakub võimalusi, kuidas suurendada katsetulemuste usaldusväärsust, leiab katses mõjuteguri;
- 5) leiab infot objektide ja nähtuste kohta, hindab info usaldusväärsust õpetaja abiga, koostab ja esitab valitud teemal ülevaateid (kodukoha veekogu kaitse, allikad, kalavarud, looduskaitsealune liik/objekt jm) ;
- 6) selgitab keskkonnatingimuste mõju elusorganismidele (sh inimesele);
- 7) analüüsib oma pere veetarbimist ja teeb ettepanekuid vee säästmiseks;

Teeme: Õhk

- 1) iseloomustab katsete põhjal õhu koostist ning omadusi; seostab need looduses toimuvate protsessidega;
- 2) kasutab uurimiseks ja andmete kogumiseks tehnilisi abivahendeid, sh digitaalsed andurid, kasutab katseid tehes turvalisi töövõtteid;
- 3) leiab infot ilma kohta, teostab ilmavaatlusi ning esitleb uurimistulemusi;
- 4) mõõdab õhutemperatuuri, hindab pilvisust ja tuule kiirust ning määrab pilvetüüpe ja tuule suunda;
- 5) võrdleb ilmaandmete kaardi põhjal ilma Eesti eri osades ning iseloomustab jooniste põhjal õhutemperatuuri, sademete hulka ja tuule suunda;
- 6) pakub võimalusi, kuidas suurendada katsetulemuste usaldusväärsust, leiab katses mõjuteguri;
- 7) arutleb ilma uurimise vajalikkuse üle; toob näiteid, kuidas teadlased koguvad tõendusmaterjali;
- 8) seostab hapniku ja süsihappegaasi põlemise, kõdunemise, hingamise ning fotosünteesiga;
- 9) selgitab keskkonnatingimuste mõju elusorganismidele (sh inimesele); iseloomustab taimede ja loomade kohastumusi.

Teema: Asula

- 1) leiab infot koduasula elukeskkonna kohta, hindab info usaldusväärsust õpetaja abiga, koostab ja esitab ülevaate;
- 2) leiab kaardilt Eesti maakonnakeskused ning kirjeldab nende asendit;
- 3) teab asula tüüpilisemaid liike, koostab toiduahelaid ja toiduvõrke;
- 4) selgitab keskkonnatingimuste mõju elusorganismidele (sh inimesele);
- 5) hindab koduasula elutingimusi ja keskkonnaseisundit (vesi, õhk, valgus, müra, jäätmed, inimkaaslejad loomad); teeb ettepanekuid kodukoha keskkonnaseisundi parandamiseks;
- 6) selgitab vee-, kanalisatsiooni- või energiasüsteemide toimimist koduasulas;
- 7) kavandab koduasula rohe- või puhkeala, plaanib tulevikuasula vms;
- 8) võrdleb katsete põhjal heli levimist erinevates materjalides; seostab heli kõrguse võnkumise sagedusega;
- 9) analüüsib oma pere vee- või energiatarbimist ja hindab nende mõju keskkonnale; teeb ettepanekuid vee, energia ning materjalide säästmiseks;
- 10) hindab inimtegevuse mõju asulale, arutleb selle tähtsuse ning kaitsmise vajaduse üle;
- 11) seostab asula uurimise, kaitse ja majandamise nendes valdkondades tegelevate elukutsetega.

Teema: Soo

- 1) leiab infot objektide ja nähtuste kohta, hindab info usaldusväärsust õpetaja abiga, koostab ja esitab valitud teemal ülevaateid (looduskaitsealune liik, looduskaitseala, turba kasutamine jms);
- 2) leiab kaardilt Eesti suuremad sood;
- 3) selgitab soode kujunemist ja arengut ning põhjendab soode rohkest Eestis;
- 4) nimetab soos enamlevinud liike, iseloomustab nende kohastumusi soos;
- 5) kasutab liikide tundmaõppimiseks määrajaid;
- 6) koostab soo kohta toiduahelaid ja toiduvõrke; selgitab toitumissuhteid soos (tootjad, tarbijad ja lagundajad);
- 7) hindab inimtegevuse mõju soo kooslustele, arutleb soo tähtsuse ning kaitsmise vajaduse üle;

8) seostab looduse uurimise, koosluste kaitse ja majandamise nendes valdkondades tegelevate elukutsetega.

6.klass

Teema: Muld. Aed ja põld.

- 1) kavandab õpetaja juhendamisel lihtsamaid praktilisi töid, sõnastab uurimisküsimusi ja kontrollib hüpoteese, järgides ohutusnõudeid ning valides sobilikud mõõtevahendid; analüüsib andmeid, teeb järeldusi ja esitab uurimistulemusi;
- 2) kirjeldab ja võrdleb erinevaid mullaproove ning nimetab mulla koostisosi;
- 3) iseloomustab katsete põhjal mulla koostist ja omadusi; seostab need looduses toimuvate protsessidega;
- 4) selgitab mulla kujunemist ja selle tähtsust looduses;
- 5) kirjeldab mullaelustikku ning mullaorganismide seoseid;
- 6) seostab hapniku ja süsihappegaasi kõdunemise, hingamise ja fotosünteesiga; toob näiteid ainete ringkäigu kohta looduses;
- 7) kirjeldab ja võrdleb põllu/aia elutingimusi, teab nende tüüpilisemaid liike;
- 8) toob näiteid põllukultuuride saagikust mõjutavate tegurite, muldade kahjustumise põhjuste ning tagajärgede kohta;
- 9) hindab inimtegevuse mõju aia/põllu kooslustele, arutleb nende tähtsuse ning muldade kaitsmise vajaduse üle;
- 10) seostab looduse uurimise ja koosluste majandamise nendes valdkondades tegelevate elukutsetega.

Teema: Mets

- 1) kirjeldab metsakoosluse elutingimusi, teab selle tüüpilisemaid liike;
- 2) võrdleb metsakooslusi õpitud metsatüüpide näitel;
- 3) koostab metsakoosluste kohta toiduahelaid ja toiduvõrke; selgitab toitumissuhteid metsas (tootjad, tarbijad ja lagundajad);
- 4) seostab looduse uurimise, metsa kaitse ja majandamise nendes valdkondades tegelevate elukutsetega.

Teema: Läänemeri

- 1) selgitab Läänemere vähese soolsuse põhjuseid ning Läänemere mõju Eesti ilmastikule;
- 2) kirjeldab ja võrdleb veekogu elutingimusi, teab tüüpilisemaid liike;
- 3) hindab inimtegevuse mõju Läänemerele, arutleb mere tähtsuse ning kaitsmise vajaduse üle;
- 4) seostab looduse uurimise, veekogude kaitse ja majandamise nendes valdkondades tegelevate elukutsetega;
- 5) leiab kaardilt Läänemere äärsed riigid, looduskaitsealad, lahed, väinad, poolsaared, saared, kirjeldab nende asendit.

Teema: Eesti loodusvarad

- 1) võrdleb olmes kasutatavate materjalide omadusi ning seostab need kasutusala-dega;
- 2) teeb ettepanekuid vee, energia ja materjalide säästmiseks;
- 3) põhjendab olmejäätmete sortimise ja töötlemise vajadust ning sordib olmeprügi;
- 4) teeb ettepanekuid kodukoha keskkonnaseisundi parandamiseks; osaleb sellesuunalistes tegevustes;
- 5) hindab taastuvenergia tootmise ja kasutamise võimalusi oma kodukohas;

- 6) arutleb taastuvate ja taastumatute loodusvarade kasutamise ning Eesti keskkonnaprobleemide üle ja pakub välja nende lahendamise võimalusi;
- 7) koostab ammendunud karjääri kasutuskõlblikuks keskkonnaks muutmise kavandi.

Teema: Loodus- ja keskkonnakaitse Eestis.

- 1) saab aru inimtegevuse ja keskkonna vahelistest seostest kodukohas ning Eestis;
- 2) põhjendab loodus- ja keskkonnakaitse vajalikkust;
- 3) leiab eri allikatest loodusteaduslikku teavet ning arutleb infoallika usaldusväärsuse üle;
- 4) oskab vastandada teaduslikku ja mitteteaduslikku seletust;
- 5) kirjeldab niidu elutingimusi ja teab tüüpilisemaid liike;
- 6) leiab kaardilt looduskaitsealad, kirjeldab nende asendit;
- 7) võrdleb koosluste (veekogu, soo, mets, niit, põld/aed, asula) elutingimusi, hindab inimtegevuse mõju kooslustele, arutleb nende tähtsuse ning kaitsmise vajaduse üle.

LÕK Loodusõpetus

Õpitulemused

4. klassi lõpuks

Õpilane:

- 1) tunneb ära ning nimetab kodukoha taimi, loomi ja seeni; kirjeldab ja võrdleb abivahenditele tuginedes neid iseloomustavaid tunnuseid (välisehitus, elupaik, eluviis); toob näiteid loomade ning mürgiste taimede ja seentega seotud ohtudest;
- 2) eristab ja rühmitab õpitud selgroogseid ning selgrootuid loomi, maismaataimi ja kübarseeni;
- 3) järjestab taimede ja loomade arengu etappe kujutavaid seeriapilte, kirjeldab õpitud elusorganismide arengut tuginedes pildiseeriale;
- 4) näitab enda kehal ja nimetab õpitud kehaosaid;
- 5) võrdleb abivahendile tuginedes inimeste elu maal ja linnas;
- 6) toob näiteid puhta vee ja õhu, mulla, valguse ning soojuse tähtsusest elusolenditele;
- 7) teeb õpetaja juhendamisel lihtsamaid vaatlusi ja praktilisi töid, valides sobivaid vahendeid ning järgides ohutusnõudeid; kirjeldab abivahenditele tuginedes vaadeldut ja oma tegevust.

5. klassi lõpuks

Õpilane:

- 1) näitab ja nimetab näitvahendil inimese elundkondade tähtsamaid elundeid, kirjeldab tugisõnade toel nende ülesandeid;
- 2) saab aru lihtsast plaanist, leiab kooliümbruse plaanilt tuttavaid objekte;
- 3) leiab Eesti kaardil oma kodukoha, Eesti suuremad saared, järved, jõed ja linnad;
- 4) toob näiteid oma kodukoha looduslikust mitmekesisusest ja inimeste tegevusest (sh olulisemad asutused ja ettevõtted, inimeste tegevusalad);
- 5) toob abivahenditele toetudes näiteid organismide vaheliste seoste kohta looduses, koostab lihtsamaid toiduahelaid;
- 6) nimetab ja kirjeldab abivahenditele toetudes maailmaruumi objekte ning nähtusi (Päikesesüsteem, öö ja päeva vaheldumine).

6. klassi lõpuks

Õpilane:

- 1) teab ja nimetab põhi- ning vaheilmakaari; määrab neid kaardil;
- 2) saab aru lihtsast plaanist ja kaardist; leiab Eesti kaardil Läänemere, õpitud saared, jõed, järved, linnad; koostab õpetaja juhendamisel lihtsamaid mõõtkavata plaane;
- 3) võrdleb abivahenditele tuginedes taimede, loomade, seente ja bakterite eluavaldusi; selgitab nende tähtsust looduses; toob näiteid nende mõju kohta inimese organismile;
- 4) kirjeldab ja võrdleb abivahenditele toetudes õpitud koosluste (erinevad veekogud, asula) elutingimusi, teab nende tüüpilisemaid liike; koostab koosluste kohta toiduahelaid ja lihtsamaid toiduvõrgustikke;
- 5) teab vee ja õhu omadusi ning tähtsust elusorganismidele; toob näiteid, kuidas inimene mõjutab oma tegevusega vee ja õhu puhtust; jälgib oma pere veetarbimist, toob näiteid vee säästmise võimalustest;
- 6) teab mulla tähtsust elusorganismidele ja selgitab abivahenditele tuginedes mulla kaitse vajadust;
- 7) mõõdab temperatuuri ja pikkust, valides sobivad mõõtmisvahendid;
- 8) viib õpetaja juhendamisel läbi lihtsaid praktilisi töid, teeb tulemuste põhjal kokkuvõtteid, seostab saadud teadmisi igapäevaelus ettetulevate olukordadega.

7.klass

Teema: Inimene uurib loodust

- 1) sõnastab uurimisprobleemi ja -küsimusi ning hüpoteese, mida saab katse või vaatluse kaudu uurida (kontrollida), plaanib ja korraldab koos kaaslastega katseid, kogub andmeid, vormistab tulemused tabelite ja joonistena; teeb andmete põhjal kehtivaid järeldusi, esitab tulemused (sh digitaalselt);
- 2) eristab katses sõltumatu ja sõltuva muutuja; mõistab kõrvalmuutujate kontrollimise vajadust;
- 3) mõistab korduskatsete ja kontrollkatsete vajadust; analüüsib kogutud andmete usaldusväärsust ning järelduste kehtivust;
- 4) eristab teaduslikke teadmisi mitteteaduslikest teadmistest;
- 5) arutleb loodusteaduste ja tehnoloogia arengu ning tähtsuse üle igapäevaelus ja ühiskonnas; toob näiteid nende vastastikuste seoste kohta;
- 6) mõõdab või määrab kujundi pindala, keha ruumala.

Teema: Ainete ja kehade mitmekesisus

- 1) teab, et ained koosnevad aatomitest ja molekulidest; koostab lihtsamate molekulmudelite põhjal ainete valemeid;
- 2) arutleb mudelite tähtsuse ja piiratuse üle;
- 3) eristab aineid ja materjale nende omaduste (värvuse, tiheduse, sulamis- ja keemistemperatuuri, soojusjuhtivuse) uurimise põhjal ning seostab omadusi nende kasutusalaadega;
- 4) järgib katseid tehes ohutusnõudeid ning põhjendab nende vajalikkust;
- 5) valmistab kindla protsendilise sisaldusega lahuse, toob näiteid lahustite, lahustuvate ainete ja lahuste kohta ning selgitab lahuste tähtsust looduses ning igapäevaelus;
- 6) lahutab segu, kasutades kohaseid meetodeid;
- 7) põhjendab aineosakeste vastastikmõjuga tahkiste kuju säilivust ja kõvadust, vedelike voolavust ning gaaside lenduvust;

- 8) leiab infot uuritavate ainete, kehade, nähtuste ja protsesside kohta ning hindab allikate usaldusväärsust õpetaja abiga; esitab uurimise tulemusi;
- 9) määrab keha/aine tiheduse.

Teema: Loodusnähtused

- 1) eristab füüsikalisi, keemilisi ja bioloogilisi nähtusi ning toob näiteid nende vaheliste seoste kohta;
- 2) seostab soojusülekanne ja energia muundumise nähtusi looduslike protsesside ning igapäeva eluga;
- 3) toob näiteid energia jäävuse seaduse kehtivuse kohta;
- 4) seostab vee olekute muutuseid sademete tekkega (vihm, lumi, kaste, udu, härmatis);
- 5) selgitab hingamise, põlemise ja fotosünteesi näitel, et keemilistes reaktsioonides energia eraldub või neeldub;
- 6) valib konkreetse nähtuse selgitamiseks sobiva mudeli;
- 7) mõeldab või määrab liikumise kiirust.

Teema: Elus ja eluta looduse seosed

- 1) kirjeldab elus- ja eluta looduse seoseid süsinikuringe näitel;
- 2) seostab kohastumusi füüsikaliste ja keemiliste keskkonnatingimustega;
- 3) analüüsib enda tegevuse võimalikku keskkonnamõju ja ökoloogilist jalajälge;
- 4) põhjendab energiasäästu vajadust;
- 5) põhjendab materjalide taaskasutamise olulisust ning pakub materjalide taaskasutamise võimalusi;
- 6) kaalutleb enda huvide ja võimete sobivust õpingute jätkamiseks loodusteaduste või tehnoloogia erialadel.

LÕK 7. klassi lõpuks

Õpilane:

- 1) eristab ja rühmitab õpitud elusorganisme erinevate tunnuste järgi; selgitab abivahenditele tuginedes keskkonnatingimuste mõju elusorganismidele; toob näiteid taimede ja loomade kohastumustest Eesti looduse näitel;
- 2) kirjeldab ja võrdleb abivahenditele tuginedes koosluste (veekogud, aed, põld, niit, mets, soo) elutingimusi; teab nende tüüpilisemaid liike; koostab koosluste kohta toiduahelaid ja lihtsamaid toiduvõrgustikke;
- 3) toob näiteid inimtegevuse mõjust ümbritsevale keskkonnale; mõistab koosluste tähtsust ning selgitab näidete varal nende kaitsmise vajadust;
- 4) näitab Eesti asukohta Euroopa kaardil; kirjeldab abivahenditele tuginedes Eesti asendit; kasutab erinevaid kaarte Eesti asendi, pinnavormide ja kliima kirjeldamiseks;
- 5) nimetab Eesti loodusvarasid ja toob nende kasutamise näiteid; selgitab abiga loodusvarade säästliku kasutamise vajadust.

LÕK 8. klassi lõpuks

Õpilane:

- 1) mõeldab õpetaja juhendamisel ruumala, massi, vahemaid looduses ja kaardil ning aega; seostab saadud mõõtmistulemusi igapäeva elus ettetulevate olukordadega;
- 2) kavandab ning viib õpetaja juhendamisel ohutult läbi praktilisi töid, teeb tulemuste põhjal kokkuvõtteid ja järeldusi, seostab saadud teadmisi igapäeva elus ettetulevate olukordadega;

- 3) kirjeldab tugisõnade abil õpitud ainete/materjalide omadusi ja toob näiteid nende kasutamise kohta igapäevaelus; taaskasutab võimaluse piires materjale ja esemeid;
- 4) leiab õpetaja suunamisel kaartidelt, loodusalastest tekstidest, tabelitest ja graafikutest teavet loodusvööndite kohta, seostab organismide kasvukohti ja kohastumisi vastava loodusvööndiga, kirjeldab inimtegevust ja selle mõju piirkonna loodusele;
- 5) rühmitab elusorganisme, toob näiteid erinevate organismide seostest looduses;
- 6) väärtustab nii kodukoha kui ka teiste maade looduslikku ja kultuurilist mitmekesisust ja järgib jätkusuutliku arengu põhimõtteid.

LÕK 9. klassi lõpuks

Õpilane:

- 1) seostab inimese elundkondi nende põhifunktsioonidega, kasutab elementaarseid esmaabivõtteid;
- 2) toob näiteid tervislikest eluviisidest ja järgib neid;
- 3) kirjeldab abivahenditele tuginedes Eesti asendit; toob näiteid kodukoha tööstus-, teenindusvõi põllumajandusettevõtte tegevuse kohta;
- 4) koostab teabeallikate põhjal Euroopa riigi tutvustuse ja reisiplaani, esitleb seda kaaslastele;
- 5) käsitleb ohutult ja otstarbekalt olmeseadmeid, tööriistu ning kodukeemiat; selgitab nende kasutamise otstarvet ja ohutusnõudeid;
- 6) kirjeldab ja selgitab õpitud nähtuste iseloomulikke tunnuseid ning toob näiteid nende avaldumise kohta igapäevaelus;
- 7) leiab internetist vajalikku ja jõukohast loodusteaduslikku infot ning hindab abiga selle usaldusväärsust;
- 8) kirjeldab jätkusuutliku, säästva, vastutustundliku eluviisi põhimõtteid ja järgib neid.

6.8 FÜÜSIKA

8. klass

Eesmärgid:

Arendada põhiteadmisi füüsika põhimõtetest ja seadustest.

Tutvustada looduse ja tehnoloogia vahelisi seoseid.

Julgustada praktilist probleemide lahendamist ja eksperimenteerimist.

Teemad ja Õpitulemused:

1. Teema: Liikumine ja jõud

Eesmärk: Mõista liikumise ja jõu põhimõtteid ning nende mõju kehadele.

Tegevused:

Liikumise kirjeldamine: kiirus, aeg, kaugus.

Jõudude uurimine: Newtoni seadused, hõõrdumine.

Õpitulemused:

Õpilased suudavad kirjeldada liikumise erinevaid aspekte ja arvutada kiirus, kaugus ja aeg.

Õpilased mõistavad jõudude mõju kehadele ja oskavad rakendada Newtoni seadusi praktilistes probleemides.

Lõimingupõhimõtted:

Matemaatika: Kasutada matemaatilisi valemeid kiirus, kaugus ja aeg arvutamiseks.

Loodusõpetus: Seostada füüsikalised nähtused looduse, näiteks kehade liikumise, loodusnähtustega.

2. Teema: Energia ja töö

Eesmärk: Tutvustada energia ja töö mõisteid ning nende rakendusi.

Tegevused:

Energia vormid: kineetiline, potentsiaalne, soojusenergia.

Töö ja energia säilimise seadus.

Õpitulemused:

Õpilased mõistavad energia ja töö mõisteid ning suudavad neid arvutada ja rakendada erinevates olukordades.

Õpilased oskavad seletada energia muundumist ja säilimist.

Lõimingupõhimõtted:

Keemia: Energiavahetused keemilistes reaktsioonides.

Kunst: Energiamõisted kunstiprojektides, nagu liikuva kunsti loomine.

3. Teema: Elektromagnetism

Eesmärk: Tutvustada elektri ja magnetismi põhimõtteid ning nende omavahelisi seoseid.

Tegevused:

Elektrivool ja elektriväljad: Ohmi seadus, elektrilised komponendid.

Magnetväljad ja nende mõju elektrivoolule.

Õpitulemused:

Õpilased mõistavad elektrivoolu ja magnetväljade omadusi ja nende vahelisi seoseid.

Õpilased oskavad lahendada probleeme, mis on seotud elektrivoolu, resistentsuse ja magnetismiga.

Lõimingupõhimõtted:

Tehnoloogia: Rakendada elektri- ja magnetismimõisteid tehnoloogiliste seadmete, nagu mootori ja generaatori töö selgitamiseks.

Matemaatika: Elektromagnetiliste probleemide lahendamine, kasutades matemaatilisi valemeid.

4. Teema: Kuumus ja temperatuur

Eesmärk: Uurida soojuse ja temperatuuri mõisteid ning nende mõju kehadele.

Tegevused:

Temperatuur ja soojusülekanne: konvektsioon, juhtivus, kiirgus.

Faasiüleminekud ja soojusenergia arvutamine.

Õpitulemused:

Õpilased mõistavad temperatuuri ja soojuse vahelist erinevust ning soojusülekanne protsesse.

Õpilased oskavad arvutada soojusenergia muutusi ja seletada faasiüleminekute mõju kehadele.

Lõimingupõhimõtted:

Bioloogia: Temperatuuri ja soojuse mõju elusorganismidele, näiteks külmakindlus ja higistamine.

Kodundus: Rakendada soojusülekanne põhimõtteid igapäevaelus, näiteks küpsetamisel ja soojusisolatsioonis.

9. klass

Eesmärgid:

Süvendada arusaamist füüsika põhimõtetest ja nende rakendamisest reaalses maailmas.

Arendada eksperimentaalset ja analüütilist mõtlemist.

Tutvustada edasijõudnud teemasid ja nende praktilisi rakendusi.

Teemad ja Õpitulemused:

1. Teema: Mehaanika ja gravitatsioon

Eesmärk: Süvendada arusaamist mehaanika ja gravitatsiooni seadustest ning nende rakendamisest.

Tegevused:

Kinemaatika ja dünaamika: liikumise võrrandid, jõudude tasakaal.

Gravitatsiooniseadus ja kaal.

Õpitulemused:

Õpilased suudavad lahendada keerukamaid liikumise ja jõudude tasakaalu ülesandeid.

Õpilased mõistavad gravitatsioonijõu mõju kehadele ja oskavad arvutada kehade kaalu ja raskust.

Lõimingupõhimõtted:

Matemaatika: Keerukamate probleemide lahendamine matemaatiliste mudelite abil.

Geograafia: Gravitatsiooni mõju maapinna ja atmosfääri nähtustele, näiteks mäetippude kõrgus.

2. Teema: Thermodünaamilised protsessid ja gaasid

Eesmärk: Uurida gaaside ja termodünaamika seadusi ning nende rakendusi.

Tegevused:

Ideaalgaasi seadus ja gaaside omadused.

Thermodünaamika seadused: energia muundumine ja soojusvõimsus.

Õpitulemused:

Õpilased mõistavad gaaside käitumist erinevates tingimustes ja oskavad rakendada ideaalgaasi seadust.

Õpilased suudavad selgitada ja arvutada energiat ja töö tegemise protsesside mõjusid.

Lõimingupõhimõtted:

Keemia: Gaseerunud ainete käitumise uurimine ja kemotermodünaamika.

Bioloogia: Energiavahetused elusorganismides, näiteks hingamisprotsessid ja metabolism.

3. Teema: Optika ja valgus

Eesmärk: Süvendada arusaamist valguse omadustest ja optika põhimõtetest.

Tegevused:

Valguse levimine ja peegeldumine.

Läbipaistvus ja murdumine: läätsed, prillid ja optilised seadmed.

Õpitulemused:

Õpilased mõistavad valguse peegeldumise ja murdumise põhimõtteid ning oskavad neid rakendada praktilistes probleemides.

Õpilased oskavad analüüsida ja lahendada probleeme, mis on seotud optiliste seadmete ja läätsedega.

Lõimingupõhimõtted:

Tehnoloogia: Optiliste seadmete ja tehnoloogiate, nagu mikroskoobid ja teleskoobid, tööpõhimõtete uurimine.

Kunst: Valguse ja varju mängude rakendamine kunstiliste projektide loomisel.

4. Teema: Modernne füüsika

Eesmärk: Tutvustada kaasaegse füüsika teemasid ja nende mõju teaduslikule mõtlemisele.

Tegevused:

Relatiivsusteooria põhialused ja kvantfüüsika.

Praktikumid ja arutelud modernse füüsika rakendustest.

Õpitulemused:

Õpilased mõistavad relatiivsusteooria ja kvantfüüsika põhikontseptsioone.

Õpilased suudavad seletada, kuidas kaasaegne füüsika mõjutab meie arusaama universumist ja igapäevaelust.

Lõimingupõhimõtted:

Matemaatika: Kvantfüüsika ja relatiivsusteooria matemaatilised mudelid ja võrrandid.

Tehnoloogia: Kaasaegse füüsika rakendused, näiteks uued tehnoloogiad ja teadusuuringud, nagu pooljuhid ja nanotehnoloogia.

6.9 BIOLOOGIA

Bioloogial on oluline koht õpilaste loodusteadusliku maailmapildi kujunemises. Tähtsal kohal on igapäevaelu probleemide lahendamise ja põhjendatud otsuste tegemise oskused. Bioloogiaõppe eesmärgid on saada ülevaade eluslooduse, organismide mitmekesisuse, nende ehituse ja talitluse, pärilikkuse, evolutsiooni ja ökoloogia ning elukeskkonna kaitse printsiipidest, omandada bioloogia haruteadustes kasutatavad põhimõisted ning tutvuda inimese eripära ja tervislike eluviisidega. Seejuures õpib õpilane kasutama bioloogiale omaseid teaduslikke meetodeid, millega seostub vajaliku info hankimine ja selle tõepärasuse hindamine. Õpilane saab ülevaate nüüdisaja bioloogia põhilistest saavutustest, seaduspärasustest, teooriatest ning tulevikusuundumustest, see aitab teda ühtlasi tulevast elukutset valida.

7.KLASS

Õpitulemused

Bioloogia uurimisvaldkond

- 1) analüüsib bioloogiateadmiste ja -oskuste vajalikkust igapäevaelus ning erinevates elukutsetes;
- 2) võrdleb loomi, taimi, seeni, algloomi ja baktereid;
- 3) toob näiteid erinevate organismirühmade eluavaldustest (elu tunnustest).

Selgroogsete loomade tunnused

- 1) seostab imetajate, lindude, roomajate, kahepaiksete ja kalade kohastumusi nende elukeskkonnaga;
- 2) analüüsib imetajate, lindude, roomajate, kahepaiksete ja kalade erinevate meelte kohastumuste olulisust sõltuvalt nende elupaigast ja -viisist;
- 3) selgitab ja toob näiteid selgroogsete loomade tähtsusest looduses ja inimtegevuses ning põhjendab nende kaitsega seotud piiranguid, toob näiteid kaitsealustest liikidest ja selgitab nende ohustatuse põhjuseid.

Selgroogsete loomade aine- ja energiavahetus

- 1) selgitab aine- ja energiavahetuse omavahelisi seoseid;
- 2) seostab selgroogsete loomade erinevaid toiduobjekte toidu hankimise viiside ja seedeelundkonna eripäraga;
- 3) seostab eri selgroogsete loomarühmade hingamis- ja vereringeelundkonna eripära püsi- ja kõigusoojasusega;
- 4) toob näiteid ebasoodsate elutingimuste üleelamise viiside kohta püsi- ja kõigusoojastel loomadel.

Selgroogsete loomade paljunemine ja areng

- 1) analüüsib kehasisese ja -välise viljastumise eeliseid ning lootelise arengu erinevusi selgroogsete loomade rühmadel;
- 2) võrdleb otsest ja moondelist arengut ning toob selle kohta näiteid;

3) seostab selgroogsete loomade järglaste eest hoolitsemise vajadust eri rühmade paljunemise ja arengu eripäraga.

Selgroogsete loomade evolutsioon

- 1) selgitab selgroogsete loomade täiustumist evolutsiooni käigus;
- 2) toob näiteid tõenditest selgroogsete loomade põlvnemise kohta.

BIOLOOGIA 8. KLASS

Õpitulemused

Taimede tunnused ja eluprotsessid

- 1) eristab looma- ja taimerakku ning nende peamisi osi joonistel ning analüüsib nende osade ülesandeid;
- 2) analüüsib õistaimede organite ehituse ja talitluse kooskõla, seostab seda ainete liikumisega taimes, taime kasvukohaga ning paljunemise ja levimise viisiga;
- 3) koostab ja analüüsib skeeme fotosünteesi lähteainetest, lõppsaadustest ja protsessi mõjutavatest tingimustest;
- 4) selgitab fotosünteesi ja hingamise tähtsust taimede ning teiste organismide elutegevuses;
- 5) võrdleb eri taimerühmadele iseloomulikku välisehitust ning toob näiteid Eesti tavaliste (enamlevinud) taimede kohta;
- 6) analüüsib sugulise ja mittesugulise paljunemise eeliseid eri taimede näitel, võrdleb erinevaid paljunemis-, tolmlemis- ja levimisviise ning toob nende kohta näiteid;
- 7) analüüsib taimede osa looduse kui terviksüsteemi jätkusuutlikkuse tagamisel ja inimtegevuses ning toob selle kohta näiteid.

Seente tunnused ja eluprotsessid

- 1) võrdleb seeni taimede ja loomadega;
- 2) kirjeldab erinevate seenerühmade ja samblike ehituse ja talitluse mitmekesisust ning toob selle kohta näiteid, sh selgitab parasiitluse ja sümbioosi tähtsust;
- 3) selgitab seente ja samblike paljunemise viise ning arenguks vajalikke tingimusi;
- 4) analüüsib seente ning samblike osa looduses ja inimtegevuses ning toob selle kohta näiteid, väärtustades neid eluslooduse tähtsate osadena;
- 5) teab tähtsamaid söödavaid ja mürgiseid seeneliike ja tunneb neid looduses ära.

Selgrootute loomade tunnused ja eluprotsessid

- 1) võrdleb selgrootute ja selgroogsete loomade ehitust ning selgrootute olulisemate rühmade tunnuseid, toob vastavate loomarühmade kohta näiteid;
- 2) seostab erinevate selgrootute loomade välisehituse ja kohastumuse liikuda, hingata, toituda ning orienteeruda nende elukeskkonnas;
- 3) analüüsib lahk- ja liitsugulisuse eeliseid erinevatel selgrootute rühmadel ning selgitab ja toob näiteid otsese ning täis- ja vaegmoondelise arengu kohta;
- 4) selgitab parasiitse eluviisiga organismide arengu vältel peremeesorganismi, toiduobjekti ja elupaiga vahetamise tähtsust ning toob selle kohta näiteid;
- 5) analüüsib erinevate selgrootute loomade osa looduses ja inimtegevuses, väärtustades selgrootuid eluslooduse olulise osana, ning toob selle kohta näiteid.

Eluslooduse evolutsioon

- 1) selgitab bioloogilise evolutsiooni olemust ning toob näiteid evolutsiooni tõendite kohta looma- ja taimeriigis;
- 2) põhjendab olelusvõitluse tekkepõhjust ja seostab olelusvõitluse loodusliku valikuga;

- 3) selgitab liikide teket ja suuremate organismirühmade evolutsiooni põhisuundi;
- 4) toob näiteid inimese evolutsiooni olulisemate etappide kohta.

Ökoloogia ja keskkonnakaitse

- 1) selgitab ökosüsteemide ja biosfääri struktuuri ning toob selle kohta näiteid;
- 2) analüüsib elus- ja eluta looduse tegurite mõju eri organismirühmadele ning toob selle kohta näiteid;
- 3) analüüsib diagrammidel ja tabelites esitatud infot keskkonnategurite mõju kohta organismide arvukusele;
- 4) analüüsib organismidevahelisi seoseid ökosüsteemis, mõistab eluslooduses toimuvaid protsesse ja hindab inimtegevuse positiivset ja negatiivset mõju populatsioonidele ning ökosüsteemide püsimisele;
- 5) mõistab rohepöörde vajalikkust ning märkab keskkonnaprobleeme, leiab eakohasel moel võimalusi nende leevendamiseks;
- 6) selgitab ja väärtustab bioloogilist mitmekesisust ehk elurikkust ja lahendab bioloogilise mitmekesisuse kaitsega seotud dilemmaprobleeme.

BIOLOOGIA 9. KLASS

Õpitulemused

Mikroorganismide ehitus ja eluprotsessid

- 1) selgitab bakterite, algloomade ja viiruste põhitunnuste eripära võrreldes taimede ja loomadega;
- 2) toob näiteid bakterite ja algloomade leviku kohta eri elupaikades, sh aeroobses ning anaeroobses keskkonnas; hindab kiire paljunemise ja püsieoste moodustumise olulisust bakterite levikus;
- 3) analüüsib ning selgitab bakterite ja algloomade tähtsust looduses ning inimtegevuses;
- 4) selgitab, kuidas kaitsta toitu bakteriaalse rikkumise eest;
- 5) seostab inimese sagedasemaid bakteritest, viirustest ja algloomadest põhjustatud haigusi nende levikuviisidega ning teab, kuidas neid vältida.

Inimese koed ja elundkonnad

- 1) võrdleb ja põhjendab eri kudede ehituse ja talitluse seotust ning ülesandeid; toob näiteid eri elundite, kudede ja elundkondade kohta;
- 2) analüüsib naha ehituse ja talitluse kooskõla kompimis-, kaitse-, termoregulatsiooni- ja eritusfunktsiooni täitmisel; väärtustab naha tervishoiuga seotud tervislikku eluviisi.

Luid ja lihased

- 1) eristab joonisel või mudelil inimese peamisi luid ning lihaseid;
- 2) selgitab luude ja lihaste ehituse ning talitluse kooskõla, võrdleb sile-, vööt- ja südamelihaste ehitust ning talitlust;
- 3) analüüsib erinevate luudevaheliste ühenduste seoseid nende ülesannetega ning toob nende kohta näiteid;
- 4) analüüsib õige toitumise ja treeningu mõju tugi- ja liikumiselundkonnale ning toob selle kohta näiteid; peab tähtsaks enda lihaste tervislikku treenimist.

Vereringe

- 1) analüüsib inimese vereringeelundkonna jooniseid ja skeeme;
- 2) seostab südame, erinevate veresoonte ehituse ja vere koostisosade eripära nende talitlusega;
- 3) seostab inimese sagedasemaid südame- ja veresoonehaigusi nende tekkepõhjustega ning väärtustab vereringeelundkonda ja immuunsüsteemi tugevdavat eluviisi;
- 4) selgitab vere osa organismi lühi- ja pikaajalise immuunsuse kujunemisel, immuunsüsteemi häirete tekkimist ning vaktsineerimise tähtsust nakkushaiguste vältimiseks.

Seedimine ja eritamine

- 1) koostab ning analüüsib seedeelundkonna ehituse jooniseid ja skeeme ning selgitab nende alusel toidu seedimist ja toitainete imendumist;
- 2) selgitab valkude, rasvade, süsivesikute, vitamiinide, mineraalainete ja vee ülesandeid inimorganismis ning nende üle- või alatarbimisega kaasnevat probleeme;
- 3) hindab neerude, kopsude ja naha osa jääkainete eritamisel.

Hingamine

- 1) analüüsib hingamiselundkonna ehituse ja talitluse kooskõla;
- 2) koostab ning analüüsib jooniseid ja skeeme hingamiselundkonna ehitusest ja talitlusest ning sisse- ja väljahingatava õhu koostisest;
- 3) selgitab hingamise olemust, sh hapniku ülesannet rakkudes, sisse- ja väljahingamist ning hingamise regulatsiooni;
- 4) analüüsib treeningu mõju hingamiselundkonnale;
- 5) selgitab hingamiselundite levinumate haiguste tekkepõhjusti ja haiguste vältimise võimalusi.

Paljunemine ja areng

- 1) võrdleb naise ja mehe suguelundkonna ehitust ning talitlust;
- 2) võrdleb inimese muna- ja seemnerakkude ehitust ning arengut, selgitab munaraku viljastumist ja seda mõjutavaid tegureid ning toob näiteid muutuste kohta loote arengus;
- 3) seostab inimorganismi anatoomilisi vanuselisi muutusi talitluslike muutustega.

Talitluste regulatsioon

- 1) selgitab kesk- ja piirdeärrisüsteemi ehitust ning põhiülesandeid;
- 2) seostab närviraku ehitust selle talitlusega; koostab ja analüüsib refleksikaare skeeme ning selgitab nende alusel selle talitlust;
- 3) seostab erinevaid sisenõrenäärmeid nende toodetavate hormoonide toimega;
- 4) selgitab närvisüsteemi ja hormoonide osa elundkondade talitluste regulatsioonis;
- 5) suhtub kriitiliselt närvisüsteemi kahjustavate ainete tarbimisse.

Infovahetus väliskeskkonnaga

- 1) analüüsib silma osade ja suuraju nägemiskeskuse koostööd nägemisaistingu tekkimisel ning tõlgendamisel;
- 2) selgitab kaug- ja lühinägelikkuse tekkepõhjusti ning nägemishäirete vältimise ja korrigeerimise viise;
- 3) seostab kõrva ehitust kuulmis- ja tasakaalumeelega ning väärtustab meelelundeid säästvat eluviisi;
- 4) võrdleb ning seostab haistmis- ja maitsmismeelega seotud organite ehitust ning talitlust.

Pärilikkus

- 1) analüüsib pärilikkuse ja muutlikkuse osa inimese tunnuste näitel;
- 2) selgitab DNA, geenide ning kromosoomide seost ja osa pärilikkuses ning geenide pärandumist ja avaldumist;
- 3) lahendab dominantsete ja retsessiivsete geenialleelide avaldumisega seotud lihtsamaid geneetikaülesandeid;
- 4) hindab päriliku ja mittepäriliku muutlikkuse osa inimese tunnuste näitel ning analüüsib diagrammidel ja tabelites esitatud infot mittepäriliku muutlikkuse ulatuse kohta;
- 5) toob näiteid geenitehnoloogia tegevusvaldkondade kohta ja hindab organismide geneetilise muutmise võimalusi, tuginedes teaduslikele ja teistele kaalukatele seisukohtadele;
- 6) toob näiteid pärilike ja päriliku eelsoodumusega haiguste vältimise võimaluste kohta ning analüüsib neid;
- 7) oskab selgitada inimeste pärilikku ja mittepärilikku mitmekesisust ning suhtub sellesse mõistvalt.

6.10 GEOGRAAFIA

Geograafia eesmärgid

Geograafia eesmärkidesks on, et saavad õpilased ülevaate looduses ja ühiskonnas toimuvatest nähtustest ning protsessidest, nende ruumilisest levikust ja vastastikustest seostest. Õpilastel kujuneb arusaam Maast kui tervikust ning keskkonna ja inimtegevuse vastastikustest seostest nii isiklikul, kohalikul kui ka globaalsel tasandil. Maailma eri piirkondadega tutvumine võimaldab õpilastel mõista iga koha unikaalsust ja samas kohtade üleilmset seotust, mis tähendab, et ühed ja samad protsessid võivad eri kohtades toimida erinevalt, sõltudes koha looduslikest, majanduslikest või sotsiaalsetest oludest. Geograafiat õppides arenevad õpilaste ruumilise mõtlemise ja ruumianalüüsi oskused. Maailma looduse, rahvastiku ja kultuurigeograafia seostatud käsitlemine on alus mõistvale ning sallivale suhtumisele teiste maade ja rahvaste kultuurisse ning traditsioonidesse. Eesti geograafia õppimine loob aluse kodumaa looduse, ajaloo ja kultuuripärandi väärtustamisele.

7.KLASSI GEOGRAAFIA

Õpitulemused

Geograafiateaduse olemus

- 1) mõistab geograafiateaduse olemust ja olulisust igapäevaelus ning ühiskonna arengus;
- 2) on omandanud ülevaate geograafiaga seotud elukutsetest ja karjäärivõimalustest.

Kaardiõpetus

- 1) kasutab nii paber- kui ka digikaarte, et leida infot, iseloomustada objekte ja nähtusi, analüüsida, teha järeldusi ja ruumilisi otsuseid ning neid põhjendada;
- 2) oskab lugeda kaarti: saab aru legendist ja kaardil kujutatud protsessidest, mõõdab vahemaid, määrab suundi, geograafilisi koordinaate, kellaaja erinevusi jms;
- 3) orienteerub kaardil: leiab riigid, pealinnad jms;
- 4) orienteerub ja liigub kaardi abil maastikul;
- 5) koostab lihtsa kaardi.

Geoloogilised protsessid

- 1) iseloomustab jooniste põhjal Maa siseehitust ja maakoore ehitust,
- 2) iseloomustab jooniste ja kaardi põhjal laamade liikumist ning laamade servaaladel esinevaid geoloogilisi protsesse;
- 3) teab maavärinate ja vulkanismi tekke põhjusi, tagajärgi ja kaasnevaid nähtusi ning mõju keskkonnale, oskab võimaliku ohu korral käituda;
- 4) leiab kaardilt tektooniliselt aktiivsed piirkonnad ja näitab neid;
- 5) iseloomustab ja võrdleb setteid ning eri tekkeviisiga kivimeid, teab nende kasutamise võimalusi;
- 6) teab murenemise tähtsust looduses, seostab murenemise kivimite omaduste ja kliimaga.

Pinnamood

- 1) võrdleb kaartide ja muude infoallikate põhjal pinnavorme ning pinnamoodi kodukohas, Eestis ja maailmas;
- 2) selgitab pinnavormide ja pinnamoe kujunemist ning muutumist eri tegurite, sh inimtegevuse toimetel;
- 3) analüüsib pinnamoe ja inimtegevuse vastastikuseid seoseid ning arvestab maastikul liikudes pinnamoodi ja sellest tulenevaid ohte;
- 4) leiab kaardilt suuremad pinnavormid.

8.KLASSI GEOGRAAFIA

Õpitulemused

Ilm ja kliima

- 1) kirjeldab ilmaandmete kaardi põhjal ilma;
- 2) selgitab õhu liikumist ja sademete teket sõltuvalt õhu omadustest;
- 3) selgitab päikesekiirguse jaotumist Maal, aastaegade kujunemist, üldist õhuringlust, ookeanide, sh hoovuste ja pinnamoe mõju ilmale ja kliimale;
- 4) iseloomustab kliimadiagrammi põhjal keskmise temperatuuri ja sademete erinevusi aasta jooksul
- 5) võrdleb temaatiliste kaartide ja kliimadiagrammide põhjal eri kohtade kliimat, seostab selle kliimat kujundavate tegurite mõjuga ning inimtegevuse võimalustega;
- 6) leiab kaardilt kliimavöötmel;
- 7) teab kliimamuutuste võimalikke tagajärgi ning kliimamuutustega kohanemise võimalusi.

Veestik

- 1) mõistab veekogude ja inimtegevuse vastastikuseid seoseid, veekogude uurimise tähtsust ning vee kaitse vajadust;
- 2) võrdleb veeringet eri piirkondades, seostab selle kliima, vee kättesaadavuse ja inimtegevuse võimalustega;
- 3) võrdleb teabeallikate põhjal meresid, jõgesid või järvi ning põhjendab nende erinevusi ja sarnasusi;
- 4) seostab vee kulutava, transportiva ja kuhjava tegevuse jõe eri lõikudel pinnamoe ning voolukiirusega;

- 5) seostab jõgede veetaseme muutused, sh üleujutused ja nende ulatuse piirkonna kliima ning pinnamoega;
- 6) Leiab kaardilt suuremad veekogud: ookeanid, mered, lahed, väinad, jõed, järved.

Loodusvööndid

- 1) leiab kaardilt peamised loodusvööndid;
- 2) iseloomustab ja võrdleb teabeallikate põhjal loodusvööndite (jäävöönd, tundrad, parasvöötme okas- ja lehtmetsad, parasvöötme rohtlad, kuivad lähistroopilised metsad, kõrbed, savannid, vihmametsad) looduskomponente ja nendevahelisi seoseid;
- 3) iseloomustab jooniste põhjal kõrgusvööndeid eri mäestikes;
- 4) analüüsib looduse ja inimtegevuse vastastikust mõju loodusvööndites ning kaasnevaid keskkonnaprobleeme;
- 5) kasutab nii paber- kui ka digikaarte ja teisi ruumiinfot edastavaid mudeleid, et leida infot, iseloomustada objekte ja nähtusi, analüüsida, teha järeldusi ja ruumilisi otsuseid ning neid põhjendada;

9.KLASSI GEOGRAAFIA

Õpitulemused

Eesti Euroopas

- 1) kasutab nii paber- kui ka digikaarte ja teisi ruumiinfot edastavaid mudeleid, et leida infot, iseloomustada objekte ja nähtusi, analüüsida, teha järeldusi ja ruumilisi otsuseid ning neid põhjendada;
- 2) oskab lugeda kaarti: saab aru legendist ja kaardil kujutatud protsessidest, mõõdab vahemaid, määrab suundi, geograafilisi koordinaate, kellaaja erinevusi jms;
- 3) orienteerub ja liigub kaardi abil maastikul;
- 4) oskab kirjeldada Eesti ja Euroopa loodusgeograafilist asendit;
- 5) koostab kaardi või mõne muu ruumiinfot edastava mudeli.

Eesti geoloogiline ehitus ja pinnamood

- 1) iseloomustab jooniste ja kaardi põhjal Eesti geoloogilist ehitust;
- 2) seostab kivimite ja setete, sh maavarade paiknemise ja tekke Eesti geoloogilise ehitusega;
- 3) iseloomustab ja võrdleb setteid ning eri tekkeviisiga kivimeid, teab nende kasutamise võimalusi;
- 4) võrdleb kaartide ja muude infoallikate põhjal pinnavorme ning pinnamoodi kodukohas, Eestis ja Euroopas;
- 5) selgitab pinnavormide ja pinnamoe kujunemist ning muutumist eri tegurite, sh inimtegevuse toimetel Eesti näidetel;
- 6) orienteerub kaardil: leiab suuremad pinnavormid Eestis ja Euroopas, tektooniliselt aktiivsed piirkonnad;
- 7) teab murenemise tähtsust looduses, seostab murenemise kivimite omaduste ja kliimaga;
- 8) seostab muldade kujunemise nende tekke tingimustega Eesti näidetel.

Eesti ja Euroopa kliima

- 1) Iseloomustab Eesti kliimat seostades selle üldiste kliimat kujundavate teguritega;

- 2) iseloomustab /selgitab ilma kujunemist tsüklonis ja antitsüklonis;
- 3) võrdleb temaatiliste kaartide ja kliimadiagrammide põhjal Euroopa eri kohtade kliimat, seostab selle kliimat kujundavate tegurite mõjuga ning inimtegevuse võimalustega;
- 4) mõistab inimtegevuse, sh maakasutuse mõju kliimale nii kohalikul kui ka üleilmsel tasandil;
- 5) teab kliimamuutuste võimalikke tagajärgi ning kliimamuutustega kohanemise võimalusi.

Eesti ja Euroopa veestik

- 1) mõistab veekogude ja inimtegevuse vastastikuseid seoseid, veekogude uurimise tähtsust ning vee kaitse vajadust;
- 2) iseloomustab Läänemerd, selle erinevaid rannikuid ning keskkonnaprobleeme;
- 3) orienteerub kaardil: leiab Eesti ja Euroopa suuremad veekogud;
- 4) seostab jõgede veetaseme muutused, sh üleujutused ja nende ulatuse piirkonna kliima ning pinnamoega;
- 6) iseloomustab teabeallikate põhjal põhjavee kujunemist ja kasutamisega seotud probleeme kodukohas ja Eestis;

Eesti ja Euroopa rahvastik

- 1) analüüsib andmeportaalidest leitud andmete põhjal kodukoha, Eesti või mõne Euroopa riigi rahvastikku ja rahvastikuprotsesse;
- 2) analüüsib rahvastikupüramiidi järgi mõne piirkonna rahvastiku soolis-vanuselist koosseisu ning selle mõju ühiskonnale;
- 3) teab Eesti ja Euroopaga seotud rände suundi ning nende põhjusi, analüüsib rände mõju ühiskonnale;
- 4) Arutleb Eesti rahvastikupoliitika meetmete teemal.

Eesti ja Euroopa asustus

- 1) analüüsib kaardi põhjal rahvastiku paiknemist ja tihedust kodukohas, Eestis ning Euroopas, seostades selle looduslike ja ühiskondlike tegurite mõjuga;
- 2) iseloomustab ja võrdleb linnastumise trende ning etappe Eestis ja Euroopas ning linnade kasvu ja kahanemise tagajärgi;
- 3) analüüsib teabeallikate põhjal mõne Eesti asula arengut, elukeskkonda ning seda mõjutavaid looduslikke ja sotsiaalmajanduslikke tegureid, pakub lahendusi asula elukeskkonna parandamiseks;

- 4) orienteerub kaardil: leiab kaardil Eesti linnad, maakonnad, Euroopa riikide pealinnad.

Sissejuhatus majandusse

- 1) analüüsib loodusvarade, tööjõu, kapitali ja turgude ning tarneahelate mõju Eesti majandusele;
- 2) analüüsib muutusi Eesti majanduse struktuuris ja seostab selle majanduse arengu üldiste trendidega;
- 3) iseloomustab üleilmastumise ja rahvusvaheliste firmade mõju Eesti majandusele;
- 4) mõistab jätkusuutliku majanduse olemust ja tähtsust, toob näiteid jätkusuutliku majandamise, sh ringmajanduse kohta;
- 5) arutleb majandustegevusega seotud probleemide üle, lähtud

Eesti põllumajandus

- 1) mõistab kestliku põllumajanduse ja toidutootmise seoseid ning olulisust;
- 2) iseloomustab mõnd toiduaine tootmisahelat, teab kodumaise toidukauba eeliseid ja väärtustab Eesti tooteid;
- 3) iseloomustab teabeallikate põhjal mõne kultuurtaime kasvutingimusi, viljelemist ja kasutamist;
- 4) võrdleb tootmist erinevates taime- ja loomakasvatustaludes ning väike- ja suurtootmise mõju keskkonnale, sh maastike muutumisele;
- 5) iseloomustab põllumajanduse arengueeldusi Eestis ning põhjendab põllumajanduse ja toidutootmise struktuuri.

Eesti metsamajandus ja -tööstus

- 1) teab metsa ja kestliku metsamajanduse olulisust ning väärtustab metsa kui ökosüsteemi;
- 2) selgitab metsamajanduse ja -tööstuse, sh puidu väärimise rolli Eesti majanduses.

Eesti energiamajandus

- 1) analüüsib energiatarvet perekonna tasandil ja ühiskonna toimimises, väärtustab säästlikku energia tarbimist ning pakub selleks lahendusi;
- 2) analüüsib eri energiakandjate kasutamise eeliseid ja puudusi, sh nende mõju keskkonnale;
- 3) on omandanud ülevaate kodukoha, Eesti ja Euroopa energiamajandusest ning sellega seotud probleemidest.

Teenindus

- 1) analüüsib töökohtade paiknemist ja teenuste kättesaadavust asustussüsteemi eri tasandite asulates, sh koduasulas;
- 2) iseloomustab Eesti transpordisüsteemi, analüüsib transpordiliikide eeliseid ja puudusi ning transpordi mõju keskkonnale;
- 3) analüüsib teabeallikate põhjal mõne asula ühistranspordi kättesaadavust ning selle mõju inimeste igapäevaelule;
- 4) iseloomustab ja analüüsib teabeallikate põhjal kodukoha, Eesti või mõne Euroopa riigi turismi arengueeldusi, turismimajandust ning selle mõju majandus- ja sotsiaalelule ning keskkonnale.

6.11 KEEMIA

Õppeaine kirjeldus

Keemial on kaalukas koht õpilaste loodusteadusliku maailmapildi kujunemises. Keemiat õppides toetutakse loodusõpetuses omandatud teadmistele, oskustele ja hoiakutele. Tähtis on õpitavaseostamine teiste loodusteaduste (peamiselt füüsika ja bioloogia) ning matemaatikaga. Keemiaõppimisega omandavad õpilased lihtsa, kuid tervikliku arusaama looduses ja tehiskeskkonnas kulgevatest ning inimtegevuses kasutatavatest keemilistest protsessidest, nende põhialustest ja vastastikustest seostest ning mõjust elukeskkonnale. Õppides kujunevad oskused lahendada igapäevaelu probleeme ning langetada asjatundlikke otsuseid; need oskused võimaldavad toime tulla looduslikus ja sotsiaalses keskkonnas. Tõhusaks õppimiseks on oluline õpilaste seotus neid ümbritsevaga.

Keemia õppimisega omandatud teadmised, oskused ja hoiakud koos ning lõimitult teistes õppeainetes omandatuga on aluseks sisemiselt motiveeritud elukestvatele õppimisele.

Keemiat õppides kujuneb õpilastel üldine ettekujutus aineosakestest, ainete mitmekesisusest,

ainete koostisest, omadustest ja muundumisest ning ainete ja nende muundumiste rakendamise võimalustest. See tagab ülevaate tänapäevastest tehnoloogia- ja energeetikaprobleemidest ning keemia tulevikusuundumustest, mis toetab omakorda õpilase tulevast elukutsevalikut. Ainete ja nende muundumiste tundmaõppimine aitab mõista teaduse ja tehnoloogia arengu rolli elukeskkonna kujundamisel ning suunab samal ajal mõtestama ressurside vastutustundliku kasutamise tähtsust. Keemia õppimine aitab mõista puhta looduskeskkonna ja tervise seoseid, kujundab õpilaste austust looduse vastu ning vastutustunnet hoida ja kaitsta elukeskkonda. Õpingute käigus areneb oskus hinnata oma otsustuste või tegevuse otseseid või kaudseid tagajärgi.

Õpilased rakendavad keemiaõpingutes loodusteaduslikule meetodile tuginevat uurimuslikku käsitlust ning lahendavad looduslikust, tehnoloogilisest ja sotsiaalsest keskkonnast tulenevaid probleeme. Keemia õppimisega arenevad oskused loogiliselt mõelda, analüüsida ja üldistada, mõista põhjuslikke seoseid ning käsitleda probleeme loominguliselt. Õpilased omandavad oskuse mõista ning koostada keemiateksti, mõtestada ja korrektselt kasutada keemiasõnavara ning märksüsteemi, esitada keemiainfot (sh uurimistulemusi) suuliselt ja kirjalikult, kasutades erinevaid esitusvorme (verbaalselt, diagrammide ja graafikutena, mudelitena, valemite kujul) ning kasutada erinevaid, sh elektroonseid teabeallikaid. Kõik see võimaldab õpilastele mõtestatud õppimiseks tarviliku autonoomsuse.

Õpilaste sisemise õpimotivatsiooni kujunemiseks ja hoidmiseks rakendatakse mitmekesiseid aktiivõppemeetodeid. Praktilisi töid tehes omandavad õpilased vajalikud praktilise töö oskused: õpivad ohutult kasutama laboris ja argielus vajalikke katsevahendeid ning kemikaale, hindama olmekemikaalide, igapäevaelus ning tehnoloogias kasutatavate materjalide ohtlikkust inimeste tervisele ja looduskeskkonna seisundile. Õpilased lahendavad keemia arvutusülesandeid, et paremini mõista keemilisi nähtusi ja vastavaid kvantitatiivseid seoseid ning arendada loogilist mõtlemist ja matemaatikaoskusi. Arvutusülesannete lahendamine suunab tegema põhjendatud järeldusi ja otsustusi.

Kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

Põhikooli lõpetaja:

- 1) märkab ja mõtestab keemiaga seotud nähtusi igapäevaelus, keskkonnas ja praktilises inimtegevuses ning tunneb nende vastu huvi;
- 2) rakendab igapäevaelus kemikaale ja materjale kasutades vajalikke ohutusnõudeid; kasutab korrektselt keemiterminoloogiat ja -sümboleid; saab aru keemiatekstidest ja koostab neid;
- 3) mõistab keemiliste reaktsioonide võrrandites sisalduvat teavet ning koostab reaktsioonivõrrandeid;
- 4) kasutab vajaliku teabe leidmiseks keemiliste elementide perioodilisustabelit, lahustuvustabelit ja metallide pingerida ning leiab tabelitest ja diagrammidelt füüsikaliste suuruste väärtusi;
- 5) plaanib ja teeb ohutult keemiakatseid, et õppida tundma ainete omadusi ja looduse seaduspärasusi;
- 6) teeb arvutusi ainevalemite ja reaktsioonivõrrandite ning lahuste koostise alusel; hindab arvutustulemuste vastavust reaalsusele.

8. klass

Teema: Millega tegeleb keemia?

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) teab keemiliste reaktsioonide esilekutsumise võimalusi, tunneb ära keemilise reaktsiooni toimumise iseloomulike tunnuste järgi;
- 2) järgib laboris katseid tehes ja argielus kemikaale kasutades ohutusnõudeid;
- 3) tunneb tähtsamaid laborivahendeid ja kasutab neid praktilisi töid tehes õigesti;
- 4) eristab lahuseid ja pihuseid ning valmistab neid, toob näiteid lahuste ja pihuste kohta looduses ning igapäevaelus;
- 5) lahendab lahuse protsendilisel koostisel põhinevaid arvutusülesandeid.

Õppesisu:

Keemia meie ümber.

Keemilised reaktsioonid ja nende tunnused.

Kemikaalide ohutu kasutamine
laboritöodes ja argielus.

Tähtsamad laborivahendid.

Lahused ja pihused looduses ning igapäevaelus, pihuste alaliigid.

Lahuste protsendilise koostise arvutused(massi järgi).

Mõisted: lahus, pihus, emulsioon, suspensioon, aerosool, vaht, lahuse massiprotsent.

Praktilised tööd:

- 1) pihuste valmistamine ning nende omaduste uurimine;
- 2) keemilise reaktsiooni tunnuste ja esilekutsumise võimaluste uurimine.

Teema: Aatomiehitus, perioodilisustabel. Ainete ehitus

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) selgitab aatomi ehitust, kasutab keemiliste elementide tähiste leidmiseks, aatomi ehituse kirjeldamiseks ja elektronskeemi koostamiseks keemiliste elementide perioodilisustabelit;
- 2) teab keemiliste elementide liigitamist metallilisteks ja mittemetallilisteks elementideks ning vääriskaasideks, otsib internetist näiteid metallide ja mittemetallide kasutamise kohta igapäevaelus ning võrdleb nende omadusi;
- 3) eristab liht- ja liitaineid ning selgitab aine valemi põhjal aine koostist;
- 4) eristab ioone neutraalsetest aatomitest ning selgitab ionide tekkimist ja iooni laengut;
- 5) selgitab kovalentse, ioonilise ja metallilise sideme erinevust.

Õppesisu:

Aatomi ehitus.

Keemilised elemendid, nende tähised.

Perioodilisustabeli seos aatomite ehitusega.

Metallilised ja mittemetallilised elemendid ning vääriskaasid keemiliste elementide perioodilisustabelis.

Metallid ja mittemetallid igapäevaelus.

Liht- ja liitainete koostise väljendamine valemite abil.

Molekulide ja ionide teke aatomitest.

Aatomite ja ionide erinevus.

Ettekujutus keemilise sideme alaliikidest: kovalentne, iooniline ja metalliline side.

Mõisted: keemiline element, lihtaine, liitaine (keemiline ühend), ioon, katioon, anioon, kovalentne side, iooniline side, metalliline side.

Praktilised tööd:

- 1) molekulimudelite koostamine,
- 2) ainete füüsikaliste omaduste uurimine ja kirjeldamine.

Teema: Hapnik ja vesinik. Oksiidid

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) selgitab hapniku rolli põlemisreaktsioonides ning eluslooduses, analüüsib osoonikihi tähtsust ja lagunemist saastamise tagajärjel;
- 2) võrdleb hapniku ja vesiniku põhilisi omadusi;
- 3) kogub gaasi, valides sobiva võtte lähtuvalt gaasi lahustuvusest vees ja gaasi tihedusest võrreldes õhu tihedusega;
- 4) määrab aine valemi põhjal elementide oksüdatsiooniastmeid, koostab oksiidide nimetuste alusel valemeid ja valemite alusel nimetusi;
- 5) mõistab reaktsioonivõrrandite tasakaalustamise põhimõtet;
- 6) korraldab lihtainete ühinemisreaktsioone hapnikuga ning koostab vastavaid reaktsioonivõrrandeid, toob näiteid igapäevaelus tuntumate oksiidide ja nende tähtsuse kohta.

Õppesisu:

Hapnik ja vesinik, nende peamised omadused. Gaaside kogumise võtteid. Osoonikihi hõrenemine keskkonnaprobleemina.

Oksüdatsiooniaste.

Oksiidide nimetused ja valemite koostamine.

Oksiidid igapäevaelus.

Lihtsamate põlemisreaktsioonide võrrandite koostamine ja tasakaalustamine.

Mõisted: oksiid, oksüdatsiooniaste

Praktilised tööd:

- 1) hapniku saamine, kogumine ja tõestamine;
- 2) vesiniku saamine, kogumine ja puhtuse kontrollimine;
- 3) oksiidide saamine lihtainete põlemisel;
- 4) õhu koostise uurimine põlemisreaktsiooni abil.

Teema: Happed ja alused kui vastandlike omadustega ained

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) eristab valemi põhjal oksiide, happeid, hüdroksiide ja soolasid;
- 2) koostab hapete, hüdroksiidide ning soolade nimetuste alusel nende valemeid ja vastupidi;
- 3) seostab lahuste happelisi ja aluselisi omadusi nendes esinevate osakestega, hindab lahuse keskkonda indikaatoriga ja lahuse pH väärtuse järgi;
- 4) mõistab hapete ja aluste vastandlikkust, korraldab hapete ja aluste vahelisi reaktsioone ning koostab vastavaid reaktsioonivõrrandeid;

5) toob näiteid tuntumate hapete, aluste ja soolade kasutamise kohta igapäevaelus.

Õppesisu

Happed, nende koostis.

Tähtsamad happed.

Ohutusnõuded tugevate hapete kasutamise korral.

Hüdroksiidide (kui tuntumate aluste) koostis ja nimetused.

Ohutusnõuded tugevaid aluseid (leelisi) kasutades.

Hapete reageerimine alustega, neutralisatsioonireaktsioon.

Lahuste pH-skaala, selle kasutamine ainete lahuste happelisust/aluselisust iseloomustades.

Soolad, nende koostis ja nimetused.

Happed, alused ja soolad igapäevaelus.

Mõisted: hape, alus, indikaator, neutralisatsioonireaktsioon, pH, sool.

Praktilised tööd:

1) hapete ja aluste kindlakstegemine indikaatoriga,

2) neutralisatsioonireaktsiooni uurimine.

Teema: Tuntumaid metalle

Õpitulemused:

Õpilane:

1) eristab aktiivseid, keskmise aktiivsusega ja väheaktiivseid metalle nende asukoha järgi metallide pingereas ning uurib metallide aktiivsust;

2) uurib metalli ja happe vaheliste reaktsioonide kiirust mõjutavate tegurite toimet;

3) seostab redoksreaktsioone keemiliste elementide oksüdatsiooniastmete muutumisega reaktsioonis, teab metallide käitumist keemilistes reaktsioonides redutseerijana ja hapniku käitumist oksüdeerijana;

4) koostab reaktsioonivõrrandeid metallide ja hapete vaheliste reaktsioonide kohta;

5) hindab raua, alumiiniumi ja vase ning nende sulamite rakendamise võimalusi igapäevaelus, seostades kasutusalasid vastavate materjalide iseloomulike omadustega

Õppesisu:

Metallide reageerimine hapnikuga.

Keemiliste elementide oksüdatsiooniastmete muutumine keemilistes reaktsioonides.

Metallid kui redutseerijad ja hapnik kui oksüdeerija.

Metallide reageerimine hapete lahustega.

Erinevate metallide aktiivsuse võrdlus (aktiivsed, keskmise aktiivsusega ja väheaktiivsed metallid), metallide pingerea tutvustus.

Ettekujutus keemilise reaktsiooni kiirusest (metalli ja happelahuse vahelise reaktsiooni näitel).

Tähtsamad metallid ja nende sulamid igapäevaelus (Fe, Al, Cu jt).

Mõisted: redutseerija, redutseerumine, oksüdeerija, oksüdeerumine, redoksreaktsioon, keemilise reaktsiooni kiirus, sulam.

Praktilised tööd:

1) metallide aktiivsuse võrdlemine reageerimisel happe lahusega;

2) keemilise reaktsiooni kiirust mõjutavate tegurite toime uurimine.

9. klass

Teema: Anorgaaniliste ainete põhiklassid

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) mõistab ja loob keemiateksti anorgaaniliste ainete omadustest ning ainetevahelistest seostest;
- 2) uurib tugevate ja nõrkade hapete lahuste omadusi ning selgitab erinevusi;
- 3) uurib happeliste ja aluseliste oksiidide keemilisi omadusi: happeline oksiid + vesi, (tugevalt) aluseline oksiid + vesi, aluseline oksiid + hape, happeline oksiid + alus; koostab vastavate reaktsioonide võrrandeid;
- 4) selgitab temperatuuri mõju gaaside ning (enamiku) soolade lahustuvusele vees, kasutab ainete lahustuvuse graafikut ja lahustuvustabelit, et leida vajalikku infot ning teha arvutusi ja järeldusi;
- 5) selgitab tähtsamate anorgaaniliste ühendite leidumist looduses ja kasutamist argielus (väetised, vee karedus, ehitusmaterjalid);

Õppesisu:

Happelised ja aluselised oksiidid, nende reageerimine veega.

Tugevad ja nõrgad happed.

Hapete reageerimine aluseliste oksiididega.

Tugevad ja nõrgad alused (hüdroksoidide näitel).

Aluste reageerimine happeliste oksiidide

Seosed anorgaaniliste ainete põhiklasside vahel.

Soolade saamise võimalusi.

Ainete lahustuvus vees (kvantitatiivselt), selle sõltuvus temperatuurist (gaaside ja soolade näitel).

6) teab keemilise saaste allikaid ja analüüsib saastumise tekkepõhjusi, saastumisest tingitud keskkonnaprobleeme (happesademed, raskmetallide ühendid, üleväetamine) ning võimalikke keskkonna säästmise meetmeid.

Lahuste protsendilise koostise arvutused (tiheduse arvestamisega).

Anorgaanilised ühendid looduses ja igapäevaelus.

Põhilised keemilise saaste allikad, keskkonnaprobleemid: happevihmad (happesademed), keskkonna saastumine raskmetallide ühenditega, veekogude saastumine.

Mõisted: happeline oksiid, aluseline oksiid, tugev hape, nõrk hape, leelis, vee karedus, lahustuvus.

Praktilised tööd:

- 3) erinevate oksiidide ja vee vahelise reaktsiooni uurimine;
- 4) erinevate oksiidide hapete ja alustega reageerimise uurimine;
- 5) tugeva ja nõrga happe lahuste omaduste uurimine;
- 6) soola saamine ja eraldamine;
- 7) soolade lahustuvuse uurimine erinevatel temperatuuridel.

Teema: Aine hulk. Moolarvutused

Õpitulemused:

Õpilane: 1) teeb arvutusi aine hulga, massi ja gaasi ruumala vaheliste seoste alusel, kasutab korrektselt vastavaid ühikuid ning põhjendab loogiliselt arvutuskäike;
2) analüüsib keemilise reaktsiooni võrrandis sisalduvat kvalitatiivset ja kvantitatiivset infot, mõistab ainete massi jäävust keemilistes reaktsioonides;
3) lahendab reaktsioonivõrranditel põhinevaid arvutusülesandeid, lähtudes reaktsioonivõrrandite kordajatest (ainete moolsuhtest) ning reaktsioonis osalevate ainete hulkadest (moolides), tehes vajaduse korral ümberarvutusi ainehulga, massi ja (gaasi) ruumala vaheliste seoste alusel; põhjendab lahenduskäiku;
4) hindab loogiliselt arvutustulemuste õigsust ning teeb arvutustulemuste põhjal järeldusi ja otsustusi.

Õppesisu:

Aine hulk, mool.

Molaarmass ja gaasi molaarruumala (normaaltingimustel).

Aine massi jäävus keemilistes reaktsioonides.

Keemilise reaktsiooni võrrandis sisalduva kvalitatiivse ja kvantitatiivse info analüüs.

Arvutused reaktsioonivõrrandite põhjal.

Mõisted: aine hulk, mool, molaarmass, gaasi molaarruumala, normaaltingimused.

Teema: Süsinik ja süsinikuühendid

Õpitulemused:

Õpilane:

1) võrdleb ning põhjendab süsiniku lihtainete omadusi, võrdleb süsinikoksiidide omadusi;
2) teab süsinikuühendite paljususe põhjusi;
3) koostab süsinikuühendite struktuurivalemeid ja molekulimudeleid etteantud aatomite (C, H O) arvu järgi, eristab lineaarset, hargnenud ja tsüklilist süsinikahelat;
4) liigitab materjale hüdrofiilseks ja hüdrofoobseks;
5) kirjeldab süsivesinike esinemisvorme looduses ja selgitab nende kasutusalasid;
6) eristab struktuurivalemi põhjal süsivesinikke, alkohole ja karboksüülhappeid;
7) koostab süsivesinike ja etanooli täieliku põlemise reaktsioonivõrrandeid;
8) uurib etaanhappe keemilisi omadusi;
9) teab etanooli füsioloogilist toimet ja analüüsib sellega seotud probleeme igapäevaelus.

Õppesisu:

Süsinik lihtainena.

Süsinikuoksiidid.

Süsivesinikud.

Süsinikuühendite paljusus.

Süsiniku võime moodustada lineaarseid ja hargnevaid ahelaid, tsükleid ning kordseid sidemeid.

Molekulimudelid ja struktuurivalemid.

Süsivesinike esinemisvormid looduses ja kasutusalad.

Süsivesinike täielik põlemine.

Hüdrofiilsed ja hüdrofoobsed ained.

Alkoholid ja karboksüülhapped, nende tähtsamad esindajad ja kasutamine igapäevaelus.

Mõisted: süsivesinik, struktuurivalem, alkohol, karboksüülhape, hüdrofiilne aine, hüdrofoobne aine

Praktilised tööd:

- 1) CO₂ saamine ja kasutamine tule kustutamisel;
- 2) süsinikuühendite molekulimudelite ja struktuurivalemite koostamine ja uurimine, sh digitaalses keskkonnas;
- 3) süsinikuühendite vastastiktoime veega;
- 4) süsinikuühendite põlemisreaktsioonide uurimine;
- 5) etaanhappe omaduste uurimine.

Teema: Süsinikuühendite roll looduses, süsinikuühendid materjalidena

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) selgitab ja uurib keemiliste reaktsioonide soojusefekti;
- 2) analüüsib süsinikuühendite kasutusvõimalusi kütusena ning eristab taastuvaid ja taastumatuid energiaallikaid;
- 3) tunneb struktuurivalemi järgi polümeeri;
- 4) mõistab sahhariidide, rasvade ja valkude rolli organismides, uurib nende omadusi ja sisaldust toiduainetes;
- 5) iseloomustab tuntumaid süsinikuühenditel põhinevaid polümeerseid materjale (kiudained, plastid), analüüsib nende põhiomadusi, kasutamise võimalusi ja kasutamisega seonduvaid keskkonnaprobleeme;
- 6) mõistab elukeskkonda säästva suhtumise vajalikkust ning analüüsib keskkonna säästmise võimalusi.

Õppesisu:

Energia eraldumine ja neeldumine keemilistes reaktsioonides, ekso- ja endotermilised reaktsioonid.

Süsinikuühendid kütusena.

Keskkonnaprobleemid: kasvuhoonegaasid.

Ettekujutus polümeeridest, plastid.

Eluks olulised süsinikuühendid (sahhariidid, rasvad, valgud), nende roll organismis. Kiudained.

Tarbekeemia saadused.

Mõisted: eksotermiline reaktsioon, endotermiline reaktsioon, polümeer.

Praktilised tööd:

- 1) ekso- ja endotermilise reaktsiooni uurimine;
- 2) toiduainete tärglisesisalduse uurimine;
- 3) valkude püsivuse uurimine;
- 4) rasva lahustuvuse uurimine erinevates lahustites;
- 5) polümeeride saamine ja omaduste uurimine.

6.12 VÕÕRKEELED

Valdkonnapädevus

Võõrkeeletõppe tulemusena kujuneb õpilastel eakohane võõrkeeletõppepädevus vähemalt kahes võõrkeeles, mis tähendab, et õpilane:

- 1) mõistab ja vahendab võõrkeeles esitatut;
- 2) suhtleb eesmärgipäraselt ja olukohaselt nii kõnes kui ka kirjas;
- 3) loob ja esitab nii suuliselt kui ka kirjalikult eri liiki tekste;
- 4) tunneb õpitavat keelt kõnelevate piirkondade/kogukondade kultuuri;
- 5) mõistab oma kultuuri ja teiste kultuuride sarnasusi ja erinevusi ning väärtustab keelelist ja kultuurilist mitmekesisust;
- 6) väärtustab võõrkeelte oskust ja on motiveeritud keeli õppima;
- 7) kasutab võõrkeelseid veebikeskkondi, teadvustades nende võimalikke ohte;
- 8) omandab edasiseks keelte õppimiseks vajalikud oskused ja kohandab need enda vajadustele vastavaks.

A-VÕÕRKEEL

Kooliastmete lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

I kooliaste 3. klassi lõpetaja saavutab A1-keeletõppeastme, mis tähendab, et ta: 1) saab kuulates aru lühikestest lausetest ja lihtsatest igapäevastest väljenditest; reageerib adekvaatselt väga lihtsatele küsimustele ja juhistele; 2) räägib õpitud lauseid kasutades ning õpitud sõnadest ja väljenditest lühikesi lihtlauseid moodustades; 3) mõistab lugedes väga lihtsaid tekste fraashaaval, leides üles õpitud sõnad ja väljendid ning tuginedes neile; 4) kirjutab õpitud sõnu ja lauseid ning täidab õpitud sõnavara kasutades lihtsat lünkteksti; 5) kasutab esmaseid keeletõppestrateegiaid (kordamist, seostamist); 6) teab õpitava keele maa(de) põhiantmeid ja olulisemaid tähtpäevi; 7) tunneb ja järgib esmaseid viisakusnorme.

II kooliaste 6. klassi lõpetaja saavutab A2-keeletõppeastme, mis tähendab, et ta: 1) saab kuulates aru lausetest ja sageli kasutatavatest väljenditest ning tuleb toime igapäevases suhtluses, kui vestluskaaslane räägib aeglaselt; 2) osaleb suulisel suhtluses igapäevastel teemadel ja olmeolukordades, kasutades põhiliselt lihtlauseid; 3) mõistab lugedes lühikese ja lihtsa teksti põhiideed ja -sõnumit ning olulist teavet selles; 4) kirjutab lühikesi ja lihtsaid, peamiselt lihtlausest koosnevaid tekste; 5) kasutab õpetaja juhendamisel erinevaid keeletõppestrateegiaid ja keeletõppe abivahendeid (tõlkesõnaraamatut, internetti); 6) teab õpitava keele maa(de) kultuuri(de) põhijooni; 7) teadvustab õpitava keele maa(de) ja oma maa suhtlustavade sarnasusi ja erinevusi ning arvestab neid suhtluses.

III kooliaste Põhikoolilõpetaja saavutab B1-keeletõppeastme, mis tähendab, et ta: 1) saab kuulates aru erinevat tüüpi autentsete tekstide põhisisust ja tuleb igapäevases suhtluses enamasti toime; 2) osaleb ettevalmistuseta suulisel suhtluses, kui kõneaine on tuttav; väljendab mõtteid võrdlemisi ladusalt, kuid üldsõnaliselt; 3) mõistab lugedes igapäevaelu käsitlevaid faktipõhiseid ja lihtsaid kirjanduslikke tekste; 4) kirjutab konkreetset infot, arvamusi ja tundeid sisaldavaid lihtsaid seotud tekste; 5) kasutab endale sobivaid keeletõppestrateegiaid ja keeletõppe abivahendeid (tõlkesõnaraamatut, internetti); 6) kasutab õpitavat keelt, et tarbida kultuuri (kirjandust, muusikat, filmikunsti, meediat) ja leida vajalikku teavet; 7) käitub erinevates olukordades vastava kultuuri suhtlustavasid järgides.

Õpitulemused

I kooliaste Õpilane: 1) mõistab üksikuid sõnu ja väljendeid, kui räägitakse õpitud teemal aeglaselt ja selgelt; 2) mõistab konkreetset teavet (nt kohta ja aega) õpitud teemal salvestatud

sõnumites, kui sõnumid esitatakse aeglaselt ja selgelt; 3) mõistab ja järgib selgelt ja aeglaselt antud juhiseid; 4) reageerib adekvaatselt väga lihtsatele küsimustele; 5) küsib ja vastab küsimustele enda ja oma igapäevategevuste kohta, kasutades õpitud väljendeid ja lühilauseid; 6) moodustab lihtsaid lauseid enda ja oma lähiümbruse kohta, kasutades õpitud sõnu ja väljendeid; 7) väljendab oma eelistusi, meeldimist ja mittemeeldimist, kasutades õpitud sõnu ja väljendeid; 8) hääldab õigesti õpitud sõnu ning kasutab tuttavate sõnade ja fraaside hääldamisel õiget rõhku; 9) mõistab kaardi või e-kirjaga saadetud lühikesi konkreetseid sõnumeid; 10) mõistab konkreetset teavet tuttavate sõnadega kirjutatud ja piltidega illustreeritud lihtsas teabematerjalis; 11) mõistab tuttavate sõnadega kirjutatud ja piltidega illustreeritud jutukest; 12) täidab ankeeti isikuandmetega; 13) kirjutab lühikesi väga lihtsaid tekstisõnumeid, milles edastab infot või esitab küsimusi.

II kooliaste Õpilane: 1) mõistab üldjoontes lühikest lihtsat igapäevasuhtlust, kui kõneldakse aeglaselt ja selgelt; 2) mõistab väga lihtsat selge ülesehitusega ettekannet või esitlust tuttavatel teemal, kui seda illustreeritakse slaidide, konkreetsete näidete või diagrammidega ja kõneldakse aeglaselt, selgelt ning vajaduse korral korrates; 3) mõistab lühikeste lihtsate ja selgete sõnumite või teadaannete põhisisu; 4) osaleb lihtsas igapäevasuhtluses, kui see seisneb otseses infovahetuses tuttavatel teemal; 5) kirjeldab lihtsate lausetega ennast, oma perekonda, teisi inimesi, kohti ja asju; 6) räägib lihtsate lausetega oma huvidest ja eelistustest ning varem toimunud ja tulevastest tegevustest; 7) esitab lihtsat eelnevalt ettevalmistatud ja päheõpitud teksti; 8) kasutab prosoodilisi vahendeid (rõhku, intonatsiooni, rütmi) võrdlemisi hästi tuttavate igapäevaste sõnade ja fraaside hääldamisel; 9) mõistab igapäevaseid silte ja teateid avalikes kohtades; 10) leiab lühikestest tarbetekstidest teatud harjumuspärast teavet; 11) mõistab lihtsaid tekste, isiklikke e-kirju või postitusi, kui teema on tuttav; 12) mõistab olulist teavet lühiuudises; 13) kirjutab lühikesi lihtsaid teateid, e-kirju ja tekstisõnumeid; 14) kirjutab lihtsaid tekste tuttavatel teemal, väljendades oma muljeid ja arvamusi; 15) kirjeldab toimunud ja kavandatud tegevusi; 16) ühendab lauseid enamkasutatavate sidesõnadega.

III kooliaste Põhikooli lõpetaja: 1) mõistab olulist teavet autentsetes igapäevaelu tekstis; 2) mõistab selge ülesehituse ja sõnastusega ning visuaalsete vahenditega illustreeritud esitlust või ettekannet; 3) mõistab selge ülesehituse ja sõnastusega monoloogi, kui kõneldakse üsna aeglaselt; 4) järgib üksikasjalikke juhtnõure, kui teema on tuttav; 5) mõistab teadaandeid lennu- või muus jaamas, lennukis, bussis ja rongis, kui hääldus on selge, kõneldakse tavalise kiirusega ja taustamüra on minimaalne; 6) avaldab arvamust, edastab ja küsib teavet igapäevaelu sündmuste või isiklike asjade kohta; 7) kirjeldab kogemusi, sündmusi, unistusi ja eesmärke ning põhjendab ja selgitab lühidalt oma seisukohti ja plaane; 8) toob esile tähtsamad sündmused selge ülesehitusega ja igapäevakeeles kirjutatud jutustuses ning selgitab nende tähtsust ja nendevahelisi seoseid; 9) esineb ettevalmistatuna üldsõnaliselt endale tuttavatel teemal, väljendudes võrdlemisi selgelt ja arusaadavalt; 6 10) vastab esinemisjärgetele küsimustele, kuid võib paluda küsimust korrata; 11) edastab oma sõnumi arusaadavalt, kuigi rääkimise ajal on märgata teiste keelte rõhu, intonatsiooni ja/või rütmi mõju; 12) mõistab sündmusi, tundeid ja soove kirjeldavaid isiklikke kirju ja postitusi määral, mis lubab pidada regulaarset kirjavahetust; 13) mõistab sageli esinevate sõnadega kirjutatud meediatekstides kohtade, sündmuste, selgelt väljendatud tunnete ja seisukohtade kirjeldusi; 14) mõistab sündmustikku lihtsamates selge süžeeaga ilukirjandustekstides, mis koosnevad peamiselt sageli esinevatest sõnadest; 15) kirjutab igapäevaseid tarbetekste; 16) kirjeldab tegelikku või kujuteldavat sündmust või kavandatud tegevust; 17) vahendab lihtsa seotud teksti abil kogemusi, kirjeldab tundeid ja reaktsioone ning põhjendab neid; 18) kirjutab arutlust ja üksikasjalikke kirjeldusi mitmesugustel tuttavatel teemadel.

Õpitulemused klassiti

3.klassi

Täiendab teadmisi õpitava keele maast ja kultuurist.

Oskab kasutada üksikuid äraõpitud tarindeid ja lausemalle, kuid neis võib ette tulla vigu.

Kasutab esmaseid õpioskusi (kordamist, seostamist) võõrkeele õppimiseks.

Saab aru lihtsatest igapäevastest väljenditest ja lühikestest lausetest. Reageerib adekvaatselt lihtsatele küsimustele ja korraldustele. Vajab kordamist ja selget hääldust.

Lugemise tempo on väga aeglane, teksti mõistmiseks ning lugemis-oscuse arendamiseks läheb vaja korduvat lugemist. Saab aru lihtsatest kirjalikest tööjuhustest. Loeb lühikesi lihtsaid tekste ja leiab neist vajaliku info. Tekstist arusaamiseks oskab kasutada õpiku sõnastikku. Kasutab esmaseid õpioskusi (kordamist, seostamist) võõrkeele õppimiseks.

Oskab õpetaja juhendamisel töötada nii paaris kui ka rühmas. Kasutab esmaseid õpioskusi (kordamist, seostamist) võõrkeele õppimiseks. Kasutab õpitud väljendeid ja lühilauseid oma vajaduste väljendamiseks ning oma lähiümbruse (pere, kodu, kooli) kirjeldamiseks. Kasutab põhisõnavara ja käibefraase. Oskab kasutada lihtsamaid grammatilisi konstruktsioone ning lausemalle. Oskab vastata lihtsamatele küsimustele. Kõne ei ole ladus, esineb hääldusvigu.

Oskab lühidalt kirjutada iseendast ja teisest inimesest. Oskab täita lihtsat küsimustikku. Oskab kirjutada lühikest kirja / postkaarti. Tunneb õpitud sõnavara õigekirja. Kasutab lause alguses suurtähte ja lause lõpus õiget kirjavahemärki.

Saab aru lihtsatest igapäevastest väljenditest ja lühikestest lausetest. Reageerib adekvaatselt lihtsatele küsimustele ja korraldustele. Vajab kordamist ja selget hääldust.

4.klass

Mõistab lihtsaid vestlusi ning lühikeste jutustuste, teadete ja sõnumite sisu, kui need on talle tuttavatel teemal, seotud igapäevaste tegevustega ning esitatud aeglaselt ja selgelt. Vajab kordamist ja selget hääldust.

Loeb lühikesi lihtsaid tekste (nt ürituste kavad, postkaardid, meilid, kuulutused, sildid, teeviidad, lühiankeedid, -küsimustikud, -teated, -sõnumid) ja leiab neist vajaliku faktiinfo. Saab aru lihtsatest kirjalikest tööjuhustest. Lugemise tempo on väga aeglane, teksti mõistmiseks

Võib vaja minna korduvat lugemist. Tekstist arusaamiseks oskab kasutada õpiku sõnastikku.

Oskab lühidalt kirjeldada lähiümbrust, igapäevaseid toiminguid ja inimesi. Kasutab põhisõnavara ja käibefraase, lihtsamaid grammatilisi konstruktsioone ning lausemalle. Suudab alustada ja lõpetada lühivestlust, kuid ei suuda seda juhtida. Kõne on takerdunud, esineb hääldusvigu.

5.klass

Suudab jälgida enda jaoks tuttava valdkonna mõttevahetust ning eristada olulist infot.

Saab aru olmesfääris kuuldu üldkeelse suhtluse sisust (nt poes, bussis, hotellis, piletilevis).

Vajab sageli kuuldu täpsustamist

Loeb üldkasutatava sõnavaraga lühikesi tavatekste (nt isiklikud kirjad, kuulutused, uudised, juhised, kasutusjuhendid); leiab tekstis sisalduvat infot ja saab aru teksti mõttest. Lugemise tempo on aeglane. Tekstist arusaamiseks oskab kasutada koolisõnastikku.

Oskab rääkida oma huvidest ja tegevustest.

Tuleb toime olmesfääris suhtlemisega.

Oskab väljendada oma suhtumist ja eelistusi.

Suudab alustada, jätkata ja lõpetada vestlust tuttavatel teemal, kuid võib vajada abi. Kasutab õpitud põhisõnavara ja lausemalle valdavalt õigesti; spontaanses kõnes on vigu. Kõne on arusaadav, kuigi esineb hääldusvigu ja sõnade otsimist

Koostab õpitud sõnavara piires lähiümbruse ja inimeste kirjeldusi.

Kirjutab lihtsaid teateid igapäevaeluga seotud tegevustest (nt postkaart, kutse); koostab lühisõnumeid.

Oskab kasutada sidesõnu ja, ning jt.

Oskab näidise järgi koostada lühikesi tekste, abivahendina kasutab õpiku- või koolisõnastikku. Kasutab küll õigesti mõningaid lihtsaid tarindeid, kuid teeb sageli vigu grammatika põhivaras (nt ajab segi ajavormid või eksib aluse ja öeldise ühildumisel); siiski on enamasti selge, mida ta väljendada tahab.

6.klass

Suudab jälgida enda jaoks tuttava valdkonna mõttevahetust ning eristada olulist infot.

Saab aru olmesfääris kuulnud üldkeelse suhtluse sisust (nt poes, bussis, hotellis, piletilevis).

Vajab sageli kuuldu täpsustamist.

Loeb lihtsaid tavatekste (nt reklaamid, menüüd, ajakavad, ohuhoiatused) tuttavatel teemadel ja saab aru neis sisalduvast infost.

Suudab mõnikord aimata sõnade tähendust konteksti toel.

Oskab rääkida oma huvidest ja tegevustest. Tuleb toime olmesfääris suhtlemisega.

Oskab väljendada oma suhtumist ja eelistusi.

Suudab alustada, jätkata ja lõpetada vestlust tuttavatel teemadel, kuid võib vajada abi.

Kasutab õpitud põhisõnavara ja lausemalle valdavalt õigesti; spontaanses kõnes on vigu. Kõne on arusaadav, kuigi esineb hääldusvigu ja sõnade otsimist.

Oskab kirjutada lühikesi kirjeldavat laadi jutukehi oma kogemustest ja ümbritsevast. Koostab lihtsaid isiklike kirju. Oskab kasutada sidesõnu aga, sest, et jt. Rakendab õpitud õigekirjareegleid (nt algustähe ortograafia, kirjavahemärgid).

Kasutab küll õigesti mõningaid lihtsaid tarindeid, kuid teeb sageli vigu grammatika põhivaras (nt ajab segi ajavormid või eksib aluse ja öeldise ühildumisel); siiski on enamasti selge, mida ta väljendada tahab.

7.klass

Õpilane saab aru vahetus suhtlussituatsioonis kuuldust, kui vestlus on tuttav igapäevaeluga seotud teemal. Mõistab tele- ja raadiosaadete ning filmide sisu, kui teema on tuttav ja pakub huvi ning pilt toetab heliteksti. Saab aru loomuliku tempoga kõnest, kui hääldus on selge ja tuttav.

Õpilane oskab lihtsate seostatud lausetega rääkida oma kogemustest ja kavatsustest. Suudab lühidalt põhjendada oma seisukohti. On võimeline ühinema vestlusega ja avaldama arvamust, kui kõneaine on tuttav. Kasutab õpitud väljendeid ja lausemalle õigesti; spontaanses kõnes esineb vigu. Hääldus on selge ja kõne ladus, kuid suhtlust võib häirida ebaõige intonatsioon.

Õpilane loeb ja mõistab mitmeleheküljelisi lihtsa sõnastusega faktipõhiseid tekste (nt kirjad, veebiväljaanded, infovoldikud, kasutusjuhendid). Mõistab jutustavat laadi teksti põhiideed ning suudab jälgida sündmuste arengut. Suudab leida vajalikku infot teatmeteostest ja internetist. Oskab kasutada kakskeelseid tõlkesõnastikke.

Õpilane oskab kirjutada lühikesi jutustavat laadi tekste, milles väljendab oma tundeid, mõtteid ja arvamusi (nt isiklik kiri, e-kiri, blogi). Koostab erinevaid tarbetekste (nt teadaanne, kuulutus). Suhtleb on-line vestluses (nt MSN). Oskab kasutada piiratud hulgal teksti sidumise võtteid (sidesõnad, asesõnaline kordus).

Õpilane oskab kasutada tüüpkeelendeid ja moodustusmalle. Kasutab tuttavas olukorras grammatiliselt üsna õiget keelt, ehkki on märgata emakeele mõju. Tuleb ette vigu, kuid need ei takista mõistmist.

8.klass

Õpilane – mõistab olulisemat selgest kirjakeelsest jutust ja lühikestest lugudest tuttavatel teemadel, millega puutub kokku tööl, koolis, vabal ajal jne. Suudab üldiselt jälgida pikema mõttevahetuse põhipunkte eeldusel, et kõneldakse ühiskeeles ja hääldus on selge. Mõistab lihtsamat tehnilist või suunavat infot, näiteks igapäevaste toodete-teenustega seotud juhendeid ja juhiseid. Suudab järgida üksikasjalikke juhtnöore. Mõistab raadiouudiste ja lihtsamate salvestiste põhisisu, kui teema on tuttav, jutt suhteliselt aeglane ja selge. Suudab jälgida paljusid filme, kus pilt ja tegevus süžeed kannavad ning jutt on selge ja lihtne.

Õpilane saab üsna hästi hakkama vestlusega nii tüüpilisel kui ebatüüpilisel teemal, kui see puudutab tema tööasju või huvialasid. Oskab vahetada, üle küsida ja kinnitada infot; tuleb toime vähem tüüpilises olukorras ja oskab selgitada, milles seisneb probleem. Oskab väljendada mõtteid mõnel abstraktsel või kultuuriteemal (nt filmid, raamatud, muusika). Oskab lühidalt kommenteerida teiste arvamusi. Oskab kõrvutada või võrrelda vastakaid arvamusi; pidada aru selle üle, mida teha, kuhu minna, keda või mida valida jne. Saab hästi hakkama oma vaatekoha esitamisega, kuid väitlemisega on raskusi. Oskab teiste öeldut osaliselt korrata, et kindlustada vastastikust mõistmist. Oskab end mõistetavaks teha, kui asi puudutab lahenduse otsimist või edasise teguviisi valikut. Oskab ärgitada teisi oma arvamust väljendama. Tuleb toime suhtlusega tavapärastes olukordades, nagu sõitudel, majutuskoha otsimisel, söömas ja sisseostudel. Oskab küsida ja järgida üksikasjalisi juhtnöore. Oskab hankida üksikasjalikku lisateavet. Oskab ettevalmistatud küsimuste toel teha lihtsat intervjuud. Suudab esitada mõne ettevalmistamata küsimuse.

Õpilane loeb otsesõnalisi faktipõhiseid tekste rahuldava arusaamisega, kui teema kuulub tema huvivaldkonda. Loeb oma huvivaldkonnaga seotuvaid kirju ja taipab asja tuuma. Suudab erilaadse ülesande täitmiseks hõlmata pikemaid tekste, et leida otsitav teave ja koguda infot teksti eri osadest või mitmest tekstist. Tabab selge arutluskäiguga tekstide põhijäreldusi. Mõistab käsitletava teema arutluskäiku, kuid ei pruugi aru saada üksikasjadest. Mõistab seadmete selgeid lihtsaid kasutusjuhendeid.

Õpilane oskab kirjutada isiklikke kirju, mis vahendavad teateid ja annavad edasi mõtteid abstraktsetel ja kultuuriteemadel (nt muusika, filmid). Oskab kirjutada sõnumit, mis edastab lihtsat hädavajalikku teavet sõpradele, teenindajatele, õpetajatele jt, kellega ta igapäevaelus kokku puutub, suudab edastada kõige olulisemat. Oskab teha loengumärkeid võtmesõnade kujul, kui tegemist on tuttava teemaga ning tekst esitatakse lihtsas sõnastuses ja selge kirjakeele hääldusega.

Õpilane oskab kasutada tüüpkeelendeid ja moodustusmalle. Kasutab tuttavas olukorras grammatiliselt üsna õiget keelt, ehkki on märgata emakeele mõju. Tuleb ette vigu, kuid need ei takista mõistmist.

9.klass

Õpilane saab aru nii elavast suulisest kõnest kui ka helisalvestistest konkreetsetel ja abstraktsetel teemadel, kui kuuldu on üldkeelne ja suhtlejaid on rohkem kui kaks. Saab aru loomuliku tempoga kõnest.

Õpilane esitab selgeid üksikasjalikke kirjeldusi üldhuvitavatel teemadel. Oskab põhjendada ja kaitsta oma seisukohti. Oskab osaleda arutelus ja kõnevooru üle võtta. Kasutab mitmekesisist sõnavara ja väljendeid. Kasutab keerukamaid lausestruktuure, kuid neis võib esineda vigu. Kõne tempo on ka pikemate kõnelõikude puhul üsna ühtlane; sõna ja vormivalikuga seotud pause on vähe ning need ei sega suhtlust. Intonatsioon on enamasti loomulik.

Õpilane loeb ja mõistab mitmeleheküljelisi tekste (nt artiklid, ülevaated, juhendid, teatme- ja ilukirjandus), mis sisaldavad faktiinfot, arvamusi ja hoiakuid. Loeb ladusalt, lugemissõnavara

on ulatuslik, kuid võib raskusi olla idioomide mõistmisega. Oskab kasutada ükskeelset seletavat sõnaraamatut.

Õpilane kirjutab seotud tekste konkreetsetel ja üldisematel teemadel (nt seletuskiri, uudis, kommentaar). Põhjustab oma seisukohti ja eesmärgi. Oskab kirjutada kirju, mis on seotud õpingute või tööga. Eristab isikliku ja ametikirja stiili. Oskab korduste vältimiseks väljendust varieerida (nt sünonüümid). Võib esineda ebatäpsusi lausestuses, eriti kui teema on võõras, kuid need eiseaga kirjutatu mõistmist.

Oskab kasutada tüüpkeelendeid ja moodustusmalle. Kasutab tuttavas olukorras grammatiliselt üsna õiget keelt, ehkki on märgata emakeele mõju. Tuleb ette vigu, kuid need ei takista mõistmist. Aeg-ajalt ettetulevaid vääratusi, juhuslikke vigu ning lauseehituse lapsusi suudab enamasti ise parandada.

B-VÕÕRKEEL

B-võõrkeele õppimise eesmärgiks on saavutada põhikooli lõpuks keeleteaduse algtase, mis loob aluse hilisemaks keeleoskuse edasiarendamiseks. Mitme võõrkeele oskus võimaldab tänapäeva avatud maailmas tajuda maailma tema kultuurilises mitmekesisuses ning avardab õppimise ja töö võimalusi. B-võõrkeele õppes saab toetuda A-võõrkeelt õppides saadud õpikogemustele ja omandatud õpioskustele ning neid edasi arendada. Oluline on erinevate keelte üksteist toetav ja väärtustav õpetamine, eriti seoste nägemine A-võõrkeelega. Ka B-võõrkeeleõppes keskendutakse kuuele teemavaldkonnale: mina ja teised; kodu ja lähiümbrus; kodukoht Eestis; riigid ja nende kultuur; igapäevaelu, õppimine ja töö ning vaba aeg ja meedia. Nende käsitlemisel lähtutakse vastava kooliastme õpilaste keeleoskustasemest, kogemustest, huvidest ning vajadustest. Võõrkeele kui suhtlusvahendi omandamine nõuab õppija järjepidevat ja aktiivset osalust. Oluline on A-võõrkeeles saadud õpioskuste kasutamine ja arendamine, endale õpieesmärkide seadmine ning nende saavutamise hindamine, kasutades nt Euroopa keelemappi või õpimappi. Keeletunnis suheldakse peamiselt õpitavas võõrkeeles. Õpetaja kohandab oma keele tasemekohaseks ja/või jagab toetavaid selgitusi. B-võõrkeele õpetamisel lähtutakse ainevaldkonna kirjelduses toodud põhimõtetest.

Kooliastmete lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

II kooliaste 6. klassi lõpetaja saavutab A1- keeleoskustaseme, mis tähendab, et ta: 1) saab kuulates aru lühikestest lausetest ja lihtsatest igapäevastest väljenditest; reageerib adekvaatselt väga lihtsatele küsimustele ja juhistele; 2) räägib õpitud lauseid kasutades ning õpitud sõnadest ja väljenditest lühikesi lihtlauseid moodustades; 3) mõistab lugedes väga lihtsaid tekste fraashaaval, leides üles õpitud sõnad ja väljendid ning tuginedes neile; 4) kirjutab õpitud sõnu ja lauseid ning täidab õpitud sõnavara kasutades lihtsat lünkteksti; 5) kasutab varasemas võõrkeeleõppes omandatud keeleõppestrateegiaid ja tuttavaid keeleõppe abivahendeid (tõlkesõnaraamatut, internetti); 6) teab õpitava keele maa(de) põhiandmeid ja olulisemaid tähtpäevi; 7) tunneb ja järgib esmaseid viisakusnorme.

III kooliaste Põhikooli lõpetaja saavutab A2- keeleoskustaseme, mis tähendab, et ta: 1) saab kuulates aru lausetest ja sageli kasutatavatest väljenditest ning tuleb toime igapäevases suhtluses, kui vestluskaaslane räägib aeglaselt; 2) osaleb suulises suhtluses igapäevastel teemadel ja olmeolukordades, kasutades põhiliselt lihtlauseid; 3) mõistab lugedes lühikese ja lihtsa teksti põhiideed ja -sõnumit ning olulist teavet selles; 4) kirjutab lühikesi ja lihtsaid, peamiselt lihtlausest koosnevaid tekste; 5) kasutab iseseisvalt erinevaid keeleõppestrateegiaid ja keeleõppe abivahendeid (tõlkesõnaraamatut, internetti); 6) teab õpitava keele maa(de) kultuuri(de) iseloomulikke jooni; 7) teadvustab õpitava keele maa(de) ja oma maa suhtlusnormide sarnasusi ja erinevusi ning arvestab neid suhtluses.

Õpitulemused

II kooliaste Õpilane: 1) mõistab üksikuid sõnu ja väljendeid, kui räägitakse õpitud teemal aeglaselt ja selgelt; 2) mõistab konkreetset teavet (nt kohta ja aega) õpitud teemal salvestatud sõnumites, kui sõnumid esitatakse aeglaselt ja selgelt; 3) mõistab ja järgib selgelt ja aeglaselt antud juhiseid; 4) reageerib adekvaatselt väga lihtsatele küsimustele; 5) küsib ja vastab küsimustele enda ja oma igapäevategevuste kohta, kasutades õpitud väljendeid ja lühilauseid; 6) moodustab lihtsaid lauseid enda ja oma lähiümbruse kohta, kasutades õpitud sõnu ja väljendeid; 7) väljendab oma eelistusi, meeldimist ja mitte-meeldimist, kasutades õpitud sõnu ja väljendeid; 8) hääldab õigesti õpitud sõnu ning kasutab tuttavate sõnade ja fraaside hääldamisel õiget rõhku; 9) mõistab kaardi või e-kirjaga saadetud lühikesi konkreetseid sõnumeid; 10) mõistab konkreetset teavet tuttavate sõnadega kirjutatud ja piltidega illustreeritud lihtsas teabematerjalis; 11) mõistab tuttavate sõnadega kirjutatud ja piltidega illustreeritud jutukest; 12) täidab ankeeti isikuandmetega; 13) kirjutab lühikesi, väga lihtsaid tekstisõnumeid, milles edastab infot või esitab küsimusi.

III kooliaste Õpilane: 1) mõistab üldjoontes lühikest lihtsat igapäevasuhtlust, kui kõneldakse aeglaselt ja selgelt; 2) mõistab väga lihtsat selge ülesehitusega ettekannet või esitlust tuttavalt teemal, kui seda illustreeritakse slaidide, konkreetsete näidete või diagrammidega ja kõneldakse aeglaselt, selgelt ning vajaduse korral korrates; 3) mõistab lühikeste lihtsate ja selgete sõnumite või teadaannete põhisisu; 4) osaleb lihtsas igapäevasuhtluses, kui see seisneb otseses infovahetuses tuttavalt teemal; 5) kirjeldab lihtsate lausetega ennast, oma perekonda, teisi inimesi, kohti ja asju; 6) räägib lihtsate lausetega oma huvidest ja eelistustest ning varem toimunud ja tulevastest tegevustest; 7) esitab lihtsat varem koostatud ja päheõpitud teksti; 8) kasutab prosoodilisi vahendeid (rõhku, intonatsiooni, rütmi) võrdlemisi hästi tuttavate igapäevaste sõnade ja fraaside hääldamisel; 9) mõistab igapäevaseid silte ja teateid avalikes kohtades; 10) leiab lühikestest tarbetekstidest teatud harjumuspärast teavet; 11) mõistab lihtsaid tekste, isiklikke e-kirju või postitusi, kui teema on tuttav; 12) mõistab olulist teavet lühiuudises; 13) kirjutab lühikesi lihtsaid teateid, e-kirju ja tekstisõnumeid; 14) kirjutab lihtsaid tekste tuttavalt teemal, väljendades oma muljeid ja arvamusi; 15) kirjeldab toimunud ja kavandatud tegevusi; 16) ühendab lauseid enamkasutatavate sidesõnadega.

B-võõrkeele õpitulemused klassiti

5.klass

Tunneb väga aeglaselt ja selgelt sidusas kõnes ära õpitud sõnad ja fraasid; arusaamist toetab pildimaterjal. Reageerib pöördumistele adekvaatselt (nt tervitused, tööjuhised). Tunneb rahvusvaheliselt kasutatavaid lähedase hääldusega sõnu.

Õpilane oskab vastata väga lihtsatele küsimustele ning esitada samalaadseid küsimusi õpitud sõnavara ja lausemallide piires. Vajab vestluskaaslase abi, võib toetuda emakeelele ja žestidele. Tunneb õpitava keele tähemärke. Tunneb tekstis ära tuttavat nimed, sõnad (sh rahvusvaheliselt kasutatavad) ja fraasid. Loeb sõnu, fraase ja lauseid õpitud sõnavara ulatuses; arusaamist võib toetada pildimaterjal.

Tunneb õpitava keele kirjatähti, valdab kirjatehnikat, oskab õpitud fraase ja lauseid ümber kirjutada (ärakiri). Oskab kirjutada isikuandmeid (nt vihiku peale). Koostab lühikesi lauseid õpitud mallide alusel.

Õpilane kasutab üksikuid äraõpitatud tarindeid ja lausemalle, kuid neiski tuleb ette vigu.

6.klass

Saab aru selgelt hääldatud fraasidest, lausetest ja tuttava situatsiooniga seotud lühikestest dialoogidest.

Mõistab selgelt ja aeglaselt antud juhiseid ning pöördumisi.

Vajab kordamist, osutamist, piltlikustamist vms.

Oskab lühidalt tutvustada iseennast ja oma ümbrust.

Saab hakkama õpitud sõnavara ja lausemallide piires lihtsate dialoogidega; vajab vestluskaaslase abi.

Hääldusvead võivad põhjustada arusaamatusi. Kõnes esineb kordusi, katkestusi ja pause.

Loeb lühikesi lihtsaid tekste (nt ürituste kavad, postkaardid, meilid, kuulutused, sildid, teeviidad, lühiankeedid, -küsimustikud, -teated, -sõnumid) ja leiab neist vajaliku faktiinfo. Saab aru lihtsatest kirjalikest tööjuhustest. Lugemise tempo on väga aeglane, teksti mõistmiseks võib vaja minna korduvat lugemist. Tekstist arusaamiseks oskab kasutada õpiku sõnastikku.

Oskab lühidalt tutvustada iseennast ja oma ümbrust. Saab hakkama õpitud sõnavara ja lausemallide piires lihtsate dialoogidega; vajab vestluskaaslase abi.

Hääldusvead võivad põhjustada arusaamatusi. Kõnes esineb kordusi, katkestusi ja pause.

Õpilane kasutab üksikuid äraõpitud tarindeid ja lausemalle, kuid neiski tuleb ette vigu.

7.klass

Saab aru selgelt hääldatud fraasidest, lausetest ja tuttava situatsiooniga seotud lühikestest dialoogidest. Mõistab selgelt ja aeglaselt antud juhiseid ning pöördumisi. Vajab kordamist, osutamist, piltlikustamist vms.

Oskab lühidalt tutvustada iseennast ja oma ümbrust. Saab hakkama õpitud sõnavara ja lausemallide piires lihtsate dialoogidega; vajab vestluskaaslase abi. Hääldusvead võivad põhjustada arusaamatusi. Kõnes esineb kordusi, katkestusi ja pause.

Loeb üldkasutatava sõnavaraga lühikesi tavatekste (nt isiklikud kirjad, kuulutused, uudised, juhised, asutusjuhendid); leiab tekstis sisalduvat infot ja saab aru teksti mõttest. Lugemise tempo on aeglane. Tekstist arusaamiseks oskab kasutada koolisõnastikku.

Oskab lühidalt tutvustada iseennast ja oma ümbrust. Saab hakkama õpitud sõnavara ja lausemallide piires lihtsate dialoogidega; vajab vestluskaaslase abi. Hääldusvead võivad põhjustada arusaamatusi. Kõnes esineb kordusi, katkestusi ja pause.

Kasutab küll õigesti mõningaid lihtsaid tarindeid, kuid teeb sageli vigu grammatika põhivaras (nt ajab segi ajavormid või eksib aluse ja öeldise ühildumisel); siiski on enamasti selge, mida ta väljendada tahab.

8.klass

Mõistab lihtsaid vestlusi ning lühikeste jutustuste, teadete ja sõnumite sisu, kui need on talle tuttavatel teemadel, seotud igapäevaste tegevustega ning esitatud aeglaselt ja selgelt. Vajab kordamist ja selget hääldust.

Oskab lühidalt kirjeldada lähiümbrust, igapäevaseid toiminguid ja inimesi. Kasutab põhisõnavara ja käibefraase, lihtsamaid grammatilisi konstruktsioone ning lausemalle. Suudab alustada ja lõpetada lühivestlust, kuid ei suuda seda juhtida. Kõne on takerduv, esineb hääldusvigu.

Loeb lihtsaid tavatekste (nt reklaamid, menüüd, ajakavad, ohuhoiatused) tuttavatel teemadel ja saab aru neis sisalduvast infost. Suudab mõnikord aimata sõnade tähendust konteksti toel.

Koostab õpitud sõnavara piires lähiümbruse ja inimeste kirjeldusi. Kirjutab lihtsaid teateid igapäevaeluga seotud tegevustest (nt postkaart, kutse); koostab lühisõnumeid. Oskab kasutada sidesõnu ja, ning jt. Oskab näidise järgi koostada lühikesi tekste, abivahendina kasutab õpiku- või koolisõnastikku.

Kasutab küll õigesti mõningaid lihtsaid tarindeid, kuid teeb sageli vigu grammatika põhivaras (nt ajab segi ajavormid või eksib aluse ja öeldise ühildumisel); siiski on enamasti selge, mida ta väljendada tahab.

9. klass

Suudab jälgida enda jaoks tuttava valdkonna mõttevahetust ning eristada olulist infot. Saab aru olmesfääris kuulnud üldkeelse suhtluse sisust (nt poes, bussis, hotellis, piletilevis). Vajab sageli kuuldu täpsustamist.

Oskab rääkida oma huvidest ja tegevustest. Tuleb toime olmesfääris suhtlemisega. Oskab väljendada oma suhtumist ja eelistusi. Suudab alustada, jätkata ja lõpetada vestlust tuttavatel teemadel, kuid võib vajada abi. Kasutab õpitud põhisõnavara ja lausemalle valdavalt õigesti; spontaanses kõnes on vigu. Kõne on arusaadav, kuigi esineb hääldusvigu ja sõnade otsimist.

Loeb lihtsaid tavatekste (nt reklaamid, menüüd, ajakavad, ohuhoiatused) tuttavatel teemadel ja saab aru neis sisalduvast infost. Suudab mõnikord aimata sõnade tähendust konteksti toel.

Oskab kirjutada lühikesi kirjeldavat laadi jutukesti oma kogemustest ja ümbritsevast. Koostab lihtsaid isiklikke kirju. Oskab kasutada sidesõnu aga, sest, et jt. Rakendab õpitud õigekirjareegleid (nt algustähe ortograafia, kirjavahemärgid).

Oskab üsna õigesti kasutada tüüpkeelendeid ja moodustusmalle. Kasutab tuttavas olukorras grammatiliselt üsna õiget keelt, ehkki on märgata emakeele mõju. Tuleb ette vigu, kuid need ei takista mõistmist.

LÕK A-võõrkeel

Õppeesmärgid Võõrkeele õpetusega taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane: 1) õpib kuulama ja mõistma lihtsat igapäevast võõrkeelset kõnet; osaleb vestluses; 2) omandab võõrkeele häälduse, intonatsiooni ja rütmi; 3) omandab sõnavara, mis on vajalik elus toimetulekuks; 4) realiseerib oma kõnesoovi eluliselt vajalikes situatsioonides; 5) tõlgendab igapäevast lihtsat verbaalset teavet (reklaam, kuulutused jne); 6) täidab lihtsamaid tarbekirja blankette, individuaalset ankeeti; 7) kasutab vajaduse korral sõnaraamatuid, vestlussõnastikke; 8) omandab elementaarsed keeleüksused ja kasutab neid kõnes.

Õppetegevuse kirjeldus arenguperioodide kaupa

5. klassis on võõrkeeleõpetus eelkõige propedeutilise suunitlusega: õpilasi valmistatakse ette keeleoskuse omandamiseks. Oluline on, et õpilased saaksid elementaarsed teadmised võõrkeele eripärast, et nad hakkaksid tajuma keelele omast kõla, intonatsiooni. Võõrkeeleõpetuse eesmärk on õpetada kasutama keelt loomulikes suhtlusolukordades. Õpetaja ülesandeks on luua klassis võimalikult loomulik keelekeskkond. Sellele aitavad kaasa erinevad õppemeetodid, mille käigus kujundatakse suhtlus- ja käitumisoskusi. 5. klassis on esmatähtis kuulamisoskuse ja kuuldust arusaamise arendamine. Õpilasi õpetatakse aktiivselt kuulama, eristama üksikuid sõnu ja väljendeid, aga ka hääletooni ja intonatsiooni. Kuulamisoskuse kujundamine on vahetult seotud matkimise ja järelekordamisega ning artikulatsiooniaparaadi arendamisega. Oluline on õpetada märkama ka kõneleja miimikat ja žeste, sest need toetavad kõne mõistmist. Õpilane omandab oskuse reageerida initsiatiivsele repliigile (küsimus, teade, korraldus). Õppetöös kasutatakse suulise eelnevuse printsiipi: see, mida laps hakkab lugema ja kirjutama, omandatakse eelnevalt suulises kõnes. Kompleksselt arendatakse kõiki osaoskusi, peamiseks õppemeetodiks on praktiline harjutamine. Olulisel kohal on tajutavate abivahendite kasutamine mälu arendamisel, seoste loomise õpetamine. 6.–7. klassis hakkab õpilaste tunnetustegevuse tase võimaldama aktiivsemalt ja iseseisvamalt õppetegevuses osaleda. Kujundatakse elementaarseks suhtlemiseks vajalik sõnavara. Õpitakse moodustama ning kasutama grammatiliselt õigeid lauseid õpitud sõnavara ja keeleteadmiste piires. Kujundatakse õpilaste kõnelemissoovi ja suhtlemisjulgust, arendatakse sõnade hääldus- ja kirja- pildi kokkusobitamist ning lugemisoskust. Kõneoskuse arendamisel õpetatakse õpilasi kasutama kompensatoorseid strateegiaid (üle küsimine, uuesti alustamine) ja mitteverbaalseid väljendusvahendeid (žestid, miimika, imiteerimine). Peamiseks õppemeetodiks on jätkuvalt praktiline harjutamine. Jätkuvalt kasutatakse ka suulise eelnevuse printsiipi: see, mida õpilane

hakkab lugema ja kirjutama, omandatakse eelnevalt suulises kõnes. Kompleksselt arendatakse kõiki osaoskusi.

8.–9. klassis kujundatakse ja kinnistatakse võõrkeeleteadmisi ja -oskusi, mis aitavad õpilasel edaspidi iseseisvas elus toime tulla. Põhiülesandeks on kõnekeele arendamine. Kujundatakse arusaamist kõnest ja tekstist, stimuleeritakse kõnelemissoovi eluliselt vajalikes situatsioonides, õpetatakse orienteeruma igapäevases võõrkeelses teabes, õpetatakse iseseisvalt sõnastikke kasutama ning täitma lihtsamaid tarbekirja vorme. Jätakuvalt kujundatakse keele kõiki osaoskusi.

Õpitulemused kooliastmete ja klasside kaupa

II kooliastmes 6. klassi lõpetaja: 1) saab aru õpitud sõnadest ja lühikestest lausetest, kui räägitakse aeglaselt, hääldab õigesti õpitud sõnu; 2) reageerib adekvaatselt väga lihtsatele küsimustele ja juhistele; 3) osaleb dialoogis õpitud lausemallide piires; 4) oskab teha ärakirja õpitud lühikestest tekstidest; 5) oskab öelda arve; 6) tunneb ja järgib esmaseid viisakusnorme; 7) on saavutanud eel-A1 (Pre-A1) keeleoskustaseme.

5. klassis õpilane: 1) tunneb tähestikku; 2) tunneb ära õpitud sõna kirjapildi; 3) tunneb õpitud sõnad/väljendid ära suulises kõnes ja lühikestes kirjalikes tekstides; 4) oskab õpitud sõnu/väljendeid lugeda, hääldada ja tõlkida; 5) oskab vastata jah/ei küsimustele ja teistele lihtsatele küsimustele õpitud sõnavara piires; 6) oskab öelda arve 1–10 ja 10–1; 7) oskab kirjutada lihtsamaid õpitud sõnu/väljendeid.

6. klassis õpilane: 1) saab aru õpitud sõnadest, lühematest lausetest ja neis sisalduvatest väljenditest; 2) oskab neid lugeda õige hääldusega; 3) oskab vastata lihtsamatele küsimustele õpitud teemade piires; 4) reageerib adekvaatselt suulistele ja kirjalikele korraldustele; 5) suudab osaleda dialoogis õpitud lausemallide piires; 6) oskab öelda arve; 7) oskab teha ärakirja õpitud lühikestest võõrkeelsetest tekstidest.

Õpitulemused III kooliastmes

9. klassi lõpetaja: 1) saab kuulates aru lihtsate tekstide põhisisust õpitud sõnavara piires; 2) oskab end suuliselt tutvustada, rääkida oma hobidest ja pereliikmetest õpitud lausemallide piires; 3) mõistab kaardi või e-kirjaga saadetud lühikesi sõnumeid; 4) täidab lihtsat ankeeti isikuandmetega ja kirjutab näidise järgi lihtsaid sõnumeid; 5) kasutab õpetaja juhendamisel endale sobivaid keeleõppestrateegiaid ja keeleõppe abivahendeid (sõnaraamatut, internetti); 6) teab õpitava keele maa(de) kultuuri(de) põhijooni; 7) on saavutanud A2-keeleoskustaseme. 7. klassis õpilane: 1) saab aru selgelt hääldatud väljenditest, lausetest ning dialoogidest õpitu piires; 2) saab aru lihtsamatest kirjalikest tekstidest, oskab neid lugeda ja tõlkida; 3) oskab vastata küsimustele teksti põhjal suuliselt ja kirjalikult; 4) mõistab kirjalikke lühikesi korraldusi; 5) osaleb dialoogis õpitud lausemallide piires; 6) oskab rääkida endast, oma perest ja lähiümbrusest õpitud sõnavara ning grammatika piires; 7) oskab kirjutada lühemaid lauseid enda ja oma pere kohta; 8) oskab juhendamisel leida teavet veebist ja kasutada arvuti abi õppetöös; 9) on saavutanud A1-keeleoskustaseme.

8. klassis õpilane: 1) saab aru dialoogidest ja tekstidest õpitud teemade piires; 2) oskab leida neist vajalikku infot ja vastata küsimustele; 3) mõistab kirjalikke tööjuhiseid; 4) oskab kasutada lihtsamaid viisakusväljendeid vestluse alustamiseks ja lõpetamiseks, osaleb lihtsates lühikestes igapäevaelu suhtlussituatsioonides; 5) oskab moodustada lihtsamaid küsimusi; 6) oskab kirja panna oma isikuandmeid (täita formulari), kirjutada õnnesoove; 7) oskab kirjutada lühitutvustust oma igapäevaeluga seotud tegevuste kohta; 8) oskab õppe-eesmärkidel kasutada lihtsamaid digikeskkondi, saata e-kirja.

9. klassis õpilane: 1) saab aru dialoogidest, lühikestest juttudest, sõnumitest ja teadetest tuttavatel teemadel; 2) tunneb õpitava maa üldisemaid kultuurilisi iseärasusi; 3) loeb nii

lühikesi ilukirjanduslikke kui ka faktilist infot sisaldavaid tekste ja leiab vajalikku infot; 4) oskab tutvustada suuliselt ennast, oma perekonda, oma huvialasid ja tegevusi ning oma lähiümbrust õpitud sõnavara ja lausemallide piires; 5) oskab väljendada oma arvamust ja tundeid õpitud lausemallide piires; 6) oskab rääkida minevikus toimunud sündmustest; 7) oskab kirjutada lihtsaid sõnumeid ja tekste ning saata e-kirja ja vastata sellele; 8) oskab kasutada õpitud veebilehekülgi ja digiseadmeid; 9) on saavutanud A2-keeleskustaseme.

6.13 TEHNOLOOGIA

Tehnoloogia valdkonda kuuluvate ainete õpetamise eesmärk põhikoolis on eakohase valdkonnapädevuse kujundamine, mis tähendab, et põhikooli lõpetaja:

- 1) on omandanud eakohaseid baasteadmisi erinevate õppes kasutatavate materjalide omadustest ja kasutamise võimalustest;
- 2) valib oma ideede teostamiseks sobivaid materjale, töövahendeid ja töötlemisviise ning on teadlik oma valikute mõjust majandus-, sotsiaal- ja looduskeskkonnale;
- 3) kasutab materjale ja töövahendeid säästlikult ning järgib tegevuses kestliku arengu ja rohepöörde põhimõtteid;
- 4) kasutab traditsioonilisi ning nüüdisaegseid materjale, tööriistu ja digivahendeid turvaliselt ning otstarbekalt;
- 5) kasutab teistes õppeainetes omandatud teadmisi praktikas;
- 6) kavandab, planeerib, teostab ja mõtestab tööprotsessi põhimõttel ideest teostuseni, arvestades seejuures funktsionaalsust, esteetilisust ja kulutõhusust;
- 7) väärtustab Eesti ja teiste rahvaste esemelise ja toidukultuuriga seotud traditsioone;
- 8) väärtustab loovat isetegemist ning sellega seonduvat vaimset heaolu ja tervislikku eluviisi;
- 9) on omandanud valmisoleku kasutada õpitud praktilisi oskusi igapäevaelus;
- 10) kirjeldab suuliselt ja kirjalikult tehtud valikuid ning tööprotsessi, sh kasutades digivahendeid;
- 11) analüüsib nii enda kui ka teiste tööprotsessi ja -lõpptulemust;
- 12) on omandanud hoiaku olla ettevõtlik ning otsib loovaid ja uuenduslikke lahendusi ettetulevatele probleemidele iseseisvalt või rühmas;
- 13) arvestab autoriõigust erinevate teabevahendite, õppematerjalide ja infoallikate kasutamisel.

Õpitulemused

I KOOLIASTE:

1.klass õpilane:

- 1) Nimetab looduslikku päritolu materjale ja teab nende põhiomadusi ja kasutusalasid;
- 2) kasutab õigesti ja ohutult tööks sobilikke etteantud töövahendeid ja mõistab ohutuse vajalikkust töötamisel;
- 3) õpetaja abiga kujundab, modelleerib ja meisterdab lihtsamaid esemeid;
- 4) järgides õpetaja juhiseid kasutab materjale säästlikult;
- 5) märkab õpetaja abiga õppega seonduvat igapäevaelust;
- 6) jälgib õpetaja selgitusi ja töötab selle järgi;
- 7) töötab õpetaja juhendamisel jäljendades esitatud töövõtteid;
- 8) saab aru koostöö ja abistamise vajalikkusest;
- 9) märkab õpetaja abiga rahvuslikke elemente;
- 10) tutvub tervisliku toiduvalikuga;
- 11) hoiab oma töökoha ja töövahendid õpetaja juhendamisel korras;
- 12) nimetab isikliku hügieeniga seotud tegevusi;

- 13) õpetaja abiga viib oma töö lõpule;
- 14) märkab ning nimetab positiivset oma töös.

2.klass õpilane:

- 1) Nimetab ümbritsevas keskkonnas esinevaid tehismaterjale ja teab nende põhiomadusi ja kasutusalasid;
- 2) Valib õpetaja suunamisel õigeid töövahendeid, teab nende otstarvet ja mõistab ohutuse vajalikkust töötamisel;
- 3) õpetaja abiga koostab kavandi ning kujundab, modelleerib ja meisterdab lihtsamaid esemeid;
- 4) kasutab materjale säästlikult ja arutleb selle vajalikkuse üle;
- 5) toob õpetaja abiga õppega seonduva kohta näiteid teistest õppeainetest või igapäevaelust;
- 6) kirjeldab suulist või kirjalikku juhust;
- 7) töötab enamasti iseseisvalt õpetaja juhendamisel;
- 8) arvestab ja aitab ühiselt töötades kaaslasi;
- 9) kasutab õpetaja abiga rahvuslikke elemente oma töös,
- 10) arutleb tervisliku toiduvaliku üle;
- 11) mõistab töökoha ja -vahendite korrashoiu olulisust ning hoiab oma töökoha ja töövahendid õpetaja juhendamisel korras;
- 12) selgitab isikliku hügieeni ja tervise vahelisi seoseid;
- 13) võrdleb kavandatut valmis tööga;
- 14) märkab ning nimetab positiivset oma ja teiste töödes.

3.klass õpilane:

- 1) eristab looduslikke ja tehismaterjale ning võrdleb materjalide üldisi omadusi;
- 2) kasutab õigesti ja ohutult tööks sobilikke töövahendeid;
- 3) kujundab, modelleerib ja meisterdab lihtsamaid esemeid;
- 4) kasutab materjale säästlikult;
- 5) toob õppega seonduva kohta näiteid teistest ainetest või igapäevaelust;
- 6) saab aru suulistest või kirjalikest juhustest;
- 7) töötab iseseisvalt õpetaja juhendamisel;
- 8) arvestab ühiselt töötades kaaslasi;
- 9) märkab esemetel rahvuslikke elemente ja kasutab neid oma töös;
- 10) toob näiteid tervisliku toiduvaliku kohta;
- 11) hoiab oma töökoha ja töövahendid korras;
- 12) toob näiteid isikliku hügieeni vajalikkuse kohta;
- 13) viib alustatud töö lõpule ja räägib oma tööst ning tulemusest;
- 14) märkab ning nimetab positiivset oma ja teiste töödes.

4.klass

Õpilane:

- 1) nimetab töös kasutatavaid etteantud materjale ja nende omadusi;
- 2) teab ja kasutab sihipäraselt tööks etteantud töövahendeid, töötlusviise ja materjale;
- 3) leiab vajalikku infot õpetaja abiga etteantud teabeallikatest ja pakenditelt;
- 4) kasutab õpetaja abiga ohutult õigeid töövõtteid ning tehnikaid materjalide töötlemisel;
- 5) Järgib õpetaja juhendamisel oma ja rühma tööprotsessi;
- 6) kirjeldab omandatud töövõtete baasil jõukohaste esemete loomist üksi ja/või rühmas;

- 7) töötab ja viib kavandatu lõpule;
- 8) kasutab etteantud materjale säästlikult;
- 9) tunneb ära õpetaja abiga teistes õppeainetes õpitut ja loob seoseid õpitavaga, sh erinevate eluvaldkondadega;
- 10) tunneb ära ja kasutab õpetaja suunamisel kodukohaga seotud rahvuslikke kujunduselemente;
- 11) saab aru erinevatest ülesannetest rühmas;
- 12) kirjeldab oma ja/või rühma tegevusi ja esitleb töö lõpptulemust suuliselt
- 13) järgib töötades hügieeni-, korra- ja puhtuse nõudeid, korrastab oma töökoha ning töövahendid
- 14) mõistab materjalide õige hoiustamise vajalikkust.

II kooliastme tehnoloogiaõpetuse ainekava (4.–6. klass)

Õppe-eesmärgid:

Arendada õpilaste praktilisi oskusi ja loovat mõtlemist.

Kujundada vastutustundlik suhtumine tööriistade ja materjalide kasutamisse.

Edendada probleemilahendusoskusi ja käelisi võimeid.

Õpitulemused:

Oskavad ohutult ja täpselt kasutada lihtsamaid tööriistu (nt saed, haamrid, tangid).

Teavad põhilisi tööohutuse reegleid ja järgivad neid.

On võimelised koostama lihtsaid esemeid (nt linnumaja, riitul) puidust ja muudest materjalidest.

Teemad:

Puitmaterjalide kasutamine ja tööriistade käsitlemine: õpivad lõikamist, lihvimist, naelte ja kruvide kasutamist.

Lihtsamad metallide ja plastide töötlemisvõtted: metalli painutamine, liitmine ja lihtsamad disainiprojektid.

Praktilised projektid ja ülesanded: õpilased kavandavad ja valmistavad erinevaid tooteid, nt pliiatsitops, käepärane töövahendikast.

Hindamine:

Hindamisel pööratakse tähelepanu tööprotsessi järgimisele, tööohutusele, loovusele ja töö lõpptulemusele.

Metoodika:

Tunnid hõlmavad praktilist tööd ja arutelusid, mis aitavad õpilastel mõista oma projektide eesmärki ja võimalikke lahendusi.

III kooliastme tehnoloogiaõpetuse ainekava (7.–9. klass)

Õppe-eesmärgid:

Arendada õpilaste oskusi keerukamate projektide elluviimisel.

Lua võimalusi tehnoloogia ja disaini loovaks kasutamiseks.

Suurendada iseseisvust tööriistade käsitlemisel ja projektide kavandamisel.

Õpitulemused:

Oskavad kasutada mitmesuguseid käsitööriistu ja masinaid.

On võimelised looma keerukamaid esemeid, nagu mööbel või tehnikaseadmete osad.

Oskavad kasutada kaasaegseid tehnoloogiaid, nagu 3D printimine ja CAD jooniste loomine.

Teemad:

Puidutöö ja mööblivalmistamine: keerukamad töövõtted, nt ühenduste loomine, viimistlemine.

Metallitöö ja elektroonika: õpilased õpivad keevitamist ja lihtsamate elektroonikaseadmete koostamist.

Prototüüpimine ja disain: kasutavad kaasaegseid tehnoloogiaid disainiprotsessides, nt CAD joonestamine ja 3D printimine.

Hindamine:

Hindamisele kuuluvad projektide keerukus, iseseisvus ja tööohutus.

Metoodika:

Tunnid koosnevad projektipõhisest õppes, kus õpilased koostavad ja viivad läbi suuremaid projekte, mille käigus omandatakse tehnoloogiaõpetuse teadmised.

Mõlemad ainekavad on üles ehitatud praktilisele tööle, arendades õpilaste käelisi ja loovaid oskusi ning suunates neid vastutustundlikult kasutama tehnoloogiat ja tööriistu.

6.14 KÄSITÖÖ JA KODUNDUS

II Kooliaste: Käsitöö ja Kodundus

Eesmärgid:

Arendada loovust ja praktilisi oskusi.

Tutvustada käsitöö- ja kodunduse põhitõdesid, rõhutades taaskasutust ja keskkonnasõbralikke lahendusi.

Edendada koostööd ja individuaalset töövõimet.

Teemad ja Tulemused:

1. Teema: Käsitöö ja taaskasutus

Eesmärk: Õppida looma uusi esemeid taaskasutatud materjalidest, arendades loovust ja praktilisi oskusi.

Tegevused:

Loovprojektid, kus kasutatakse vanu ajakirju, kangaid, paberit jms.

Kaunistused ja praktilised esemed taaskasutatud materjalidest.

Tulemused:

Õpilased saavad valmis loovad projektid, kasutades taaskasutatud materjale.

Õpilased mõistavad taaskasutuse olulisust ja keskkonnasõbralikke tavasid.

2. Teema: Koduhooldus ja puhtus

Eesmärk: Arendada koduhoolduse oskusi ja teadlikkust kodu puhtuse hoidmisest.

Tegevused:

Koduhoolduse põhitõed, sealhulgas puhtuse säilitamine ja koristamise tehnikad.

Looduslike ja keskkonnasõbralike puhastusvahendite kasutamine.

Tulemused:

Õpilased suudavad kodu puhtana hoida ja kasutada ökoloogilisi puhastusvahendeid.

3. Teema: Toiduvalmistamine ja tervislik toitumine

Eesmärk: Õppida valmistama maitsvaid ja tervislikke toite, kasutades hooajalisi ja kohalikke koostisosade.

Tegevused:

Lihtsad retseptid, nagu salatid ja smuutid, rõhutades taaskasutust toidujääkide osas.

Tervislike ja keskkonnasõbralike toiduvalmistamisvõtete tutvustamine.

Tulemused:

Õpilased oskavad valmistada lihtsaid ja tervislikke roogasid.

Õpilased mõistavad toiduvalmistamise mõju keskkonnale ja kasutavad toidujääke targalt.

III Kooliaste: Käsitöö ja Kodundus

Eesmärgid:

Arendada süvitsi minevaid käsitöö- ja kodundusoskusi, rõhutades keskkonnasõbralikke lahendusi.

Julgustada iseseisvat töötamist ja probleemide lahendamist.

Edendada kriitilist mõtlemist ja loovust.

Teemad ja Tulemused:

1. Teema: Komplekssed käsitööd ja taaskasutus

Eesmärk: Süvendada käsitöökogemust ja tutvustada keerukamaid tehnikaid, kasutades taaskasutatud materjale.

Tegevused:

Komplekssed projektid, kasutades erinevaid taaskasutatud materjale (nt tekstiilid, plastikud).

Erinevate käsitöötehnoloogiate rakendamine.

Tulemused:

Õpilased suudavad luua keerukamaid käsitöötooteid, kasutades taaskasutatud materjale.

Õpilased arendavad praktilisi oskusi ja loovust.

2. Teema: Koduhooldus ja toiduvalmistamine

Eesmärk: Arendada iseseisvust koduhoolduses ja toiduvalmistamises, rõhutades keskkonnasõbralikke praktikaid.

Tegevused:

Koduhoolduse plaanide koostamine ja rakendamine.

Keerukamate retseptide valmistamine, kasutades kohalikke ja hooajalisi koostisosade.

Tulemused:

Õpilased saavad hakkama koduhoolduse planeerimisega ja elluviimisega.

Õpilased oskavad valmistada keerukamaid roogasid, kasutades keskkonnasõbralikke meetodeid.

3. Teema: Loovprojektid ja koostöö

Eesmärk: Julgustada loovust, koostööd ja projektijuhtimise oskusi.

Tegevused:

Ühisprojektid, kus kasutatakse taaskasutatud materjale ja keskkonnasõbralikke tehnikaid.

Iseseisvad ja grupiprojektid, mis arendavad loovust ja koostööd.

Tulemused:

Õpilased suudavad kavandada ja teostada loovprojekte keskkonnasõbralike lahendustega.

Õpilased töötavad tõhusalt meeskonnas ja saavutavad ühiseid eesmärke.

VALIKÕPPEAINED

6.14 INFORMAATIKA

Õppe- ja kasvatusesmärgid

Põhikooli informaatikaõpetusega taotletakse, et õpilane: 1) mõistab tehnoloogia tööpõhimõtteid ning valdab peamisi võtteid igapäevases õppetöös infot otsides, töödeldes ja analüüsides ning taasesitades; 2) loob, salvestab, taasesitab ja jagab tehnoloogiliste vahendite abil eesmärgist lähtuvalt digitaalset sisu privaatsusnõudeid järgides; 2 3) teadvustab ning väldib digitaalses keskkonnas tegutsedes tekkida võivaid riske tervisele, turvalisusele ja isikuandmete kaitsele; 4) omab vajalikke oskusi ja teadmisi õpiteeks ja karjäärivalikuks.

I KOOLIASTE

Õpitulemused

Õpilane:

kirjeldab, kuidas toimib internet, mis on arvuti riistvara ja tarkvara, toob näiteid digitehnoloogia turvalisest ja oskuslikust kasutusest infoühiskonnas;

leiab internetist sobiva teksti, pildi, video, animatsiooni ja viitab selle allikale;

loob, vormistab, salvestab, taasesitab nii individuaalselt kui ka koostöös eri liiki digitaalse sisu (tekst, pilt, esitlus, video, animatsioon jne) ja jagab seda, järgides hea tava ja digiohutuse nõudeid;

kirjeldab ja väldib digivahendite kasutamise seotud riske;

kirjeldab elulisi näiteid programmide kasutamisest ja lahendab eakohaseid programmeerimisülesandeid mängulistes keskkondades ja/või haridusrobotitega;

kasutab veebikeskkondi ja e-teenuseid hea tava ja digiohutuse nõuetele vastavalt, pöördub probleemi ilmnemisel või selle kahtlusel abi saamiseks vanema, õpetaja või mõne abi andva institutsiooni poole.

Digiseade töövahendina

Õpilane:

kasutab kooli infosüsteemi ja e-õppekeskkondi vastavalt kokkulepitud reeglitele;

sisestab, kopeerib, vormindab ja salvestab erinevat tüüpi tekste (nt kuulutusi, plakateid, referaate);

salvestab, kopeerib, kustutab ja jagab faile;

otsib infot erinevatest allikatest, kasutab seda, viidates algallikale;

otsib ja haldab vajalikke andmeid, sisestab need tabelisse, esitleb diagrammina;

koostab ja vormindab esitlust: kujundab slaide, lisab teksti ja pilte.

Digitaalne ohutus

Õpilane:

kirjeldab tehnoloogilise ja pärismaailma erinevusi ning sarnasusi;

kirjeldab, kuidas töötab internet;

toob näiteid digitehnoloogia ja interneti turvalisest kasutusest (viirusetõrje kasutamine, kahtlaste linkide tuvastamine, vajaduse korral suhtluspartneri blokeerimine);

selgitab salasõna turvalisuse nõudeid;

salvestab, taasesitab ja jagab digitaalset sisu, järgides privaatsusnõudeid ning vältides küberkiusamist;

mõistab tasulise ja tasuta teenuse erinevusi (nt arvutimängudes, äppides);

pöördub probleemi ilmnemisel või selle kahtlusel abi saamiseks lapsevanema, õpetaja või mõne abi andva institutsiooni/teenuse poole;

kirjeldab ja väldib digiseadmete kasutamise seotud riske tervisele;

selgitab arusaadavalt, korrektset sõnavara kasutades tõrkuva digiseadme või -rakendusega tekkinud probleemi; lahendab iseseisvalt või juhendi abil lihtsamaid

Kood

Õpilane:

kasutab mängulises keskkonnas programmeerides lähtuvalt algoritmilisest probleemilahendusest mõisteid programm, muutuja, valik, tsükkel, sisend ja väljund;

kirjeldab elulisi näiteid programmide kasutamisest;
selgitab etteantud lihtsa programmi/rakenduse sisu ning ennustab selle töö tulemit;
kavandab ja loob juhiseid järgides lihtsamaid rakendusi, kasutades digitaalseid või füüsilisi vahendeid (nt lastele mõeldud hariduslikud programmeerimiskeskonnad või robootikakomplektid);
selgitab programmi testimise vajadust, leiab koodist lihtsamad vead;
laadib internetist alla teiste loodud programme ja kohandab neid, arvestades autoriõigustega.

Digikunst

Õpilane:

otsib internetist eritüü bilist (nt pilt, video, animatsioon jt) digikunsti ja viitab selle allikale;
loob digitaalselt joonistuse ja prindib selle vastavalt eesmärgile sobivate seadetega (värviline/mustvalge, ü he/kahepoolne jne);
digikunsti loomisel lähtub korrektse käitumise põhimõtetest;
valib kaamera seaded vastavalt pildistamise oludele ning pildistab ja kopeerib foto seadmest arvutisse, avab selle sobiva rakendusega;
jälgib ja kasutab teadlikult lihtsamaid pildipinna organiseerimise võtteid;
salvestab heli ja kopeerib selle seadmest arvutisse ning avab selle sobiva rakendusega;
salvestab video ja kopeerib selle seadmest arvutisse ning avab selle sobiva rakendusega;
kombineerib lihtsate võtetega pildi, heli ja video.

II KOOLIASTE

Õpitulemused

Õpilane:

järgib veebilehele kommentaare lisades, veebifoorumi ja postiloendi vahendusel toimivas arutelus osaledes nii tunnustatud suhtlusnorme kui ka selle keskkonna nõudeid;
selgitab ebaeetilise digisuhtluse võimalikke tagajärgi ning hindab kriitiliselt veebisuhtluse sisu ja turvalisust;
haldab ja kaitseb oma digitaalset identiteeti, sh kasutades mitmeastmelist või -faktorilist isikutuvastust ja parooli taaste meetodeid, selgitab oma sotsiaalmeedia vms konto privaatsusseadete häälestamise vajadust;
kirjeldab küberkiusamise olemust, kuidas seda märgata ja vastavas olukorras käituda;
rakendab turvameetmeid oma arvuti ja nutiseadme kaitseks (nt viiruse- ja pahavaratõrje, jälitusrakendused jne);
kirjeldab ja väldib digivahendi kasutamisest tekkida võivaid ohte tervisele (sõltuvus, liigese- ja rü hived, nägemise halvenemine), teeb vastavaid võimlemisharjutusi (silmadele, randmetele jne);
tuvastab ja lahendab iseseisvalt lihtsamaid probleeme tõrkuvate digiseadmete või rakendustega.

Digihügieen

Õpilane

järgib veebilehele kommentaare lisades, veebifoorumi ja postiloendi vahendusel toimivas arutelus osaledes nii tunnustatud suhtlusnorme kui ka selle keskkonna nõudeid;
selgitab ebaeetilise digisuhtluse võimalikke tagajärgi ning hindab kriitiliselt veebisuhtluse sisu ja turvalisust;

haldab ja kaitseb oma digitaalset identiteeti, sh kasutades mitmeastmelist või -faktorilist isikutuvastust ja parooli taaste meetodeid, selgitab oma sotsiaalmeedia vms konto privaatsusseadete häälestamise vajadust;
kirjeldab küberkiusamise olemust, kuidas seda märgata ja vastavas olukorras käituda;
rakendab turvameetmeid oma arvuti ja nutiseadme kaitseks (nt viiruse- ja pahavaratõrje, jälitusrakendused jne);
kirjeldab ja väldib digivahendi kasutamisest tekkida võivaid ohte tervisele (sõltuvus, liigese- ja rühivead, nägemise halvenemine), teeb vastavaid võimlemisharjutusi (silmadele, randmetele jne);
tuvastab ja lahendab iseseisvalt lihtsamaid probleeme tõrkuvate digiseadmete või rakendustega.

Programmeerimine

Õpilane

mõistab ja kasutab teadlikult järgmisi mõisteid: programm, protsess, algoritm, roll (looja, täitja, kasutaja), muutuja, avaldis, valik, tsükkel, alamprogramm, programmeerimiskeel, sisend ja väljund;
analüüsib etteantud programmi ja ennustab selle töö tulemust; teeb selles otstarbekaid (oma eesmärgile vastavaid) muudatusi ja täiendusi;
koostab programmi etteantud tegevusskeemi, pseudokoodi või sõnalise kirjelduse alusel;
kirjeldab algoritmide ning programmide kasutamise lisandväärtust erinevates eluvaldkondades;
koostab lihtsamaid avaldise ja algoritme (valik, kordus), mida on võimalik kasutada reaalses juhtprogrammis;
selgitab rakenduse töö testimise vajadust ja olemust ning parandab tekkinud vead;
koostab lihtsama ülesande (nt sõida mööda joont) täitmiseks valmisdetailidest mehaanilise seadme ja selle juhtprogrammi (robootika).

Digimeedia

Õpilane:

selgitab fotokaamera tööpõhimõtteid ja korrektset hooldust, valib kaamera seaded vastavalt pildistamisoludele, pildistab (fotokaamera, nutiseade);
valib vastavalt olukorrale sobiva graafikaliigi, tarkvara ja failitüübi, arvestades raster- ja vektorgraafika erinevusi;
tuvastab digifoto puudused (kontrast, värvid, teravus, valge tasakaal) ja töötleb fotot vastavate tööriistadega puuduste vähendamiseks;
rakendab portreefoto töötlemisel erinevaid võtteid (nt retušeerimine);
kasutab 3D-jooniseid ja printerit eesmärgipäraselt – jooniste arvutisse laadimiseks, nende muutmiseks ja printimiseks ettevalmistamiseks, pidades silmas 3D-printeri tööpõhimõtteid ja autoriõigusi;
salvestab ja töötleb heli ja videot nutiseadme ja arvuti abil;
kombineerib teksti, heli, pilti ja videot, kasutades erinevaid ühendamine ja efekte;
nimetab digimeedia arengus olulisi sündmusi;
kirjeldab tehise- ja liitreaalsust ja nende vahelisi erinevusi.

Digiseade töövahendina

Õpilane:

sisestab, vormindab ja kopeerib eri tüüpi tekste (sh nt plakati, kuulutust);
kasutab digiseadet ohutult ja säästlikult;

vormindab referaati vastavalt etteantud juhendile, viitab korrektselt kasutatud allikatele; salvestab, kopeerib, kustutab ja pakib kokku faile, töötab mitme aknaga; otsib infot, kasutab ja hindab seda allikakriitiliselt, väldib plagiaati; koostab etteantud andmestiku põhjal andmetabeli, sagedustabelid ja sobivat tüüpi diagrammid (tulp-, sektor- või joondiagrammi), sorteerib ja filtreerib andmeid, kasutab lihtsamaid tabelarvutuse funktsioone (summa, aritmeetiline keskmine, max, min), haldab ja kaitseb oma andmeid; koostab ja disainib teksti, diagramme, pilte, audiot, videot ja tabeleid sisaldava esitluse etteantud teemal.

III KOOLIASTE

Õpitulemused

Õpilane:

kasutab eesmärgipäraselt kooli, raamatukogu, kohaliku omavalitsuse ja riigi e-teenuseid ning ühismeedia teenuseid, järgides seejuures digiohutuse nõudeid; kujundab personaalse õpikeskkonna, kasutades tasuta veebiplatvorme ja rakendusi; kirjeldab uute tehnoloogiate (nt asjade internet, 3D, liit- ja virtuaalreaalsus) toimimist ja olulisust ühiskonnas; panustab meeskonnaliikmena digitaalse loovtöö teostamisse (nt. robotika, asjade interneti, veebisaidi, animatsiooni vmt kujul) kas programmeerija, disaineri, stsenaaristi, kunstniku vm rollis; kirjeldab digitehnoloogia mõju nii keskkonnale kui ka meie füüsilisele ja vaimsele tervisele; haldab ja kaitseb oma digitaalset identiteeti, väldib kübermaailmas valitsevaid riske, kuid ohtude realiseerumisel reageerib neile adekvaatselt.

Ühiskonna tehnoloogia

Õpilane

kirjeldab infoühiskonna ja riiklike e-teenuste toimimist Eestis; kasutab etteantud või enda valitud veebipõhist koostöökeskkonda sihipäraselt ja turvaliselt: liitub, valib turvalise salasõna, loob kasutaja profiili ning lisab materjale; loob veebipõhise personaalse õpikeskkonna (nt e-portfoolio) ja reflekteerib selles oma õpikogemust; loob, kohandab ja avaldab digitaalseid õppematerjale (sh 3D, liit- või virtuaalreaalsuse tehnoloogiate abil) intellektuaalomandi kaitse headest tavadest ja taaskasutatava sisu litsentsi tingimustest lähtudes; kasutab eesmärgipäraselt kooli, kohaliku omavalitsuse ja riigi pakutavaid infosüsteeme ning ühismeedia platvorme; kirjeldab tehisintellekti ja asjade interneti rakendusviise majanduses, avalikus sektoris, hariduses ja sellega kaasnevat võimalikke ohtusid; selgitab ava- ja suurandmete olulisust ja rakendusviise; kujundab ja kaitseb enda digitaalset identiteeti, väldib kübermaailmas valitsevaid ohtusid, kuid nende ilmnemisel reageerib adekvaatselt; oskab nimetada erinevaid IKT-ameteid, oskab kirjeldada, mida antud ametis tehakse ja teab, missuguseid eeldusi on vaja, et antud ametites töötada.

Digiloovtöö

Õpilane:

sõnastab digitaalse loovtöö projekti eesmärgid, väljundid, tegevuskava ja ülesanded; planeerib oma tegevusi;

vormistab arvuti abil digiloovtöö ja selle esitluse lähtudes etteantud vormistusnõuetest, mallidest ja formaatidest ning intellektuaalomandi kaitse nõuetest;

panustab meeskonnaliikmena digitaalse loovtöö teostamisse (nt. robotika, asjade interneti, tarkvaraprojekti, veebisaidi, turvalisust puudutava lahenduse või animatsiooni kujul);

loob koostöös (ja/või digiloovtöö raames) lihtsama asjade interneti, robotika, turvalisuse või muu infoühiskonna tehnoloogia lahenduse elulises kontekstis (nt mudeli, prototüübi) ja kogub selle kohta tagasiside;

koostab ja kannab ette (iseseisvalt või koos tiimikaaslastega) digitaalse loovtöö raporti, posterettekande, kaitse- või liftikõne.

6.15 KARJÄÄRIÕPETUS

Karjääriõpetus on läbiv teema kõikide kooliastmete õppeainetes ja klassivälistes ettevõtmistes. Karjääriõpetuse pädevusvaldkonnad kajastuvad meie kooli õpilaste ja õpetajate koostöös: oskustes, hoiakutes, väärtustes. Karjääriõpetuse pädevuste mudelile alluvad kõik õppeained ja tegevused.

Karjääriõpetuse nähtav kasu kooliaja jooksul:

rääkimine ja arutlemine

tagasiside andmine ja saamine

loovtöö koostamine (rakendub terve pädevuste mudel, eneseületamine, lõiming)

huviringid – ringijuhitud eeskujud, õpilastest ringijuhid

ÕE üritused – korraldamine, vastutamine

Ainetunnina on karjääriõpetust üks tund nädalas kolmandas kooliastmes.

Aineõpetuse eesmärgid, tulemused:

Õpilane

oskab enda iseloomuomadusi kaardistada, sorteerida;

teab enda kui ühiskonnaliikme õigusi ja kohustusi, inimeseks olemise põhiväärtusi;

tunneb oma temperamenditüübi eripärasid ja oskab neid enda kasuks tööle panna;

oskab toime tulla erinevate emotsioonidega;

teab, millised on konfliktide lahendamise konstruktiivsed ja destruktiivsed võtted;

oskab leida infot edasiõppimisvõimaluste kohta;

oskab valida enda huvidest ja oskustest lähtuva edasiõppimise tee;

mõtleb, millises valdkonnas tahaks ja/või saaks töötada;

oskab leida infot tööturu vajaduste kohta;

oskab teha valikuid ja nende eest vastutada;

on positiivse ellusuhtumisega;

teab, et eksimine ja ümberotsustamine on lubatud

6.16 ETTEVÕTLUSÕPETUS

Ettevõtlusõpetuse õpetamise eesmärk

Ettevõtlusõpetusega taotletakse, et õpilane põhikooli lõpuks

1) oskab püstitada eesmärgid, võtta vastutust ideede elluviimisel ning rakendab meeskonnatöö

võtteid;

2) arendab enda loovust;

3) kasutab erinevaid teabeallikaid ja hindab kriitiliselt neis sisalduvat infot, tõlgendab ja esitab neis allikates sisalduvat infot;

4) suhtub vastutustundlikult elukeskkonda;

5) teab oma õigusi ja kohustusi kui tarbija, töötaja ja tulevane ettevõtja;

6) saab aru ettevõtluse tähtsusest igapäevaelus ja ühiskonnas;

7) mõistab ettevõtja, juhi ja töötaja rolle ning vastutust;

8) oskab näha ettevõtlust isikliku karjäärivõimalusena, on positiivse hoiakuga ettevõtluse ja ettevõtja suhtes;

9) suudab kolmanda kooliastme loovtööna teostada minifirma.

Õpitulemused

Õpilane (vastavalt oma eale ja omandatud oskustele)

1) püstitab eesmärged vastavalt oma eale ja oskustele, vastutab oma ideede elluviimise eest ning rakendab meeskonnatöö võtteid;

2) saab aru ettevõtluse tähtsusest igapäevaelus ja ühiskonnas;

3) on positiivse hoiakuga ettevõtluse ja ettevõtjate suhtes;

4) kirjeldab enda võimeid, oskusi ja võimalusi tegutsemiseks ettevõtliku kodanikuna;

5) mõistab hariduse, oskuste ja kogemuste tähtsust

6) teeb eesmärgipäraseid valikuid raha kasutamisel;

7) tegutseb säästliku ja keskkonnateadliku tarbijana.

LISA 7 EESTI KEELEST ERINEVA EMAKEELEGA ÕPILASE ÕPPEKAVA

Eesti keel teise keelena ainekava (1.–9. Klass)

Eesmärk:

Eesti keele teise keelena ainekava eesmärk on arendada õpilaste eesti keele oskust kõigis neljas keelevaldkonnas: kuulamine, rääkimine, lugemine ja kirjutamine. Kava lähtub meie kooli õppekavast ja kohandatakse iga õpilase individuaalsete vajaduste ja keeletaseme järgi. Eesmärk on, et õpilased saavutaksid piisava keeleoskuse, et osaleda kooli elus, suhtlemisel ja edasises haridusteel. Vajadusel pakume eesti keele lisatunde ja tugimeetmeid.

1.–3. klass: eesti keel teise keelena

Eesmärk:

Baaskeeleoskuste arendamine: Arendada õpilaste kuulamis-, rääkimis-, lugemis- ja kirjutamisoskusi igapäevaelu kontekstis.

Kultuuriline teadlikkus: Tutvustada eesti keele ja kultuuri aluseid.

Individuaalne lähenemine: Kohandada õpet vastavalt õpilaste individuaalsetele vajadustele ja tasemele.

Teemad ja Õpitulemused:

1. Teema: Igapäevane suhtlemine

Eesmärk: Anda õpilastele vahendid igapäevaelus suhtlemiseks.

Tegevused:

Rollimängud, näiteks tervitamine, koolis suhtlemine.

Lihtsad dialoogid ja situatsioonid.

Õpitulemused:

Õpilased oskavad kasutada lihtsaid väljendeid ja käituda igapäevaelus.

Õpilased tunnevad end enesekindlalt suhtlemisel tuttavates olukordades.

Lõimingupõhimõtted:

Kunst: Loovmängud ja dialoogide visuaalne kujutamine.

Kodundus: Lihtsate retseptide ja juhiste järgimine eesti keeles.

2. Teema: Tekstide mõistmine ja analüüs

Eesmärk: Arendada lugemis- ja kuulamisoskust lihtsate tekstide mõistmiseks.

Tegevused:

Lihtsamate lugemisülesannete ja kuulamisülesannete täitmine.

Tekstide põhjal küsimustele vastamine.

Õpitulemused:

Õpilased mõistavad lihtsate tekstide sisu ja saavad vastata küsimustele.

Õpilased oskavad tuvastada tekstides peamisi ideid.

Lõimingupõhimõtted:

Geograafia: Lihtsad lugemismaterjalid loodus- ja geograafiast.

Matemaatika: Tekstülesannete lahendamine igapäevaelulistes kontekstides.

3. Teema: Kirjutamine ja eneseväljendus

Eesmärk: Arendada kirjutamis- ja eneseväljendusoskusi lihtsates tekstides.

Tegevused:

Lihtsate kirjade ja päevikute kirjutamine.

Loovkirjutamine, näiteks lugude kirjutamine.

Õpitulemused:

Õpilased oskavad kirjutada lihtsaid tekste ja väljendada oma mõtteid.

Õpilased saavad hakkama keeleliste struktuuride kasutamisega.

Lõimingupõhimõtted:

Kunst: Kirjutamine ja joonistamine seotud loovtööde kaudu.

Kodundus: Kirjutamine ja eneseväljendus retseptides ja juhistes.

4. Teema: Kultuur ja ühiskond

Eesmärk: Anda ülevaade eesti kultuurist ja ühiskonnast.

Tegevused:

Eesti kultuuri ja ühiskonna tutvustamine.

Rühmatööd ja projektid kultuuriliste teemade kohta.

Õpitulemused:

Õpilased saavad ülevaate eesti kultuurist ja ajaloost.

Õpilased oskavad arutada kultuurilisi teemasid.

Lõimingupõhimõtted:

Ajalugu: Lihtsate ajalooülevaadete tutvustamine.

Geograafia: Eesti geograafia ja kultuuriliste joonte tutvustamine.

4.–6. klass: eesti keel teise keelena

Eesmärk:

Arendatud keeleoskused: Tugevdada kuulamis-, rääkimis-, lugemis- ja kirjutamisoskusi keerukamates kontekstides.

Sügavam kultuuriline teadlikkus: Anda süvitsi minek eesti kultuuri ja ühiskonna teemades.

Individuaalne lähenemine: Kohandada õpet vastavalt õpilaste vajadustele, pakkuda vajadusel lisatunde.

Teemad ja Õpitulemused:

1. Teema: Keerukamad suhtlemise situatsioonid

Eesmärk: Arendada oskust suhtlemiseks keerukamates olukordades.

Tegevused:

Rollimängud keerukates situatsioonides (nt arvamuste jagamine, probleemide lahendamine).
Keerukamate dialoogide harjutamine.

Õpitulemused:

Õpilased suudavad suhtlemisel osaleda keerukamates olukordades.

Õpilased väljendavad oma arvamusi ja mõtteid arvestataval tasemel.

Lõimingupõhimõtted:

Kunst: Loovdialoogide ja rollimängude ettevalmistamine.

Ajalugu: Keerukamate ajalooliste kontekstide arutelu.

2. Teema: Tekstide mõistmine ja analüüs

Eesmärk: Arendada oskust mõista ja analüüsida keerukamaid tekste.

Tegevused:

Keerukamate tekstide lugemine ja kuulamine, nende analüüs.

Tekstide põhjal arutelu ja küsimustele vastamine.

Õpitulemused:

Õpilased mõistavad keerukamaid tekste ja oskavad neid analüüsida.

Õpilased tuvastavad tekstide peamised ideed ja struktuurid.

Lõimingupõhimõtted:

Geograafia: Tekstide lugemine loodus- ja geograafilistes kontekstides.

Matemaatika: Tekstülesannete lahendamine matemaatilistes kontekstides.

3. Teema: Kirjutamine ja eneseväljendus

Eesmärk: Arendada arenenud kirjutamis- ja eneseväljendusoskusi.

Tegevused:

Kirjutamine (nt essee, arvamuskirjutamine, loovkirjutamine).

Eneseväljendus projektides ja kirjutamisülesannetes.

Õpitulemused:

Õpilased suudavad kirjutada keerukamaid tekste ja väljendada oma mõtteid.

Õpilased oskavad kasutada erinevaid kirjutamisstiile ja struktuure.

Lõimingupõhimõtted:

Kunst: Kirjutamine ja kunstiprojektide koostamine.

Kodundus: Kirjutamine igapäevaelus, nagu retseptide ja juhiste koostamine.

4. Teema: Kultuur ja ühiskond

Eesmärk: Anda süvitsi minek eesti kultuuri ja ühiskonna teemades.

Tegevused:

Kultuuriliste ja ajalooliste teemade uurimine.

Projekti- ja uurimistöe eesti ühiskonna kohta.

Õpitulemused:

Õpilased mõistavad eesti kultuuri ja ajalugu ning oskavad neid teemasid analüüsida.

Õpilased saavad aru ühiskonna toimimisest ja kultuurilistest aspektidest.

Lõimingupõhimõtted:

Ajalugu: Süvitsi minek ajalooliste ja kultuuriliste teemadega.

Geograafia: Kultuuriliste ja geograafiliste aspektide uurimine.

7.–9. Klass: eesti keel teise keelena

Eesmärk:

Arendatud keeleoskused: Tugevdada kuulamis-, rääkimis-, lugemis- ja kirjutamisoskusi keerulistes ja mitmekesistes olukordades.

Sügavam kultuuriline teadlikkus: Anda põhjalik ülevaade eesti kultuurist, ajaloost ja ühiskonnast.

Individuaalne lähenemine: Kohandada õpet vastavalt õpilaste individuaalsetele vajadustele, pakkuda vajadusel eesti keele lisatunde ja täiendavat tuge.

Teemad ja Õpitulemused:

1. Teema: Keerulised suhtlemisse situatsioonid

Eesmärk: Arendada võimet suhelda keerulistes olukordades ja argumenteerida.

Tegevused:

Arutelud ja debatilised erinevatel teemadel.

Tõsisemate suhtlemisvõimete arendamine (nt ettekanded, arvamuskirjed).

Õpitulemused:

Õpilased suudavad aruteludes ja debattides selgelt oma seisukohti väljendada.

Õpilased oskavad kasutada keerukamaid keelelisi struktuure ja väljendeid.

Lõimingupõhimõtted:

Kunst: Ettekannete ja esitluste ettevalmistamine ja visuaalne kujutamine.

Ajalugu: Ajalooliste ja kultuuriliste teemade arutelu debattides.

2. Teema: Tekstide süvitsimine ja analüüs

Eesmärk: Arendada oskust mõista ja analüüsida keerulisi tekste.

Tegevused:

Analüüsida erinevaid tekste (nt kirjandusteosed, ajakirjanikud artiklid).

Arutelu tekstide sügavamate tähenduste ja stiilide üle.

Õpitulemused:

Õpilased suudavad tõlgendada ja analüüsida keerukamaid tekste.

Õpilased mõistavad tekstide stiililisi ja struktuurilisi elemente.

Lõimingupõhimõtted:

Geograafia: Tekstide lugemine geograafilistes ja kultuurilistes kontekstides.

Matemaatika: Keerukamate tekstide ja probleemide lahendamine matemaatilistes kontekstides.

3. Teema: Kirjutamine ja eneseväljendus

Eesmärk: Arendada arenenud kirjutamis- ja eneseväljenduoskusi, sealhulgas argumenteerimist ja loovkirjutamist.

Tegevused:

Kirjutada esse, arvamuskirje, uurimistöö ja loovkirjutamine.

Osaleda projektitöös ja koostada kirjutamisülesandeid.

Õpitulemused:

Õpilased suudavad kirjutada struktureeritud ja argumenteeritud tekste.

Õpilased kasutavad loovkirjutamise tehnikaid ja eneseväljendust tõhusalt.

Lõimingupõhimõtted:

Kunst: Loovkirjutamine ja kunstiprojektide loomine.

Kodundus: Kirjutamine ja eneseväljendus igapäevaelus, sealhulgas retseptide ja juhiste koostamine.

4. Teema: Kultuur ja ühiskond

Eesmärk: Anda põhjalik arusaam eesti kultuurist, ajaloost ja ühiskonna toimimisest.

Tegevused:

Uurimistööd ja projektid eesti kultuuri, ajaloo ja ühiskonna kohta.

Arutelu ja analüüs kultuuriliste ja ajalooliste teemade üle.

Õpitulemused:

Õpilased mõistavad süvitsi eesti kultuuri ja ajalugu.

Õpilased saavad aru ühiskonna struktuurist ja kultuurilistest aspektidest.

Lõimingupõhimõtted:

Ajalugu: Ajaloo ja kultuuri projektide uurimine ja arutelu.

Geograafia: Eesti geograafia ja kultuuriliste joonte analüüs

Toetamise Meetodid ja Lõimingupõhimõtted:

Individuaalne lähenemine: Kohandame õpet vastavalt iga õpilase keelelis- ja arenguvajadustele, pakkudes individuaalset tuge ja täiendavaid õppematerjale.

Lisatunnid: Pakume vajadusel eesti keele lisatunde, et toetada õpilaste keeleoskuse arengut.

Integreerimine: Kasutame lõimingupõhimõtteid, et siduda eesti keele õppimine teiste ainete ja tegevustega, edendades õpilaste üldist akadeemilist arengut ja kultuurilist teadlikkust.